

Holy Bible

Aionian Edition®

Ajigha Bible
Ajiya Bible

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®

Ajigha Bible

Ajiya Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 5/20/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0

Mission For Scripture Translation And Language Development, 2025

Formatted by Speedata Publisher 5.1.7 (Pro) on 5/31/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Ajiya at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Ajiya at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēśē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

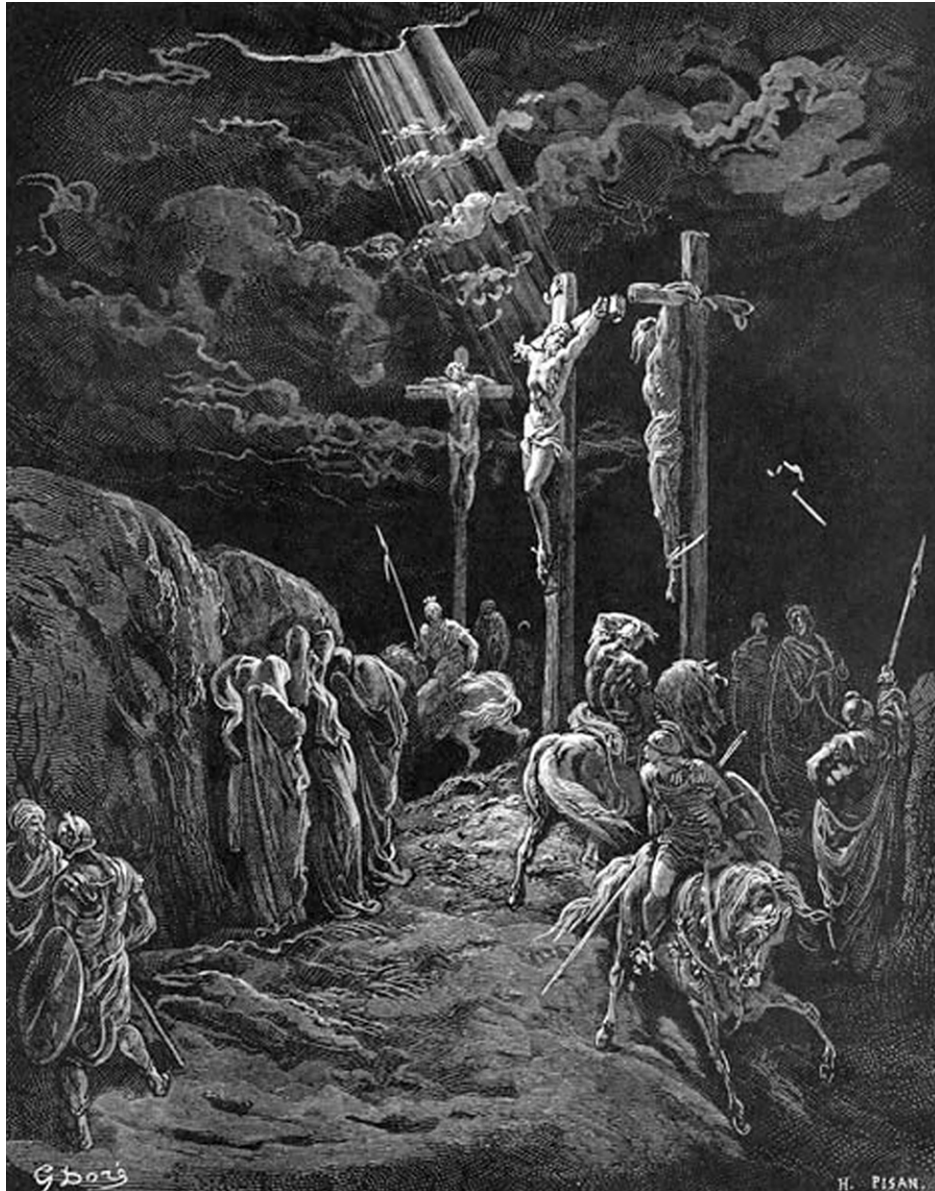
NEW TESTAMENT

IMatta	11
IMarkus	83
ILuka	129
IYahaya	208

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

*IYesu vasa tersi, "Ate mi, ɛsɔ shɔr ngo kpaa bɔ uvulu kɔ, ka aye bu imumani asɔ ju ba."
Avasa kɔ ace bɔ ugbang nga kɔ hugha ace bɔ.
ILuka 23:34*

IMatta

1 Awɔ iwɔɔ iMusa ute iYesu iKristi, anɔ iDauda, anga ute Ibrahim. **2** Ibrahim jee Ishaku, Ishaku jee iYakubu, iYakubu jee iYahuza kina anayuru nga, **3** iYahuza ate iFeresa kina iZera ayuru bɔ nga shi iTama, iFeresa nga shi ate iHesruna, iHesruna nga shi ate Aram, **4** Aram nga shi ate Amminadab, Amminadab nga shi ate iNashon, iNashon nga shi ate iSalmɔn, **5** iSalmɔn nga shi ate iBɔ'aza, ayuru jee nga anga shi iRahab, iBowaz nga shi ate Obida, ayuru nga anga shi iRut, Obida nga shi ate iYesse, **6** iYesse nga shi ate agɔm iDauda, iDauda nga shi ate iSulemanu ayuru nga anga sa shi ayiri Uriya, **7** iSulemanu nga shi ate iRehobowam, iRehobowam nga shi ate Abiya, Abiya nga shi ate Asa, **8** Asa nga shi ate iYehoshafat, iYehoshafat nga shi ate iYoram, iYoram nga shi ate Azariya, **9** Azariya nga shi ate iYotam, iYotam nga shi ate Ahaz, Ahaz nga shi ate iHezekiya, **10** iHezekiya nga shi ate iManassa, iManassa nga shi ate Amɔn, Amɔn nga shi ate iYosiya, **11** iYosiya nga shi ate iYekoniya kina anayuru nga akyua mani ayɛri bu ki kya bu aBabila wu. **12** Aya kya bɔ aBabila ni, iYekoniya va jee iSheyaltiyel, iSheyaltiyel nga shi ate iZarubabel, **13** iZarubabel nga shi ate Abihudu, Abihudu nga shi ate Eliyakim, Eliyakim nga shi ate Azuro, **14** Azuro nga shi ate iSaduku, iSaduku nga shi ate Akimu, Akimu nga shi ate Aliyudu, **15** Aliyudu nga shi ate Eliyazara, Eliyazara nga shi ate iMatana, iMatana nga shi ate iYakubu, **16** iYakubu nga shi ate iYusufu aghɛmɛ iMaryamu aghɔmani ajee iYesu mani ayɔrɔ nga si iKristi. **17** Ko kpaa kɔ ute Ibrahim ki ta ka iDawuda, ite

usho na inari yọ, kọ kpaa ka iDauda ki ta kọ uyẹri bọ ki kyaa aBabila ite usho ni inari yọ, kọ kpaa ki uyẹri bọ ka aBabila ki ta ka iKristi ite usho ni inari yọ. **18** Umani ujee iYesu iKristi sa shi, ayuru nga iMaryamu akọ cira nga ki ma iYusufu, ata kọ takwyue ni avasa nu nga na afo anga aghing Ọnong. **19** Ni agheme nga iYusufu, aghomani aka ju ima ushi na kikya, ata wang ọsa nga ighong ba, na ava wang usheri nga ya naiker. **20** Ashi kide uwang uju kindo ni, ba irishu, atuma Ọnong va yeni ẹrẹkwyue nga kide amogo, ki teri si, “iYusufu, anọ iDauda, ma kọng ẹrẹbata ukpaa iMaryamu sa ayiri ngo ba, ki imumani ishi kide afo nga ni iba kukushi aghing Ọnong ko. **21** Aki jee anọ, ni ingo ki ma nga uca si iYesu, ka aki foo ajiya kọ vulu bọ.” **22** Uma ri ba kọ ma hwura umumani Ate aYaya teri ka anyu Atina nga, **23** “Uwe ni, anayiri mani aye nga agheme ba ki kpaa afo ka jee anọ anagheme, na aki yoro nga si Immanuwel.” (Uwu shi si, Ọnong shi ni yi). **24** iYusufu ya shira kọ mor ni, ava ju kono mani Atuma Ọnong teri nga ni, A kpaa ayiri nga, **25** ara ye ẹrenoma nga ba ki ta ko jee anọ. Ava ma nga uca si iYesu.

2 Ajee iYesu ki ifong aBaitalami ka aYahudiya, ka akyua agom iHiridus, na ace agho uye ẹyere ba ki shii iripiya ki ba Urushelima **2** na aba wulu si, “Abi wo ni anọ mani ajee ki tee agom aYahudawa shi wo? Iyi nu ẹyere nga mani ikunu ka iripiya, ni iyi ba ki ma joo nga.” **3** Agom iHiridus ya kọng kindo ni, ikwyi nga va bra yọ, kindo wo no ushe ajiya Urushelima. **4** Aba curu nadidu agha kakong afirist kina aghome ume iMusa ki wulu bọ, “Abi wo ni aki jee aghofoo wo?” **5** “Ki ifong aBaitalami ki

ẹrẹbong aYahudiya,” Aba yira nga. “Ka umani agho pii ko
 oto Onong wo wudu. **6** ‘Ni ingo aBaitalami kide ẹrẹbong
 aYahudiya, ki ba si ingo shi aghoce nọ ojii ka ẹregom
 aYahuza ba, ka kide ngo yọ ni akwyite mani aki kyeng na
 ajiya Israila ki kunu wo.” **7** Ni iHiridus ba yoro akyeng
 o ba ki shii iripiya ko uyuyi ka kong ka anyu bo agolo
 mani eyere nyeni wo. **8** Aba tuma bo ka aBaitalami kina
 udi uwaga atong “Okya ko uya wang oka mani ano shi
 wo nabiboro, insi inu peni ngaa ni, inu ba ki inu ba teri
 mi, ki ime ya ko jojo nga.” **9** Aya kpee okong upii agom
 ni, ava wolu. Eyere umani anu ki shii iripiya ra ni shi
 kite bo, ni ibo so yii yọ ki ta ko umani iya tara ko oka
 mani ano shi wo. **10** Aya nu eyere ni, ava kong ikwyifu
 nagigang. **11** Aya ghila ona ni, aba ya nu ano kina ayuru
 nga iMaryamu, aba ta aghong ki jojo nga. Aba wuli uma
 bo, utii uyeri, kina ima uta ugha ovong, kina anye ovong
 ki ma nga. **12** Na ava vuu bo ẹrẹbong bo ka uce utra, ka
 Onong teri bo ka amogo si ama vuu ukushi iHiridus ba. **13**
 Aya ko uya ukadu ni, atuma Onong ba kunu kide amogo
 kushi iYusufu ki teri si, “iHiridus ki wang ano ka pii wo.
 Sisang, kpaa ano kina ayuru nga ko ti ko kya no aMasar,
 ko ya ci ko ukadu si ime teri ngo si ingo sher.” **14** iYusufu
 va sisang, ki kpa ano kina ayuru nga, ki kya bu aMasar
 kina ating, **15** kiya ci ki ta ko ukpo iHiridus. Aju kindo
 ka ahura imumani Ate teri ka anyu atina nga, “I yoro
 ano mi wu ka aMasar.” **16** iHiridus ya kpele si akyeng
 ra tee ni nga abo ni, ava sang anang. Ava sa si aya pili
 ano aniraghemẹ aBaitalami kina irihoo anyi apai ki ta ka
 ataa ka akyua mani akpili kukushi akyeng eyere kunu. **17**

Ọwe wu sa ni imumani agho pii ko oto Onong Irimiya
 teri hwura, **18** “A kong ice eweyue ka aRama, eweyue
 ukukas kina ayiri. IRahila nga su nira ayiri kaya ano nga.
 Ara kong udoru ba, ka aku kpuru bu.” **19** Utumu ukpo
 iHiridus, atuma Ate kunu iYusufu kide amo ka aMasar **20**
 ki teri si, “Sisang, kpaa ano kina ayuru nga ku kya nu
 erelong Israila, ka aghomani awang pii ano so shi bo no
 okyuo ba.” **21** IYusufu va sisang ki kpa ano kina ayuru
 nga ki vuu bo erelong Israila. **22** Ni iYusufu ya kong si
 Akilayus tee agom ka utumu ukpo ate nga iHiridus ka
 aYahudiya, ava kong erelata okyaa. Ako waa iYusufu nga
 atong ka amo ava geni ki kyaa erelong aGalili, **23** kiya vra
 ona nga ki ice ifong si aNazaret, ka ahwura upii agho pii
 ko oto Onong si, “Aki yoro nga si agha aNazaret.”

3 Ka akyua ra ni iYahaya aghila iminimini ba oko taa
 ashi ka aYahudiya na ateri upii Onong. **2** “Inu lokpaa,”
 ateri si, “Ka eredom ayaya ishi ayayo!” **3** IYahaya nga
 shi ajiya mani Ishaya agho pii ko oto Onong pii si, “Ace
 agho so taa akpa kide oko taa ashi, ‘Kyeri utra Ate ayaya;
 nawa nga itra ka kyeng!’” **4** Uma iYahaya ni aju kina
 idang orahimi; aloru abugu nga kina edang, imila nga ni
 agiya yo kina eretong. **5** Ajiya Urushelima, kina anga
 aYahudiya, kina anga ahwo eremya Urdun, aba ukushi
 nga. **6** A teri avulu bo, ava ju bo iminimini bu na amusum
 eremya Urdun. **7** IYahaya ya nu ikir aFarisiyawa kina
 aSadukiyawa, aba si ama ju bo iminimini, aba teri bo
 si, “Inu iyoo na kang! inga teri nu si oki ti anang mani
 Onong ki tuma? **8** Uju uma mani uki nyeni lokpaa nu. **9**
 Uma kpaa ka inu teri si Ibrahim nga shi ate nu ba. Iso

teri nọ Ọnọng ki bra ukpa atighi ri ka tee anọ nga! **10** Akperi nga sha ka a kẹri ashe ka akang; ọshe mani ura ma wu ikọlọ ba ni aki kpa wu ka taa kide ugha. **11** Iju nu iminimini kina amusum ki nyeni si inu lọkpaa, aghọmani aki ba ko utumu mi ni aki sumu nu kina aghing Ọnọng kina ugha. Aceri mi; ira maa mi ni ikpa akpọ nga ba. **12** Ọfọọ upẹr nga shi ka avọ nga, aki pẹr ikir imila. Aki curu alkama nga ka sa ka afọ, ni ẹrẹwọọ ni aki ta ugha wọ ọnga mani ọki kperi wọ ba.” **13** Akyua ra ni iYesu ba ka aGalili ki ba ukushi iYahaya ka vọng Urdun ka ju nga iminimini. **14** Ni iYahaya sheri ka tee ikwyi nga. “Imẹ shi mani uju mi iminimini,” iYahaya teri, “Uwe ni ingọ ba ukushimi ki iba ju nu iminimini!” **15** Ni iYesu ba yira nga si, “Tara ni ushi kindi ka akyua ri. Kindi wọ ni iyi ki ju uma ọdọdọma mani Ọnọng wang kọ.” iYahaya va yira. **16** Aya ju iYesu iminimini ni, aba kunu kide amusum. Ayeremọọ va yemi nga, ava nu aghing Ọnọng na asọ shulu kina ikhimi ni na uta uyeri kaya nga. **17** Ni ẹreyue va teri ka ayaya, “Anọ mi wẹ, aghọmani ikwyi mi ka tọmọ wọ.”

4 Aghing kyeng ni iYesu ki kyaa ni nga kọ ka ọta shi ki Ishẹ mra nga. **2** iYesu la awii ishi nari ating na atinọng na asọ kpẹnẹ anyu, na ba kọng idafo. **3** Ni Ishẹ va ba ukushi nga ki teri nga si, “Insi ingọ shi Anọ Ọnọng ni, teri atii ri ka tee ubiredi.” **4** Ni iYesu va yira nga si, “Upii Ọnọng si, ‘Ba ọla imila yọ kiyuyu na ajiya ki lang kọ ba, si nu upii mani ukunu ukushi Ọnọng.’” **5** Ni Ishẹ va kpaa iYesu ki kyaa ni nga Urshalima, ifọng upipar, akyo nga ka yaya ọna Ọnọng, **6** ki teri nga si, Insi ingọ shi Anọ Ọnọng ni, funu ẹrẹbọng, ka upii Ọnọng si, ‘Ọnọng ki teri

atuma nga kaya ngo; aki go ngo ni ivọ bọ, ki ifra ngo ki kọng yọ ọlọ kaya atii ba.” 7 IYesu va yira nga si, “Upii Ọnọng tẹri si, ‘Ma mra Ate Ọnọng ngo ba.’” 8 Ni Isheẹ va kpaa nga ki kyaa ayaya ọpang utitugu ki nyeni nga nadidu ẹrẹgọm asing kina ujọọ bọ. 9 “Nadidu ni iki ma ngo,” Isheẹ tẹri nga si, “Insi uta aghong ki jọọ mi ni.” 10 IYesu va tẹri nga si, “Sang ngo, Isheẹ! Upii Ọnọng si, jọọ Ate Ọnọng ngo ni yii nga kayu nga!” 11 Ni Isheẹ ba ya iYesu; atuma Ọnọng ba ki ma she nga wọ. 12 IYesu kọng si iYahaya na asa nga kọ ubọọ iting ni, ava sang nga ki kyaa aGalili. 13 Aya aNazaret, aya ci ka aKafarnahum, ifọng uhwo ẹrẹyema aGalili, ka ẹrẹbọng aZabaluna kina aNaftali. 14 Aju kindi ka a hwura upii Ishaya aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng tẹri, 15 “Ẹrẹbọng aZabaluna kina ẹrẹbọng aNaftali, kọ utra ẹrẹyema ka uda ugha Urdun, aGalili ẹrẹbọng aghọmani ashi bọ aYahudawa ba! 16 Ajiya mani ashi kide iting ki nu uyeri oghoghe. Aghọmani ashi ki ẹrẹbọng aghọ kpuru uyeri ki taa bọ.” 17 Ko kpaa ka kyua ra ni iYesu lite nọ tẹri upii Ọnọng, “Inu lẹkpaa, ka ẹrẹgọm ayaya tọ ayayo!” 18 IYesu sọ kyeng ka anyu ẹrẹyema aGalili, ava nu anayuru apai na asọ sa isha bọ, iSaminu mani ayọrọ nga si iBitrus kina anayuru nga Andarawus asọ fẹri isha bọ. 19 IYesu va tẹri bọ si, “Inu yii mi, iki mẹẹ nu uhuri ajiya.” 20 Kide akyua, aba ya isha bọ ya ki yii nga. 21 Ava kyeng ki ya nu ace anayuru apai, iYakubu kina iYahaya, anọ iZabadi. Ashi kide ọgbọlọ kina ate bọ iZabadi, asọ kyeri isha bọ. IYesu va yọrọ bọ, 22 kide akyua ra, aya ọgbọlọ bọ kina ate bọ ki yii iYesu. 23 IYesu ghila ide ọfọng aGalili, na mẹẹ kide ọkọ takwyue aYahudawa,

na tɛri ila ididuma uka ɛrɛgɔm Ɔnɔng, na lɛni ni idumu kina adumu. **24** Ila nga kpa kwabi ki ɛrɛgɔm aSuriya, ava ba nga kina adumu, asɔ kɔng ɛrɛnɔma ni idumu ighi-ghɔ, kina aghɔ shi nɔ Usheɛ, ni itehu, ni ushumu avɔ, iYesu lɛni ni bɔ. **25** Ikir yii nga kɔ kpaa ka aGalili kina ufɔng ɔshɔ, ko kpaa ka Urushelima, aYahudiya, kina ushi bulu ɛrɛyɛma Urdun.

5 IYesu ya nu ikir bajiya ni, ava kila nga aya ɔpang, ki cica, atina nga curu ki ghɛmɛ nga, **2** nava tee aghɔmɛɛ bɔ si. **3** “Anyu adaduma ka aghɔmani aye utaa bɔ ɔnga aghing upipar; Ka ɛrɛgɔm ayaya ni inga bɔ wɔ! **4** “Anyu adaduma ka aghɔmani ashi kidɛ ikwyi ibibi; Ɔnɔng ki sa bɔ amusum ashuu! **5** “Anyu adaduma ka aghɔ ɔtɔɔng; Aki peni asing! **6** “Anyu adaduma ka aghɔmani ikwyi bɔ shi Ko ju uma mani Ɔnɔng wang, Ɔnɔng ki ma bɔ uwang ikwyi bɔ! **7** “Anyu adaduma ka aghɔmani ashi na ahwoo ajiya; Ɔnɔng ki kɔng ahwoo bɔ! **8** “Anyu adaduma ka aghɔmani ashi na ikwyi upipar; Aki nu Ɔnɔng! **9** “Anyu adaduma ka aghɔmani awang uci ɔkyuɔ; Ɔnɔng ki yɔrɔ bɔ si anɔ nga! **10** “Anyu adaduma ka aghɔmani asɔ kɔng Ɔlɔ kaya ju aipang; Ɛrɛgɔm ayaya ni inga bɔ wɔ! **11** “Anyu adaduma ka inu aghɔmani acira nɔ ki ma nɔ ɔlɔ kiva tɛri atɛri kaya akwyi nu ka inu yii mi. **12** Inu kɔng ikwyifu kina utɔmɔ ikwyi, ka akyo nu ɔka nɔ ka ayaya. Kini kɔ ni aghɔ pii kɔ ɔtɔ Ɔnɔng mani aba kite kɔng ɔlɔ kɔ. **13** “Inu bɔ shi atɔ asing. Insi atɔ taa ididugɔ wɔ ni, ba utra mani aki vuu na ididugɔ wɔ ba. Ba ice ima ra aki bra uju ba sa nawu ka ajiya tinga. **14** “Inu bɔ shi uyeri asing. Ifɔng mani avra kaya ɔpang kara shɔru wɔ ba. **15** Ba aghɔmani

aki ta ugha agbilimọ ka fuga ya ni ikọọ ba; sa na kyo ka ya ima uting, ka ma uyeri ki ko nga nu kide ọna. **16** Kindi wọ ni uyeri ngo ta ka ajiya nu, ka nu uma udọdọma mani uju ka jọọ Ate ayaya. **17** “Inu baa kpaa si ime ba ki ba cira umẹẹ iMusa wọ kina umẹẹ aghọ pii kọ ọtọ Ọnong ba. Ita bami ki ma ucira wọ ba, sa ni isa ka umẹẹ bọ tee aipang. **18** Aipang ni ime sọ tẹri nu, kọ ni ayaya kina asing ki sang wọ ni, ba ighang iyeng ko ezeze inga umẹẹ iMusa na ki cira wu ba sa akwike hwura. **19** Ni nadidu aghomani ara yii umẹẹ ko ni ima ezeze umẹẹ iMusa ka va mее ace aghọ ka ju ba ni, aki tee aghọ ji kide eregom ayaya. Ka da vọ ni, aghomani ayii umẹẹ kiva mее ace aghọ ka ju ni, aki shi ni eregoro ka eregom ayaya. **20** Iso tẹri nu, si, uta ko ghila eregom ayaya ni si aipang nu cẹri anga aghomее umẹẹ iMusa kina aFarisiyawa uju uma mani Ọnong wang. **21** “Inu kọ kong si atẹri ajiya ada kyua, ‘Inu ba pii okyuo ba; aghomani aju ni aki ju nga ashuwa **22** Ni aikyuari ni ime tẹri nu, insi ushi kide anang kina anayuru ngo ni aki ju ashuwa, insi ingo yoro anayuru ngo si ‘Imu taa imumani aki ju wọ!’ aki kyaa ni ngo oka ashuwa, insi ingo yoro anayuru abo uta ice ima, oki ya ghila ngo ugha. (Geenna g1067) **23** Insi uwang ma Ọnong ighima kaya agoo ni usa shuni si anayuru ngo go ngo ki kwyi ni, **24** Sheri uma ya kọ ya agoo, kya ko ya wang uci okyuo na anayuru ngo, ni ingo to vuu kọ uba ma uma. **25** “Insi ace aghọ yoro ngo kọ oka ashuwa ni, inu kpẹle ace na akyua sọ shi wọ, kini uta fuma uka ashuwa. Insi uku fuma uka ni aki ma agha ashuwa, aghomani aki ma agha la tẹng, ka ta ngo ko ubọ iting. **26** Ukadu wu ni uki ci wu, aipang ni ime sọ tẹri

nu, so ma imumani ateri si uma nadidu. 27 “Inu ko kɔng na tɛri si, ‘ma nyɛri na ayiri kɔ aghimi aghɔ ba.’ 28 Na aikuari ni tɛri nu, nadidu aghɔmani akyɔgɔ ayiri na wang pɛni nga ni akɔ nyɛri ni nga kidɛ ikwyi. 29 Insi ica isighi avɔ ilang sa ukpaa ni, woyu ko nawu! Uceri nu ta uka ɛrɛnɔma uyeng ngɔ kini mani nadidu ɛrɛnɔma ngɔ ghila ugha. (Geenna g1067) 30 Insi avɔ ila ngɔ sa ukpaa ni, kyua kɔ naa wɔ! Uceri nu taa avɔ ayeng ni mani ɛrɛnɔma ngɔ ghila ugha. (Geenna g1067) 31 “Asa va tɛri si, ‘Aghɔmani akla ayiri nga ni asɔ wɔ ka ma nga.’ 32 Ni aikuari ni tɛri nu, insi aghimi kla ayiri nga ni basi ko nyɛri na ace aghimi ba ni, ashi na avulu usa nga uvulu insi akya uce ubɔgha ni; aghimi mani aya bɔgha ni aju avulu. 33 “Inu ko kɔng na tɛri agha ada akyua si, ‘Uma wura usuu nu ba, ni hura uta anyu imumani utɛri uki ju Ate ayaya.’ 34 Ni aikuari ni tɛri nu, ma suu kina ayaya ba insi uta anyu, ka uka ɛrɛgɔm ɔnɔng wu; 35 ko asing, ka uka wuru ifra nga wu; ko Urushelima, ka ukushi ifɔng agɔm aghaghe. 36 Ma suu kina ɛrɛkwɛ ngɔ ba, ka uki bra ngɔ tee ifilikwyi iyeng ki tee ififu ko isisu ba. 37 Tɛri si ‘A’ ko ‘Kayi’; ushe uma ka hala ukushi Isheɛ wu. 38 “Inu ko kɔng na tɛri si, ‘Insi agyo ngɔ ki ica ni, ica yu nu ki to gyo, insi ayir yu ni, ayir nu ki to gyo.’ 39 Na aikuari ni tɛri nu, ma ju ajiya imumani aju ngɔ ba. Insi ace aghɔ gyo ngɔ ka utuma ila ni, ma nga ɔnga ipuruma ka kimi gyo. 40 Insi ace aghɔ kya ashuwa ngɔ ka yira ngɔ igbang ko ni, ma nga ima fuga ngɔ. 41 Insi aghɔ shi ni ɛrɛkyuɔ tɛri ngɔ ukyeng imil iyeng ni, usɔ kyeng upai. 42 Insi ace aghɔ wang ice ma ukushi ngɔ ni, ma nga; insi ace aghɔ wang ɔta ice ma ni, ma nga. 43

“Inu ko kọng na tẹri si, ‘Yoo agho yoo ngo, tọro agho tọro ngo.’ 44 Ni aikuari ni tẹri nu si, yoo agho tọro ngo nu shor Ọnong kaya agho ma ngo ọlo, 45 ki ingo tee anọ Ate ayaya. Aka sa ọnong uta kaya agha ababi na adaduma ima ayeng, ki ma avuga ka aghomani aka ju ima ididuma kina agho ka ju ima ibibi. 46 Aki ju na nyi Ọnong ki ma ngo oka ngo insi yoo agho yoo ngo wu ni? Ko agho yira agonu ka ju kindo! 47 Insi ingo ka pii kina aghikyo ngo ko ni, ikembọ inu ju ki cẹri ace agho ko? Ko aghomani ashi bọ aYahudawa ba ka ju kindo! 48 Kindo ni inu tee agho kyeng na ki kya, kini mani Ate ayaya shi na kikya.

6 “Ma ju uma ọdọdọma ngo kayaye ka ajiya nu ima nọ so ju ba. Insi uju uma ri kayaye ni, ba ngo nu oka kushi Ate ayaya ba. 2 “Insi uma agho taa ice ma, ma yemi kayaye, kini agho ju ọngọ unu ica kide okọ takwyue aYahudawa kina aya itra. Aka ju ka ajiya jọọ bọ. Imẹ sọ tẹri nu aipang, akọ peni oka bu nadidu wudu. 3 Insi uma agho taa ice ma ni, ju ko tra mani agho avọ ila ngo ki nọ ba. 4 Ni uki shi ko uyuyi. Ni Ate ngo, mani aka nu kuyuyi, ki ma ngo oka ngo. 5 “Insi upii nọ Ọnong, ma ju kini agho ju unu ica ba! Aka sisang upii nu Ọnong kide okọ takwyue aYahudawa kina itra, ka ajiya nu bọ. Imẹ sọ tẹri nu aipang, akọ ma bọ oka bọ nadidu. 6 Insi uki pii nọ Ọnong ni, kya nu ide bọ, fuga anyu bọ ya, nu pii na Ate nu mani aka nu bọ nga ba, Ate aghomani aka nu ima ju nu kuyuyi, aki ma ngo oka ngo. 7 “Insi uki pii nọ Ọnong ni, ma tẹri ighang ta ẹrẹkwẹ nagigang ba, kini mani agho ju ipaa ka ju, A kpa si ọnong bọ ki kọng bọ ka upii bọ nagigang. 8 Ma ju kini bọ. Ate nu ye imumani inu wang nu so nu to yemi anyu ba. 9

Ni, mani, ubu ka pii nọ Ọnọng we, ‘Ate yi ka ayaya, Ta ni ajoyo uca ngo; **10** ta ni ẹrẹgom ngo ba; ta ni imuwang ngo na ju ka asing ri kini mani ishi ka ayaya. **11** Mayi aidi imila mani iyi wang. **12** Cira uvulu yi kọ, kini mani iyi kpa aghomani avulu ni yi. **13** Ma kyaa ni yi ọka mani aki mra yi ọnga shi umọọ, ni kyo yi ọka mani agho shi na aghing ababi shi bo ya ba.’ **14** “Insi ingo yira ọlọkpaa ajiya umani a vulu ngo ni, Ate ngo ka ayaya ki kọ yira ọlọkpaa. **15** Insi uta yira ọlọkpaa ajiya ba ni, ni Ate ngo ki cira ngo uvulu mani uju nga ko ba. **16** “Insi inu sọ kpẹnẹ anyu, ma shigi ibate kini agho ju ọnga agho ju unu ica ka ba. Aka shigi ibate ka ajiya nu ni abo sọ kpẹnẹ anyu. Imẹ sọ tẹri nu aipang, ako yira ọka bo nadidu. **17** Insi inu sọ kpẹnẹ anyu ni, hwuru ubate nu ni coo anye ka ẹrẹkwe nu, **18** ka ajiya ma ye si inu sọ kpẹnẹ anyu ba sa Ate kayu nga, aghomani aka nu bu nga ba, ki ye. Ate ngo, agho ka nu uma mani uju kuyuyi, ki ma ngo ọka ngo. **19** “Ma kyọ upeni ngo ka asing ri ba, ọka mani iriyi kina iriler ka bra wu, ayi ka giya ki yi. **20** Ni, ucuru ace nu upeni ka ayaya, uka mani iriyi kina iriler ki bra wu ba, uka mani ba ayi mani aki giya kayi ba. **21** Ka ikwyi ngo ki sa shi uka mani upeni ngo shi wu. **22** “Ica yọ shi uyeri ẹrẹnoma. Insi ica ngo shi ikyuọ ni, ẹrẹnoma ngo nadidu ki shi yeri; **23** insi ica ngo ishi yu ikyọ ba ni, ẹrẹnoma ngo ki shi kide iting. Insi uyeri mani ushi kide ngo ni iting yu ni, ikwyi ngo ki shi kide iting nagigang! **24** “Ingo ki shi ngo agira ate ọna apai ba; ingo ki tọro ngo ace nu yoo ace; ingo ki yii ace nu tili ace. Ingo ki yii Ọnọng kina ọfe ba. **25** “Ọko sa ni tẹri ngo si, ma sa ikwyi kini imumani ingo ki la ko nu sa ko ci

akuyu ba, ko imumani ingo ki somo ki erenoma ngo ba.
 Ka udu mani, okuyu ra ceri wu imila ba? Erenoma ra ceri
 wu imumani oki sumu ba? **26** Nu unung ka ayaya, aka ra
 pila bu igho ba, acuru bo imila aka sa ka afo ba; Ate nu ka
 ayaya ka ma bo! Inu ra ceri nu unung ni eregoro ba? **27**
 Inga kide nu ki bra ukhimi awii ayeng kide awii nga ka so
 дума wu nu umari? **28** “Ni ikembo sa ni inu so дума wu
 nu uma somo? Nu mani ufuru aghumu ka fonu, aka ju
 bu utina ba ko na akeri uma somo ba. **29** Ni teri nu ko
 agom iSulemanu ma nu upeni nga ashi ni ima somo
 ididuma kina ufuru iyeng ba. **30** Onong nga ka fuga obong
 ide aghumu ima sumu obong mani ushi kaidi ni ikyu nu
 huga bu, na ta ugha ko. Aki bra somo nu uma ba? Inu
 agho uma aipang na zee! **31** “Uma dama wu ba, ‘Abi wu ni
 imila mi ki ba wu? ko imu sa mi? Ko imu sumu mi? **32**
 (Uma mani agho ju ipaa ba ka dama wu nu bu.) Ate nu ka
 ayaya ye si inu wang uma ri. **33** Ni, inu wang uma mani
 ushi onga eredom Onong ni imumani awang ni nu, aki
 ma nu ushe nu uma nadidu. **34** Inu ma sa ikwyi ni kyua
 ba; ishi kini onga nga usa ikwyi. Ushi wu mani akhimi ace
 awii onga nga usa ikwyi ba ka shi ni onga nga usa ikwyi.

7 Ba ju ace agho ashuwa ba, ka aba ju ngo ba, **2** ka
 ashuwa mani oka ju ajiya ni, ako ni aki ju nu. Ima umara
 mani inu mara wu ni, iyo na aki mara nu ko. **3** Ikembo sa
 ni, oka nu anibong mani shi kide ica anayuru ngo ni oka
 ra nu ngo ukumu osho mani ushi kide ica ngo ba? **4** Ya ni
 ingo ki teri anayuru ngo si ‘Tara, ni wo ngo anibong mani
 shi kide ica ngo,’ ingo shi kina ukumu osho ughoghe kide
 ica ngo? **5** Inu agho ju unu ica! Kpaa ukumu osho mani

ushi kide ica ngo, ɔso ta nu nabiboro anibong shi kide
 ica anayuru ngo. **6** “Ba ma ava imumani shi na pipar ba
 aki tee ni ngo. Ba feni ikyong ididuma nu ka alade ba ka
 aki tinga ka giya ko. **7** “Wulu, ni inu ki yira; wang, inu
 ki peni; hura, na anyu bo ko yemi. **8** Nadidu aghomani
 awulu ki yira, aghomani awang ki peni, anyu bo ko yemi
 aghomani ahura. **9** Ace agho ngo mani ashi ate ki ma ano
 nga utii insi awulu ubiredi? **10** Ta oki ma nga iyoo insi
 awulu ngo itagbo? **11** Kini akakiya nu, uye ma ano nu ima
 ididuma. Na sa teri si, Ate ayaya ki ma uma udodoma ka
 aghomani awulu nga! **12** “Ju ajiya uma mani uwang si
 aju ngo, udiwu nyeni umee iMusa kina onga agho pii ko
 oto Onong. **13** “Ghila ka anyu bo azaze, ka anyu kyaa
 ide ugha shi ayayang utra shi na gbeye, ajiya nagigang ka
 kyeng ya. **14** Ni anyu kyaa okyuo shi na jii ukyeng utra lo,
 ajiya uwang wu shi na jii. **15** “Inu ci na zizal ka agho pii
 ko oto Onong ateri; aki ba nu kini atem bo ni ka sing, kide
 ni ava aghumu bo. **16** Inu ki ye bo ka igho umumani aka
 ju. Akara kara ma yo ikolo inabi ka erenoma nga ba, ko ni
 uwe ma yo ikolo ka erenoma akara ba. **17** Ko iligba ushi
 ododoma ka ma ikolo ididuma, oshu ububi ka to ma ikolo
 ibibi. **18** Ushi ododoma ki ma wu ikolo ibibi ba, ni oshu
 ububi ki ma wu ikolo ididuma ba. **19** Oshu mani oka ma
 wo ikolo ididuma ba aki kpa wo ka ta kide ugha. **20** Kindo,
 inu ki ye agho pii ko oto Onong ateri ko uma uju bo. **21**
 “Ba nadidu aghomani ayoro mi si, ‘Ate ona, Ate ona’ ki
 ghila erenom ayaya ba, sa aghomani aju uma mani Ate
 ayaya wang bo sa ju. **22** Insi awii ashuwa ya ba ni, ajiya
 nagigang ki teri mi si, ‘Ate ona, Ate ona! Kide no uca ngo

iyi tɛri upii Ɔnɔng, kidɛ nɔ uca ngɔ iyi wuli idir ushɛɛ kiva ju idir uma uwuli ical’ 23 Ni imɛ ki tɛri bɔ si, ‘Imɛ ta ye nu nga ba. Sang nu ukushi mi, inu ajiya akakiya!’ 24 “Ni, aghɔmani a kɔng ighang upii mi ki yii yu ni ashi kini agha amara mani avra ɔna nga kaya ɔpang. 25 Aviya nira ya, avɔng tiya, uwuru ti ni ɛrɛkyuɔ ko ɔna. Ni ura pulu wu ba, ka avra kaya ɔpang. 26 “Nadidu aghɔmani a kɔng ighang upii mi na ra yii ba ni ashi kini abɔ ajiya mani avra ɔna nga kaya ikikee. 27 Aviya nira ya, avɔng ti ya, uwuru ti ni ɛrɛkyuɔ ko ɔna, uva pulu wu. Upulu wɔ na gbrop!” 28 IYesu ya kpɛɛ utɛri uma ri ni, ikir majiya wɔ ica ki ighɔ umɛɛ nga. 29 Ashii kini aghɔmɛɛ umɛɛ iMusa ba; ni, amɛɛ kini ɛrɛɔrɔ.

8 IYesu ya shulu kaya ɔpang ni, ikir bajiya yii nga. 2 Ni, ace aghɔ shi nɔ ubili ba ukushi nga, ki ta agho kite nga, na tɛri si, “Ate, insi ingɔ yira ni, ingɔ ki bra usa mi ki imɛ ba na pipar.” 3 IYesu ba nawa avɔ ki piya nga, ki tɛri si, “Imɛ yira, ba na pipar.” Ba ubura akyua udumu ubili lɛni. 4 IYesu ba tɛri nga si, “Nu! ba tɛri ace aghɔ ba, nu kya, ko ya yeni ɛrɛkwɛ ngɔ ukushi ifirist ka aya ma uma kɔnɔ umani umɛɛ iMusa yeni ni, ka ajiya kpɛlɛ si a lɛni ni nga.” 5 IYesu ya ghila aKafarnahum, ace agha aghagɛ aghina akpɔ peni nga ki shɔr nga, 6 “Aghɔ ɔna, agira mi yɛɛ ka aca nɔ udumu shɔmɔ ika, asɔ kɔng ɛrɛnɔma nagigang.” 7 IYesu va tɛri nga si, “Imɛ ki ba ki ma lɛni ni nga.” 8 Ni agha aghagɛ aghina akpɔ nga va yira iYesu si, “Ate ɔna, Imɛ ta ma mi ni ingɔ ba ɔna mi ba, tɔrɔ kɔ tɛri upii, agira mi ki lɛni. 9 Ka imɛ ni avɔ kina ɛrɛɔrɔ ace aghɔ wu ni imɛ shi wu, kina aghina akpɔ kidɛ ivɔ mi, imɛ

wang t̄eri adi agho si, 'Kikyang', Aso kyaa, ace aghoni ime t̄eri nga si, 'Ba,' Aso ba, ime t̄eri agira mi si, 'Aju ima,' Aso ju." 10 IYesu kong kindo ni, ava wo ica ava t̄eri aghoyii nga si, "Aipang, ime so t̄eri nu, ime sono ko peni mi igho uma aipang ka Israila kindii ba. 11 Ime so t̄eri nu, ajiya na pam ki ba ko kpaa ko ushii uta onong ki ta ko ushii ukpaa onong ka acica ola imila kina Ibrahim, ni Ishaku, kina iYakubu ka eregom ayaya, 12 aghomani ashi ano eregom ni aki feni bo kide iting. Kukadu wu ni aki ci konoghula ayir." 13 IYesu va t̄eri agha aghaghe aghina akpo si, "Wor, uki ba konoguma aipang ngo ni." Agira nga va ba okyuo kide ana kyua. 14 IYesu ya ghila ona iBitrus ni, ava nu ak̄eri iBitrus na ayee, erenoma nga furu wu. 15 A piya avo nga, ufuru Erenoma kpee wu, ava sisang ki ma bo imila. 16 Konogughe ni, aba nga kina ajiya na pam agho shi no ushee, ava wuli aghing ababi ko upii. Kiva leni na adumu nadidu. 17 Uma ri ba ka ahwura upii Ishaya agho pii ko oto Onong si, "A kpaa uta okyuo kina idumu bayo." 18 IYesu ya nu ajiya na pam ukushi nga ni, aba t̄eri atina nga si abo ba buu udae ugee igho. 19 Ni aghomee umee iMusa ba ukushi nga ki t̄eri nga si, "Aghomee, ime ki yii ngo kwabi ni ingo kyaa." 20 IYesu va t̄eri nga si, "Ava aghumu shi kina afong, anurunu ayaya shi kina asoo, uwe ni Ano Ajiya shi konoguka nye ba." 21 Ace agho kide atina nga va t̄eri nga si, "Agho ona, tara ni ime ya naa ate mi wu." 22 IYesu va t̄eri nga si, "Yii mi, ya agho kpuru ka nira agho kpuru bo ko." 23 IYesu ya ghila ide ogbolo ni, atina va yii nga. 24 Ashi kide ukyeng ni, uyuu avuwa no uwuru na erkyuo sang kide igho, amusumu ko ghila ide

ogbọlọ bọ ni uwang ghila wu idẹ na amusum, iYesu sọ umọ. **25** Aba kyaa kiya sang nga, ki tẹri si, “Foo ayọ, ate ọna; ayọ ki kpuru bọ.” **26** Aba tẹri bọ si, “Ikembọ sa ni inu hwiri ẹrẹbata, inu aghọ uma aipang na jẹ” Ava sisang ki gẹr uwuru kina ighọ, uka va kọmọ na kikir. **27** Ajiya nga va wo ica, na tẹri si, “Iligba ighọ ajiya yẹ, ni uwuru kina ighọ kọng upii nga?” **28** Aya fuma udaa ugeẹ ẹrẹbọ aGarasinawa ni, agha apai aghọ shi nọ ushẹ ba peni nga, akunu kidẹ na alọ, igigra bọ sa ni ajiya ka bra bọ ukyeng kọ utra ba. **29** Ba irishu, aba gyo akpa, asi, “Ikembọ duma ngọ ni ayọ, Anọ Ọnọng? Ingo ba kọ ba ma ayọ ọlọ na kyua kọ ju wu ba?” **30** Kina anikang na ji idir alade sọ cee. **31** Ushẹ nga va shọr nga, si, “Insi ingo woo ayọ ni, sa ayọ kidẹ idir alade ri.” **32** Ava tẹri bọ si, “Inu kya nu.” Aba kunu kiya ghila bọ idẹ idir alade, ni, idir alade va ti ki shulu idẹ ighọ ki kpuru bọ kidẹ na amusum. **33** Aghọcee alade va ti bọ, ki ghila idẹ ifọng kiya tẹri kwikẹ imumani iba kina ajiya ushi nọ ushẹ. **34** Ajiya ifọng nadidu va kunu ki ma peni iYesu, aya nu nga ni, aba shọr nga si aya bọ ifọng bọ.

9 IYesu ghila idẹ ogbọlọ ki buu kyaa udaa ugeẹ ighọ ka kyaa ifọng nga, **2** ukadu ni, ace ajiya ba nga kina aghọmani akọ shọmọ nga, ayẹẹ kaya icuru. IYesu ya nu uma aipang bọ ni, aba tẹri aghọ shọmọ ika si, “Kpẹnẹ ikwyi ngọ, anọ mi; A cira uvulu ngọ kọ.” **3** Ukadu ni, ace aghọmẹ tẹri ace bọ si, “Ajiya ri kpaa ẹrẹkwyuẹ nga kini Ọnọng nga ni!” **4** Ni iYesu ye imumani ishi kidẹ ikwyi bọ, aba tẹri bọ si, “Ikembọ sa ni inu sọ shuni nọ uma ububi kidẹ ikwyi nu? **5** Uligba wu cẹ nọ uyuyo, na tẹri

si, 'A cira uvulu ngo ko,' ta ateri si, 'Sisang ko kyeng'?

6 Ka inu ye si Anọ Ajiya shi ni ẹrẹgọrọ ka asing ri ka a cira uvulu ko." Aba sa teri agho shomo ika si, "Sisang, kpaa icuru ngo ko kya ngo aca." **7** Ava sisang ki kpa icuru nga ki kyaa aca. **8** Ikir bajiya ya nu kindo ni, aba kong ẹrebata, aba joọ Onong, aghomani ama ajiya idi ẹrẹgọrọ.

9 IYesu ya ukadu ki kyaa ite, aba nu ace ajiya ayoro nga si iMatiyu na ci kide bo yira agonu, aba teri nga si, "Yii mi." Aba sisang ki yii nga. **10** Akyua umani iYesu so la imila ka aca iMatiyu, ukadu ni agho yira agonu kina agho vulu napam ba na aso la imila kini iYesu kina aghoyii nga. **11** AFarisiyawa ya nu kindo ni, aba teri atina nga si, "Ikembo sa ni aghomee nu so la imila kina agho yira agonu kina agho vulu?" **12** Aya kong kindo ni, aba teri si, "Agha akyuo ka wang bo agho kang ba, sa aghomani ashi adumu. **13** Kya ko ya wang imumani udi so yeni, 'Ime wang ahwoo, ba uma ẹrẹkwe ba.' Ka ime ba mi kaya agha aipang ba, sa agho vulu." **14** Aghoyii iYahaya ba ukushi nga, ki teri nga si, "Ikembo sa ni ayo kina aFarisiyawa ka kpenẹ anyu, na anga ngo atina ka kpenẹ bo anyu ba?" **15** IYesu va yira bo si, "Ayikyo aghimi asasa ki ju ikwyi ibibi ka awii usra agya uloru ubuwa na aghimi ashi kini bo? Awii ki ba angọ umani aki kpaa aghimi asasa wu kukushi bo, ukadu wu ni aki kpenẹ anyu ko. **16** Ba aghomani aki ta igbang ititang kina ugyauto ososa ba, ka uta ki gaya wu, ugaya ughoghe. **17** Ba aghomani aki sa amusum ikolo na ashi asasa ki ubom ututang. Insi asa ya ni iki siga wu, amusum ikolo na shi ki naa bo ni ubom bira bo. Amusumu ikolo na shi asasa si ubom ososa, nadidu ki ci

iduma.” 18 IYesu shi kide uteri uma ri ni, na ace akwyite oko takwyue aYahudawa ba ukushi nga ki ta agho kite nga, na teri si, “Ano mi anayiri ko kpoo, ba ko ma tiya nga avo ngo, ka sisang.” 19 IYesu va sisang ki yii nga, kina atina nga. 20 Ace ayiri mani ako lo no ushiri ayi anyi osho na pai ba ko tumu nga ki piya anyu igbang nga, 21 ateri erekwe nga si, “Insi ime piya igbang nga ni, ime ki peni okyuo.” 22 IYesu tee, anu nga ni aba teri si, “Kpene ikwyi ngo, ano mi! uma aipang ngo ma ngo okyuo.” Kide anakyua ni ayiri ba okyuo. 23 IYesu ya kyaa ona akwyite ona Onong ni ava nu agho po igberi kina ajiya na aso duma oka wu, 24 ava teri bo si, “Usang nu, ka anayiri ta ko kpoo nga ba, aso moo wu.” Aba sira nga unga ujeri amara. 25 Aya kla ajiya nga ni, ava ghila ide ki kpene nga ka avo, ano va sisang. 26 Ila ima uju nga kpaa ki erobo nadidu. 27 IYesu ya ukadu ni, ace afoo apai yii nga, aci ni erewyue ighighe, “Kong ahwoo yi, Ano iDauda.” 28 Aya ghila aca ni, afoo ba ukushi nga, iYesu va teri bo si, “Inu ma aipang si ime ki bra uju udi?” Aba yira nga si, “Ee, ate ona.” 29 Ava piya ica bo ki teri si, “Konu uma aipang nu ni oba no kindo.” 30 Ica bo va yemi. IYesu waa bo atong, “Inu ba teri ace agho ba.” 31 Aba kunu bo kiya yemi ila iYesu ka udu ugee erobo. 32 Aso kunu bo ni, ace ajiya ba iYesu kina agho shi no ushee ungo umani osa ni aka pii nga ba. 33 Aya woo ushee nga wu ni, ajiya nga va tee agho upii. Ikir baiya wo ica, na teri si, “Aso no ko ju bo igho ima ri kide Israila ba.” 34 AFarisiyawa teri si, “Awuli Ushée kina erekuyo agom no ushee.” 35 IYesu ghimi ofong kina anorifong oka nadidu, na mee kide

uka takwyue aYahudawa na tɛri ila ididuma ɔka ɛrɛgom
Ōnong na lɛni kina ko iligba igho udumu kina uta okyuo.
36 Aya nu ajiya na acuru ni, aba kong ahwoo bo, ka ako
kong olo ba agho she bo ko ba, kini atem bo ba aghocee
ni. **37** Aba tɛri atina nga si, “Ucuru shi nagigang, ni agho
utina shi na jii, **38** Inu ushor ate ona ucuru, ka tuma na
aghō utina ka aba ucuru.”

10 IYesu yoro atina nga usho na apai ki ma bo ɛrɛkyuo
wuli usheɛ ka va lɛni ni idumu kina aghomani ashi
bo akyuo ba. **2** Uca atina bo shi, Ko kpaa ki, iSiman,
aghomani ayuru nga si iBitrus, kina Andarawus anayuru
nga, kina iYakubu anɔ iZabadi, kina iYahaya anayuru nga;
3 kina iFilibus, kina iBartalomi, kina iToma, kina iMatiyu
aghō yira agonu, iYakubu anɔ iHafa, kina iTadiyos, **4** kina
iSiman agha aKan’ana, kina iYahuda Iskariyoti aghomani
agbora iYesu. **5** Usho na apai ri ni iYesu tuma bo, ki waa
bo atong si, “Inu ba ghila ice ifong kide ufong aghomani
ashi bo aYahudawa ba, ba ghila ifong agha aSamariya ba,
6 kindo ni, inu tee kya nu oka ni atem vulu bo kide ajiya
Israila. **7** Ukyeng nu sa tɛri upii Ōnong si, ‘Oka ɛrɛgom
ayaya ya ba.’ **8** Lɛni na adumu, ashang agho kpuru, hwuru
aghono ubili, uwuli ajiya usheɛ. A mi ma nu basi oghɛ ba,
inu ma ni uma ba uyira icima. **9** Inu ma kpaa utii uyeri ko
uguza ko ufe kide ipa nu ba, **10** ba ipa ko ukyeng nu, ba
ko ugba upai ko akpo, ko ashi, ka agho tina shi umani
ama nga imila nga. **11** Insi inu ghila ifong ko anifong ni,
inu wang aghomani akyeng na biboro ko ukadu ni inu ci
kini nga sa inu ya sang no. **12** Insi inu ghila ona ni, inu
tɛri si ayo ba na ikwyifu. **13** Insi ona maa ko ni, ikwyifu

shuu kaya akwyi bọ, insi ata maa bọ kọ ba ni, ikwyifu vuwa yọ ukushi nu. **14** Aghọ mani ayira nu nga ma ni, da tọrọ bọ kọng upii nu ni inu pura aco ifra nu kọ insi inu kunu kọ ọna ko ifong. **15** Aipang ime do taa nu, ado cee nọ kọng ahwoo erẹbọ aSodom kina aGomora di cee bọ kọ ka awii uteri ashuwa. **16** “Uwe ni, ime do tuma nu lile atem kide ma ava aghumu, kindo ni inu ba na amara lile iyọ, nu daa va shi na aipang lile ikhimi. **17** Inu kyeng na zizal na ajiya, na ado kpaa nu na kya kọ pii aca ashuwa na ca nu kide okọ takwyue aYahudawa, **18** aki kyaa ni nu kite aghọ ko erẹbọ kina agom kaya mi, ka inu teri aipang kite bọ kina aghomani ashi bọ aYahudawa ba. **19** Akyua mani a kpene nu ni inu ba duma kini imumani inu do taa ma, na ado ma nu ima utaa ka akyua. **20** Ka inu bọ do shi aghọ pii ma, Aghing Ate nu nga do shi aghomee nọ. **21** Anayuru do ma anayuru bọ ka apii nga, Ate do ma anọ, anọ do yeni Ate bọ utaa hwiri atong ka asa ka a pili bọ kọ. **22** Kwinga do tọrọ nu nga kaya nọ uca mi, aghomani amor ki ta ka amaa ni, ado le. **23** Insi aso tili ni inu kọ ububi ki ice ifong ni, inu ti kya nu ka ice. Ime do taa nu aipang, inu do kpee nu uki keli ifong Israila ma ni, Anọ Ajiya do vuwa. **24** “Aghoyii ka cee nga aghomee nga ba, agira ka cee nga ate ọna nga ba. **25** Uma umani aghoyii lile aghomee nga, agira lile ate ọna nga. Insi a yolọ ate ọna si uBalzabul ni, ikembọ na ado taa na ajiya ọna?” **26** Inu ma kọng erẹbata bọ ma, ki ba imumani a yuru ya ni aki fumu bọ ba, ni ba imumani ado ju kọ oshisho ni ado ye bọ ma. **27** Imumani ime taa nu kide itii ni, inu do taa yọ kide uyeri, imumani ateri nu kọ otong ni, inu do teri

yọ ka ayaya ọna. **28** Inu ma kọng ẹrẹbata aghọmani adọ pii ẹrẹnoma na aki pii nga aghing kọ ba, inu tẹ ẹlẹbata aghọmani adọ pulu ẹrẹnoma kina aghing ngọ ka feni kide ọna ugha. (Geenna g1067) **29** Aka gbura bọ anuruderi a pai kaya ọnei uyeng ba? Agha yeng dọ kpaa nga ki ẹrẹbọ ma basi ate nu ye ma. **30** Ko ni ufung ẹrẹkwẹ nu ni, akọ pila bọ. **31** Kindọ ni, inu ma kọng ẹrẹbata ma. Ni inu cẹ anuruderi na pam. **32** Agho mani a yeni Ajiya si ashi anga mẹ ni, imẹ ki kọ yeni nga kite Ate mi aghọmani ashi ka ayaya. **33** Ni aghọmani a shila uye mi ki ite baijiya ni, imẹ dọ kọ shila uye nga kọ ite Ate mi ka ayaya. **34** Inu ma kyoo ni imẹ ba ni ikwyifu ka asing ma. ikwyifu yọ ba ni mẹ ma, imẹ ba ni ikuma ọkọrọ. **35** Imẹ ba ọsa Ate irisho kina anọ nga, anọ anaghẹmẹ, anayiri kina a yuru nga, ayiri kina akẹri nga. **36** Aghọ ọna ajiya bọ dọ tee asho nga. **37** Aghọmani a yoo ate nga ko ayuru nga, ki cee mi kọ ni, aghọ maa nga umani ataa si a anga mẹ ba, aghọmani a yoo anọ ko anọ nga anayiri ki cee mi kọ ni, aghọ maa nga umani ataa si a anga mẹ ba. **38** Aghọmani akpaa nga ukumu ushi nga di yii mi ma ni, aghọ maa nga mani ataa si anga mẹ ba. **39** Aghọmani a wang foo ọkyuọ nga ni, aghọ dọ taa wọ, aghọmani a ataa ọkyuọ nga ni a dọ peni wọ kaya mi. **40** Aghọmani ayira nu ni agho yira mi, aghọmani a yira mi ni aghọ yira aghọmani a tuma mi. **41** Aghọmani a yira aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng ni adọ yira ọka nga kukushi aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng, aghọmani a yira aghọ shi na pipar ni si ashi na pipar ni aghọ do yira ọka nga kukushi aghọ pipar. **42** In kini ace aghọ ma agha yeng

kide ananō li isō na musumu kaya mi si asa aghoyii mi ni,
ime dō taa nu aipang aghō dō taa nga ọka nga ma.

11 IYesu ya kpẹẹ uma atina nga ushō na apai upii ni, aba sang nga kọ ukadu ki ya mẹẹ na tẹri upii Ọnong ka ufong bọ. **2** Akyua ra ni iYahaya shi kide ubọọ iting. Aya kọọ uma umani ukristi sọ ju ni, aba tuma atina nga kukushi nga **3** ki ya ju nga si, “Ingọ shi aghōmani aki ba, ta ayọ kọ ica na ace aghō ni?” **4** IYesu ba yira bọ si, “Inu kya kọ ya tẹri iYahaya imumani inu nu ki ba kọọ, **5** afoo peni ukyoo uka, aghōmani aka kyeng bọ ba kyeng, a hwuru aghonọ ubili na ba na pipar, agbatong kọọ atong, ni aghō ukpo sang, ni aghina amir kọọ ila ididuma. **6** Anyu adaduma ni aghōmani ata kọọ nga ẹrẹbata uma aipang kaya mi ba.” **7** Aya sang bọ ni, iYesu ba dẹẹ aghō upii ni ikir bajiya kaya iYahaya, “Ikembọ ni inu kyaa unu ka aghumu? Ọbong ọbğolğbang umani uwuu sọ ca bọ? **8** Ikembọ ni inu kyaa unu? Ajiya umani asomọ uma ọdọdọma? Aghō shi kide ugeẹ agom bọ ka somọ uma ọdọdọma. **9** Ikembọ ni inu kyaa unu? Atina Ọnong? Ẹẹ, ime tẹri nọ, aceẹ aghō pii kọ ọtọ Ọnong. **10** Aghōmani awọọ kaya nga wẹ si, ‘Uwẹ ni, ime tuma atuma mi ka la ngọ ite wọ, aghōmani aki kerri ngọ utra ni ingọ tọ ba.’ **11** “Aipang, ime si, ayiri sọ nọ kọ jee bọ ace anọ aghō mani aceẹ iYahaya aghō uju iminimini nọ ọghoghẹ ba. Kindọ ni, aghō cẹẹ nọ ọzọzi ki ẹrẹgom Ọnong ayaya cẹẹ nga. **12** Kọ kpaa ka akyua iYahaya aghō uju iminimini ki ba ta ka akyua ri ni, ẹrẹgom Ọnong ayaya kọ la ite ni agha sing wang yira na akyuo. **13** Ka aghō pii kọ ọtọ Ọnong kina umẹẹ iMusa kọ tẹri upii kaya ẹrẹgom ni iYahaya kọ ba nga ba, **14** ni insi

inu yira upii ni, anga shi Iliya umani aki ba ra. **15** Ta ni agho shi na atong kong, kong. **16** “Ni ikembō ni ime ki mra ajiya akyua ri kō? Ushi kini anō bō shi ka uka gheli na gbura ni na sō yorō ayikyo bō si, **17** ‘Ayo peni igbē ni inu ta ya nō ba! Ayo taa nō atē ukpo, inu ta ci nō ba!’ **18** “Ka iYahaya ba ni aka bira ngo la na sa nagigang ba, ‘ni asi ashi na ushē.’ **19** Anō ajiya ba na sō la na sa, ni asi, ‘Nu nga! agho bira ula kono usa, aghikyo agho yira agonu kina agho uvulu!’ Kindo ni, aka kpelē uye ukyuu Onong ka uma uju nga.” **20** A dē kō gēr ufong umani aju uma usa uwo ica wō nagigang, ka ata ju bō ọlōkpaa ba. **21** Ọlō ngo, aKorasinu!, ọlō ngo, aBetsaida! Awasi uma usa uwo ica ri ni aju ka aTaya kina aSidon ni, ata kō lōkpaa aiwuu ka sōmō agē nō uma kina utō ki ẹrēnoma bō. **22** Ni ime sō tēri nō, aki cē nō kō ahwo aTaya kina aSidon kaya nō ka awii ashuwa. **23** Ingo ni aKafarnahum, ingo kpaa si aki jō ngo ka aya fuma ayaya? Kayi, aki waa ngo ka akya bō uka ci agho ukpo wō. Awasi uma usa uwo ica ri ni aju bō ka aSodom ni, uta kō shi wō kaidii. (Hadēs g86) **24** Ni ime sō ba tēri nō si, awii ashuwa ni aki cē nō kō ahwo ẹrēbō aSodom kaya ngo.” **25** Akyua ra ni iYesu tēri si, “Ime sa ngo iza, Ate, Ate aYaya kina ashi, nō umani ingo shō uma ri ka agho uye ukyuu kina agho shi nō ukpili, ni ingo sa yeni anō azazi. **26** Kindii wu Ate, imumani ishi ngo ididuma yidii ni ingo ju. **27** Ate mi ma mi uma nadidu, ni ba aghōmani aye Anō sa Ate, ni ba aghōmani aye Ate sa Anō, kina aghōmani Anō yoo ni, aka yeni nga. **28** Inu ba ukushi mi aghōmani akō kiya na aba ko akpara otoso, ni ime ki ma nu uwuru. **29** Inu kpaa akpara mi, inu mē

kukushi mi, ka ime ni agho suu ni erewke nga, agho taa erewke ehwehwuo, ka inu ki ko peni uwuu ka ikwyi no.

30 Ka uju mi eregera lo wo ba, akpara mi shi na hau.

12 Akyua ra ni, iYesu wor ko oka ija alkama ka Awii uwuru aYahudawa. Atina nga koo idafu, na aba de ko ke akwyi alkama na la. 2 AFarisiyawa ya nu kindo ni, aba teri nga si, “Nu, atina ngo su ju imumani umee iMusa kiya wo ka Awii uwuru aYahudawa.” 3 Aba ju bo si, “Inu ta ko pila no imumani iDauda ju ka akyua na akoo idafu, kina aghomani ashi kini nga, 4 umani aghila ide ona Onong ki ya la ubiredi na akyo si, ba aghomani aki la ba, inga kina ayikyo ukyeng nga, si ifirst ka yu nga. 5 Ta inu ko pila no umee iMusa, umani afirst kide ona onong ka ju uma ijirija ka Awii uwuru aYahudawa ni uta shi wu uvulu kukushi bo ba? 6 Ime so teri nu, imumani icee ona onong ye ko kee. 7 Inu ta ko ye imumani udii so yeni ni, ‘Ahwoo ko ni iwang, ba uma erewkyue ba,’ inu ta ko nu no agho taa uvulu nu vulu ba. 8 Ka Ano Ajiya nga shi Ate Awii uwuru aYahudawa.” 9 IYesu ba ya ukadu ki kyaa oko takwyue aYahudawa bo. 10 Ace ajiya shi ya ko ukadu agho uwe ni avo. Aba ghulu nga si, “Ushi odoma mani ama okyuo ka Awii uwuru aYahudawa?” Ibo wang umani apeni nga no uvulu. 11 Aba ju bo si, “Inga kide no nga shi na atem ni akpaa kide uhwo ka Awii uwuru aYahudawa ni ata ki woo nga ngaa ba? 12 Utina ajiya ta cee wu unga atem nagigang ba? Kindo ni, oso ododoma na ju ima ididuma ka Awii uwuru aYahudawa.” 13 Aba teri ajiya nga si, “Nawa avong.” Aba nawa, ka akyua ra ni avo nga ba okyuo kini adaa avo ni. 14 Ni aFarisiyawa ba kunu bo ki ya

pii umani aki pii iYesu kọ. **15** IYesu ya kpẹlẹ kindii ni, aba sang nga kọ ukadu. Ajiya na pam ba yii nga, na aba ma bọ ọkyuọ nadidu bọ. **16** Aba waa atong bọ si aba tẹri agho ila nga ba. **17** Aju udii ka ahwura upii na atẹri ka anyu agho pii kọ ọtọ Onong Ishaya si, **18** “Agira ni ime hwiya wẹ, aghomani ime yoo ni ime ka kọọ uhwai nga nagigang. Ime ki sa nga na aghing mi, aki tẹri aghomani ashi bọ aYahudawa ba ashuwa aipang. **19** Aki la nga inang ba, ko na pii ni ẹrẹkyuọ ba, aki ba kọọ bọ ẹrẹwyuẹ nga ka utra ba. **20** Aki wra nga ushi iriguu umani uya sang wra wọ ba, ugha ọgbẹlẹmọ ni uya sang ukpo wọ ni, aki pii nga kọ ba, asọ sa aipang ka lite; **21** aghomani ashi bọ aYahudawa ba ki sa ikwyi kidẹ nọ uca nga.” **22** Aba nga na afoo umani aka pii nga ba agho shi nọ ushẹẹ, ni aba ma nga ọkyuọ na ajiya nga pii ki ba nu. **23** Ni ajiya nadidu ba wo ica na asi, “Anọ iDauda wẹ ri ba?” **24** Ni aFarisiyawa ya kọọ kindii ni aba ju si, “Akyuọ uBalzabul agom nọ ushẹẹ kọ ni ajiya ri si wuli ushẹẹ kọ.” **25** IYesu ye uma ushi kidẹ ikwyi, na aba ju bọ si, “Nadidu ẹrẹgom ni ikau uka upai nọ sọ irisho kina ace ni, ita ki tara wu ba. Ba ifong nọ ọna umani ajiya nga kau uka upai nọ sọ ju irisho kina ace ni iki tara. **26** Insi ishẹẹ woo ishẹẹ, asọ kọrọ kina ẹrẹkwẹ nga wudu. Nagyi kọ ni ẹrẹgom nga ki tara wu? **27** Insi ime ka wuli ushẹẹ na ẹrẹgorọ uBalzabul ni, aghoyii nọ ni? ẹrẹgorọ inga wọ na sọ wuli wọ? Aghoyii nu bọ ki wa nu ashuwa kaya uma ri. **28** Insi ẹrẹgorọ Aghing Onong kọ ni ime wuli ushẹẹ kọ ni, ẹrẹgom Onong ba nu wudu. **29** Ta nagyi wọ ni agho ki ghila ọna agha ẹrẹkyuọ kaya yeri uma nga, inbasi azonọ lor agha ẹrẹkyuọ ba? Na tọ biya yeri uma

ona ba. **30** Nadidu aghomani ashi kini me ba ni, ashi asho mi, ni aghomani a curu nga kini me ba ni, aso furu wu. **31** Kindii ni ime so teri no, aki cira uvulu nu ko kwiligba igho kina ajiya umani apii ububi, aghomani apii ububi kaya Aghing Onong ni, aki yira bo olokpaa nga ba. **32** Ni aghomani apii ububi kaya Anọ Ajiya ni, aki yira olokpaa nga, aghomani apii ububi kaya Aghing Onong ni, aki yira bo olokpaa nga ba, ko akyua ri ko akyua uki ba.” (aiōn g165)

33 “Ushi ododoma ka ma ikolo ididuma, oshẹ ububi ka ma ikolo ibibi ka aka kpele oshẹ ki ikolo nga. **34** Inu iyoo na kang! Nagyi wo ni inu ki biya uteri upii ododoma ni inu si shi agha akakiya? Ima ushii kide ikwyi yo ni anyu ka teri. **35** Ajiya adaduma ni, oka ukyo uma ododoma wo na aka woo ima ididuma wo. Ajiya akakiya ni, uka ukyo uma akakiya wo ni aka woo akakiya wo. **36** Imẹ so teri no, nadidu uma ijirija na ajiya pii ni, aki pila bo ka awii ashuwa, **37** ka uma uteri ngo bo na aki wa ashuwa ngo wo, ni uma uteri ngo bo na aki ma ngo uvulu ngo wo.” **38** Ni ace aghomee umee iMusa kina aFarisiyawa ba yira nga si, “Aghomee, ayọ wang nu amaa kukushi ngo.” **39** Aba yira bo si, “Agha akakiya kina agho ju uma erenoma ka wang nu amaa, ni ba amaa umani aki ma inbasi anga agho pii ko oto Onong iYunusa ba ni. **40** Kono umani iYunusa la awii atai kina atii atai kide afo itagbo ighighe ni, kindii wu ni Anọ Ajiya ki la awii atai wo kina atii atai kide ikwyi asing ri. **41** Ajiya Anineba ki sang ka awii ashuwa kina agha akyakyua ra ka ama bo uvulu, ka alokpaa no upii Onong iYunusa, kindii ni, imumani cee iYunusa shi ko kee. **42** Ayiri agom, iSheba ki sang ka

awii ashuwa kina agha akyakyua ra ka ama agha aikyuari uvulu, ka aba ka ushẹ aya ka aba kọọ umẹ uye ukwu iSulemanu, kindii ni, imumani cẹ iSulemanu shi kọ kẹ. **43** “Insi aghing ababi kunu kidẹ ajiya ni, aka wor kyaa uka umani ba amusumu ya ba ka aya wuru, insi apeni nga ba ni, **44** aki ju si, ‘Imẹ ki vuwa mi ọna ni imẹ kunu wọ.’ Insi aya ba ni, aki ba peni ọna ni ka aghọ ya ba, akọ yẹ wọ ki ker wọ, **45** aki ba vuwa ka aya ba na aghing atinsara umani acẹ nga na akakiya, ni aki ghila ka aci kọ ukadu, ni ushii ajiya nga ki cẹ unga akyua nọ ububi. Kindii wu ni uki shii wu ka ajiya kakiya akyua ri.” **46** Asọ pii kina ajiya nga ni, ayuru nga kina anayuru nga va ba tara kọ seshi, awang pii kini nga. **47** Ace aghọ ba tẹri nga si, “Ayuru ngọ kina anayuru shi kọ seshi, awang pii kini ngọ.” **48** Aba yira ajiya na atẹri nga si, “Inga shi ayuru mi, inga bọ shi anayuru mi?” **49** Aba nawa avọ ka atina nga ki ju si, “Ayuru mi wẹ kina anayuru mi! **50** Nadidu aghọmani aju imumani ate mi ka aYaya sa uju ni, anga shi anayuru mi, kina afọ mi, kina ayuru mi.”

13 Ka awii ra ni iYesu kunu nga kidẹ ọna ki cica ka anyu ọghong. **2** Ikir bajiya ba curu ki ghimi nga, ki sa na ghila nga idẹ ọgbọlọ ki cica. Ikir bajiya nga ba tara ka anyu ọghong. **3** Aba tẹri bọ uma na pam ni ighang upii, si, “Aghọ wuu kyaa kọ pila. **4** Asọ ta ighọ ni, ice kpaa kọ utra, ni anurunu ba ki ba la yọ kọ. **5** Ice ighọ kpaa kọ ọka atii ni ba ẹrẹbọ ya nagigang, iva mii kaisa ka ẹrẹbọ shiwu ikyuu ba, **6** ọnong ya ta ni, aba ghau yọ ki hwiya yọ ka akang bọ shi yọ akyuu ba. **7** Ice kpaa ka ọka umani akara shiya, akara ba fọnọ ki la ẹrẹkyuọ bọ. **8** Ice ighọ kpaa ka

ẹrẹbọ ididuma ki sa ikii ajilaji, ishishi itin, ishishi itai
 ki ẹri imumani apila. **9** Ta ni agho shi na atọ kọọ.” **10**
 Atina iYesu va ba ki ba ghulu nga si, “Ikembọ sa ni inga
 sọ pii ni bọ ni igbang upii?” **11** Aba yira bọ si, “Inu ni,
 ama nọ uye ẹghẹghẹmẹ inga ẹrẹgọm aYaya, ibọ ni, ata
 ma bọ wọ ba. **12** Ka agho shi ni ima ni, aka khimi nga kọ,
 ka apeni na pam, ni aghomani ashi ni yọ ba ni, aki kara
 anọ imumani ashi ni yọ kọ. **13** Imumani isa ni ime sọ pii
 ni bọ ni igbang upii yẹ. “Aka kọọ, na aka kpẹlẹ bọ ba,
 aka kyoo, na aka nu bọ ba na akpili bọ ba.’ **14** Kindii ni,
 amọ aghaghe agho pii kọ ọtọ Ọnong Ishaya hwura kaya
 akwyue bọ si, “Inu ki ka kọọ, ni inu ta ki kpẹlẹ nọ ba, inu
 ki ka kyoo, ni inu ta ki kpẹlẹ nọ ba. **15** Ka ajiya nga shi na
 ikwyi umom, ni atọ bọ ka ta akọọ yọ ba, akọ yuru ica
 bọ ya, iba kindii ba ni, ata kọ nu ni ica bọ, ka aba kọọ
 na atọ bọ, ka aba kpẹlẹ kide ikwyi bọ, ka vuu ba ukushi
 mi ki ime ma bọ okyuo.’ **16** Ica nu shi na anyu adaduma
 ki ika nu, kina atọ nu, ka aka kọọ. **17** Aipang ni isọ tẹri
 nu, agho pii kọ ọtọ Ọnong kina agha uju aipang na pam
 wang nu imumani inu sọ kyoo, ni ata nu bọ ba, ka aba
 kọọ imumani inu hwiri, ni ata kọọ bọ ba.” **18** “Inu kọ
 imumani igbang upii agho wuu sọ nyeni **19** Insi ajiya kọọ
 ila ẹrẹgọm na ata kpẹlẹ nga ba ni, Ishẹ ka ba ki ba kara
 imumani apila kide ikwyi nga. Igho na apila kọ utra yẹ.
20 Igho ni ikpaa ka ọka atii ni, iyọ kọọ upii ki yira kide
 akyua ni ikwyifu, **21** ni ishi yọ ni akang ba, ika mọr kide
 anọ akyua, insi umeni kina ọlọ ba kaya upii ni, kaisa aka
 waa nọ utumu. **22** Igho ni apila kide akara ni, iyọ shi agho
 ni akọọ upii, ni uduma asing kono uyoo upeni tulu nga ki

kla nga ɔfɔnɔ wɔ ka ama ikɔlɔ. (aiɔn g165) **23** Igho mani ikpaa ka ɛrɛbɔ ididuma ni, anga shi aghɔmani akɔɔ upii ki kpɛlɛ wu. A ju utina wu ki ma ikɔlɔ, ice ajilaji, ice ishi-shitin, ice ishi-shitai.” **24** Aba ma bɔ ice ighang upii si, “Aki mra ɛrɛgɔm ayaya na ajiya umani apila igho ididuma kidɛ ija nga, **25** akyua ni ajiya sɔ moo ni asho nga ba ki ba pila ɔbɔ kidɛ ija alkama na asa sang nga. **26** Imila ya sang na pipar ni, ɔbɔ ba kɔ sang. **27** Ni agira ate ɔna ba ki ba tɛri nga si, ‘Agho ɔna, ba igho ididuma yɔ ni ingo pila kidɛ ija ngo ba?’ A ju na nyi ni ɔbɔ mii ya kidɛ?” **28** Aba ju bɔ si, ‘Agho ju irisho ni imɛ nga ju udii!’ Agira nga ba ju si, “Ingo wang si ayɔ ya yɛɛ ɔbɔ kɔ? **29** Ni aba ju si, ‘Kayi, ki inu bɔ wang uwuru ɔbɔ ni inu ki wuru kina alkama. **30** Ya bɔ ya ka afɔnɔ nadidu ka afuma akyua ucuru, akyua ucuru ni, imɛ ki tɛri agho ucuru ka acuru ɔbɔ ka alolu bɔ, ka ta ugha wu, ni asa curu alkama ka asa kidɛ na afɔ mi.” **31** Aba ma bɔ ice ighang upii si, “ɛrɛgɔm ayaya shi kini ikir ikpo umani ace ajiya pila kidɛ ija nga. **32** Iyɔ cɛɛ nɔ ɔzɔzi kidɛ igho nadidu, insi ifɔnu ni, ika cɛɛ uma umani apila kidɛ ija ki ba ɔshɛ ɔghoghe, ni anurunu ayaya ka ta asɔɔ bɔ ya kaya aga nga.” **33** Aba tɛri bɔ ice ighang upii. “ɛrɛgɔm ayaya shi kini uyisti umani ace ayiri ki zɔɔ na ima umra ugɔ alkama iritai ki ta kɔ umani ugɔ kpɛnɛ uyisti ni.” **34** Nadidu uma ri ni, iYesu tɛri ikir baiya ni ighang upii; Ata tɛri bɔ ice ima ba ighang upii ba. **35** Udii ni, ka ahwura upii ni agho pii kɔ ɔtɔ ɔnɔng tɛri wɔ, “Imɛ ki yemi anyu mi ni ighang upii; Imɛ ki tɛri imumani ashɔ wɔ kɔ kpaa ka akyua na akeri asing kɔ.” **36** IYesu ba sang nga kidɛ ikir baiya ki kyaa aca. Ni atina nga ba ukushi

nga, ni asi, “Teri ayọ imumani ighang upii ọbọ kide ija sọ nyeni.” **37** Aba yira bọ si, “Aghọmani apila ighọ ididuma nga shi Anọ Ajiya. **38** Ija kọ shi asing, ni ighọ ididuma yọ shi ẹrẹgọm Onọng. Ọbọ bọ shi anọ isheẹ, **39** ni asho mani apila nga shi isheẹ. Ucuru imila wọ sọ usang asing, aghọ ucuru bọ shi atuma Onọng. (aiōn g165) **40** Kọnọ umani aka curu ọbọ ki ta ugha wọ ni, kindii wọ ni uki shi wọ kọ usang asing. (aiōn g165) **41** Anọ Ajiya ki tuma atuma Onọng, ni aki curu nadidu uma umani uka sa uvulu, kina aghọ ju uma ububi, ka a woo bọ kini ọbọng bọ ni ki ẹrẹgọm nga, **42** ka fẹni bọ kide ugha ọlọ nagigang. Kọ ukadu wu ni aki ci na ghula ayiri. **43** Ni agha aipang ki ma uyeri kini ọnọng utaa ni kide ẹrẹgọm Ate bọ. Taani aghọ shi na atọ kọkọ. **44** “Ẹrẹgọm Ayaya shi kini upeni na ashọ kide ija ni, unga umani ace ajiya peni ki ba khimi ushọ wọ. Ni ikwyifu na aba ya gbara uma umani ashi ni bọ nadidu ki ya gheẹ ija wọ.” **45** “Kakyakyua ri, ẹrẹgọm ayaya shi kini aghọ gheli na agbara kina aghọ wang atii adaduma ni. **46** Aya peni utii udọdọma uye ni, aba ya gbara nadidu imumani ashi ni yọ ki ya gheẹ wọ.” **47** “Kakyakyua ri, ẹrẹgọm ayaya shi kini isha ọhwiri itagbo na a fẹni kide ọghọng ki hwiri kwiligba ighọ itagbo ni. **48** Iya tii ni, ajiya waa ki shii kaya asing ki hwiya ididuma ki sa kide ọkọọ na ashi naa ibibi wọ. **49** Kindii wu ni uki shi wu kọ usang asing. Atuma Onọng ki kunu ka aba kau agha akakiya kide agha aipang. (aiōn g165) **50** Ni asa fẹni agha akakiya kide ugha ọlọ nagigang umani aki ci na aghula ayiri. **51** “Inu kpele Uma ri nadidu?” Aba yira nga si, “Ẹẹ.” **52** Aba ju bọ si, “Nadidu aghọmẹẹ umẹẹ iMusa umani apeni umẹẹ kaya

ẹrẹgọm ayaya ni, ashi kini akọr ọna nga ni, aghọ umani
 aba na upeni ọsọsa nga kina ọtọtang nga ka uka ukyuru
 uma nga.” **53** IYesu ya kpẹẹ nadidu ighang upii ni, aba
 sang nga kọ ukadu. **54** Na aya ba ifong bọ ni aba mẹẹ
 bọ kide ọkọ takwyuẹ aYahudawa, aba wo ica, na tẹri si,
 “Abi wu ni ajiya ri peni uye ukyuu ri wọ kina akyuọ uju
 uma usa uwo ica? **55** Anọ ikafinta ra nga ba? Ayuru nga
 ngaa ni aka yọrọ si iMaryamu ba? Anayuru nga bọ shi
 iYakubu, kina iYusufu, kina iSiman, kina iYahuda ba? **56**
 Afọọ nga nadidu bọ shi kina ayọ ri ba? Abi wọ ni ajiya ri
 peni nadidu uma ri kọ?” **57** Aba kọọ anaa ni ngaa. IYesu
 ba ju bọ si, “Aka tọrọ bọ aghọ pii kọ ọtọ Ọnong ba inbasi
 ki ifong nga kina aca nga ba ni.” **58** Ata ba ju nga uma usa
 uwo ica kọ ukadu ba ka ata ma bọ aipang ba.

14 Akyua ra ni iHiridus Antifas kọọ ila iYesu, **2** na aba
 tẹri agira nga si, “IYahaya aghọ uju iminimini wẹ ri. Akọ
 sang kọ ukpo; uwu sa ni ashi na akyuọ ju uma usa uwo
 ica ri.” **3** Ka iHiridus kọ kpẹẹ iYahaya ki lor, ki sọmọ
 nga kọ ubọọ itii kaya iHiridiya, ayiri anayuru nga iFilibus
4 ka iYahaya ka tẹri nga si, “Umẹẹ iMusa ta ma wu ni
 ingọ vo nga ba.” **5** Akyua ni, iHiridus wang kọ pii iYahaya
 kọ, ni asọ tẹ ẹrẹbata bajiya, ka a kpaa nga si aghọ pii kọ
 ọtọ Ọnong nga. **6** Ni awii na ajee iHiridus ya ba ni, anọ
 anayiri iHiridiya ya bọ ni ate nga iHiridus kọọ uhwai
 nagigang, **7** na aba ta anyu kini ngaa, ki ba suu si aki ma
 nadidu imumani ashọr. **8** Ayuru nga ngaa sa nga kọ, asi,
 “Ma mi ẹrẹkwẹ iYahaya aghọ uju iminimini kide ipẹ ka
 aikyuari.” **9** Agọm ba duma, usuu nga kina akyeng ra sa
 ni asa si ama nga. **10** Atuma na aya kyua iYahaya ẹrẹkwẹ

wọ kide ubọ itii, **11** na aba ni ẹrẹkwe kide ipẹ ki ba ma anayiri, ni aya ma ayuru nga. **12** Aghoyii nga ba kpaa ọkọ ki ya naa kọ, ni aba kyaa kiya tẹri iYesu. **13** IYesu ya kọ kindii ni, aba sang ki ghila nga idẹ ọgbọlọ kọ uyuyi ki kyaa ọka umani ace agho shiya ba. Ni ikir bajiya ya kọ kindo ni, aba ki yii nga ni ifra kọ kpaa kọ ufong. **14** Aya kunu kide ọgbọlọ ni aba nu ikir bajiya, aba kọ ahwoo bọ, ni aba ma adumu kide bọ okyuo. **15** Ọka ya ba ughe ni, aghoyii nga ba ki ju si, “Ba agho ya kọ kee ba, ni ọka we ni uya sang ba ughe; shira ikir bajiya nga ka akyaa bọ anorofong ushi kọ ukadu kaya gheli akwyi bọ imila.” **16** IYesu ba ju bọ si, “Ba sa bọ ka kyaa uce ka ba, inu ka kyakwyue nọ ma bọ ice ima ka ala.” **17** Aba yira nga si, “Ayọ shina ubiredi utọ kina itagbo ipai.” **18** Aba ju si, “Inu ba mi ni yọ.” **19** Aba sa ikir bajiya nga si, acica kaya nọ ọbọ, aba kpaa ubiredi utọ kina itagbo ipai, aba zẹ ibate nga ka ayaya ki sa Ọnong iza. Asa wura ubiredi nga ki ma atina nga, atina nga ba ma ikir bajiya nga. **20** Aba la nadidu bọ ki shuu. Aba curu awo na ashe ki sa ọkọ usho nọ upai. **21** Ajiya umani ala ni afuma aghimi araji usọ atọ, bam na ayiri kina anọ. **22** Akyua ra ni atina nga ya ghila bọ idẹ ọgbọlọ ki lite nga ki kyaa bọ udaa uge, na asa laa nga kọ shira ikir bajiya nga. **23** Aya kpe shira ikir bajiya ni, aba kila nga aya ọpang kayu nga kaya pii nọ Ọnong. Ashi kayu nga kọ ukadu ki fuma ughe. **24** akyua ra ni ọgbọlọ nga shi ka abiyatẹ igho kina ẹrẹbọ, ugya sọ ca wọ, ka uwuu sọ ju irisho kini wọ. **25** Kini ikwikweting ni aba ukushi bọ na asọ kyeng kaya na amusum. **26** Ni atina nga ya nu nga na akyeng kaya na amusum ni, aba kọ

ẹrẹbata, ki ju si, “Ahwu nga!” Aba taa kpa ni ẹrẹbata. **27**
 Kide akyua ni iYesu pii ni bo, si, “Inu ba duma ba! Imee.
 Ba ko ẹrẹbata ba.” **28** IBitrus ba yira si, “Ate, insi ingo ni,
 sa mi ki ime ba ukushi ngo kaya na amusum.” **29** IYesu ba
 ju si, “Ba.” IBitrus ba kunu kide ogbolọ nga na aso kyeng
 kaya na amusum na aki ba ukushi iYesu. **30** Ni aya nu
 uwuu no usang ni ẹrẹkyuo ni, aba ko ẹrẹbata wo na asa
 de ko ghila ide. Aba gyo akpa si, “Ate, foo mi!” **31** Kide
 akyua ni iYesu nawa avo nga ki kpenegha, ki ju nga si,
 “Ingo agha uma aipang na jee, ikembọ sa ni ingo shina
 ikwyi ipai?” **32** Aya fuma ide ogbolọ ni, uwuu ba tara.
33 Agho shi kide ogbolọ ba ta agho kite iYesu, ki ju si,
 “Aipang ni ingo na Anọ Onong nga.” **34** Aya buu udaa
 ugee ni, aba kya bo ẹrẹbo aJanisarat. **35** Ni ajiya ukadu ya
 kpele nga ni, aba tuma na ajiya ishi oka nadidu ka aba
 nga na adumu. **36** Aba shoro nga ka ibo piya anyu igbang
 nga. Nadidu agho umani apiya ni apeni okyuo.

15 AFarisiyawa kina aghomee umee iMusa ba ukushi
 iYesu ka Urushelima ki ba ghulu nga, **2** “Ikembọ sa ni
 atina ngo wura itale inga anirakpee? Aka hwuru bo ivo
 bo na ato la imila ba.” **3** IYesu ba yira bo si, “Ikembọ
 sa ni inu ka wura imumani Onong teri kaya itale no? **4**
 Ka Onong si, ‘Nu okpotoro ate ngo kina ayuu ngo.’ Ni,
 ‘Aghomani acira ate nga kina ayuru nga ni, aki kpoo
 iyiya.’ **5** Ni inu ka teri si, ‘Imumani aki ma ate no kina
 ayuru no ni, inu ka ma Onong.’ **6** Ata maa na ate nga ba.
 Kindo ni inu ta manọ upii Onong ba kaya itale no. **7** “Inu,
 agho ju unu ica! Kindii wu ni Ishaya ghila amọ aghaghe
 kaya nu wo, si, **8** “Ajiya ri ni ibele bo yo na ka joo mi ko,

ni ikwyi bọ shi atọọ kini ime, **9** ijirija wọ na asọ jọọ mi wọ, aka mēē umēē baijiya kọ taa upii Ọnọng.” **10** IYesu va yọrọ ajiya nga kukushi nga ki tẹri bọ si, “Inu kọng ki inu kpẹlẹ, **11** Ba imumani ika ghila anyu ajiya yọ ka sa nga irighe ba, si imumani ikunu ka anyu nga yọ ka sa nga ‘irighe” **12** Atina nga va ba ki ghulu nga si, “Ingọ ye si aFarisiyawa kọọ anaa kọ nọ upii ri?” **13** IYesu va yira ki ju si, “Nadidu upila mani ba ate mi ka aYaya nga pila ba ni, aki yẹẹ kọ ka akang. **14** Ya bọ ya; afoo bọ aghọ uyen afoo itra. Insi afoo kpẹnẹ ace afoo ka ashi ni, nadidu bọ ni, aki kpaa kide uhwo.” **15** Ni iBitrus ba ju nga si, “Nyeni ayọ idi ighang upii.” **16** IYesu ba ju nga si, “Ki ta ka aikyua ri ni inu ta kọ kpẹlẹ nọ ba? **17** Inu ta nu nọ ni nadidu imumani ighila ide anyu ka wor kyaa yọ ide afo ki va kunu yọ kide ẹrẹnoma ba? **18** Ni imumani ikunu kide anyu ba kide ikwyi wọ, iyọ ka sa ajiya irighe. **19** Ki ide ikwyi yọ ni uwang uju akakiya, kina upili ajiya, uwang ayiri kọ aghimi baijiya, uju uma ẹrẹnoma, uyi, uma upii atẹri kaya ace aghọ kọnọ ubra uca aghọ. **20** Umumani uka sa ajiya irighe budibi. Ula ni avọ umani ahwuru bọ ba ka sa wọ aghọ irighe ba.” **21** IYesu va sang nga kukadu ki kyaa ishii aTaya kina aSidon. **22** Ashi kukadu ni, ace ayiri agha aKan’ana ba ukushi nga na asọ ci, “Kọng ahwoo mi, Ate, Anọ iDauda; ushẹẹ ghila anọ mi anayiri na asọ kọng ọlọ nagigang.” **23** IYesu ta pẹni ni ngaa ba. Ni atina nga ba ki ba sọrọ nga si, “Kla nga! Ka asọ ci na duma ayọ kọ.” **24** Aba yira si, “A tọrọ tuma mi si iya wang atẹm na avulu bọ kide ọna Israila kọ.” **25** Ni ava ba ki ba ta agho kite nga, si, “Ate, sẹ mi kọ.” **26** Na ava yira si, “Ushi wọ

nọ uyeri na akpaa imila anọ ka ama ava ba.” 27 Ayiri ba ju si, “Ee, Ate, ava ma ka la awo umani akpara ki ẹrẹbọ ka imila ate ọna.” 28 IYesu ba yira nga si, “Ayiri, uma aipang ngo shina ẹrẹkyuọ! Taani uba kọnọ uwang ngo ni.” Anọ nga anayiri ba akyuọ ka akyua ra. 29 IYesu sang nga kukadu ki ko nga abeni ẹrẹyema aGalili. Aba kila nga aya ọpang kiya cica. 30 Ikir bajiya va ba ukushi nga, aba nga na agunu, afoo, aghọ uwēni ifra, agbatong na abẹbẹ, kina aghọ shẹẹ, ki ba kyo bọ kite nga, aba ma bọ ọkyuọ, 31 ki ta kọ umani ikir bajiya nga wo ica nọ umani agbatong sọ pii, aghọ uwēni ifra ni, ika bọ ba na ẹrẹkyuọ, agunu kyeng, afoo sọ kyoo uka. Ni aba jọọ Ọnong Israila. 32 IYesu ba yorọ atina nga ki ju bọ si, “Imẹ hwiri ahwoo bajiya ri ka akọ la awii atai kini ime, ata kọ la bọ ighima ba. Imẹ wang mi nu vuu kini bọ ni idafọ bọ ba, ka abọ ta na ya kpaa kọ utra.” 33 Atina nga ba ju nga si, “Ọkọ ta ajiya ri, abi wu ni ayọ ki peni ubiredi umani ayọ ki cee ajiya ri wọ?” 34 Ni iYesu ba ju bọ si, “Ubiredi umi wu ni inu sọnọ wu?” Asi, “Utinsara, kina anọ itagbo na zẹẹ.” 35 Aba sa ajiya nga na acica ki ẹrẹbọ, 36 aba kpaa ubiredi utinsara kina itagbo, aya kpẹẹ usa Ọnong iza ni, aba wra ki ma atina nga, atina nga ba ma ajiya. 37 Kwinga la ki suu, atina nga ba tira awo mani ashe ki sa kọ ọkọ utinsara ki tii wọ. 38 Aghomani ala ni ashi aghimi araji usọ anari ki tọ kpaa ayiri kina ananọ. 39 Aya shira ajiya nga ni, aba ghila idẹ ọgbọlọ ki kyaa isheẹ aMagadan.

16 AFarisiyawa kina aSadukiyawa ba ukushi iYesu ka aba mra nga, aju nga si anyeni bọ amaa ka ayaya. 2 Aba yira bọ si, “Insi uka ba ughe ni, inu ka ju si, “Uka ki shi uduma,

ka ayeremoo shi na kyong.’ 3 Ni ikyuatii ni, “Aviya ki kpaa kaidii, ka ayeremoo shina kyong konon uyuu.’ Inu ka kpele ushii ayeremoo, ni inu ta ki bora non ukpele amaa akyua ba. 4 Agha akakiya kini agho yee na ayiri kon aghimi mani ashi angon ba bon ka wang amaa, ba amaa na aki nyeni nu iba si anga iYunusa ba ni.” Aba ya bon ya ki sang nga. 5 Atina iYesu ya fuma udaa ugee oghong ni, aba kpele si ibon yuu ubiredi wo. 6 IYesu ba ju bon si, “Inu sa ica nu ci nazizal ki inu ye na uyisti aFarisiyawa kina aSadukiyawa.” 7 Aba tee agho pii kina acee bon, si, “ta mani ayon ta ba yi non uce ubiredi wo ba.” 8 Ni iYesu, ye imumani ason pii ni, iYesu va teri bon si, “Inu agho uma aipang na zee, ikembon sa ni inu son pii kina acee nu kon ta ubiredi? 9 Inu kon kpele nu ba? Inu ta shuni nu mani ime cee ajiya araji uson aton kini ubiredi uton ba, konon umani okon ume tii na acuru? 10 Kina ubiredi utinsara ka ajiya araji uson anari, kina okon ume tii na acuru? 11 Ikembon sa ni inu ta kpele nu si ita pii mi kaya ubiredi ba? Inu sa ica ka uyisti aFarisiyawa kina aSadukiyawa.” 12 Asa kpele si ata teri bon si asa ica na uyisti ide ubiredi wo ba, ni asa ica ka umeen aFarisiyawa kina aSadukiyawa wu. 13 Akyua ni iYesu ya fuma ishii aKaisariya aFilibi ni, aba ghulu atina nga si, “Inga ni ajiya son teri si Anon Ajiya shi?” 14 Aba ju si, “Ace aghon bon si iYahaya aghon uju iminimini, ace aghon bon si, Iliya, ace aghon bon si Irimiya kon agha yeng kide aghon pii kon onon Onong.” 15 Aba ju bon si, “Inu ni, inga ni inu si ime ashi?” 16 IBitrus ba yira si, “Ingon si uKristi, Anon Onong agha akyuon.” 17 IYesu ba yira nga si, “Ingon ni agha anyu adaduma ngaa iSiman anon iYunana! Ki ba ajiya na ayi nga

nyeni ngo udii ba, ate mi ka ayaya nga nyeni ngo. **18** Imẹ sọ va tẹri ngo, ingo si iBitrus, ka ya upa ri wọ ni imẹ ki vura ọna mi kọ, ni akyuọ ukpo ki shi wu na akyuọ kaya nga ba. (Hadēs g86) **19** Imẹ ki ma ngo aca ẹrẹgọm ayaya, nadidu imumani inu lor ka ya asing ni, kindii wu ni alor kọ ka ayaya, nadidu imumani ashii ka ya asing ri ni, aki shii yọ ka ayaya.” **20** Aba waa atina nga atọng nagigang si aba tẹri agho si anga si uKristi ba. **21** Kọ kpaa ka akyua ra ni, iYesu tee agho nyeni atina nga si iyiya ni inga ki kyaa Urushelima, ka aya kọọ ọlọ kukushi akwite kina afirist akakong kina aghomẹẹ umẹẹ iMusa, ka aba pii nga kọ, awii itai ni, aki sisang. **22** iBitrus ba kpaa nga ki kyaa uhwo wọ ki ya gẹr nga si, “Ọnong kpaa kọ, Ate! Udii ki ba ngo nga ba.” **23** Ni aba tee ki tẹri iBitrus si, “Sang ngo kukushi mi, Ishẹẹ! Ingo ni ima usa ukpaa yọ kukushi mi. Ingo ka ghulu ikwyi ngo kina ajiya nga ni, basi Ọnong ba.” **24** iYesu ba tẹri atina nga si, “Nadidu aghomani awang yii mi ni, sa azonọ tọrọ nga irikwyi nga ka kpaa ugara ushi nga ka yii mi. **25** Ka aghomani awang foo okyuọ nga ki taa wọ, ni aghomani ataa okyuọ nga kaya mi ni, aki peni wọ. **26** Ikembọ sọ uduma umani ajiya ki peni ashi nadidu kọ taa okyuọ nga? Ta ikembọ ni ajiya ki ma kọ ta okyuọ nga? **27** Ka Anọ ajiya ki ba kina atuma nga kidẹ ujọọ Ate nga, ukadu wu ni aki piya kwinga utina mani aju kọ. **28** Aipang ni isọ tẹri nu, ace agho bọ ting ya kọ kẹẹ ni ata ki kpo bọ nga ba sa anu uba Anọ ajiya kidẹ ẹrẹgọm nga.”

17 Awii atin ya wor bọ ni iYesu va kpaa iBitrus kina iYakubu kina iYahaya, anayuru nga, ki kyaa ni bọ kaya ọpang utitugu kayu bọ. **2** Ushi nga ba tee kite bọ, ibate

nga sọ ma uyeri kini ọnọng taa ni, ugbang uko nga ba kọ ufufuu na tas. **3** Kide akyua ni iMusa kina Iliya kunu kite bọ na asọ pii kini iYesu. **4** IBitrus ba tẹri iYesu si, “Ate, ọsọ uduma nọ umani ayọ shi kukadii, insi ingọ yira ni, ime ki ta uzọọ utai. Iye inga ngo, iye inga iMusa, iye ni, inga Iliya.” **5** Ashi kide upii ni ace amọ na pipar ba yuru bọ ya, ni aba kọọ ice ẹrẹwyue kide amọ si, “Anọ mi wẹ angọ umani ime yoo, ika kọọ uhwai nga nagigang; inu kọng ngaa!” **6** Atina ya kọọ kindii ni, aba kpaa ki fuga ubate bọ ki ẹrẹbọ ni ẹrẹbata. **7** IYesu va ba ki ba piya bọ si, “Sisang, ba kọọ ẹrẹbata ba.” **8** Aya zẹẹ ubate bọ ka yaya ni, ata nu bọ ace aghọ ba si iYesu kayu nga. **9** Asọ shulu kaya ọpang ni, iYesu ba waa bọ atọ si, “Ba tẹri ace aghọ imumani inu nu ba, sa Anọ Ajiya sang kọ ukpo.” **10** Atina ba ghulu nga si, “Ikembọ sa ni aghọmẹẹ iMusa si sa Iliya kyọ ba?” **11** IYesu ba yira si, “Iyiya ni sa Iliya ba, aki ba ker kwike. **12** Ni ime sọ tẹri nu si Iliya kọ ba, ni ata kpele bọ nga ba, aju nga ima uwang bọ. Kindọ wu ni Anọ Ajiya ki kọọ ọlọ wu ki ivọ bọ.” **13** Atina sa kpele si asọ pii ni bọ kaya iYahaya aghọ uju iminimini. **14** Aya fuma uka ikir baiya ni, ace ajiya va ba ukushi nga ki ba ta agho kite nga, **15** ki ju si, “Ate, kọ ahwoo anọ mi, asọ kpira itahwu na aka kọọ ọlọ nagigang. Akyua nagigang ni aka kpra kide ugha kina amusum. **16** Imẹ ba ni nga kukushi atina ngo ni ata bora bọ uma nga ọkyuo ba.” **17** IYesu ba yira si, “Inu ajiya akyakyua ri, aghọ umani aka ma bọ aipang ba kina agha akakiya, agba akyua wu ni ime ki ci kini inu wu? Agba akyua ni ime ki mọr ni inu? Ba ni anọ kukushi mi.” **18** IYesu ba gẹr usheẹ nga, aba kunu ki ẹrẹnoma nga,

anọ va ba akyuọ kide akyua. **19** Atina iYesu va ba ukushi nga ku yuyi, ki ba tẹri nga si, “Ikembọ sa ni ayọ ta biya bọ uwoo ushẹe ba?” **20** Aba ju bọ si, “Uma aipang nọ shi na zẹe. Aipang, imẹ sọ tẹri nọ, insi inu shi na uma aipang na zẹe kini ikir ikpo ni, inu ki tẹri upang ri si, ‘Yini kọ kẹe kọ kya ngọ ukaa,’ ni uki yini, ba imumani inu ki biya nu ju ba. **21** Idi ighọ ri ka kunu yọ ba sa apii nọ Ọnọng kina ukpenẹ anyu.” **22** Aghoyii iYesu ya curu ka aGalili ni, aba ju bọ si, “Aya sọ ma Anọ Ajiya kide ivọ bajiya, **23** aki pii nga kọ, awii itai ni, aki sisang.” Ni aghoyii nga ba duma nagigang. **24** Aya ba aKafarnahum ni, aghọ yira agonu ọna Ọnọng ba peni iBitrus ki ju si, “Aghomẹe nu ka biya agonu ọna Ọnọng?” **25** Aba ju si, “Eẹ.” IBitrus ya ba ide ọna ni, iYesu ba kyọ pii ni nga, si, “Ikembọ shi unu ngọ, iSiman? Kukushi inga wu ni agom asing ka yira agonu wu? Kukushi anọ bọ ta ace aghọ bọ?” **26** Aya ju si, “Ace aghọ bọ,” ni, iYesu ba tẹri bọ si, “Unyeni si, anọ bọ ka biya bọ ba. **27** Kindii ni, ka ajiya ri ba kọọ anaa wọ ba ni, kya ngọ ẹreyema kọ ya feni ima uhwiri itagbo, kọ fumu anyu itagbo nọ ingọ kyọ kpẹnẹ, insi ingọ fumu anyu ni, ingọ ki nu ufe mani ọki maa ubiya, kpaa ufe kọ ya biya agonu mi kini ngọ.”

18 Ka kyua ra ni Atina Ọnọng ba ukushi iYesu na sọ wulu nga si, “Inga nga gina nọ ughoghe kide ẹrẹgọm ayaya? **2** Avasa yorọ ace ananọ, ki kyọ nga ka biyating bọ, **3** Ateri bọ si, “Iyiya ni isọ tẹri nọ, sọ nu tee ki ba kina ananọ bọ ni, inu ki ghila nọ ẹrẹgọm ayaya ba. **4** Kindọ ni, aghọ mani akpaa irikwyi nga na kikya kini ananọ ri ni, anga ẹri kono ughoghe ki ẹrẹgọm ayaya. **5** Aghọ mani

ayira Ananọ kini adi kide nọ ca mi ni, aghọ yira mi.” 6 Kindọ ni aghọmani asa agha yeng kide anọri na yira mi ukpa afra ni, ọki gina aghọmani ata aning kọ umoghọ nga kini utii uhwọ, ka feni nga kide ọghong ukyukyugu. 7 Ọlọ nu agha aya asing kọnọ umumani ọki sa nu ukpa! Iyiya yọ ni uma usa ukpa ki ba, Ọlọ nu aghọmani anga ki sa ukpaa. 8 Insi avong kọ afrang ki sa ngọ ukpaa ni, usọ waa kọ nau. Ọki gina ngọ nọ mani ughila ọkyuọ kina afra ta avọ ayeng, ta ushi agunu kọnọ mani afeni ngọ kide ugha mani ọka kpou ba kini ivọ ipai ta ifra ipai. (aiōnios g166) 9 Ipeni ica ngọ ki sa ngọ ukpaa ni, nọsọ wo yọ kọ na kọ. Ọki gina ngọ nọ mani upeni ọkyuọ taa amaa kini ica iyeng, nọ mani afeni kọ ọna ugha ni ica ipai.” (Geenna g1067) 10 Unu sa amaa kọ, unu ma jer ace aghọ kide ananọ ri ba, ka isọ tẹri nọ, Atuma nga ka yaya akyo aghu ibetẹ Ate mi mani ashi ka yaya. 11 Ka anọ ajiya ba ka ma foru agho mani avulu bọ. 12 Ikembọ nunu kide ikwyi, ipeni aghocee ashi kina atẹm aji, ayeng kide bọ vasa vulu, akiya ushe ishui laroshọ na laroshọ kayi itili asha larla asọ ya wang ayeng mani avulu ba?” 13 Ipeni apeni nga ni, aipang ni sọ ter nọ, ikwyi fuu mani aju kaya ẹrẹkwẹ nga ni, ọgina ngọ ishui laroshọ na laroshọ mani ata vulu ba. 14 kindi wu ni, bọ uwang Ate yi aghọ mani ashi ka yaya ba na agheyeng kide ananọ ri na vulu wu ba.” 15 In peni anayuru ngọ vulu ngọ ni, kya ọkọ shi nga kọ ya nye ni nga si avulu, ngọ kini inga ka pai nọ. In peni akong ngọ ni, ọva vughu ni ngau du. 16 Ipeni atoro ni, usọ va kya ukushi nga kina ajiya ayeng ta agha apai ka ma aipang nọ upii ka anyu agha apai ta agha atai. 17 Ipeni anayuru ngọ toro kong bọ

ni, ɔsɔ tɛri Ajiya ɔnɔng, insi atɔrɔ kɔng ni asɔ kyɔghu nga kina aghɔ mani aghɔmani ashi bɔ aYahudawa ba ni, kɔ aghɔ yira agonu. **18** “Iyiya ni sɔ ter nɔ, du inga mɔ mani unu lor kaya sing ni, alor yɔ ka yaya. Du imumani unu shighi kaya asing ri ni, a shighi yɔ ka yaya. **19** Isɔ tɛri nu aipang si, ipeni agha pai kidɛ nɔ yira si abɔ ki shɔr icima ni, Ate mi mani ashi ka yaya aki ju nu. **20** Ki du ɔkɔ mani agha apai ta agha atai acuru kɔ ki dubɔ uca mi, ishi kini bɔ. **21** Ashi kidɛ udu ni iBitrus vasa ba ki ter IYesu si, “Ate ayaya, iri mɛ kɔ na anayuru bɔ vulu mi kɔ ni sɔ ya nga ya? Iri ti ni sara?” **22** IYesu vasa ter nga si, “Ba iri ti ni sara wu ba, iri ti ni sara si ishuitini sara. **23** Kindɔ ni, aki mara ɛrɛgɔm ayaya kini ace agɔm mani awang pila upɛni nga mani ushi kidɛ vɔ agira nga. **24** Agɔm ya lite nɔ pila ni, avasa ba nga kina ace ajiya mani ayii nga uta azurfa asɔ mani aghɔ ki bra ubiya ba naidu ɔkyɔ ghɔ nga. **25** Ara bra vughu nu ufe ba ni, Agɔm vasa ju si agbira ngau kina ayiri nga kina anɔ nga kini imu mani ashi kini yɔ ka ma nga ufe. **26** Agira nga vasa ta agho kite nga ki te si, ‘Aju nga akuri, inga ki ma nga akwike.’ **27** Agɔm vasa kɔng ahwo agira nga, avasa sheri nga, aya nga uta ya. **28** “Na agira nga ni kɔ kunu nga kɔ kadu ni, avasa ta ɛrɛkwyue na ace aghikyo utina nga mani ayii nga uta adinari naji ni, avasa kpɛnɛ kɔ umɔghɔ ki ter nga si, ‘Ma mi ufe mi.’ **29** Aghikyo utina nga kpikpo ki shɔr nga si aju nga ahwoo, inga nga ki ma nga.’ **30** Ni agira nga vasa tɔrɔ, avasa ya hwuru nga kɔ ubɔɔ iting, sa ma nga uta nga. **31** Aghikyo utina nga ya kɔng imumani ibani ni, ara kɔng bɔ ɔduduma ba. Avasa ya tɛri Agɔm ya naidu

imomani iba. **32** Agom vasa yoro agira nga ki teri si, 'Ingo agira igho ibibi yo. Iya ngo uta ya ki Oshor mi. **33** Ongo ki kong ngo ahwo aghikyo utina ngo konon mani ikong ahwo ngo ba?' **34** Agom kong anang naigang, aju si ama nga olo sa biya uta nadidu. **35** Kindi wu ni Ate mani ashi ka ayaya ni aki ju akwinga ko mani atoro ukpaa avulu anayuru nga ko kini ikwyi yeng."

19 IYesu ya kper teri udubi umani, avasa ya ifong aGalili ki ghila ishii aYahudiya, ki ugege ereyema Urdun. **2** Ajiya nagigang vasa yii nga, avasa leni na adumu ko kadu. **3** Ukadu ni, ace aFarisiyawa vasa ba ukushi nga ka mra nga, aghulu si, "Oshi na kikyana ni Ajiya sheri ayiri nga ka kwaligba igho avulu?" **4** Avasa yira bo si, "Unu sonon pila nu kide upii Onong si, agho mani aju yi ko kpa ka kyua 'aju bu aghimi kini ayiri' avasa teri si, **5** 'Kindo ni, Ajiya kiya ate nga kina ayuru nga ka dege ayiri nga, ka pai bo ni aki tege agha yeng ra.' **6** Aki so tege bo agha pai ba, sa tege kini agha yeng ra bo. Kindo ni, ima mani Onong dara koka uyeng ni ajiya ma bara ba." **7** Avasa teri nga si, "Ikembo sa ni agho mege iMusa si aghimi ma ayiri nga awo upii ubiya, ka va kla ayiri?" **8** IYesu vasa teri bo si, iMusa teri nu si ukla ayiri nu kindu ki Ikwyi ugboho yo ni ushi ni yo. Ko kpa ka kyua ni bo shi wu du ba. **9** Imo so teri no, nadidu agho mani asher ayiri nga ni, insi ara Peni bo nga kina avulu nyeri na aghimi ace agho ba ni, insi avo ace ayiri ni aju avulu ayeng ra." **10** Atina nga vasa teri nga si, "Insi ushi wu du kukushi aghimi kina ayiri nga ni, uci ba uvo ayiri ceni." **11** Avasa teri bo si, "Ba kwyi nga-nga ki bora kpa upii ri ba, sa agho mani Onong ma bo udu. **12**

Ace agho shiwu ni a jee bo na ki bora bo voru ayiri ba. Ace agho ni Ajiya bo ju bu ududu. Ace agho ni abo yira si aki voru bu ayiri ba ka yoghu upii eredom ayaya. Nadidu aghomani abora ukpa upii ri na kpa.” **13** Ukadu ni avasa ba IYesu na anano ofisi ka sa bo anyu adaduma, kiva shor Onong kaya akwyi bo, ni aghoyii nga vasa ger aghomani aba na ano ko. **14** IYesu vasa teri bo si, “Inu ya anano ka ba ukushi mi. Uma kla bo ba, ki eredom ayaya ni inga igho bo ko.” **15** Avasa sa bo anyu adaduma, avasa wolu. **16** Ashi ko kadu ni ace agho vasa ba ukushi IYesu ki ghulu si, “Agho mee, igba ima ididuma yo ni ime ki ju ki peni okyuo taa amaa?” (aiōnios g166) **17** IYesu vasa teri nga si, “Ikembō sa ni ingo wulu mi imumani ishi ididuma. Insi uwang peni okyuo taa amaa, iso ju uma teri mi.” **18** Avasa ghulu IYesu si, “Iligba itali yo?” IYesu vasa teri si, “Ba pii ajiya ba, ba wang ayiri ajiya ba, ba yi akpara ajiya ba, baa gyo ateri kaya erekwyue ajiya ba, **19** Kong ate ngo kina ayuru ngo atong. Osō yoo aghikyo ucing konō mani yoo irikwyi ngo ni.” **20** Anofono vasa teri nga si, “Ime ko ju umari nadidu, ikembō shi ko lara mi ko?” **21** IYesu vasa teri si, “Insi uwang tee agho taa avulu ni, usō ya gbra nadidu upeni nngo wō, ko ma aghila amir, oki peni oka ngo ka yaya. Ni osō ta ba ko ma yii mi.” **22** Anofono ya kong kindo ni, vasa wolu kinō bora ikwyi, ka shi nō upeni nagigang. **23** IYesu vasa teri Atina nga si, “Iyiya ni iso teri nō, Oki shi nō lo mani agholo upeni ghila eredom ayaya. **24** Iso va teri nō, uki shi uyuyo ni orahimi ghila anyu anyura nō mani a agholo upeni ghila eredom Onong.” **25** Atina nga ya kong kindo ni, avasa kong erēbata, ki ju si,

“Inga na aki foo nga?” **26** IYesu vasa kyoo bu na vasa t̄eri si, “Ka ajiya ni udi ki ju wu ba, ni ukushi Ọnọng ni kọ iligba ima ọngọ yu yọ.” **27** iBitrus vasa t̄eri si, “Uwẹ ni iyi ya akwikẹ ya ki yii ọgọ, ikẹmbọ shi ya ni iyi ki peni?” **28** IYesu vasa t̄eri bọ si, “Aipang ni ime sọ t̄eri nọ, asing ki ba ni, akyua mani anọ ajiya ki cica ki igọ ujọọ nga, inu aghọ mani inu yii mi ni, inu ki cica ki igọ ẹrẹgọm shọ ni iri pai, kọ ju ite shọ nọ upai ra ọgọ Israila ashuwa. **29** Ni aghọmani aya ẹrẹna ta anayuru aghẹmẹ, ta anayuru ayiri, ta ate, ta ayuru, ta anọ, ta uja, ka jọọ uca mi, aki peni ka gina kindọ sa aji, ka va peni ọkyuọ ọgbang ọngọ taa amaa. (aiōnios g166) **30** Ka ajiya nagigang aghọ mani ashi kite, aki tee aghọ tumu, aghọ tumu ki tee aghi ite.

20 Ẹrẹgọm ayaya shi kina aghọ ọna nga mani akunu ka tee ting, ka ya wang aghọ utina kaya ju nga utina ki ija nga inga ikọlọ na shi inabi. **2** Aya t̄eri ize nọ ufẹ kọnọ mani aka ma aghọ ju utina ka awii ni, avasa ya kyọ bu ki ija nga. **3** Ọshi a kyua larọshọ avasa kunu, ki nu ace aghọ na sọ ci ijirija ka nyu ọkọ ju ize, **4** Avasa t̄eri bọ si, ‘Inu kya ija mi, iki manọ ima mani ishi ikikya.’ avasa wolu. **5** Avasa va kunu kina atinọng, kọnọ ọsii a kyua atai, avasa kpa aghọ utina. **6** Kọta aikyuari a kyua atọng ava kunu ki nu ace aghọ na ci bọ ju icima, avasa t̄eri bọ si, ‘Ikẹmbọ sa nọ ci ijirija kọ ghọwa ni? **7** Avasa t̄eri nga si, ‘Ace aghọ ta mayi utina ju ba.’ “Avasa t̄eri bọ si, ‘Unu ma kya ija mi kọ ya ju utina.’ **8** “Ọghe ya ju ni, aghọ ute vasa t̄eri aghọ shẹ ngau si ọsi ica nọ utina ija, ‘Yọrọ aghọ utina kọ ma bọ ufẹ bọ, kpa ka aghọ tumu kọ ba ọgọ ite kọ.’ **9** Aghọmani aba akyua atọng ọghe vasa ba, kọ inga bọ yira ima mani iju na

ma nga kọ wiya ni. **10** Ni, aghọ mani akyọ ba ni ahuri kini aki mani ka gina ushe kọ ni, kọ inga bọ yira kini mani akpa nga utina ni. **11** Aya yira ni, avasa dee kọ tẹri aghọ ọna anọrọma, **12** Na sọ tẹri si, ‘Aghọ mani ba kọ tutumu, utina akyua ayeng kọ na ju, nọ ma bọ iki-kya kini yi, iyi aghọ mani awiya kọ ju utina kini ọla ọnọng.’ **13** “Avasa yira agha yeng kide bọ si, ‘Ayikyo mi, ira lami akpara ngo ba. Iyi ta ju yi si iki ma ngo ufẹ ka wii ba? **14** Yira ima mani ishi nga ngo nọsọ wolu. Imẹ yoo ma aghọ mani aba kọ tutumu iki-kya kina ima mani ima ngo. **15** Ishi mi ni akyuo ju imumani iwang ju nọ ufẹ mi ba? Tọ ingo hwiri anang kọ niu mani ika ma ajiya uma nagigang? **16** “Kindi wo ni aghi utọ tumu ki tẹ aghọ ite, aghọ ite ki tẹ aghọ tumu.” **17** IYesu ya sọ kya Urushelima ni, avasa yuru atina nga kọ uho ki tẹri bọ si, **18** “Ọwe ni, iyi ki kya yi Urushelima. Aki ma anọ Ajiya ki vọ ifirist ighighẹ kina aghomẹẹ iMusa, aki va wa nga ashuwa ukpo **19** akyua rau aki ma nga ki vọ aghomani ashi bọ aYahudawa ba, kaa kali nga, kaa ca nga, kaa agra nga ka yọ ukumu ọshẹ, awii itai ni aki sang nga ka akyuo.” **20** Akyua rau ni Ayuru anọ iZabadi vasa ba ukushi IYesu kina anọ nga ki ba ta agho kite nga, ki shọr nga icima. **21** Avasa tẹri nga si, “Ikembọ nọ wang?” avasa tẹri nga si, “Ngo sa anọ mi ri apai ka cica, ayeng kavọ ilang, ayeng kavọ iprọma ngo, ki ẹrẹgọm ngo.” **22** “Uyeng ima mani ọsọ ghulu ba,” IYesu tẹri bọ. “Inu ki bọra sa kọ asọng mani imẹ ki sa kọ? Ava yira si, “Iyi ki bọra.” **23** IYesu tẹri bọ si, “Inu ki sa kọ asọng mi, ni ucica kavọ ila mi ni kọ iprọma mi ni ba imẹ ki ma ba. Ate ayaya kyo ukadu ka aghọ mani ahwiya.” **24** Ushe

atina օshօ ya kօng kindօ ni, avasa kօng anang anayuru apai. **25** IYesu vasa yօrօ bօ nadidu bօ ki tօri si, “Inu ye mani agօm mani ashi bօ aYahudawa ba ka nyeni օrօgօm kukushi ajiya bօ ni, agha kakօng bօ ka nyeni օrօgօrօ kukushi bօ. **26** ֖ki shi wu kindօ ukushi nu ba. Udu ni aghօ mani tee agha ghaghօ kide nօ ni, iyiya yօ ni atee agira kide bօ. **27** Ni aghօ mani awang tee akwite kide nօ ni, iyi ya ni aki shi agira nօ **28** Kindօ Anօ Ajiya aki ba ka ma ju nga irigira ba, si nga ki ju Ajiya irigira, Ka va ma օkyuօ nga kaya ajiya napam.” **29** IYesu kina atina nga ki ya aYeriko ni, ajiya nagigang vasa yighi nga. **30** Ace afo apai na ci ka nyu tira, Aya kօng ni IYesu wօlu ni, avasa shang օrօwyuօ ki tօri si, Ate օna, Anօ iDauda! kօng ahwoo yi!” **31** Ajiya vasa gօr bօ avasa kօmօ nai kiri. avasa shang օrօwyuօ na tօri si, “Ate օna, Anօ iDauda! Kօng aho yi!” **32** IYesu vasa titara ki yuru bօ, ikօmbօ nօ wang si ju nu?” **33** Avasa tօri si Ate, iyi peni ukyoo uka.” **34** IYesu va kօng ahwo bօ, IYesu vasa piya ica bօ. Ana kyua ra ni avasa tee aghօ kyoo, avasa yii nga.

21 Aya ba ayayo kօnօ Urushelima ka aBetafaji ka ya izizօ ashi uZaitun ni, iYesu ba tuma atina nga apai, **2** atօri bօ si, “Inu kya anօ ifօng na ashi kite nu, kօ kyaa nu ni, uki ya nu na alor izaki kina anօ nga. Shii bօ kօ ba ma mi kօ ukawօ. **3** Insi aghօ ghulu ni, inu tօri nga si Ate nga wang bօ, aki vuu ni bօ kօ na song. **4** Udii ba kօ hwura upii aghօ pii kօ օtօ ֖nօng si, **5** “Inu tօri anirayiri aSihiyona, ‘Nu, agօm nu wօ na aki ba ukushi nu, nօ usuu irikwyi kaya izaki, kaya anօ izaki wu na akyeng kօ.”” **6** Atina wor ki ya ju imumani iYesu sa bօ uju. **7** Aba nga na

izaki kina anọ, aba yaa ugbang bọ kaya, iYesu va kiya ki cica. **8** Ajiya na pam yaa ugbang bọ kọ utra, ace aghọ bọ ni akẹr afa aga ashe ki yaa kọ utra. **9** Ajiya upam na kyeng kite nga kina aghọmani asọ yii nga kọ utumu sang ẹrẹkwyue na asọ ju si, “Ufoo kukushi Anọ iDauda! Agha anyu adaduma nga aghọmani aba kide nọ uca Ate aYaya! Ufoo kukushi aghocee nọ ujo!” **10** Aya ghila Urushelima ni, nadidu ajiya ifong zọ bọ, na asọ ghulu si, “Inga wudii ri?” **11** Ikir bajiya ba yira si, “IYesu nga, aghọ pii kọ ọtọ Ọnong ka aNazaret anga aGalili.” **12** IYesu ya ghila ide ọna Ọnong aba ya kla aghọ gheli na agbara kide. Aba yiri uma umani aghọ tee ufe kina ugoọ uci aghọ gbara ukhimi. **13** A ẹri bọ si, “Awọọ si, ‘Ọna mi ki shi ọna upii nọ Ọnong, ni inu kọ tee ni wu ọka sọlu ayi.”” **14** Afoo kina aghọmani aka bra bọ ukyeng ba va ba ukushi nga kọ ọna Ọnong na ava ma bọ okyuo. **15** Ni afirist akakong kina aghomee umee iMusa ya nu uma ododoma umani aju ni anọ kide ọna Ọnong su ca akpa si, “Ufoo kukushi Anọ iDauda,” Ni ava kọọ anang kọ. **16** “Ingọ kọọ imumani anọ ri sọ ẹri?” Aghulu nga. IYesu va yira si “Eẹ, inu ta kọ pila nu kide upii Ọnong ba si, ‘Ka anyu ba ananọ kina apali ba anọ ni ingọ sa ubre kunu wu?’” **17** Aba sang nga ki ya bọ ki kyaa ide ifong aBetani, ki ya nyẹ kukadu. **18** Kini kikyuating na asọ vuu ni aba kọọ idafo. **19** Aya nu uce ọshi uwe kọ uhwo utra ni, aba kyaa na ata peni nga ima ya ba bam na ayaa. Aba ju wu si, “Ba sọ ma ikọlọ ba ki ta kọ sang asing!” Kide anakyua ni ọshi hwiya kọ. **(aiōn g165)** **20** Atina nga ya nu kindii ni, aba wo ica. Asi, “Na nyi wu ni ọshi uwe ri hwiya kọ kide akyua?” **21** IYesu ba yira si,

“Imẹ sọ tẹri nu aipang, insi inu ka ma aipang ni, inu ka woo nọ ikwyi wọ ba ni, basi imumani imẹ ju ọshi ri yoo ni inu ki bira uju ki yọ yu ba, ‘Ni inu va bira uju ọpang ri si kya kọ ya kpaa kide ẹreyema,’ Ni uki ju kindọ. **22** Insi inu ma aipang ni, inu ki yira kọ iligba imumani inu shọr Ọnọng.” **23** IYesu ya ghila idẹ ọna Ọnọng, na ashi kide umẹ ni, afirist akakong kina anirakpẹ bajiya va ba ukushi nga ki ba ju si, “Iligba ẹrẹgọrọ wu ni ingọ sọ ju uma ri kọ, inga ma ngọ ẹrẹgọrọ ri?” **24** Ni iYesu ba yira si, “Imẹ ki kọ ghulu nu uce ughulu uye. Insi inu yira mi ni, imẹ ki tẹri nu ta iligba ẹrẹgọrọ wu ni imẹ sọ ju uma ri kọ. **25** Abi wọ ni iminimini iYahaya kunu wọ? Ikunu ka ayaya wọ ta ukushi ajiya wọ?” Apii kina ace bọ ki tẹri si, “Insi ayọ ju si, ‘Ka ayaya wọ ni,’ aki ju si, ‘Ikembọ sa ni inu ta ma nu aipang ni nga ba?’ **26** Insi ayọ ju si, ‘Kukushi ajiya ni,’ ayọ sọ tẹ ẹrẹbata ba ajiya, ka kpaa si iYahaya na aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng nga.” **27** Aba yira iYesu si, “Iyi ta ye yi ba.” Ni ava ju si, “Imẹ ki kọ tẹri nu nga ta igba ẹrẹgọrọ wu ni imẹ sọ ju uma ri kọ ba.” **28** “Ikembọ ni inu nu? Ace ajiya shiwu na ashi na aniraghimini apai. Akyaa ukushi aghaye ki ju nga si, ‘Anọ mi, kya kọ ya ju utina kide ija.’ **29** Anọ ba yira nga si, ‘Ita ki kya mi ba,’ na song ni aba tee ikwyi nga ki wor. **30** Ni ate ba kyaa ukushi aghi ipai ki ya tẹri nga imumani atẹri adaa aghọ. Aba yira si, ‘Iki kyaa ate mi,’ ni ava kyaa ba. **31** “Kide bọ ka pai bọ ni inga ju imumani ate wang?” Aba yira si, “Aghọ iye.” IYesu ba ju bọ si, “Isọ tẹri nu aipang, aghọ yira agonu kina ayiri uwang aghimi ki ghila ẹrẹgọm Ọnọng ka aya nu. **32** Ka iYahaya ba ukushi nu ka aba nyeni nu utra aipang, ni

inu ta yira nọ nga ba, aghọ yira agonu kina ayiri uwang aghimi ma aipang ni nga. Kọ utumu udu ni inu ta la nọ ukpaa ki ma aipang ni nga ba. **33** Kọng ice ighang upii, Ace ajiya pila ija nga, aghimi kọ na irivii ki tumu uka mēē amusumu ikọlọ na ashi kina uka ubọọ usa. Aba ma ace ajiya uta ija na asisang ukyeng. **34** Akyua ucuru ya ba ni, aba tuma agira nga kukushi aghọmani ayira ija nga ka aya yira nga uka nga ki imila. **35** Aghọtina ba kpēnē agira nga; aca aghaye ki pii aghaye na asi taa aghaye na atii. **36** Ni aba tuma ace agira angọ umani acēē adaa akyua, ni aghọtina ba ju bọ ima iye ra. **37** Kọ tutumu ni, aba tuma anọ nga kukushi bọ, Asi, ‘Aki kọng anọ nga.’ **38** Ni aya nu nga ni, aba tēri ace bọ si, ‘Anọ umani aki la uma nga wē. Ayọ ba pii nga kọ ka uma tee unga bayọ!’ **39** Aba kpēnē nga ki fēni ka utumu ija nga ki pii nga kọ. **40** “Insi aghọ ija ya ba ni, ikēmbo na aki ju aghọtina ra?” **41** Aba yira nga si, “Aki pili agha akakiya ra, ka ama ace aghọ bọ ija nga, aghọmani aki ka ma nga uka nga ki imila.” **42** IYesu tēri bọ si, “Inu ta kọ pila nu upii Ọnọng ba, ‘Utii umani aghọ viya tọọ bọ si ushi bọ ọdọdọma ba ni, ọbọ tee cēē nọ utina. Udii ni Ate ayaya nga ju, ima uwo ica yọ kukushi mayọ.” **43** “Kindọ ni isọ tēri nu si aki yira ẹrẹgọm Ọnọng wọ kukushi nu, ka ama ajiya umani aki ju uma ọdọdọma unga ẹrẹgọm. **44** Aghọmani a kpaa kaya utii ri ni, aki kpoo, aghọmani utii kpaa kaya nga ni, aki pulu nga ka awawo. **45** Afirist akakọng kina aFarisiyawa ya kọọ ighang upii ni, aba kpili si asọ pii kaya akwyi bọ **46** Aba wang utra umani aki kpini nga, ni asọ tẹ ẹrẹbata ikir bajiya ka ajiya kpaa si inga ni, aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng nga.

22 IYesu va pii ni bọ ni ighang upii si, **2** “Amra ẹrẹgọm ayaya na ace agọm umani aju anọ nga agya ubiya. **3** A tuma agira nga si aya yọrọ aghọmani asa yọrọ bọ agya, ni ajiya nga ta ba bọ ba. **4** Ava tuma ace agira si, ‘Tẹri aghọmani ayọrọ si, ime kọ ker imila, awaa inaa ni mara, akọ kyo kwike. Inu tọ ba usra agya.’ **5** Ni ata duma bọ kọ ba, ava wor ila bọ, ace aghọ wor kyaa ija nga, ace aghọ wor kyaa oka gheli na gbara. **6** Ace aghọ bọ va kpẹnẹ agira nga ki ca bọ ki pii bọ kọ. **7** Agọm va kọọ anaa kọ, ava tuma na aghonakpọ nga na aya pili aghọ pili ajiya wọ ki ta ugha ni ifong bọ. **8** “Ava tẹri agira nga si, ‘Akọ kpẹẹ ukyo uma usra agya, ni aghọmani ayọrọ ta maa bọ ba. **9** Kindọ ni inu kya nọ itra ki inu ya tẹri nadidu aghọmani inu peni ka aba usra agya.’ **10** Agira ra va kyaa itra ki ya curu nadidu aghọmani apeni, agha adaduma kina agha ababi, ki ta kọ umani ọka usra agya tii na akyeng. **11** “Agọm ya ba ma nu akyeng ni, ava nu ace ajiya umani ata sọmọ nga uma agya ba. **12** Aba ghulu ajiya si, ‘Na nyi wọ ni ingọ ghila ukawẹ wọ ba uma agya,’ ‘Ayikyo?’ Ajiya ta biya nga upeni ba. **13** Agọm ba ju agira si, ‘Inu lor nga ivọ kina ifra, ka inu feni nga ka sing kide itii, ọka umani aki ci na aghula ayiri.’ **14** “Ka ayọrọ ajiya na pam, ni aghọ ni ahwiya shi na zẹẹ.” **15** Ashiya kindọ ni aFarisiyawa kyaa ki ya pii kina ace bọ umani aki kpẹnẹ iYesu kide upii nga. **16** Aba tuma aghoyii bọ kina ajiya iHiridus, asi, “Aghọmẹẹ, ayọ ye si ingọ ni agha aipang nga, ingọ ka va mẹẹ utra Ọnong kide aipang, ka ajiya nadidu ni agha aye ra bọ kukushi ngo, ingọ ka ba nyeni ngo uyo ẹrẹkwẹ ka ajiya ba. **17** Tẹri ayọ, unu ngo shi na nyi? Ọsọ ọdọma ni

ayọ ja agonu kukushi iKaisar agom aghaghe ta ayọ ba ja ba?” 18 Ni iYesu, ye akakiya ushi kide ikwyi bọ, aba tẹri si, “Inu aghọ ju unu ica, ikembọ sa ni inu wang mra mi? 19 Nyeni mi ufe umani aka ja agonu wọ,” Aba ba nga na udinari, 20 aba ju bọ si, “Iwuu inga ye? Kina uca inga be?” 21 Aba yira ki tẹri si, “Ọnga iKaisar.” IYesu ba ju bọ si, “Inu ma iKaisar imumani ishi inga iKaisar, ni inu ma Ọnong imumani ishi inga Ọnong.” 22 Aya kọ kindii ni, aba kpene anyu bọ na asa wo ica, aba ya nga na asa wor. 23 Ka awii ra ni, ace aSadukiyawa ba ukushi iYesu. Abọ ka tẹri si ba usang ashi. Aghulu nga si, 24 “Aghomee, iMusa si, ‘Insi ajiya kpoo na ashi na anọ ba ni, anayuru nga ki vo ayiri ka ajeli anayuru anọ.’ 25 Ni ace anayuru atinsara shi kọ kide bayọ. Agha iye vo ayiri, akpoo na akọ jee nga ba, asa shee anayuru nga ayiri. 26 Kindii wọ ni uba wọ na agha ipai, kina agha itai, ki ya ta ka agha itinsara. 27 Aya kpee ni, ayiri va kpoo. 28 Kọ usang ashi ni, ayiri ki tee anga inga kide bọ ka nadidu bọ kọ vo nga?” 29 IYesu ba yira bọ si, “Uma ikwyi nu shi bọ na kikya ba, ka inu ta ye nu nọ upii Ọnong na awọ ba, inu ta ba ye nu erekyuo Ọnong ba. 30 Kọ usang ashi ni, aghimi ki voru bọ ayiri ba, ayiri ni, aki ma bu bọ ubiya ba, aki ba kina atuma Ọnong bọ ni ka yaya. 31 Kọ usang ashi ni, inu ta kọ pila nọ imumani Ọnong tẹri nu ba? Awọ si, 32 ‘Imẹ sọ Ọnong Ibrahim, Ọnong Ishaku kina Ọnong iYakubu.’ Ashi Ọnong aghọ kpuru ba, anga akyuo nga.” 33 Ajiya ya kọ kindii ni, asa wo ica nọ umee nga. 34 AFarisiyawa ya kọ ni iYesu fuga aSadukiyawa anyu ya ni, ava ba curu. 35 Ace aghomee umee iMusa kide bọ, ba ghulu iYesu ka amra

nga. **36** Asi, “Aghomẹẹ, aligba ima tẹri Ọnọng yọ cẹẹ nọ ughoghẹ kide uma tẹri nga? **37** IYesu yira nga si, “‘Yoo ate Ọnọng ngo kina ikwyi ngo nadidu, kina okyuo ngo nadidu, kina iyee ngo nadidu.’ **38** Udii wọ shi ima tẹri Ọnọng iye, angọ cẹẹ nọ ughoghẹ. **39** Anga ipai shi kindọ, ‘Yoo agha ayayo ngo kini ẹrẹkwẹ ngo ni.’ **40** Nadidu umẹẹ iMusa kina aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng shina uma tẹri Ọnọng apai ri.” **41** AFarisiyawa ya curu kọ uka uye ni, iYesu ba ghulu bọ si, **42** “Ikembọ ni inu nu kaya iKristi? Ashi anọ inga?” Aba ju si, “Anọ iDauda nga.” **43** IYesu ba ju bọ si, “Na nyi wọ ni iDauda na asọ pii na akyuo Aghing sọ yorọ nga si, ‘Ate’? Ka iDauda si, **44** “‘Ate si Ate mi, “Cica kọ ukawẹ ka avọ ila mi sa ime sa asho ngo kide ifra ngo,”” **45** Insi iDauda sọ yorọ iKristi si ‘Ate,’ ni, na nyi wu ni iKristi tee anọ nga wọ?” **46** Ba aghomani a bra uyira nga ba. Kọ kpaa ka awii ra ni ba aghomani asọ ju ikwyi ki ghulu nga uce upii ba.

23 Ni iYesu ba tẹri ikir bajiya kina aghoyii nga si, **2** “Aghomẹẹ umẹẹ iMusa kina aFarisiyawa bọ na ama bọ akyuo mẹẹ umẹẹ iMusa. **3** Kindii ni inu ju imumani amẹẹ nu, ka inu yii yọ nadidu, inu ba ju kono umani ibọ ka ju ba, ka aka ju bọ imumani ibọ ka mẹẹ ba. **4** Aka lor ajiya akpara okpotoro, anga ushi na awiya ukpaa, ki tiya bọ kaya avọ ni aka duma bọ nọ uta bọ avọ wu ba ko anivọ. **5** Aka ju kwike ka ajiya nu, aka lor upii Ọnọng ka ubate bọ kina ivọ bọ, aka lor irining igbiligbang ka anyu nọ ugbang bọ. **6** Aka yoo okọ ci ododoma kọ okọ usra agya kina okọ ci ododoma ka okọ takwyue aYahudawa; **7** ayoo umani aka bili bọ na ẹrẹgorọ ka uka gheli na gbara, aka

wang si ajiya yoro bo si, 'Aghomee.' 8 Aki yoro ngo nga si, 'Aghomee ba,' ka inu ni aghomee ayeng nga ni ushi ni nga, ka inu ni anayuru aye ra bo. 9 Ni inu ba yoro ace agho kaya ashi ri si, 'Ate ba,' ka Ate nu ni aye nga ka yaya. 10 Aba va yoro no si, 'Aghomee,' ba ka aghomee nu ni ayeng nga, uKristi. 11 Agho cee no ughoghe kide nu ki shi agira no. 12 Ka aghomani aze erekwe nga ni, aki suu ni nga, aghomani asuu ni erekwe nga ni, aki zee nga. 13 Olo nu, inu aghomee umee iMusa kina aFarisiyawa! Inu agho ju unu ica! Inu yuru anyu ubo eregom a yaya ya ka ubate baiya. Inu ka akyakwyi nu ta ghila nu ba, inu ta ba ya nu agho wang ghila ka ghila ba. 14 Olo nu aghomee umee iMusa kina aFarisiyawa, agho ju unu ica! Inu ka la uma bayiri umani agheme bo ko kpuru bo, inu va pii no Onong ko ogbogbang ka anu nu. Kindo ni, aki ju nu ashuwa ucee no ububi. 15 Olo nu, aghomee umee iMusa kina aFarisiyawa, agho ju unu ica! Inu ka buu udaa ugee ereyema, inu ka kya nu ice erebo ka atatoo ka inu ya wang agho lokpaa aye. Insi inu peni ni, inu ka tee ni nga agho ide ugha no onga cee ongo nu so erapai. (Geenna g1067) 16 Olo nu, afoo nyeni afoo utra! Inu ka teri si, 'Insi acee agho suu na ona Onong ni, uyeri wo ighima ba; ni insi acee agho suu na utii uyeri ide ona Onong ni, iyiya yo ni aju imumani asuu ko. 17 Inu abo afoo! Uligba wo cee no ughoghe, atii uyeri ta ona Onong umani uhwuru atii uyeri? 18 Inu ka ba teri si, 'Insi acee agho suu na oka uyeri agoo ni, unyeni wo ighima ba, ni insi acee agho suu ni imumani ama ka agoo ni, iyiya yo na aju imumani asuu wo kaya.' 19 Inu afoo! Uligba wo cee no ughoghe,

uma wọ ta agoo umani aka hwuru uma ni? **20** Kindọ ni, nadidu aghọmani asuu kaya agoo ni, asuu ni wọ kina uma ni ushi kaya nadidu. **21** Ni aghọmani asuu kaya ọna Ọnọng ni, asuu ni wọ kina Ọnọng umani aci kide wọ. **22** Ni aghọmani asuu ni ayaya ni, asuu ni igọọ ẹrẹgọm Ọnọng kina aghọmani aci kaya. **23** “Ọlọ nu, aghọmẹẹ umẹẹ iMusa kina aFarisiyawa, aghọ ju unu ica! Uwe ni, uka ma Ọnọng ima iye kide ushọ, ọkyulọ, aya kina uma ẹrẹnang. Inu ta duma nọ na uju uma ọdọdọma kide umẹẹ iMusa ba, aipang, ahwoo kina uju uma uyira. Uma ri bọ si ọnga umani inu sọ ju, basi ashee uce ya ba. **24** Inu afoo unyeni utra, inu ka wọ anaijii ki ima ọsa nu, ni inu si ngọnọ Ọrahimi! **25** Ọlọ nu, aghọmẹẹ umẹẹ iMusa kina aFarisiyawa, aghọ ju unu ica! Inu ka hwuru utumu isọ kina ipe, ide ni, ishi na uma uderi ajiya kina uyoo ẹrẹkwẹ. **26** Afoo aFarisiyawa, zọnọ hwuru ide isọ kina ipe, utumu ki kọ ba na pipar. **27** Ọlọ nu, aghọmẹẹ umẹẹ iMusa kina aFarisiyawa aghọ ju unu ica! Inu shi kini alọr umani a coo bọ anyi afafuu ni, ashi adaduma unu kọ seshi, ide ni, agboho aghọkpuru kina ko iligba ighọ irighe shiya. **28** Kindii wọ ni inu shi wọ, kọ seshi ni, ajiya ka nu nọ kini agha aipang bọ ni, ide nọ ni agha akakiya bọ, aghọ ju unu ica kina uma ububi. **29** Ọlọ nu, aghọmẹẹ umẹẹ iMusa kina aFarisiyawa, aghọ ju unu ica! Ka inu ka vra alọr adaduma anga aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng, ki va ju alọr agha aipang ufọnọ. **30** Inu ka ju si, ‘Ayọ ta kọ shi wọ ka akyua anirakpẹẹ ba bayọ ni, ayọ ta kọ ta yi bọ avọ wọ ka ashii ayi aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng ba.’ **31** Kindii wọ ni inu nyeni si inu bọ shi anọ aghọmani apili aghọ pii kọ ọtọ

Ọnọng. **32** Inu ya pra ju imumani anirakpẹẹ nu ju! **33** Inu
 iyọọ, inu iyọọ na kang! Nagyi wọ ni inu ki tẹ anang ide
 ugha? (Geenna g1067) **34** Kindii ni ime sọ tuma nu na agho
 pii kọ ọtọ Ọnọng kina agho uye ukyuu kina aghomẹẹ. Inu
 ki pili ace agho bọ, ace agho bọ ni, inu sọ gra bọ, inu sọ
 ca ace agho bọ kọ ọkọ takwyue aYahudawa nu, inu sọ yii
 bọ ufong nọ ufong ni inu sọ sa bọ ọlọ. **35** Ni kaya nu ni,
 nadidu ayi agha aipang umani apili ki suu kaya akwyi
 nọ ka asing ri, kọ kpaa ka Abila ki ta ka ayii iZakariya
 anọ iBerekiya, aghomani inu pii ka abiyatẹ ọna Ọnọng
 kina agoo. **36** Aipang, ime sọ tẹri nu, nadidu uma ri ki ba
 kaya ajiya akyua ri.” **37** “Urushelima, Urushelima! Agho
 upili agho pii kọ ọtọ Ọnọng, agho fẹẹ aghomani atuma
 kukushi nu na atii! Eremẹ wọ ni ime ka wang ucuru nu
 kidẹ ivọ mi kina umani anuu ka curu anọ nga ka asọ
 nga, inu tọọ nu. **38** Uwẹ ka akyakyua ri ni, aya nu ọna
 nu ide avọ! **39** Ka ime sọ tẹri nu, inu ta ki sọ nu mi nga
 ba, sa awii umani inu tẹri si, “Agha anyu adaduma ngaa,
 aghomani aba kidẹ nọ uca Ate.””

24 IYesu ya kunu kidẹ ọna Ọnọng na akyeng ni, atina
 nga va yeni nga ivila ọna Ọnọng. **2** Ava ghulu bọ si, “Inu
 nu ivila ri nadidu? Aipang ni ime sọ tẹri nu, aki ya bọ utii
 uyeng ya kaya uce ba. Aki pulu yọ kọ nadidu.” **3** IYesu ci
 kaya ugbana ni ishi nọ uzaitun ni atina nga va ba ukushi
 nga ka yayu bọ ki tẹri si, “Tẹri yi, aligba awii kọ ni udu
 di ki ba kọ? Ni ikembọ shi amaa mani iki nu kọ ki ba
 ngọ kina usang asing?” (aiōn g165) **4** IYesu va yira bọ si,
 “Inu sa amaa kọ, ka ace agho ba ghẹmẹ nọ ba. **5** Ka ajiya
 nagigang ki ba kidẹ nọ uca mi, aki tẹri si, ‘Imẹ ni anga

iKristi ngaa', ka va gheme ajiya nagigang. **6** Aki kong ila ikoro kini irishu uma otiteri. Inu ba kong erabata ba, ko udidu uma ki to ba, ka amaa sono baa ba. **7** Ifong ki koro kini Ifong, ergom ki koro kini ergom. Aki ju idafu kini uzuru erabong ki ikini ika. **8** Udii shi kini okong erenoma ayiri so jee ko ni. **9** Kindo ni aso to ma no olo, ka va pili no. Ajiya sing nadidu ki toro no kide no uca mi. **10** Akyua rau ni Ajiya nagigang ki kpaa no utumu ko pii Onong, aki gbra ace ka va toro bo ace. **11** Atina Onong ateri ki sang na pam ka agheme ajiya na pam. **12** Uju akakiya nagigang, uyoo umani ajiya nagigang ju ace ki kpaa no utumu. **13** Aghomani a bra umor ni aki peni ufoo. **14** Aki va ma ila ididuma inga ergom Onong ka sa amaa ko shi ma ajiya, na amaa asing so ta ba. **15** "Inu ki nu ima ibibi ingo sa ukpaa, ongo mani agho pii ko oto Onong iDaniyel teri ni, ating ko oko uyer. Taa ni agho pila iwoo kpele. **16** Ni, aghomani ashi kide isighi aYahudiya ti bo ka kya bo ide apang. **17** Aghomani ashi ka aya oko ufiya ba shulu si inga ki ya kpaa ima mani ishi kide aca ba. **18** Aghomani ashi ka aghumu ni aba vuu sa anga ki ya kpaa ima ufiya ba. **19** Olo ayiri ushi na afo, kina agho ko ano kaidu akyua! **20** Inu shor Onong ko uti konoma ba no ka akyua iriwe ko awii uwuru aYahudawa ba. **21** Ka akyua ra ni aki kong olo nagigang, ighomani asono ju bu ba ko kpaa ko ju asing ki ta ka di akyua ri, aki so ju bo igho ba. **22** Ada wasi awa awii najii ba ni, ace agho ta lang ngaa ba, ni aghomani ahwiya sani aki wo ace na awii ko **23** "Akyua ra ko ni, aghomani ateri no si, 'Inu nu, aghofoo we! ta awa ni, inu ma yira ba. **24** Ka atina onong ateri ki kunu,

ka ju uma ọkọkọng kọnọ uma sa uwo ica ka zọọ ajiya kọ, kina aghọmani ahwiya insi uju ni. **25** Ni, isọ tẹri nọ kide akyua. **26** Kindọ ni insi atẹri nọ si, 'Awudu ka aghumu,' Inu ba kunu ba. Insi atẹri nọ si, 'Ashi kide ubọọ na ashọr,' inu ma yira ba. **27** Kọnọ umani inyigha ka ta uyer ki iripiya ki ma ta ka awura ni, kindọ ni ọba Anọ Ajiya ki shi kọ. **28** "Ọkọ mani ọkọng shi kọ ni ọka wọ na aghavung ka curu kọ. **29** "Kai du akyua ni, ko utumu awii ọlọ ra ni, "Ọka vasa kpai iting, Ọpir uta ta wọ uyer ba. Eyerẹ ki kpira ka yaya, Ayeremọ ki zuru." **30** "Aidu akyua ra kọ ni amaa ba Anọ Ajiya ki ta nyeni kọ ka ayeremọ. Naidu ite asing ri ki ci. Aki nu Anọ Ajiya na kyeng ba kide amọ kini erẹgọrọ na akyo nọ ujọọ ọgigang. **31** Aki tọma kina atuma nga ka pẹni eretoma ngọ shini ishimi nagigang, ka ma curu aghọmani ahwiya ki ishii ukunu ọnọng kọnọ ukpaa ọnọng kina ushii ata nọ ushi aya, kọ kpaa ka ayeremọ kiya ta ka udaa." **32** Inu mẹẹ ice ima kukushi ọshẹ uweng. Insi ọvong nga soju fọnọ ni, ọka kunu kini afa asasa, inu kpele si erẹkpere yasọ ba wudu. **33** Kindọ wu ni insi inu nu ima umani imẹ tẹri nọ ni, inu ye si akyua ya sọ ba ayayo, ashi ka anyu ubọọ. **34** Iyiya ni sọ tẹri nọ, ajiya aya sing ri ki kpuru bọ ba, sọ uma ri nadidu ba. **35** Ayaya kina asing ki kperi wọ, upii mi ki kper wọ ko na zẹẹ ba." **36** Ba aghọ ye awii ta akyua ni ima ri ki ba kọ, kina atuma Ọnọng ka ayaya mani ta anọ Ọnọng, Ate nga ka yayu nga. **37** Kọnọ mani aju ka awii iNuhu ni, kindọ ni ọki ba wọ kọ uki vuu Anọ Ajiya. **38** Kọ kpaa ka kyua ra ni ugya na amusum ọghoghe, asọ la, na sa, aghemẹ sọ voru ayiri, na amẹẹ ayiri ki ibila, ki ta ka awii umani iNuhu ghila

nga օցբօլօ. **39** Ata kօ tօ ye ima mani ishi kide ni, ugya օցհօցհե օկօ kpa bօ nadidu bօ. Kindօ ni uvuu Anօ Ajiya ki shi kօ. **40** Akyua ra ni, agha pai ki shi ka aghumu, aki kpaa agha yeng kօ na ya agha yeng ya. **41** Ayiri apai ki shi kօ hwօ kօ utii uhwօ, aki kpaa agha yeng kօ, na aya agha yeng ya. **42** “Kindօ ni inu ci nօ ye, kօ nu ye nu awii mani օnօng ki vuu kօ ba. **43** Inu ye si, aghօ օna ta ye si agba akyua kօ na ayi ki ba na ating, ara bra umօr ba, aki ya ka ghila օna nga ba. **44** Kindօ ni unu ci nօ ye, akyua mani օta ye nu ba ni, akօ ni Anօ Ajiya ki ba wօ.” **45** “Inga shi agira aipang, agho shini ukpele, angօ mani aghօ օna nga sa nga ukyoo օna nga, ki va ma ushe agira nga imila bօ kide akyua le? **46** Agha anyu adaduma agira mani aghօ օna nga ki ba ka ma peni nga na sօ ju utina nga. **47** Iyiya ni isօ tօrօ nօ, aki ma adidu agira ka kyoo uma nadidu. **48** kindօ aghօ ki ju agira ni aghօ ibibi yօ, aki va tօrօ օrօkwe nga, ‘aghօ օna mi ki ta ba kai shang ba,’ **49** օka wudu ni, a vasa tee aghօ ca aghikyo utina nga, asօ la na sa kina aghօ vura. **50** ipeni aju kindօ ni, aghօ օna nga ki ba ka awii umani agira ye ba, ka kyua mani aye ba, **51** Aghօ օna ki ca nga nagigang, ka va wa nga ashuwa kina aghօ uju unu ica. օkadօ wu ni aki ci kօnօ օwօla ayiri.

25 “Aidu akyua ra kօ ni aki mra օrօցօm ayaya kina anirayiri ushօ aghօmani akpaa uma uta ugha bօ na akya bօ օկօ yira agheme asasa ni. **2** Atօng kide bօ ni abo bօ, atօng ni aghօ uye ukyuu bօ. **3** Akyua umani abo ra ya kpaa uma uta ugha bօ ni ara go bօ anye ka ma sang ni akimi kօ ba. **4** Aghօ uye ukyuu ni ago iribom na anye kina uma uta ugha bօ. **5** Agheme asasa ta ba kaishang ba,

nadidu bọ ni ava kọng ki ililu, ọmọọ va kpaa bọ wọ. 6 “Ating nagigang ni, ava kọng uyọrọ na sọ tẹri si, ‘Aghẹmẹ asasa wudu! Inu kunu kọ yira nga.’ 7 Anirayiri ushọ va sisang ki keri uma uta ugha bọ. 8 Abo ra va tẹri aghọ uye ukyuu ra si, ‘Inu ma yi anyẹ nu kọ najii, uma uta ugha yi sọ kpo bọ.’ 9 Aghọ uye ukyuu va tẹri bọ si, Kayi, aki maa bọ yi kina inu ba. Inu kya ọkọ shi aghọ gbra kọ ya ghẹ anga nu.’ 10 Aya walu ki kyabọ ọkọ ughe anyẹ ni, ata kọ vuu ni aghẹmẹ asasa kọ ba. Anirayiri umani aci na zizal na asha ni ava ghila ọka ulor ubiya kini inga, ava yuru anyu ubọọ ya. 11 “Kọ tumu ni, ushe anirayiri va ba, ava tẹri si, ‘Agha aghaghe, Agha aghaghe, fọmọ yi anyu ubọọ!’ 12 Aghẹmẹ asasa va yira bọ si, ‘Aipang ni sọ tẹri nu si, ita ye nu ba. 13 “Kindọ ni, inu ci nọ ye si, inu yẹ nu awii ko ta aligba akyua kọ ni ba.” 14 Eregom ayaya shi kini ajiya umani aki sang ukyeng nga ni, ava yọrọ agira nga, ka ma upeni nga ki ivọ bọ. 15 Ama agha yeng ipa nọ ufe itong, ada aghọ ni ipai, ava ma ada aghọ uye, kwinga na kikya ni ẹrẹkyuo nga. Ukadu wọ ni ava wolu. 16 Aghomani ayira ipa nọ ufe itong ra ni, kaishang na akya kiya tili nọ ufe, ki peni ipa itong kaya. 17 Kindi ni aghomani ayira ipa ipai ra, apeni ipai kaya. 18 Aghomani ayira ipa iye, ni aya tumu ufong ki ẹrẹbọ ki shọ ufe aghọ ọna nga kọ. 19 “Aya kpaa akyua ni, aghọ ọna agira nga va vuu ka aya keri imumani aju nọ ufe. 20 Aghomani ayira ipa nọ ufe itong va ba ite ki ba kina ice ipa nọ ufe itong ava tẹri si, ‘Aghọ ọna, ingo ma mi ipa nọ ufe itong. Uwẹ ni ime peni itong kaya.’ 21 “Aghọ ọna va tẹri si, ‘Asho nọ utina, agira adaduma, aghọ ju aipang! uju aipang ki ma uji. Imẹ ki ma

ngö utina umani ɔgina udi.’ Ba kọ uma ju ikwyifu kini ime agho ɔna ngo. **22** “Aghomani ayira ipa nọ ufe ipai va ba, ki ba tẹri si, ‘Agho ɔna, ingo ma mi ipa nọ ufe ipai. Uwẹ ni ime peni ipai kaya.’ **23** Agho ɔna nga va tẹri si, ‘Asho nọ utina, agira adaduma agho ju aipang! Ingo ju aipang ki ima ujii. Imẹ ki ma ngo utina umani ɔgina udii. Ba kọ uma ju ikwyifu kini ime agho ɔna ngo.’ **24** “Ọka wudu ni aghomani ayira ipa nọ ufe iye ra ni, ava ba ite ki tẹri si, ‘Agho ɔna, ime ye si ungo shini igigira, ingo ka curu kọ ọkọ umani ingo ra pila ngo kọ ba kina ucuru ka ọkọ umani inga ra ta ngo igho ba. **25** Ọwọ sa ni ime kọng ẹrẹbata ni ime ya tumu ẹrẹbọ kiya sho ipa nọ ufe ngo kọ. Yira idu ngo.’ **26** Agho ɔna va yira nga si, ‘Ingo agira igho ibibi aghina agbara! Ita ingo ye si ika curu kọ ọkọ umani ira pila mi ba, ika va curu kọ ọkọ umani ira ta mi igho wọ ba. **27** Ingo ra kọ sa ufe mi kọ ọkọ kyuru ufe, insi iya vuu ni iso yira udu mi kina ẹrẹtiya! **28** Kindo ni inu yira ipa nọ ufe iye kukushi nga kọ uma agho shina usho ra. **29** kindo ni nadidu agho shina ima ni, aki khimi nga kọ, ka va peni nagigang, aghomani ashi ni ima ba ni, kọ na jii mani ashi ni yọ ni, aki yira wọ kukushi nga. **30** Inu sọ feni agira ijirija ra kide iting. Ukadu wọ ni aki ci kina ọwọla ayiri. **31** “Akyua umani Anọ Ajiya ki ba kina ujoọ nga kina atuma nga nadidu, akyua ra kọ ni aki cicaa ki igọ ẹrẹgom ayaya nga. **32** Aki curu ajiya asing ri kite nga, aki kau bọ ka yila yeng, kina mani agho cẹ ka kau atẹm kina anoma. **33** Aki sa atẹm ka vọ ila nga, anoma koma ka avọ iproma nga. **34** Akyua ra kọ ni agom ki tẹri agho shi kavọ ila nga si, ‘Inu ba, inu aghomani ate mi ta nọ anyu

adaduma! Inu yira ẹrẹgọm mani ate mi kyo si inga nu ku kọ kpaa ka akyua na akeri asing kọ. **35** Ka akyua mani ime hwiri idafọ ni ingo ma mi imila. Ikong idafọ na amusum ni uma mi ni sa. Ishi akyeng ni, ingo yira mi. **36** Ishi mi ni igbang ba nọ umami igbang. Ishi mi akyuọ ba, nọ okong ni ime. Ishi kọ ubọọ iting, ọba ki ma bili mi. **37** Akyua ra kọ ni agho shina aipang aki yira nga si, 'Ate yi, aligba awii ni iyi nu ngo kọ nọ kong idafọ ni ima ngo imila? ta ingo kong idafọ na amusum ni ima ngo amusum sa? **38** Na aligba awii kọ ni iyi nu ngo sọ oshi akyeng ni iyi yira ngo? ta ingo shi ni igbang ba ni ima ngo igbang? **39** Ta aligba awii kọ nọ shina akyuọ ba tọ shi kọ ubọọ iting ni ya bili ngo kọ? **40** Agom ki yira bọ ka tẹri si, 'Iyiya ni sọ tẹri nọ si, kono umani uju ajiya ayeng kide anayuru mi mani ashi najii ni, ime nu ju mi.' **41** "Aki tẹri agho shi ka avo iproma nga si, inu sang nọ kukushi mi agho ijirija, inu ghila nọ ide ugha umani oki kpo wọ nga ba kọ ta ka amaa asing, Ono umani akyo ishe kina atuma nga. (aiōnios g166) **42** Ka akyua mani ihwiri idafọ ni, ba aghomani ba. Ikong sa amusum, unu ta ma mi amusumu ọsa ba. **43** Ishi akyeng, inu ta yira mi nga ba. Ime shi mi ni igbang ba, ingo ta ma mi nga igbang ba. Ime shi adumu, ni va shi kọ ubọọ iting nọ ta ba nu mi nga ba.' **44** Akyua ra kọ ni abo ki tẹri si, 'Ate agba awii kọ ni yi nu ngo kọ ni uhwiri idafọ, kọ idafọ na amusum, kọ irikyeng, ta ingo shi ngo ni igbang ba, ta ingo shi adumu, ta ingo shi kọ ubọọ iting, ni iyi ta shọ nu nga kọ ba?' **45** Akyua ra kọ ni aki yira bọ si, 'Aipang ni iso tẹri nọ si, kono umani inu ra ju nu agha ayeng ki da agha ajaji ri ba ni, inu ra ju mi ba wudu.' **46** Aidu agho ki ghila

bọ ọkọng ọlọ ọngọ taa amaa, agha aipang sọ peni ọkyuọ taa amaa.” (aiōnios g166)

26 IYesu ya kpẹẹ utẹri uma ri nadidu ni, ava tẹri aghoyii nga si, **2** “Kọnọ umani inu ye ni, awii usra agya ubulu kọ shẹ awii apai, aki ma Anọ Ajiya ka gra nga kọ ukumu ọshẹ.” **3** Ni afirist akakọng kina aghite bajiya curu kide ọna ifirist uceẹ nọ ọghoghe, aghọ umani aka yorọ si iKayafa. **4** Asa dọmọ si ibọ kpẹnẹ nga kọ uyuyi ka pii nga kọ. **5** Ava tẹri si “Ba kide na awii usra agya ri ba, ka ajiya ba tọlu kina ace bọ ba.” **6** Ka akyua umani iYesu shi ka aBetani kide ọna iSaminu aghonọ ubili ni, **7** ace ayiri sa ba ukushi nga kina anibom ẹrẹtong ajaji kina anyẹ ọvong ushi ni izẹ nagigang, ki shii nga kọ ki ẹrẹkwyue, ka ca mani a do la imila. **8** Aghoyii nga ya nu kindọ ni, ava sa kọng anang ki tẹri ace bọ si, “Udii ni, ubra wọ. **9** Ata kọ gbara anyẹ ọvong ni izẹ nagigang ki ma aghina amir ufe.” **10** IYesu va kpẹlẹ, asa tẹri bọ si, “Ikembọ sa ni inu sọ dọma kina ayiri ri? Ima ididuma yọ ni aju mi. **11** Inu shi kina aghina amir ko agba akyua, ime ka shi mi kini inu kọ agba akyua ba. **12** Ushii anyẹ ọvong umani ayiri ri shi ki ẹrẹnoma mi ri ni, akeri mi ọna mi wọ. **13** “Aipang ime sọ tẹri nu, oka mani upii Ọnong ri kya kide asing ri ni asọ shuni na ayiri ri.” **14** Ni aghọ aye kide aghọ ushọ na apai, umani aka yorọ si iYahuza Iskariyoti kyaa ukushi afirist akakọng **15** ki tẹri bọ si, “Ikembọ ni inu sọ ma mi insi ime ma nu nga ni? Asa pila atii ayer ishitai ki ma nga. **16** Kọ sang ka akyua ra kọ ni asọ wang utra umani asọ ma nga. **17** Kide awii iye usra agya ubulu umani ishi yọ nọ uyisti ba ya ba ni, aghoyii iYesu kyaa ukushi nga ki ghulu

nga ni, “Abi wọ ni ayọ so kyeri ọka la imila usra agya ubulu ko?” **18** Ava yira si, “Inu ghila idẹ ifọng inu kyaa ukushi ace ghọ inu tẹri nga si,” “Aghọmẹẹ tẹri si akyua nga kọ ba ayayo, awang la imila usra agya ubulu kina aghọyii nga kide ọna ngo.” **19** Aghọyii nga sa ju kọnọ mani a tẹri bọ ni, asa kyeri usra agya ubulu. **20** Ughe ya ba ni, iYesu sa cica ula imila kina aghọyii nga ọshọ na pai **21** Ashi kide ula imila ni ava tẹri si, “Aipang ni ime sọ tẹri nọ aghaye kide nọ ki ma mi.” **22** Ava kọng ikwyi ibibi nagigang ki lite nọ tẹri nga ka yayi bọ ni, “Imẹẹ Ate?” **23** IYesu sa yira si, “Aghọmani asọ ta avọ nga kide isọ kini mẹ ri nga ki ma mi. **24** Anọ Ajiya sọ woru kọnọ umani awọọ ila nga ni. Ọlọ kukushi aghọmani ama Anọ ajiya! ọda kọ cẹẹ umani ajee bọ nga ba.” **25** Ni iYahuza umani ama nga va tẹri si, “Aghọmẹẹ, imeẹ? “IYesu va tẹri nga si, “Uwẹ ni ingo tẹri.” **26** Ashi kide ula imila ni, iYesu va kpaa ubiredi ki sa iza kukushi Ọnọng, asa zuru ki ma aghọyii nga ki tẹri si “Inu yira kọ ula, ẹrẹnoma mi kọ.” **27** Asa va kpaa ima ọsa ki va sa iza, ki va ma bọ si “Inu sa nadidu nu.” **28** Uwẹ ni ayi mi mani aloo ki kyo umani asọ na kọ na ajiya peni ukpaa avulu bọ. **29** Imẹ so tẹri nọ, ime sọ va sa mi kide na amusumu ikọlọ na ashe ri ba, sa awii umani aghọ sọ sa isisa kide ẹrẹgọm Ate.” **30** Aya ta atẹ ubrẹ Ọnọng ni, aba kunu ki woru kya bọ izizẹ uzaitun. **31** Ni iYesu va tẹri bọ si, “Na adi ating ri ni inu sọ sra kaya mi kọnọ umani awọọ ni, “Imẹ sọ gyo aghọcee, Atẹm sọ furu bọ. **32** Insi ime sisang ni, ime sọ shi ite uworu kya mi ifọng aGalili.” **33** IBitrus va yira nga si, “Insi asang bọ nadidu bọ kaya ngo ni, ime ki sang mi nga ba. **34** IYesu

yira nga si, “Aipang ime sọ ẹri ngo akọr ta kọ ta ẹrẹwyue na ating ri ni ingo so sra uye mi ẹrẹtai.” **35** IBitrus va yira nga si, “Insi asọ pii mi ni ngo wọ ni, na apii mi, ime ki sra mi uye ngo ba.” Aghoyii nga nadidu ẹri kindọ. **36** IYesu va sang kya nga ka uce ọka aka yoro si aGetsemani, ava ẹri aghoyii nga si, “Inu cica kọ ukeẹ, ni ime kyaa ki ya pii nọ Onong.” **37** Akpaa iBitrus kina anọ iZabadi apai kina inga, asa deẹ kọ duma kina ikwyi ibibi. **38** Ava ẹri bọ si, “Ikwyi mi sọ lọ nagigang kini isọ kpo mi ni. Inu tara kọ ukeẹ ka inu kra mi,” **39** Aya woru na zẹ ni, aba kpaa ki ẹrẹbọ kina ibate ki pii nọ Onong si, “Ate mi, insi uki ju ni, kpaa mi idi isọ ọlọ ri kọ. Basi uyoo mi ba, uyoo ngo wọ ni asọ ju.” **40** Aya vuu kyaa nga ukushi aghoyii nga ni, aya peni bọ na asọ moo. Aba ghulu iBitrus si inu ta bra nọ ukra mi ba kide ana akyua na aye ba?” **41** Inu kra ka inu upii nọ Onong ka inu ba kpaa kide umra ba. Aghing wang ni ẹrenoma shi wọ ni ẹrẹkyuo ba. **42** Ava vuu kyaa nga kọ unga ipai ki ya pii nọ Onong si, “Ate mi, insi idi isọ ọlọ ki woru wọ ba sa ime sa wọ ni, taa ni aju kono uwang ngo ni.” **43** Aya ba vuu ki ba peni bọ na asọ moo, ka omoo sọ lọ bọ nagigang. **44** Ava vuu kyaa ki ya bọ ya ki ya va pii nọ Onong unga itai, ki va ẹri bọ ima iyiye ra. **45** Aya vuu kyaa ukushi aghoyii nga ni asa ẹri bọ si “Inu sọ shi kọ moo ni inu uwuru? Inu nu akyua ya foma umani asọ ma Anọ Ajiya kide ivo agho uvulu. **46** Inu sisang ka ayọ ba kyai. Agho ki ma mi wẹ na aki ba!” **47** Asọ shi kọ upii ni, iYahuza aghaye kide usho na pai, ghila kina ajiya na pam kina ukuma okoro kina ashe. Afirist akakong kina aghite bọ tuma bọ. **48** Agho umani ama nga kọ ma bọ amaa si,

“Aghomani ime keni nga ni, agho ngaa, inu kpene ngaa.”

49 Kọ ukyya ni, aba wor kyaa ukushi iYesu ki ya ju si, Iso bili ngo, aghomee!” Aba keni nga. 50 IYesu teri nga si, “Ayikyo, ju imumani ingo ba uju.” Ajiya va ba ki ba kpene iYesu. 51 Aghaye kide agho shi kina iYesu nawa avo ki woo ikuma okoro nga, ki kpa otong agira ifirist ighighe wo. 52 IYesu va teri nga si “Vuu ni ikuma ngo, “Aghomani awoo ikuma ni ikuma ko ki pii nga. 53 Inu kyoo kini ni ime ta ki bra mi ushor Ate mi na ashe mi ko ba, kide ana akyua na jii ni ata tuma na atuma nga napam ba? 54 Aso hwura iwoo umani awoo kide awo na nyi unga umani uteri si uki ba kindi?” 55 Kide akyua ni iYesu teri ajiya si, “Inu kunu kina ukuma kina ashe inu wang kpene mi kina agho upili ajiya ni? Ko agba awii ime shi kide ona Onong ko umee, inu ta kpene mi nga ba. 56 Ni udii ba ko uhwura imumani awoo kide awo agho pii ko oto Onong.” Aya koo kindi ni, aghoyii nga va ya nga ki te bo. 57 Aghomani akpene iYesu kya bo kina nga kukushi iKayafa ifirist ucee no oghoghe, oka umani aghomee umee iMusa kina aghite curu wo. 58 IBitrus va ki yii nga ka atatoo, ki ghila ide ona ifirist ucee no oghoghe. Asa ghila ki cica kina agho sha irisha, awang nu imumani iso ba. 59 Afirist akakong kina agho uteri ashuwa apai wang kpene iYesu no uvulu na ato peni imumani aso pii nga wo. 60 Ata peni bo ba ni, ace agho ta ater va kunu. Aya kpee ni ace agha apai ba kunu. 61 Asi, “Adii ajiya ri si inga ki bra upulu ona Onong ko ka avra kide awii atai.” 62 Ifirist ucee no oghoghe sa sisang ki teri iYesu si “Ingo ki gee ngo ba? Upii umani aso teri ka aya ri ni?” 63 Ni iYesu shu nga na kikir. Ifirist ucee

nọ ọghoghẹ ba tẹri nga si, “Imẹ dra ngo nọ Ọnong agho akyuo, tẹri ayọ ta ingo shi iKristi, Anọ Onong.” **64** IYesu yira si ingo tẹri, imẹ sọ tẹri nu kite ni Anọ ajiya sọ cicaa ka avo ila agho shi na ẹrẹkyuo, aki ba ka ayẹremọ.” **65** Ni ifirist uceẹ nọ ọghoghẹ sa gaa igba nga ki tẹri si, “Asọ pii agbagbara nọ Ọnong! Agba amaa nga ni awang. Inu kọng umani asọ pii agbagbara nọ Ọnong. **66** Ikembọ ni inu nu? “Asa yira si amaa ukpo!” **67** Asa taa nga akpe ki ibate, ki ca nga, ace agho bọ sa sra nga avo. **68** Ki tẹri nga si “Tẹri ayọ, inga gyo ngo aghofoo.” **69** Akyua ni iBitrus sa ya cicaa ka ayaye ọna ni, ace agira anayiri ba ukushi nga ki tẹri nga si. “Ingo kọ shi kide aghoyii iYesu agha aGalili.” **70** Asa va la inang kọ kite bọ si. “Imẹ ta ye mi imumani inu sọ tẹri ba.” **71** Aya kunu anyu ugeẹ ni ace agira anayiri va sa nu nga ki tẹri ajiya ọka si, “Adii agho ri shi kina iYesu anga aNazaret!” **72** Asa va sra kina usuu si “Imẹ ta ye mi nga ba!” **73** Anakyua na zẹẹ ni agho umani atara kina iBitrus va tẹri si “Aipang, ingo shi aghaye kide bọ, igho upii ngo yeni ngo.” **74** Asa kpene usra ẹrẹkwyue nga anyu ababi kina usuu si, “Imẹ ta ye mi nga ba!” kide ana akyua ni akor va ta ẹrẹwyue. **75** IBitrus va shuni upii iYesu umani asa tẹri nga, “Akor ta kọ ta ẹrẹwyue ni ingo sọ la inang uye mi ẹretai.” Asa kunu nga ki ya ta akpa uci nagigang.

27 Ikyua ya yẹẹ ni, nadidu afirist akakong kina aghite baiya va tẹri ace bọ si abo ba pii iYesu wọ. **2** Ava lor nga, ki wolu ni nga, ki ma nga kukushi iBilatus agho ko ẹrẹbọ. **3** IYahuda umani agbra iYesu nu ni awa iYesu ashuwa ukpo ni, ikwyi nga va bra yo, ava vuu ukushi

afirist akakong, kina aghite, ki ma bọ ufe aguza ishi itai ra. **4** Ava tẹri si, “Imẹ ju avulu nọ umani imẹ ma ayi agho utaa avulu ka apii nga kọ.” Aba yira nga si, “Ikembọ sọ unga yi? Udii ni, ọdọma ngo kọ.” **5** Ava naa ufe aguza ra kọ kide ọna Ọnong, akunu ki ya ta ajee ki kpoo. **6** Kindọ ni afirist akakong va yeri ufe ko ki tẹri si, “Ushi wọ ikikya na akyo ufe kọ ọkọ ukyuru ufe ọna Ọnong ba, kọ ufe na ayi bọ.” **7** Ava pii ki kyo si, agheẹ ọka nira ajiya umani abiba, insi akpuru bọ ni, ọka wọ shi ayaye agho uvra uwoo. **8** Kindọ ki ta kaidii ni ayoro oka si, ayaye na ayi. **9** Kindọ ni ahwura imumani agho pii kọ ọtọ Ọnong Irimiya tẹri si, “Akpa ufe aguza ishi itai, ufe umani ajiya Israila yira si ama ki ẹrẹkwyue nga wudu. **10** Ava gheẹ ayaye agho uvra uwoo nọ ufe, kono umani Ate tẹri mi ni.” **11** IYesu titara kite agho ko ẹrẹbọ, ava ghulu nga si, “Ingo shi Agom aYahudawa?” IYesu va tẹri nga si, “Ingo tẹri kindọ.” **12** Afirist akakong kina aghite keli nga, ata tẹri nga ice ima ba. **13** IBilatus va ghulu nga si, “Ingo ta kong ngo uma umani aso tẹri kaya ẹrẹkwyue ngo ba?” **14** Ni iYesu ta tẹri nga ice ima ba, ki ta kọ umani agho uko ẹrẹbọ wo ica nagigang. **15** Ko agba akyua usra agya ubulu ni, agho kọ ẹrẹbọ ka sa ni awo ajiya ayeng agho shina na avulu umani awang. **16** Akyua ni ace agho umom shi kọ ubọ iting na ayoro nga si iBarabas. **17** AYahudawa ya curu ni, iBilatus va tẹri bọ si, “Ingaa nọ wang si isher nu? iBarabas ta iYesu mani ayoro iKristi ni?” **18** Ka aye si irisho kọ sa na agbra iYesu kọ. **19** Akyua umani iBilatus ci kọka ubọ utẹri ashuwa ni, ayiri nga va tuma sa atẹri nga si, “Woo avo ngo wọ kọ upii agho taa avulu ra, ka aidi ni

ikong ɔlo nagigang ka amɔ kaya ɛrɛkwyue nga.” 20 Ni, afirist akakong va sɛr ajiya si ashɔr ka asher iBarabas, na sɔ pii iYesu kɔ. 21 Aghɔ kɔ ɛrɛbɔ va kimi utɛri bɔ si, “Ingaa kidɛ agha pai ri nɔ wang si isher nu?” Ava tɛri si, “iBarabas.” 22 IBilatus va tɛri bɔ si, “Ni ikɛmbɔ ni iki ju ni iYesu umani ayɔrɔ si iKristi?” Nadidu bɔ va ju si, “Agra nga!” 23 IBilatus va ju si ki ikɛ? Iligba ima ibibi yɔ na ju?” ni ajiya va shang ayue bɔ ki tɛri si, “Agra nga!” 24 IBilatus ya nu ni aki bra nga uju ima ba ni, na ajiya nga wang sang ikwyi bajiya ni, ava vo amusumu ki hwuru ivɔ nga kɔ kite ba ajiya, ki tɛri si, “Imɛ ni, ba imine mi na ayi aghɔ taa avulu ri. Udi ni imine nɔ yɔɔ.” 25 Ajiya nadidu va yira ki tɛri si, “Taa ni ayi nga ki lara kaya akwyue yi, iyi kina anɔ yi!” 26 Ukadu ni ava sher bɔ iBarabas kɔ umani azonɔ sa na ju iYesu aiwili, ava ma nga si agra nga. 27 Ukadu ni aghina akpɔ aghɔ kɔ ɛrɛbɔ va kyaa ni iYesu ka idɛ ugunu nga, acuru ikir aghina akpɔ ki ɛrɛbɔ, 28 Ava wuli nga uma kɔ, ava fiya nga ice igbang isiseng. 29 Ava tii ifarkwyue ɛrɛgom inga akara, ki sɔmɔ nga ki ɛrɛkwyue, ki sa nga uko ashi kavɔ ila nga, ava ta aghong kite nga na sɔ kali nga na tɛri si, “Okyuɔ ngo tɛrɛ kɔ, Agom aYahudawa!” 30 Ava taa nga na akpe, ava yira ashi ki ca nga kɔ ki ɛrɛkwyue. 31 Aya kpɛr ukali nga ni, ava woo nga igbang isiseng kɔ, ki sɔmɔ nga inga ngaa, ni asi woru ni nga kaya gra nga ka ya ukumu ɔshɛ. 32 Asɔ kyeng wudu ni, ava ta ɛrɛkwyue na ace ajiya aSayirin, ayɔrɔ nga si iSiman, ava mɛni nga sa akpaa ukumu ɔshɛ. 33 Aya fɔma ɔkɔ umani ayɔrɔ si aGolgota ni, ɔkɔ umani aka va ayɔrɔ si ɔka agboho ɛrɛkwyue. 34 Ava ma nga

amusumu ikolọ na ashe kini ice ma okokasi si asa, aya ghele ni ava toọ nga usa. **35** Aya gra nga ni, ava kau ugba nga kọ uwuru itoo. **36** Aya kper ni ava cica na so sha nga. **37** Ka aya erewyue nga ni awoo avulu nga si, ANGA SHI IYESU, AGOM aYAHUDAWA. **38** Agra ace ayi agho dara itra aghaapai kini inga, adaa kavọ ila adaa kavọ iproma nga. **39** Ajiya mani awolu ni aso jer nga amira na sha zuru akwyue bo, **40** Na sha teri si, “Ingọ agho umani ingo teri si ingo ki pulu Ona onong, kọ vra ki da awii atai ni, foo erewyue ngo ni! Insi ingo ni Anọ Onong nga ni, shulu kaya ukumu oshẹ ni!” **41** Kindo ni afirist akakong, kina aghomee umee iMusa, kina akwyite sha sra nga, na teri si, **42** Afoo ace agho bo, ata bra nga ufoo erewyue nga ba, inga ni Agom Israila nga, tara na shulu ka ya ukumu oshẹ, akyua ra kọ ni iyi ki ma aipang ni ngaa wo. **43** Atoro no Onong. Tara na Onong kara nga ka kyuaryari, ipeni awang ni, ka ateri si inga ni anọ Onong ngaa.” **44** Kindo ni agho dara itra mani agra bo kọ, abo to teri nga upii ububi. **45** Kọ kpaa na atinong, iting yuru erelong ya naidu, ki ta ka karfe atai angọ oghẹ. **46** Akarfe atai ni iYesu va shang erewyue naigang ki teri si, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” si, “Onong mi, Onong mi, Ikembọ sa no ota mi utumu?” **47** Akyua umani ace agho uting kọ kadu ya kong kindo ni, ava teri si, “Ajiya ri so yoro Iliya kọ.” **48** Kaishang ace agho va titi ki ya kpaa asoso, ki so ka amusum ukpokpam ki ikolọ na ashe, ki somo kashi, ki nawa nga sa asa. **49** Ni ushe agho bo va teri si, “Inu ya yaa ki inu, ta Iliya ki ba ka ba foo nga ni.” **50** IYesu va ci naigang, ava shee aghing nga. **51** Ugyauto umani ushi kọ ona Onong giya wo ika

ipai, kọ kpaa kaya ki ba wọ ata. Ẹrẹbọng zuru, atii va sara yọ. **52** Ava yeri alọr, anọma aghọ shi ayer naigang mani akọ kpuru bọ sang ka akyuọ. **53** Asang ka alọr bọ, iYesu ya sisang ka lọr ni, ava ghila bọ ifọng aghọ upipar, ajiya napam nu bọ. **54** Akyua umani agha aghaghe aghina akpọ aRoma kina ọshe aghọmani ashi kọ ọna iYesu na nu zur ẹrẹbọng kini imumani ibani, ava kọng ẹrẹbata nagigang, ava tẹri si, “Aipang na ajiya ri ni Anọ Ọnọng nga!” **55** Ace ayiri shiwu napam mani ayii iYesu kọ kpaa ka aGalili asọ she nga ni itina. Ati tara ka atọọ na sọ kyoo imumani isọ ba. **56** kide bọ ni iMaryamu iMagadaliya, kina iMaryamu ayuru iYakubu kina iYusufu, kina ayuru anọ iZabadi. **57** Ughe ya ju ni, ace agholọ upeni, agha ifọng Arimatiya, aghonọ uca si iYusufu ba, inga ni aghoyii iYesu ngaa. **58** Akyaa ukushi iBilatus kiya shọr si ama nga ọkọng iYesu. iBilatus va ma anyu si ama nga. **59** iYusufu va kpaa ọkọng iYesu ki wuru kọ ugyauto alilin ọngọ upipar. **60** Ata nga kide alọr asasa nga, angọ mani atumu kide upang. Ava yini utii oghoghe ka anyu alọr, ava woru. **61** iMaryamu iMagadaliya, kini idaa iMaryamu ci ki ta ibate na alọr nga. **62** Awini ikyua ni, awii uloru ki kyo, afirist akakong kina aFarisiyawa curu kite iBilatus, **63** Na tẹri si, “Aghọ ọna! Imẹ shuni kini imumani aghọ ghemi ajiya ra tẹri na sọ shi akyuọ, si kide awii atai ni aki sisang ka alọr. **64** Kindọ ni sa ka asha alọr nagigang kaya ta awii atai, ka aghoyii iYesu kono maya yi ọkọng ngau ba, na sọ yi ngau na tẹri ajiya si, asisang ka alọr. oghemi ti tẹ ki gina ọngọ tumu ubibi.” **65** iBilatus va tẹri bọ si, “Inu nu aghina akpọ, inu kya kọ ya sha nga nọ mani ọki bra.” **66** Ava kya

kiya sha alor, ki gyo ẹrẹkwyue agom ya ko utii alor, ava sa aghina akpo ko okaa.

28 Awii uwuru aYahudawa ya woru ko, awii iLadi, na abidikyua ni, iMaryamu iMagadaliya kyeng na daa iMaryamu, ki kyaa ukra alo. **2** Erebọ ukaa ba zuru ni ẹrẹkyuo, atuma Onong kunu ka ayaya, ki yini utii umani a fiya alo ko, ki cicaa ya ka yaa. **3** Ukunu nga shi kina osoma aviya wo ni, uma nga si ufufuu na tas. **4** Agho sha ẹresha sa kong ẹrebata nagigang, na aso titaa, ki kpaa ki ẹrebọ kina akpuru bo ni. **5** Ni atuma Onong teri ayiri si, “Inu ba kong ẹrebata ba, ime ye ni inu so kra iYesu, aghomani agra nga ka ukumu oshẹ ra. **6** Ashi nga ya ba, ako sisang konọ umani ateru ni. Inu ba ka inu ba nu oko umani ayaa nga ko. **7** Inu wemoọ uvuu ko uya teri aghoyii nga si, ‘Ako sisang kide agho ni ako kpuru bo na ako lite ki kyaa aGalili. Ukadu wo ni inu ki ya nu nga ko.’ Uwọ ni ime uteri nu.” **8** Ayiri ba wemoọ usang bo ka alo ni ẹrebata kina ikwyifu, ki wor no uti ki ya teri aghoyii nga. **9** Ka akyua ra ni iYesu kunu ki peni bo ki teri bo si “Ime so bili nu.” Asa yini kya ayayo nga ki kpenẹ afra nga ki joọ nga. **10** Ni iYesu va teri bo si, “Inu ba kong ẹrebata ba. Inu kya ko ya teri anayuru mi si akya bo aGalili, ukadu wo ni aki nu mi ko. **11** Ayiri shi ko utra ni, ace agho sha ẹresha ki wor kya bo ide ifong ka aya teri afirist akakong ta imumani iba. **12** Afirist akakong takwyue kina aghite ki domo, ava ma aghina akpo ufe napam, **13** ki teri bo si, “Inu teri si aghoyii nga bo ba yi nga ko na ating akyua umani ayọ so moo ko. **14** Insi ila kyaa ato agho ko ẹrebọ ni, ayọ ki peni ni nga inu ba ghila nu olo la. **15** Aghina

akpọ ba kpaa ufẹ ki ju kọnọ umani atẹri bọ ni. Ni ila ri sa kpaa kide aYahudawa ki ta kaidii. **16** Aghoyii nga ọshọ na aye sa wor kya bọ ka aGalili, kọ ọpang umani iYesu tẹri bọ si aya takwyue kọ. **17** Aya nu nga ni asa jọọ nga, ace aghọ bọ ta yira bọ ba. **18** IYesu sa yini kyaa ayayo bọ ki tẹri bọ si, “Ama mi ẹrẹgọ ayaya kina ashi ri nadidu. **19** Kindọ ni inu kya kọ uya tẹri ajiya ashi ka ayii mi, usa bọ ka aba aghoyii mi, nu ju bọ iminimini kide nọ uca Ate kini uguna Anọ kini unga Aghing Ọnong. **20** Inu mẹẹ bọ ka aju imumani ime sa nu uju. Imẹ wẹ ni ishi kini inu ko aligba akyua ki ya ta kọ usang ashi. (aiōn g165)

IMarkus

1 Udiwu shi ila ididuma na kyọ ju kaya ẹrẹkwẹ iYesu iKristi, Anọ Ọnọng. **2** Aju kindọ kọnọ mani awọọ kide awọ aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng Ishaya ni si, “Uwẹ ni, iki tuma atuma mi ka aba la ngọ ite kọ, Aghọ umani aki ker ngọ utra.” **3** Ẹrẹwyuẹ yọrọ ka aghumu sọ tẹri si, “Inu ker Ate ọna utra, Inu nawa itra nga.” **4** IYahaya aghọ uju iminimini vasa yeni ẹrẹkwẹ nga ka ghumu na asọ tẹri upii Ọnọng na tẹri si ajiya lẹkpaa na ju bọ iminimini ka cira bọ avulu bọ kọ. **5** Nadidu ajiya ọsii anọrọfong aYahudiya, kina ajiya Urushelima asha keng ọkọ shi nga na asha tẹri avulu bọ na asha lẹkpaa. Asa ju bọ iminimini ka Ẹrẹyema Urdun. **6** Igbang iYahaya ni aju wu na ufung ọrahimi kọ. Avasa lor abuu nga kini idang. Imila nga ni agiya yọ kini iritong. **7** Aterị upii Ọnọng, na aterị si, “Ace aghọ ki ba kọ tumu mi aghọ umani agana mi nọ ughoghe, aghọ umani ita ma mi ni kpogho ki yemi aning akpọ nga ba. **8** Imẹ ju nu iminimini na amusumu, inga ni Aghing Ọnọng nga ni aki ju nu kọ. **9** Akyua ra ni, iYesu ba ka aNazaret ki ẹrẹbong aGalili, iYahaya vasa ju nga iminimini ka Ẹrẹyema Urdun. **10** IYesu sọ kunu kide na amusumu ni, avasa nu ayaya na yemi, Aghing Ọnọng sọ shulu kaya nga kọ tọọ ikhimi. **11** Avasa kọng iriywi ka ayaya ni tẹri si, “Ingọ shi Anọ mi angọ umani ime yoo. Ika peni ikwyi tọmọ ni ngọ nagigang.” **12** Kaidu akyua ni Aghing Ọnọng vasa kpaa iYesu ki kyaa idẹ aghumu kọ, **13** ukadu wu na ci kọ ki ta ka awii ishi nari. Ishẹ sọ mra nga. IYesu shi kini inọma aghumu, kindi wu ni Atuma Ọnọng sha shi ni nga na aju nga utina. **14** Aya ta iYahaya

kọ ubọọ iting ni, iYesu vasa ghila ifọng aGalili na sọ ẹrẹ ila ididuma umani ikunu kukushi Ọnọng. **15** Asọ ẹrẹ si, “Akyua ya ju! Ẹrẹgom Ọnọng ya ba ayayo! Ọlọkpaa, kọ uma aipang ni ila ididuma.” **16** IYesu sọ wolu ka abẹni ighọng aGalili ni, avasa nu iSiman kina anayuru nga Andrawus, na sọ ẹrẹ isha angọ hwiri itagbo ka ighọng nga ka bọ ni aghọ hwiri itagbo bọ. **17** IYesu vasa ẹrẹ bọ si, “Inu yii mi, Imẹ ki tee ni nu aghọ hwiri ajiya kọ ba nọ ukushi mi kọ.” **18** Kaishang ni avasa ya isha bọ ungo hwiri itagbo, ki yii nga. **19** Aya fuma ite naji ni, avasa nu iYakubu anọ iZabadi, kina anayuru nga iYahaya, ashi kide ọgbọlọ bọ, asọ ker isha angọ hwiri itagbo. **20** Kaishang ni ava yoro bọ, avasa ya ate bọ iZabadi ya kide ọgbọlọ nga kina aghọ ju utina umani akpaa, avasa yii nga. **21** IYesu kina aghoyii nga ya ghila aKafarnahum ni. Awii Uwuru aYahudawa ya ju ni avasa ghila okọ takwyue aYahudawa na sọ mẹ. **22** Asa wo ica kono umẹ nga, ka amẹ bọ kini aghọ shi ni ẹrẹoro nga ni, ashi kini aghomẹ umẹ iMusa ni ba. **23** Ba irishu na ace ajiya ashi kina aghing ababi ashi kide okọ takwyue aYahudawa bọ asọ ca kpa na sha ẹrẹ si, **24** “Ikembọ nọ wang kini yi, iYesu anga aNazaret? Ingo ba kọ ma pili yi kọ? Iye to ngo shi nga ni, ingo shi aghọ upipar angọ Ọnọng!” **25** IYesu vasa ger ushẹ nga, ki ẹrẹ si, “Komo na kikir! Kunu kide ajiya ri!” **26** Aghing ababi vasa zuru ajiya nga nagigang, ata kpa, avasa kunu kide nga. **27** Ajiya nadidu vasa wo ica, na asha ghulu ace bọ na asha ẹrẹ si, “Ikembọ shi kindi ni? Tabijam! Aidi ni umẹ ososa wẹ kina ẹrẹoro! Ajiya ri shi kini ẹrẹoro umani aki gawa na aghing ababi ka

kong nga le!” 28 Kaishang ila vasa kpaa kwabi ki erɛbong aGalili. 29 Aya kunu kɔ ɔkɔ takwyue aYahuda ni, avasa ghila ɔna iBitrus kina Andrawus kina iYakubu ni iYahaya. 30 Aker iBitrus yee ni erenoma nga furu wu ashi akyuo ba. IYesu ya ghila ni, avasa teri nga ila wu. 31 Avasa kyaa ukushi nga kiya kpenɛ nga avo ki shang nga. Avasa leni no udumu nga, avasa sisang ki ju utina ker bo imila. 32 Konɔ onoghe, no ukpaa onong, avasa ba iYesu nadidu adumu, kina ajiya shi no ushee. 33 Ajiya ifong nadidu vasa ta ikuu ka anyu ɔna. 34 A leni na adumu na pam, kina agho shi ni idumu ighi-gho, avasa wuli ajiya ushee na pam. Ata va ma agolo no ushee peni ba, ka aye ta anga shi inga. 35 Konɔ oti ikyua, itii su shi kɔ, iYesu sisang ki kunu ki kyaa uce uka umani ba ace agho ya ba, kiya pii no Onong koka du. 36 ISiman kini aghomani ashi kini nga vasa kunu wang nga. 37 Aya peni nga ni avasa teri nga si, “Ajiya nadidu so wang ngo.” 38 IYesu vasa yira bo si, “Ayo ma kee kɔ ufong shi kite, ki ime ya teri upii Onong kɔ kadu ki imumani iba ni me yidu.” 39 Agheme ufong aGalili nadidu na aso teri upii Onong ka ɔkɔ takwyue aYahudawa bo, na sha wuli ajiya ushee kɔ. 40 Ace aghono ubili ba ɔkɔ shi iYesu, ata aghong na so shor na teri si, “Ipeni uyira ushor mi ni, leni ni ime ki ba na pipar. 41 Ahwoo vasa kpenɛ iYesu kɔ, avasa nawa avo nga ki piya nga kɔ, ki teri nga si, “Ime yira, ba na pipar!” 42 Ki iripe ukadu ni ubili nga vasa kperi bo, avasa ba na pipar. 43 Ki iripe ukadu ni iYesu vasa shira nga kiva waa nga atong si, 44 “Ingo ba ya teri ace agho ba. Nosɔ ya yeni erɛkwe ngo kukushi ifirist, osɔ ya domo konɔ umani umee iMusa teri

ni, kọ hwuru ẹrẹkwẹ ngo ka ajiya kpẹlẹ si ọkọ lẹni.” 45 Kọ taa udu ni, ajiya nga vasa kunu na sha tẹri upii Ọnọng kwabi. Udu sani iYesu ta bra ughila ice ifọng ka ayaye ba, a lite nọ ci ka sing ẹkọ mani ba ace aghọ ya ba. Kindi ni ajiya lite nọ keng ukushi nga ki ẹka na pam.

2 Ala nira awii ni, iYesu vasa kimi vuwa nga aKafarnahum, ajiya vasa kọng ila si ashi ka aca. 2 Ajiya nagigang vasa curu, ba kọ she ki ta ka anyu bọ. IYesu sọ tẹri bọ upii Ọnọng. 3 Agha nari vasa ba na kpaa ajiya mani avọ nga kọ shomọ wu. 4 Na ra bra bọ ghila ni nga ukushi iYesu ba ka ajiya fo nagigang, avasa yemi ọkọ ufiya iripe ọkọ mani iYesu shi kọ. Akulu uka ni, avasa shulu kini ajiya nga kini ishọr nga. 5 IYesu ya nu uma aipang bọ ni avasa tẹri aghọ shomọ avọ si, “Anọ mi, a cira avulu ngo kọ.” 6 Kindọ ni ace aghomẹẹ umẹẹ iMusa shi kọ kadu, asọ sha ghulu kide ikwyi bọ, 7 asha tẹri si, “Ikembọ ba ni ajiya ri sọ pii kindọ? Asọ pii nọ Ọnọng kagbagbara kindi ni! Ingaa shini udu ẹrẹgọrọ cira avulu ace aghọ basi Ọnọng ba ni kayu nga?” 8 Kaishang iYesu vasa kpẹlẹ imumani asọ pii kide ikwyi bọ, avasa tẹri bọ si, “Ikembọ ba ni ọsọ pii kide ikwyi nọ kindọ? 9 Uligba kọ gina nọ yuyo, na tẹri adumu nga si, ‘A cira avulu ngo kọ,’ Kọta atẹri si, ‘Sisang kọ kpaa ishọr ngo kọ keng?’ 10 kindọ ni iwang sọ nu ye si Anọ Ajiya shina ẹrẹgọrọ cira avulu kaya asing ri.” Avasa tẹri aghọ shomọ avọ si, 11 “Imẹ tẹri ngo si, sisang, kọ kpaa ishọr ngo kọ kyang aca.” 12 Avasa sisang kaishang, ki kpaa ishọr nga, ki kunu nga. Nadidu ajiya nga sọ kyoo nga, na sa wo ica, na jọọ Ọnọng na tẹri si, “Iyi sọnọ nu yi ighọ ima ushii kindi ba.” 13 IYesu vasa khimi kunu

ku ki kyaa anyu Ighong aGalili. Ajiya nagigang ti kuu ki ghimi nga, avasa mēē bō. **14** Asō wōlu ni, avasa nu iLawi anō iHalfa na ci kō bō yira agonu. iYesu vasa ju nga si, “Yii mi.” Avasa sisang ki yii nga. **15** Ace awii ni, iYesu sō la imila kō ọna ilawi. Ace aghō yira agonu kina ace aghō vulu nagigang sō la imila kina aghōyii nga ka ajiya nagigang kidē bō yii nga. **16** Ace aghōmēē umēē iMusa na aFarisiyawa bō, anu na sō la imila kina aghō vulu ra kina aghō yira agonu. Avasa wulu atina nga si, “Ikembō sa na sō la imila kina aghō yira agonu kina aghila avulu?” **17** Akō kindi ni, iYesu vasa tēri bō si, “Agha akyuō kara wang bō avaa ba, sa adumu. Ita bami ki ma yōrō aghō shina aipang ba, sa aghō vulu.” **18** Kindi ni atina iYahaya aghila iminimini kina anga aFarisiyawa sō kpēnē anyu, ace ajiya vasa ba ọkō shi iYesu na sō wulu nga si, “Ikembō ba ni atina iYahaya kina nga aFarisiyawa aka kpēnē anyu bō, ni anga ngō ka ju bō ba?” **19** IYesu vasa yira bō si, “Ayikyo aghimi ubiya ka kpēnē anyu ka kyua mani ashi kini bō lē? Ai, na akyua mani aghimi ubiya shi kini bō ni, aki kpēnē bō anyu ba. **20** Akyua ki ba mani aki kpaa aghimi ubiya kaya bō. Akyua ra kō na aki kpēnē anyu kō. **21** “Ba aghō ki ta igbang ititang kina ugyauto asasa. Insi aju kindi ni, uta ọsosa sō yuru igbang ititang ya, kō giya gina kōnō ubibi. **22** Ba aghōmani aki shiri amusumu ikōlō na shi asasa kidē uwo ọtōtang. Ipeni aju kindi ni amusumu ikōlō na shi ki sara uwo kō ka ava taa uwo kina amusumu ikōlō na shi, amusumu ikōlō na shi asasa sa uwo ọsosa.” **23** Ace Awii uwuru aYahudawa ni iYesu kina atina nga asō walu ki ija alkama. Ashi kidē ukeng

ni atina nga vasa wura akwyi alkama. **24** AFarisiyawa vasa tɛri nga si, “Nu imumani atina ngo su ju. Ikɛmbɔ sani inu ju imumani umɛɛ iMusa kla kɔ si aju ka Awii uwuru aYahudawa?” **25** IYesu vasa yira si, “Inu sɔnɔ pila imumani iDauda ju ka akyua umani inga kina ayikyo ukeng nga kɔɔ idafo? **26** Akyua Abiyata ifirist ighighɛ ni, iDauda vasa ghila idɛ ɔna ɔnɔng, kila ubiredi mani akyo, ungo umani umɛɛ iMusa ni, awang bɔ si ace aghɔ la ba, se ifirist ka yayu nga, kiva ma ayikyo ukeng nga kɔ!” **27** Avasa tɛri bɔ si, “Aju Awii uwuru aYahudawa kaya ajiya kɔ, basi ajiya nga ni aju kaya awii wuru aYahudawa ba. **28** Kindi ni Anɔ Ajiya nga shi Ate ɔna kina Awii uwuru aYahudawa.”

3 Ace awii ni, iYesu ghila idɛ ɔkɔ takwyuɛ aYahudawa, ace ajiya shiya ni avɔ ila nga kɔ shɔmɔ wu. **2** Ace ajiya sa nga ica, ka anu ta iYesu ki lɛni ni nga ka Awii uwuru aYahudawa ni, kibɔ peni nga na uvulu. **3** IYesu ba tɛri ajiya aghɔmani avɔ nga shɔmɔ wu si, “Sisang kɔba titara kite bajiya.” **4** IYesu ba ghulu bɔ si, “Ikɛmbɔ shi ɔdɔdɔma na ju ka Awii uwuru aYahudawa? Aju ima ididɔma ta akakiya? Afoo ɔkyuɔ ta apii wu ni?” Ni aba kɔmɔ na kikir. **5** Aba kyoo bɔ nadidu bɔ na anang, kini ikwyi ibibi nɔ mani aka hwiri bɔ atɔng ba, aba ju ajiya shɔmɔ avɔ si, “Nawa avɔ ngo.” Asa nawa, avɔ nga ba akyuɔ. **6** AFarisiyawa ba kunu bɔ na aba dɛɛ kɔ wang utra kina ajiya iHiridus umani aki pii iYesu kɔ. **7** IYesu sang nga kina aghoyii nga ki kya bɔ anyu ighɔng, ni ikir bajiya ka aGalili yii nga. Ajiya na pam ba ka aGalili yii nga kina ajiya aYahudiya, **8** kina Urushelima, kina aghɔ ishɛɛ

Edom, kina agho ubuu eremyema Urdun, kina ajiya ishee aTaya kina aSidon. Nadidu ajiya ri ba ukushi iYesu ka akoo nadidu umumani ashi ko ju. **9** Ikir bajiya sa ni, ateri aghoyii nga si awang nga ano ogbol, ka ajiya ba meni nga ko ba. **10** Aju kindo ka ako ma ajiya na pam leni, ki ta ko mani adumu su yiri kya bo na awang ya piya nga. **11** Nadidu akyua umani aghing ababi nu nga ko ni, aka kpaa kite nga ki ci na teri si, “Ingo ni ano Onong nga.” **12** Ni, aba waa atong bo si, aba yeni ace agho ta anga ni inga ba. **13** IYesu ya Kila nga Aya ugbana, ni aba ba yoro aghomani awang, ni aba ba ukushi nga. **14** Aba hwiya agho usho na apai kide bo, ace agho bo ni ayoro bo si atina nga. Aki ka shi kina nga, aki ka tuma ka aya teri upii Onong, **15** ka aba shi na eregoro uwuru ushee. **16** Agho usho na apai na hwiya be, iSiman, aghomani iYesu ma nga uca si iBitrus, **17** iYakubu ano iZabadi kina anayuru nga iYahaya aghomani ama bo uca si iBuwarnajis, ano iriviya. **18** Andarawus, iFilibus, iBartalomi, iMatiyu, iToma, iYakubu ano iHalfa, iTadiyos, iSiman, agha aKan’ana, **19** iYahuda Iskariyoti aghomani agbara iYesu. **20** IYesu ba ghila uce ona, ikir bajiya ba curu ki sa ni inga kina aghoyii nga ta peni bo akyua ula imila ba. **21** Agho ona nga ya koo kindi ni, aba kyaa si ibo ya kpena nga, ka ajiya su teri si azoo nga. **22** Aghomee iMusa na aba ka Urushelima ba ju si, “uBalzabul agom ushee nga ghila nga! Akyuo nga wu na asu wuru ushee wu.” **23** IYesu ba yoro bo ki pii kina ibo na ighang upii, “Na nyi wu ni ishee ki woo ishee ko? **24** Insi eredom kau ni, ni iso ju irisho na ace ni, ita ki tara wu ba. **25** Kindi wu ni insi ona kau ni, ni iso ju irisho na

ace ni, uta ki tara wu ba. **26** Ni insi Ishẹẹ ghila ki kau ẹrẹkwẹ nga ika ipai ni, aki tara nga ba. **27** Aipang ni, ba aghomani aki ghila ide ọna agha ẹrẹkyuọ kaya kpaa uma nga ba inbasi azọnọ lo agha ẹrẹkyuọ ba ni, aki tọ bira uyi ka ọna. **28** Imẹ tẹri nu aipang, aki kpaa ajiya ko iligba igho avulu kọ kina upii agbagbara mani apii nu Ọnọng. **29** Ni, aghomani apii agbagbara na aghing Ọnọng ni, aki cira bọ avulu nga kọ ba; A vulu nga shi na amra ba.” (aiōn g165, aiōnios g166) **30** Aterì kindi ka abọ sọ tẹri si “Ashi na aghing ababi.” **31** Ayuru iYesu kina anayuru nga ba ukushi nga, a tara kọ seshi na asa tuma si ayọrọ nga. **32** Ikir bajiya ci ki ghimi nga, ni aba tẹri nga si, “Ayuru ngọ kina anayuru ngọ kina afọọ ngọ si ka useshi ni awang nu ngọ.” **33** Aba ghulu si, “Inga bu bọ si ayuru mi kina anayuru mi?” **34** Aba kra aghomani aci ki ghimi nga ki ju si, “Ayuru mi wẹ kina anayuru mi! **35** Aghomani aju imumani Ọnọng wang, anga si anayuru mi kina afọọ mi kina ayuru mi.”

4 IYesu kpaa umẹẹ ka anyu Ighong aGalili. Ikir bajiya na acuru ni asi na pam nagigang ki ta kọ umani aghila ide ọgbọlọ ki cica ki ighong, ni ajiya nga shi ka ya ugbana ka anyu ighong. **2** A mẹẹ bọ uma na pam ni ighang upii, kide umẹẹ nga ni asi, **3** Inu kọ! Agho uwuu kyaa upila igho nga. **4** Ashi kide uta igho ni, ice kpaa ka utra, anurunu la yọ kọ. **5** Ice kpaa ka uka mani atii shiya, uka umani ba ẹrẹbọ nagigang. Amii kaisa ka ẹrẹbọ ta shiwu ikyuu ba. **6** Ọnọng utaa ya ba uci ni, ọba for bọ na ghau bọ ka ataa shi bọ na akang ba. **7** Idaa igho kpaa kide akara, iya fọnọ ni, isa tulu imila, na ataa sa bọ ikii ba. **8** Ice kpaa ki ẹrẹbọ ididuma. Amii ki fọnọ ki sa ikir, ishi-shitai, ishi-shitin

kina ara-raji.” 9 Asa ju si, “Nadidu agho shi na atong ni, ako.” 10 Akyua ni iYesu shi kayu nga ni, aghoyii nga kina atina nga usho na pai ghulu nga imumani ighang upii yeni. 11 Aba teri bo si, “Aku yeni nu ushi eregom Onong. Aghomani ashi bo kide nu ba ni, aka teri bo uma nadidu ni ighang upii. 12 Uwu sa ni, ‘Aki nu ni ataa ki kpele bo ba, Aki ko ni ataa ki kpele bo ba, Iba kindi ba ni, ata ko vuwa na cira uvulu bo ko’!” 13 IYesu ba teri bo si, “Inu ta kpele nu ighang upii ri ba? Na nyi wu ni inu ki kpele ighang ushe wu? 14 Agho upila pila upii Onong. 15 Ace ajiya shi kini igho mani ikpaa ko utra ni, uka umani apila upii Onong ko ni. Akyua na ako ni, Ishere ki ba ka aba kpaa upii na ako wu. 16 Ace agho bo ni, ashi kina igho na apila kide atii ni, ako upii ni, ayira ni ikwyifu. 17 Ashi bo na akang ba ni, a tara anakyua wu. Aso ko ububi kini umeni upii ni, kide anakyua ni aka vuwa no utumu. 18 Igho ni ikpaa kide akara ni, abo si aghomani ako upii, 19 ni uduma asing nu ci kide, kina ahwula uce no uma sa ni upii ta ci wu kide ikwyi ki ju utina ba. (aiōn g165) 20 Inga ni ikpaa ki erabo ididuma ni, abo si aghomani ako upii, ki yira, ki ju utina wu ki jee kaya, ace agho bo ni ishi-shitai, ace agho bo ni ishi-shitin, ace agho bo ni ara-raji.” 21 IYesu ju bo si, “Inu ka ta ugha ogbele mo ki kyo kide ikoo ko ata icuru? Ba inu ka kyo kaya uka ukyo ogbele mo ba? 22 Nadidu imumani aso ni, aki nu yo, nadidu imumani isi ko yuyi ni, aki ta yo ka yaye. 23 Nadidu agho shi na ato ni, ako.” 24 Aba ju bo si, “Inu ka ghla atong no ko na biribo! Imumani inu mira ko ni, iyo na aki mira nu ko, ka aba khimi ko. 25 Aghomani ashi ni ima ni, aki khimi nga

kọ; aghọmani ashi ni ima ba ni, anọ imumani ashi ni yọ
 ni, aki ya yira wu kukushi nga.” 26 Aba tẹri si, “Umani
 ẹrẹgọm Ọnọng shi wẹ. Shi kini ajiya na ata ighọ ki ẹrẹbọ
 ni. 27 Ating kina atọnọọ, ko ni amoo, ko ni ata moo nga
 ba ni, ighọ ki mii ki fọnu, ni ata ye nga ba. 28 Ẹrẹbọ ka ma
 imila ki kirkwyi wu, aka zọnọ wo ushii, ni atọ wo akwyi
 alkama, ẹrẹkwẹ ba ma ikir. 29 Imila yọ ba ula ni, aki wa ni
 ikuma waa imila, ka akyua ucuru imila ya ba.” 30 IYesu
 ba ju si, “Ayọ ki tẹri si ẹrẹgọm Ọnọng shi na nyi, ta iligba
 ighang upii yọ ni ayọ ki yeni wu? 31 Ishi kini ikir ikpo
 ni, inga ni iyọ cẹẹ nọ ọzọzi ikir kide uma umani apila
 ki ẹrẹbọ. 32 Kindi ni, insi apila ni, aka fọnu ki cẹẹ uma
 umani apila kide uwiya, kina aga akakọ, anurunu ayaya
 ka shulu ki ta asọọ ki ci ki iwuu nga. 33 Ighang upii yọ na
 pam ni iYesu tẹri bọ upii wu, kọ mani aki kpẹlẹ. 34 Ata
 tẹri bọ ice ima ba ighang upii ba. Ni akyua umani ashi
 kina aghoyii nga ka ayu bọ ni, aka yeni kwikẹ ka yaye. 35
 Awii ra nọ ughe ni, iYesu tẹri atina nga si, “Ayọ ba kyai
 kọ uda ugeẹ ẹreyema.” 36 Asang bọ ki ya ikir bajiya kọ
 kaa, asang bọ kini inga kọnọ umani ashi kide ọgbọlọ ni.
 Ace agbọlọ shiya kini nga. 37 Uyuu afiya kina uwuu ni
 ẹrẹkyuọ sang, ni ugya sọ ghila idẹ ọgbọlọ nga, ni uya sọ
 utii na amusum. 38 IYesu shi kọ utumu ọgbọlọ nga ni asọ
 moo, a tiya ẹrẹkwẹ nga ka ya ima utiya ẹrẹkwẹ. Atina nga
 shiya nga ki ju nga si, “Aghọmẹẹ, ingọ ta duma ngọ ko ni
 ayọ kpuru yi ba?” 39 Aba sisang ki gẹr uwuu ki tẹri ugya
 si, “Kọmọ! Na kikir!” Uwu ba kpẹẹ wu, uka ba kọmọ
 nakikir. 40 Aba tẹri atina nga si, “Ikẹmbọ sa ni inu sọ tẹ
 ẹrẹbata? Ki ta ka kyuari inu ta shi nu nọ uma aipang ba?”

41 Aba kọọ ẹrẹbata nagigang ni asọ ghulu ace bọ si, “Inga wudi ri? Uwu kina ugya sọ kọọ nga atọng!”

5 IYesu kina aghoyii nga ya bulu ushii ighong mani ishi ka ẹlẹbọ aGarasinawa. **2** IYesu ya kunu nga ka ogbọlọ ni, ace ajiya umani asọ kina aghing ababi ba shi kunu ka uka na alọr ki ma peni nga. **3** Ajiya ri ni, aci ka uka na alọr, ba aghọ umani aki bra lo nga, ko na asara. **4** Aku ke loru nga ka na asara ka avọ na afra, ni ava kara asara ki wura ima upowu ki ifra nga. Ba aghomani ashi ni ẹrẹkyuọ uđemi nga ba. **5** Ating na atonọ kide na alọr kina aya apa na asọ taa akpa na asa waa ẹlẹnoma nga na atii. **6** Aya nu iYesu adọ shi ka atatọ ni, asang nọ utitẹ ki ya kpaa na agho ka sice nga. **7** Ata akpa nagigang, “Ikẹmbọ duma ngọ na ayọ, iYesu, Anọ Onong, Aghọ uceẹ nọ Ughoghẹ? Suu nọ Onong ni ungo dọ ma mi nga ọlọ ma!” **8** Ki iYesu kọ taa nga, “Kunu kide nga ungo aghing ababi!” **9** IYesu ba ghulu nga si, “Ikẹmbọ sọ uca ngọ?” A ya yila di taa nga, “Uca mi bọ sọ Napam, ka ayọ shi na pam.” **10** Ala kọ shọr iYesu ama kara bọ kọ uka ẹlẹbọ ma. **11** Atumu alade dogo pee ka ayayo upa. **12** Aghing ababi shọr IYesu, di taa ni, “Ta ma ayọ kukushi alade li na ayọ ghina kide bọ.” **13** IYesu yila bọ, aghing ababi kunu di ghila idir alade, idir bọ la aji usho upai, ado kya bọ anyu ighong, di kpaa ya kide di kpuru bọ kide amusum. **14** Kadu wu aghọ pee alade sang nọ utitẹ di ya taa kide ifong kina ẹlẹbọ. Ajiya da ba ni ibọ ba nu imumani iba. **15** Aya ba ukushi iYesu ni, ada nu ajiya umani ashi nọ ushẹ na pam na akhii ni nga na igbang kana ọkyuọ nga, ada kọng ẹrẹbata. **16** Aghọ umani aju ima kaya ica bọ ada taa

ajiya umani aba na agho shi no usheɛ vasa ta bo ukikile
 alade. **17** Ada deɛ ko shor iYesu aya bo elebo bo. **18** Aya
 sang ghila nga kide ogbolo ni, ajiya umani ada shi no
 usheɛ da shor ni nga ki yii nga. **19** IYesu yila nga ma, ada
 teri nga, “Kya ngo ide ona ko ya pini ate ona ngo no teri
 bo ima li umani Onong ju ngo, kina umani akoo ahwo
 kaya ngo.” **20** Ajiya nga da ki kyaa nga di ya tee agho teri
 upii Onong ka aDikafolis imumani IYesu ju nga. Nadidu
 ajiya wo ica. **21** IYesu ya bulu kide ogbolo di kyaa nga
 udaa uviya ighong ni, ikir majiya culu kukushi nga na
 shi ka ikyoro ighong. **22** Ace agha aghaghe uka takwyue
 aYahudawa aghono uca si iYayirus ada ba, aya nu nga,
 ada kpaa ka sici nga, **23** di sholo nga nagigang ataa ni
 “Anano mi anayiri wang kpo nga; ime do shor ngo ba ma
 tiya avo ngo kaya nga umani a pini ufoo le.” **24** Ni iYesu
 da kyaa ni nga. Ajiya na pam da kiyii nga ado di meni
 nga. **25** Ace ayiri shi kadu umani ala anyi usho na pai adu
 shiri ayi. **26** Ako koo olo ka avo aghomeɛ ikang nagigang.
 Ako kpe na imumani aso ni yo nadidu, no umani apeni
 okyuo, ima pala ubira yo. **27** Aya kong ila IYesu ni, ada ba
 ka utumu nga kide idir ma ajiya di piya igbang nga, **28** ka
 a kpaa ka ikwyi nga si, “Ime ma piya igbang nga ni ime
 ki leni.” **29** Kide na akyua ni ushiri ayi nga da tra, akoo
 kide erenoma nga umani apeni okyuo ka diji olo umani
 aso kide. **30** Ka adidu akyua ni iYesu kpele kide nga ice
 erkyuo kunu ka elenoma nga, atee kide ikir majiya di
 ghulu “Inga piya igbang mi?” **31** Aghoyii nga si, “Ingo nu
 idir majiya ado go meni ngo, ungo do va ghulu inga piya
 ngo?” **32** Ala ku va ghulu ado go ki kala ukaa awang nu

aghò umani aju nẹdọ. **33** Ayiri ye imumani iba kini nga, ada kunu di kpaa ka sici nga ado titaa na ẹrẹbata, ataa nga nadidu aipang. **34** Ada taa nga, “Anọ mi, uma aipang ngọ ma ngọ ọkyuọ; ki kya ngọ ni ikwyifu kọ ungo lẹni kọ ọlọ umani ngọ sọ kide.” **35** Ashi kọ upii ni, ace ajiya na aghala kọ ọna agha aghaghe uka takwyue aYahudawa iYariyus, ataa si “Anọ ngọ anayiri kọ kpo nga, Ikembọ sa ngọ dọ dama aghomee wu?” **36** Ni iYesu dama nga na imumani ataa ma, ada taa agha aghaghe uka takwyue aYahudawa, “Ama kọọ ẹrẹbata ma; uma aipang.” **37** Aya nga ace aghò na yii nga ma sai iBitrus, na iYakubu, na iYahaya anayuru iYakubu. **38** Aya ba kọ ọna agha aghaghe uka takwyue aYahudawa ni, iYesu nu ni ajiya adọ go zọọ bọ, na ci na uwaa kpa nagigang. **39** Aya ghina kide ni, ataa bọ, “Ikembọ sa unu dọ ci nu taa akpa nagigang nido? Anọ kọ kpo nga ma, adọ go moo wu.” **40** Ada tee aghò sala nga unga akakiya. Aya woo ajiya nadidu na akya bọ useshi, a kpaa ate anọ na ayuru anọ na atina nga mani asọ kini nga, aghina uka mani anọ sọ. **41** A kpene avọ anọ, ataa nga, “Italita kumi!” umani ọdọ go yeni, “Anano anayiri, mi dọ ta ngọ sisang.” **42** Anọ anayiri da sang ka didu akyua da tee aghò keng, asọ anyi ushọ na pai nọ ujee. Ka didu akyua ni awo ica. **43** Ada waa atong bọ ama taa ace aghò ma, ada taa bọ ama anọ imila na la.

6 Asang kadu ki vuwa kya nga ifong nga, atina nga yii nga. **2** Awii uwuru aYahudawa ya ba ni, ada tee aghomee kide ọkọ takwyue aYahudawa, ajiya na pam umani ahwiri nga wo ica na asu taa si, “Ka abi kọ aghimi li peni diji uma? Ugba uye ukyuu wu na ama nga na dọ ju uma usa

uwo ica?” **3** Awe ba anga shi anọ aghoshọ ra ba? Anọ iMaryamu, anayuru iYakubu na iYusufu na iYahuda, kini iSiman? Afọo nga shi bọ ka ji na ayọ ma?” Aba kọọ anang ni nga. **4** IYesu taa bọ, aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng ka peni nga ọkpọtọrọ ka ajiya ọna nga kina anayuru nga ma.” **5** Ado bra nga ju ima usa uwo ica kadu ma, asa do ciya avọ nga kaya ace adumu na ji ki ma bọ leni. **6** Awo ica nọ umani ama bọ aipang ba. IYesu ba ghina nga anọrọfong adọ mее. **7** Aya yolo ushọ na pai dẹ tuma bọ agha pila pai, ada ma bọ ẹrẹgọrọ kaya aghing ababi. **8** Ataa bọ ama kpaa ice ima ma sa ashi ukyeng bọ, ama kpaa imila ma, ko ipa, ko ufẹ ma. **9** Inu sọmọ akpọ, inu ma kpaa ice igbang ma si inga shi ki irinuma nu. **10** Ọna umani inu ghina ni, inu ci ya sa akyua ni inu ya ifong. **11** Inkini inu ghina ifong ada yila nọ ma ta atọrọ bọ kọọ nu, inu ya ukadu, nu zuru aco ifra nọ ka uyenі ukpele amaa ka aya bọ.” **12** Akunụ di dẹ aghọ tẹri upii Ọnọng si ajiya lọkpaa. **13** Aba wuli ushее na pam, ki ba coo adumu na pam anyi, na aba peni uleni. **14** Agom IHiridus ya kọng diji ni, uca iYesu kpaa kwabi. Ace aghọ bọ su ju si, “IYahaya aghọ uju iminimini nga sang kọ ukpo, uwu sa ni ashi ni ẹrẹgọrọ ju uma usa uwo ica ri.” **15** Ace aghọ bọ su ju si, “Atina Ọnọng Iliya nga.” Ace aghọ bọ su ju si, “Kayi, ace aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng nga anga adaa akyua.” **16** IHiridus ya kọng diji ni, asi, “IYahaya aghọmani imi kọ kyua nga ẹrẹkwẹ wu, anga sang kọ ukpo!” **17** IHiridus kirekwуue nga sa si a kpene iYahaya ki taa nga kọ bọọ iting. IHiridus ju diji kaya iHiridiya, ayiri anayuru nga iFilibus aghọmani iHiridus vo. **18** IYahaya la kọ taa iHiridus si, “Umее iMusa yeni si,

ushi wu uduma ma ni ingo vo ayiri anayuru ngo ma.”

19 IHiridiya ko IYahaya ka ikwyi nga na awang pii nga wu, ni ado peni utra ma, **20** ka iHiridus ka kong erɛbata iYahaya, aye mani aso agha aipang kina agho upipar nga ado kala okyuo nga. iHiridus ka duma nagigang ka kyua mani iYahaya do pii, nido ni aka ko odooma hwiri nga.

21 Ko utumu ni, akyua ba. Awii agya ujee iHiridus ni, a sra aghakakong kina agom osii aGalili agya. **22** Ano iHiridiya ya ba ki ma ya ni, ikwyi iHiridus kina aghakakong tomo. Agom ba taa anayiri si, “Ikembo ni ingo wang? Kwe ingo shor ni ime ki ma ngo yo.” **23** Ada va suu nga, di taa si, “Imumani ingo sholo ni, ime do ma ngo ko na abiyate ergom mi wu.” **24** Akunni di kyaa nga kushi ayuru nga di taa nga si, “Ikembo ni ime do sholo?” Aba taa nga si, “Erɛkwyue iYahaya agho uju iminimini.” **25** Anayiri da sang kadu di womo di kyaa ukushi agom na di ya sholo, “Ime wang ingo ma mi ka kyakyuari erɛkwe iYahaya agho uju iminimini kide ipe. **26** Agom da kong ikwyi ibibi nagigang, umani ako suu kina aghakakong nga ni, ata bra nga toro nga ma. **27** Kide anakyua ni, agom atuma agho sa nga si aya ba ni erɛkwe iYahaya. Ajiya ba kya ki ya kyua erɛkwe iYahaya kide ubo iting, **28** ada ba ni erɛkwe kide ipe. Ama anayiri, inga da ya ma ayuru nga. **29** Atina iYahaya ya kong diji ni, aba di ma kpaa oko nga di ya naa ko kide alor. **30** Atina iYesu curu kukushi nga di taa nga imumani ibo ju ki ba me. **31** Ni ajiya na pam so sa ba na asa sang bo ni ashi bo ni imumani aki la ba, adi taa bo, Inu ba ki ba kya oka umani agho shiya ba ka inu ya wuru.” **32** Ada kya bo ide ogbolo ka yayu bo ki kya bo

ọka umani ajiya shi bọ ma. **33** Ughe aghomani anu bọ ni, akpili bọ na ada te ni ifra bọ, kọ ufong nadidu di la bọ ite wu. **34** IYesu ya shulu ọka di nu idir majiya ni, ada kọo ahwoo bọ, ka asọ lilẹ atẹm umani ashi bọ na aghocee ma. Ada deẹ aghomeẹ bọ uma na pam. **35** Adidu akyua ni ughe kọ kpaa, atina nga da ba di ma taa nga, “Agho shinga kawẹ ma, ating wẹ ni akọ kpaa. **36** Shila ajiya na ki kya bọ ufong na anila ufong naya ghe ẹrẹkwẹ bọ imila.” **37** Ada yira bọ si, “Inu ma bọ ice ima ka ala.” Ava ghulu nga, “Ayọ ya ghe imila inga mani iki la utina awii aji apai ọnga agho utina na yo maa bọ na la?” **38** Ataa bọ, “Inu sọ na ubiredi a mii? Inu kya nu ya kẹr!” Ada ya peni, ataa, ubiredi atong na itagbo apai.” **39** IYesu ya taa bọ aya cica aga gimi ka ya nọ ọbong. **40** Ada cica aga gimi ajilaji kini ishọ itili itong. **41** A kpaa ubiredi atong na itagbo apai ashang ibace nga ayaya, asa Ọnong iza ada wula ubiredi dima atina nga na ama ajiya. Ada va kau itagbo upai kide bọ nadidu. **42** Nadidu bọ da la di suu, **43** ni atina nga da culu ọkọọ ushọ nọ upai unga awo ubiredi na itagbo. **44** Aghimi umani ada la shi agha aji ọshọ atong. **45** Kide akyua, iYesu sa atina nga na aghila ide ọgbọlọ ka la ite nga ka akya bọ aBetsaida ni inga sa shira ikir baijiya. **46** Aya shira bọ ni, ada kya nga aya ugbana ka aya upii nọ Ọnong. **47** Ọka ya ba ughe na ọgbọlọ nga shi ka abiyate ighong ni inga shi ka yayu nga ka ya ugbana. **48** Anu atina nga na adọ kọrọ nọ ọgbọlọ nga ka uwuru sang. Ishii akyua atai anga ating wu na a kyeng ka aya na amusumu ighong ka ya peni bọ. Awang wolu ka aceẹ bọ, **49** aya nu nga adogo kyeng ka aya na amusumu ni, a kpaa sa

ahwu nga. Aba ca akpa, **50** nọ umani anu nga ni ẹlẹbata kpenẹ bọ kọ. Kide akyua ni aba peni kini bọ di taa, “Ba duma ba! Imẹẹ. Inu ma kọọ ẹrẹbata ma.” **51** Kadu ni ada kila kide ọgbọlọ ni bọ, uwuru da tara. Nadidu bọ wo ica, **52** ada kpẹlẹ bọ ẹkẹkẹlẹ ubiredi ma; ikwyi bọ kọ ba na gbigbong. **53** Aya kpẹ ubuu udaa ushii ni, aya suu ka ẹrẹbọ aJanisarat, a ya lor ọgbọlọ ka sice kadu. **54** Aya kunu kide ọgbọlọ ajiya da kpẹlẹ iYesu. **55** Ati ki kpẹri ifong ko ki yeri adumu ni ishọr kọ ka mani a kọng si asọ **56** Nadidu ọka mani akyua kide anọrọfong, ufong kina ẹrẹbong ava kyuru adumu kọ ka ju ize. Asa shọr nga si aya bọ ka piya ifila igbang nga, nadidu aghomani a piya nga ni apeni okyuo.

7 Ace Afarisiyawa kina aghomẹẹ iMusa na aba kisighi Urushelima ata ikuu kite iYesu. **2** Avasa nu ni ace aghoyii iYesu asọ la imila bọ ni ivọ irigbẹli, uwu shi si ara hwuru bọ ivọ bọ ba kọnọ umani itali umẹẹ nyeni. **3** Ka Afarisiyawa, na ushẹ aYahudawa, ayii umẹẹ mani ayira kukushi akwyite bọ, aka la bọ ba sa hwuru ivọ bọ kini mani itali nyeni. **4** Insi aya vuwa ka ọka ta akwyi aghọ gheli no gbura aka la bọ imila ba sa hwuru ivọ bọ. Ni aka va yii ace idir umẹẹ mani akọ yira, kini utra ọdọdọma uhwuru asong, iwoo, usong, kina awuu. **5** Ni Afarisiyawa kina aghomẹẹ iMusa aghulu iYesu, “Ikembọ sa ni aghoyii ngo ashi bọ yii umẹẹ anirakpẹẹ ba, ni sọ sa la na avọ irigbẹli?” **6** IYesu va yira bọ si, “Aipang Ishaya tẹri imumani iki ba kaya akwyi nu! Inu aghọ ju unu ica bọ, kunu mani awọọ ni, ‘Ajiya ri ni, anyu kọ na sọ jọọ mi ko, Ni ikwyi bọ shi atatọọ kini ime. **7** Ijirija wu ni aka jọọ mi wu, Ka abọ ka mẹẹ umẹẹ baiya Kọnọ ọnga

mẹ wu ni!’ 8 “Inu kyo ọwọọ Ọnọng no vasa yii umẹẹ baijiya.” 9 Ni iYesu va tẹri bọ si, “Inu shi kini itra na mira ingo tọrọ nọ umẹẹ Ọnọng ki inu yii unga nu umẹẹ. 10 Ki iMusa tẹri si, Joọ ate ngo kina ayuru ngo, ni, ‘Insi ingo cira ate ngo kina ayuru ngo, iyiya asọ pii nga wu.’ 11 Ni inu ka ya ajiya na aya agho jẹẹ nga ka kyua mani ashi kini imeni, asi nadidu imumani inu ki peni ukushi mi ni ime ko ma Ọnọng. 12 Ama bọ ayaye anga taa sa ate ko ayuru bọ avo wu. 13 Kindi wu ni oka pulu upii Ọnọng ko, ki itali mani inu ka mẹn anọ nu. Kindi wu ni uka ju uce nu uma nagigang.” 14 NI iYesu vasa yoro ikir majiya nga kukushi nga kiva tẹri bọ si, “Okong mi, nadidu nu, nu va kpẹlẹ na kinya. 15 Ba imumani ika ghila idẹ ajiya kọ kpaa ka sing ni ki sa nga irighe ba. Si, ingo mani ikunu ki idẹ iyu ki sa nu irighe.” 16 Agho shina atong kong na kong. 17 Aya sheri ikir majiya kiya ghila nga idẹ ona ni, atina nga vasa ghulu nga si atẹri bọ uyeri ighang upii ri. 18 “Inu shi kina ukpẹlẹ ki cẹri ushẹ majiya wu,” iYesu tẹri bọ si. “Inu ma ra kpẹlẹ nu ba? Inu ta kpẹlẹ nu si ba imumani ighila idẹ ajiya kọ kpaa ka sing iyu ka sa irighe ba? 19 Ki ika ra kyaa yọ idẹ ikwyi ngo ba si idẹ afo ngo kiva kunu yọ kide ẹrenoma?” Uteri udu ni, iYesu yeni si imila nadidu shi na pipar. 20 Avasa la ite nọ tẹri si, “Imumani ikunu kide nyu iyọ ka sa ngo irighe. 21 Ko kpaa kide ikwyi ajiya yọ ni, uju uma ubibi ka kunu wu, uju uma ẹrenoma, uyi, upili ajiya, ofifong, 22 Aghula, akakiya, udoru, uwang oko ọdodo, upii agbagbara, anang agho, ubira agho uca, usang ẹrẹkwẹ kina iribo. 23 Nadidu uma ubibi ri ni uka kunu kide ikwyi ki sa nọ ba

ni irighe.” 24 Ni IYesu va sang nga ki kyaa isii ẹrẹbong aTaya kina aSidon. Aghila uce ọna na ara wang ace agho ye sa ashi ku kadu ba, na ara bra ushoru ba. 25 Kide akyua ni ace ayiri, aghomani anano nga anayiri shi kina aghing ababi, kong ila iYesu nava ba ukushi nga ki kpaa kite ifra nga. 26 Ayiri ni aBaheleniya nga, ajee nga ka aBasurofinikiya ka ẹrẹbong aSuriya. Aghulu iYesu ka awo ushe manishi kide ano nga. 27 Ni IYesu va yira nga si, “Aya anano ka kyo la ka suu. Ushi wu nu uyeri ba na A kpa imila ano ka feni ava ba.” 28 Ayiri va teri nga si “Ate ọna, ko ava ka tata igo ka la imumani ishi inga ano wu mani upra ki ẹrẹbong!” 29 IYesu va teri nga si, “Kini mani uyira ri ni, kyang aca, uki ya nu ni ushe nga ko ya ano!” 30 Akya aca kiya nu ano nga na aye kaya curu, ushe nga ko ya nga. 31 IYesu ya isii aTaya ki wor ka aSidon ki kyaa Ighong aGalili, ki kyeng ki ẹrẹbong ufong aDikafolis. 32 Ukadu wu ni aba nga na ace ajiya agbatong na akara bra nga upii ba, nava shor iYesu sa atiya avo nga kaya ajiya nga ka leni ni nga. 33 IYesu kpa nga kayu nga, oka mani ba ajiya, ki sumu anivo kide otong nga, ki ta akpe ki piya irighimi ajiya nga wu. 34 IYesu va sang ẹrẹkwe ka ayaya, ki sho ufeni nagigang, ki teri ajiya nga si, “Iffata,” Uwu shi, “Yemi!” 35 Kide agolo ayeng ajiya nga va bra upii, irigbatong nga va kpe wu, ava bra upii na biboro. 36 Ni iYesu va teri bo si ama teri ace agho ba, insi ateribosi ama teri ba ni, aka teri upii Onong. 37 Nadidu aghomani a kong ni awo ica. “Aju umari na biboro!” Asopii. “Asa agbatong na kong upii kina izii na pii!”

8 Awii ra ni, ikir majiya ba oka uyeng. Ashi bọ ni mara aki la ba, iYesu va yorọ atina nga ki tẹri bọ si, **2** “Imẹ kọng ahwoo ajiya ri, ka ashi ni imẹ awii atai na aikyuari ni ashi bọ ni ima ri aki la ba. **3** Insi isa bọ sa akya bọ aca ba uma bọ imila ba ni, aki kpaa ko utra, ka ace aghọ bọ ba ka atatọ.” **4** Aghoyii nga ghulu nga si, “Abi wu kide aghumu ri ace aghọ ki peni imila mani aki ma ajiya ri?” **5** IYesu ghulu bọ si “Ubiredi umi wu nu ushi ni wu?” Ava yira si, “Ikọlọ itinsara,” **6** IYesu tẹri ajiya sa acica ki ẹrẹbọ. Ava kpaa ikọlọ itinsara ki sa iza, ava wura ki ma atina nga ka akau ajiya, atina nga va ju kindu. **7** Ashi kina itagbo na zẹ. IYesu sa iza kaya bọ ava tẹri atina nga si ava kau bọ. **8** Ajiya nga la, ki suu, ki shẹ awo ki tii ọkọ utinsara. **9** Ajiya nga la agha aji ushọ anari. IYesu va shira bọ. **10** Kide akyua ni iYesu va ghila idẹ ọgbọlọ kina atina nga ki kyaa ifong aDalmanuta. **11** Ace Afarisiyawa ba ọka shi iYesu na sọ la inang kini nga. Awang mra nga, ava shọr nga si ayeni bọ amaa ka ayaya mani aki nyeni ẹrẹgọrọ nga. **12** Ni iYesu va sho ufẹni nagigang nava tẹri si, “Ikembọ sa ni ajiya akyua ri wang amaa? kai, Isọ tẹri nu aipang! Kai ba amaa mani aki yeni agha akyua ri ba!” **13** A ya bọ, ki ghila nga idẹ ọgbọlọ, bulu uda ogha. **14** Aghoyii nga yuu ukpa ubiredi ughe wu ni uyeng wu na ago kide ọgbọlọ nga. **15** IYesu waa bọ atong, “Inu sha kara, inu ci na zizal kina uyisti aFarisiyawa nọ nga iHiridus.” **16** Ava kpene upii na ace bọ, “Atẹri udi ka iyi shi yi kina ubiredi ba.” **17** IYesu ye imumani asọ tẹri, ava ghulu bọ si, “Ikembọ sa ni inu so pii ko taa ubiredi? Ko taa ka aikyuari inu ta ye nu ba nu va kpẹlẹ ba? Ikwyi nu kọ kiri yu? **18** Inu shini ica nu ka

nọ nu ba? Inu shini atong, nu kara kong nu ba? Nu uta
 shuni nu ba? **19** Imẹ ya wura ki ma agho aji osho atong
 abiredi atong, okoro umi bo ni inu kpaa awo na titọ mani
 ashe wu?” Avasa yira nga si, “Okoro usho nọ upai.” **20**
 “Ni, abiredi atinsara mani imẹ wura ki ma agho aji osho
 anari ni? Okoro okokong umi bo tii kina awo?” Avasa
 teri nga si, “Okoro utinsara.” **21** Avasa teri bo si, “Ni, ki
 ta ka akyua ri ni inu sono ko kpele nọ upii mi ba?” **22**
 Aya fuma aBetsaida ni, ava ba nga na ace afoo, ava shor
 nga ka piya nga. **23** Ava kpenẹ avo afoo, ki kya ni nga
 utumu ifong. Aya ta nga na akpe ki ica nga, ki tiya nga
 avo, avasa ghulu nga si, “Ingo bra unu ice ma?” **24** Ni
 afoo va sang erewe, ki teri si, “Imẹ kyoo ajiya, ashi kini
 ashe bo ni imẹ kyoo bo, aso goru.” **25** Avasa ba tiya nga
 avo ki ica nga. Afoo va wo ica, ava leni, ava nu kwike na
 biboro. **26** Ni iYesu va shira nga na vuwa nga aca, ki teri
 nga si, “Ko anifong ni uma ghila ba.” **27** IYesu sang, kina
 atina nga, ki ghila anorofong aKaisariya aFilibi. Ko utra
 ni ava ghulu atina nga, “Inga ni ajiya teri si imẹ shi?” **28**
 Avasa teri nga si, “Yahaya agho uju iminimini, ace agho
 bo ni, Iliya, ace agho bo ni, ace agho kide agho pii ko
 oto Onong adaa akyua.” **29** Avasa ghulu bo si, “Ni inu
 ni, inga ni inu ka teri si imẹ shi?” IBitrus va yira nga si,
 “Ingo shi iKristi.” **30** Avasa waa atong bo si ama teri ace
 agho ila nga ba. **31** Ava kpenẹ umee bo, si iyiya yo ni
 Ano Ajiya kong olo atataki, akwyite, kina ifirist ighighe,
 kina aghomee umee iMusa ki toro bo nga. Iyiya ni aki
 pii nga wu, utumu awii atai ni aki sisang ni okyuo. **32**
 Ateri upii ka ayaye. Ni iBitrus waa nga ushii uyeng, ki sa

nọ ɣer nga. **33** Ni iYesu ya tee ki kyo atina nga ni, ava ɣer iBitrus ki tɛri si, “Kyang atatɔɔ nọ ukushi mi, Ishɛɛ! Ingo ka pii kidɛ ikwyi ngo kina ajiya ni ba si Ọnong ba.” **34** Ava yorọ ajiya kina atina nga, ki tɛri bọ si, “Nadidu aghomani awang yii mi ni, sa atorọ ɛrɛkwɛ nga, na a kpaa ukumu ushi nga, ka yii mi. **35** Nadidu aghomani awang okyuo nga ni, sa ataa wu. Nadidu aghomani ataa okyuo nga kaya ɛrɛkwɛ mi, kaya utɛri ila ididuma mi ni, uwang ufoo wu na aju. **36** Ikembọ na ajiya peni inkansi apeni asing nadidu kọ taa okyuo nga? **37** Ikembọ na ajiya ko taa okyuo nga? **38** Nadidu aghomani akong ighong uyeni mi kina upii mi akyua ri agho taa upipar kina aghila avulu, Anọ Ajiya ma ki kong ighong uyeni nga, inkansi aya ba ni ujọ Ate nga, kina atuma Ọnong utaa avulu.”

9 Avasa terbọ si, “Isọ tɛri nọ aipang, ace agho bọ shiwu na ting kọ ke, na ki kpuru bu ba, sa nu ɛrɛgom Ọnong ni ba ni ɛrɛgorọ.” **2** Aju awii atin ni, iYesu vasa kpa iBitrus, kini iYakubu, kini iYahaya, ki kya ni bọ ka yọ ice ikur ighighe ingo shi igbang na shi kayu bu. Ashi kọ kadu ni ushi nga vasa tee ki te bu, **3** ogbang nga vasa ba na kpasi, nosọ taa ọnong, mani ba agho uhulu mani aki bra ju kindọ ka asing. **4** Sa agho pii kọ ọtọ Ọnong Iliya kina agho pii kọ ọtọ Ọnong iMusa na akunu ukushi bọ, na sọ pii ni iYesu. **5** iBitrus vasa tɛri iYesu si, Aghomeɛ, ushi uduma ushii yi kọ kɛ, taa ni ta ọzoghọ ọtai, iyeng shi inga ngo, iyeng ni nga agho pii kọ ọtọ Ọnong iMusa, iyeng ni nga agho pii kọ ọtọ Ọnong Iliya.” **6** Adaa ye nga imumani aki tɛri ba ka kong ɛrɛbata nagigang. **7** Ace amọ vasa ba ki ma yuru bọ ya, avasa kong ice ɛrɛwyue kidɛ amọ nga, isọ

7 tɛri si, “A ngaa shi Anọ mi, angọ mani imẹ yoo nagigang. Inu kọng nga. **8** Ba irishu, atee ni ara nu bọ ace aghọ ba, si iYesu kaya yu nga kini bọ. **9** Asọ shulu ki tili ni, iYesu vasa waa bọ atọng sa ma tɛri ace aghọ ima mani anu ba, sa Anọ Ajiya sisang ka lọr. **10** Kindọ ni avasa ko upii kide bọ, na sọ pii na ace bọ ka ara kpele bu ẹrẹkwẹ upii ba, usang ka lọr ni. **11** Avasa wulu nga si, “Ikembọ sani aghomẹẹ iMusa tɛri si Iliya kyọ ba sọ mani iKristi sọ ra ba ni?” **12** IYesu vasa tɛri si, aipang nga Iliya ki kyọ ba, ka ma kyer akọ ike. Ni awọọ kide upii ọnọng si, Anọ Ajiya ki kọng ọlọ nagigang, aki va tọrọ bọ nga. Ba ushi wudu ba? **13** Ni isọ tɛri nọ si, Iliya kọ ba, akọ ju nga akọ ike mani awang ju nga, kọnọ mani awọọ mani uki ba ka ya ẹrẹkwẹ nga. **14** Aya vuwa bu ukushi ọshe aghoyii nga ni, avasa nu ikir ma ajiya na aghimi bọ. Aghomẹẹ umẹẹ iMusa sọ la amuwa ni bọ. **15** Aya nu iYesu ni ikir ma ajiya nga vasa wo ica, avasa sang nọ utii kiya bili nga. **16** Avasa wulu si, ikembọ nọ sọ la amuwa kini bọ?” **17** Ace ajiya kide ikir ma ajiya vasa yira nga, ki tɛri si, “Aghomẹẹ, imẹ we ni ba ngọ kina anọ mi, shi na ace aghing kila nga upii. **18** Uka mani aghing ababi sang yọ kọ ni, aka ta nga ki ẹrẹbọng. Uka sa nga na wuli ọfọ ka nyu nga, aka wula ayiri nga, ẹrẹnoma sa nawa na gbigbọng. Ipeni na aghoyii ngọ si awo bọ kọ ni, ata bra bọ ba.” **19** IYesu vasa terbọ si, unu ajiya aikyua ri aghọ ta aipang, kaya ta ka aligba akyua ni iki ci kini nu? Kaya ta ka gba akyua ni imẹ ki mọr kini inu? Ọbami kini anọ.” **20** Avasa ba kini anọ. Aghing ababi ya nu iYesu ni, bọ bra akyua avasa gyo anọ, ẹrẹnoma nga sọ tagha, a kpaa ki ẹrẹbọ na sọ vula, anyu ni asọ wuli

ọfọ. **21** IYesu vasa wulu ate anọ, “Kọ kpa ka aligba wii ko ni ima ri ba nga kọ?” Ate nọ vasa tẹri nga si, “Asọ shi ananọ. **22** Udumu nga ka fẹni nga ki dọ ugha kini idẹ na amusumu ka pii nga. Insi ọki bra ju icima ni kọng ahwoo yi nọ she yi kọ.” **23** IYesu ba tẹri nga si, “Ikẹmbọ sa ni ọsọ wulu mi iki bra ni? kọ ike ni ima bra yọ ka aghọmani ama aipang.” **24** Ate anọ vasa shang iri wii ki tẹri si, “Imẹ ma aipang, shẹ mi ki imẹ sher utaa aipang ya!” **25** IYesu ya nu ajiya na kyeng ba nọ tii ni, ava gẹr aghing ababi ki tẹri si, “Ingọ aghing kla Anọri upii kọ, igẹring si kunu ki ẹrẹnoma anọri, ma sọ ghila ẹrẹnoma nga ba.” **26** Aghing ababi vasa ta kpaa, kiva zọọ anọ nagigang, avasa kunu. Anọ vasa nyẹri kọnọ ọkọng wu ni, ajiya nagigang vasa tẹri si, “Akọ kpoo.” **27** Ni iYesu vasa kpẹnẹ nga kavọ kishang nga, avasa sisang ki titara. **28** IYesu ya ghila idẹ ca ni, aghọyii nga vasa wulu nga kọ yuyi si, “Ikẹmbọ sa ni iyi ra bra yi uwuli aghing ababi ba?” **29** IYesu vasa yira bọ si, “Adibi aghing ta yo kunu bọ ba sai nọ upii nọ Ọnọng.” **30** IYesu kini atina nga vasa yọ ka, ki lite nọ kyeng, vasa wolu kidẹ aGalili. IYesu wang si aca aghọ ye ọkọ mani ashi wu ba, **31** ka sọ mẹẹ aghọyii nga si, “Aki ma Anọ Ajiya kidẹ vọ ajiya, aki pighi nga kọ. kidẹ awii atai aki sisang.” **32** Kindọ ni ara kpẹlẹ bọ ima mani asọ tẹri bọ ba, ahwiri ẹrẹbata uwulu nga. **33** Afuma aKafarnahum ni. IYesu ya ghila aca na vasa wulu aghọyii nga si, “Ikẹmbọ nọ sọ linang kọ tra kọ ni?” **34** Avasa kọmọ na ikir, ka ala inang kọ tra ka aghọmani aki shi agha aghaghe kidẹ bọ. **35** IYesu vasa cica, avasa yọrọ ọshọ na pai ki tẹri bọ si, “Nadidu aghọmani awang tee akwyi te ni sa tee aghọ

tumu nadidu, ka va tee agira majiya nadidu.” **36** A kpa ana nọ jii ki sa nga na tara ka biyating bọ ki kẹni nga, ki tẹri bọ si, **37** nadidu ajiya mani ayira ananọ jii, kide nọ uca mi ni, imeę na yira, aghọmani ayira mi ni, ba imeę na yira ba, aghọmani atuma mi nga na yira.” **38** IYahaya vasa tẹri nga si, “Aghọmeę, iyi nu ace aghọ na sọ wuli usheę kide nọ uca ngo, iyi vasa kila nga kọ, ka shi kide yi ba.” **39** IYesu vasa tẹri bọ si, unu ma kila nga kọ ba. Ki ba aghọ ki ju uce uma usa uwo ica kide nọ uca mi, na pii ighang ibibi ka yiri kwyi mi ka kyua ba. **40** Aghọmani ashi kọ ju iri shọ ni yi ba ni, anga yi nga. **41** Isọ tẹri nọ aipang, nadidu aghọmani ama nọ asong amusumu ọsa kide nọ uca mi, ka inu anga iKristi bọ, aipang ni sọ tẹri nọ, aki taa ọka nga ba” **42** “Ipeni aca aghọ sa ukpaa agha yeng kide ananọ ri mani ama aipang ni me ni, ọki gina mani alor nga utighi oghoghe ko ọmọọ ka feni nga kide avong. **43** Ipeni avọ ngo ka sa ngo uvulu ni, ọsọ kpa wu kọ. Ọki gina ngo nọ mani ingọ ghila nu ọkyuo na avọ ayeng, kono mani uya ghila ide ugha kini ivọ ngo ki pai, ugha mani uka kpo wu nga ba. (Geenna g1067) **44** Uka ni, igbii na aka la bọ ka kpuru bọ nga ba, ugha ka bra wu kpẹlẹ bọ ba. **45** Ipeni afra ngo ka sa ngo uvulu ni, nọsọ kyua kọ. Ọki gina nọ mani oghila ọna Ọnong na afra ayeng nọ ọkyuo nọ mani aki feni ngo kide ugha ni ifra ngo ki pai. (Geenna g1067) **46** Uka ni, igbii na aka la bọ ka kpuru bọ nga ba, ugha ka bra wu kpẹlẹ bọ ba. **47** Ipeni ica ngo ka sa ngo nu uvulu ni, nọ sọ wo yọ kọ. Ọki gina ngo nọ mani oghila ide ẹrẹgom Ọnong ni ica iyeng, nọ mani oghila ide ugha ni ica ipai. (Geenna g1067) **48** Uka ni, Igbii na aka la bọ ka

kpuru bọ nga ba, Ugha ka bra wu kpẹlẹ bọ ba. **49** Aki hwuru akwi nga nọ ogha, kọnọ mani aka cira udumu kina atọ ni. **50** “Atọ ni ima ididuma yọọ, ipeni atọ ya ọdidọwu nga ya ni, ikẹmbọ nọ inu ki kẹri kọ? iwang si inu shina atọ kukushi nu, kọ ci ọkyuọ na acee nu.”

10 IYesu ya ukadu, ki kya ẹrẹbọ aYahudiya, kiya bulu ẹrẹyẹma Urdun. Ajiya nagigang ba ukushi nga, nava sa mее bọ kọnọ umani akọ ghẹli ko ni. **2** Ace aFarisiyawa ba ukushi iYesu ka mra nga si, “Ọsọ ọdọma na Ajiya bara ubọgha na ayiri nga lẹ?” **3** Avasa yira bọ si, “Ikẹmbọ ni iMusa tẹri nọ?” **4** “iMusa ta anyu ki tẹri si aghimi wo awọ pighi ubọgha, ka shira ayiri.” **5** IYesu vasa yira bọ si, “Ikwyi ugboho nọ yọ sa ni iMusa wọọ nọ ki tẹri nu udu kọ. **6** Kọ kpaa kọ keri asing ni, Ọnọng ju bu aghimi kini ayiri. **7** Udu ki sa ni aghimi kiya Ate nga kina ayuru nga, ka dẹri ayiri nga, **8** ka pai bọ ki tee ẹrẹnọma Iyeng. Aki sọ shibọ agha pai ba, sa agha ayeng. **9** Kindọ ni nadidu ima mani Ọnọng dara ki iripe iyeng ni, aghọ kọnọ ma bara ba.” **10** Ashi kide ọna ni, aghoyii nga vasa va wulu iYesu ka yọ du upii. **11** Avasa yira bọ si, “Aghọmani a bara ubọgha na ayiri nga ki vo ace ayiri ni avulu ingọ ọfifong. **12** Ipeni ayiri nga ya aghimi nga ki puga ace aghimi ni, avulu ọfifong na ju.” **13** Ajiya ba kina ananọ ọfisi ukushi iYesu ka piya bọ, kindọ aghoyii iYesu vasa ger bọ. **14** IYesu ya nu kindọ ni, avasa kọng anang, ava tẹri bọ si, “Unu ya ananọ ọfisi ka ba ukushi mi, unu ma kla bọ ba, ka ẹrẹgọm Ọnọng ni inga ighọ bọ kọ. **15** Imẹ sọ tẹri nọ aipang si agho mani ata yira ẹrẹgọm Ọnọng kina umani ananọ jii shi ba ni, aki ghila idẹ ẹrẹgọm ba.” **16** Avasa kpaa anọ

ki keni bọ, na sọ pra bọ, asọ sira bọ anyu adaduma. **17** IYesu aya so ya ọka ni, ace ajiya vasa ba nọ ọtiti, ki kpaa kpogho kite nga, avasa wulu nga si, “Aghomẹẹ adaduma, iki bọ niki ju ki peni ọkyuọ mani ushi wu na amra ba?”

(aiōnios g166) 18 IYesu vasa tẹri nga si ikẹmbọ sani uyọrọ mi si agha adaduma? ki ba agha aipang sọ Ọnọng kayu nga **19** Ingo ye imumani Ọnọng tẹri, ‘Ingo ma pigghi agho ba. Ingo ma nyeri na ayiri agho ba. Ingo mayi ba. Ingo ma lor ateri abugu ba. Kọnọ mala akpara ace agho ba. Kọng upighi ate ngo kina nga ayuru ngo.’” **20** Ana ghimi vasa tẹri nga si, “Aghomẹẹ, nadidu umari ni ikọ ju bu ni sọ shi ananọ.” **21** IYesu vasa kyọghu nga ọngọ yoo. “Avasa tẹri nga si, imi yeng yọ shẹ ngo,” Avasa tẹri si ya gbira upeni ngo kọ, kọ ma aghila amiri, ọki shinọ upeni nagigang ka ayaya. Ọso ba kọma yii mi.” **22** A kọng kindọ ni avasa shighi ibetẹ nga kọ, asang nọ bra ikwyi, ki inga na agholọ ufe nga nagigang. **23** IYesu vasa kyọghu aghoyii nga, vasa tẹri bọ si, “Ọki lo nagigang na agholọ ufe ghila ẹrẹgọm Ọnọng!” **24** Aghoyii nga vasa woo ica nọ upii nga. IYesu vasa tẹri bọ si, “Inu anọ mi, ọki lo nagigang, na ghila ẹrẹgọm Ọnọng! **25** Ọki gina Ọrahi mi nọ yuyo na ghila iwiri anyura, kọnọ mani agholọ ufe ghila ẹrẹgọm Ọnọng.” **26** Aghoyii nga va woo ica na sọ tẹri ace bọ na si, “Ipeni ashi wudu ni inga ki peni ufoo?” **27** IYesu kyọghu bu avasa tẹri si, “Ukushi Ajiya ni, aki bra ba, ni ukushi Ọnọng ni aki bra. Ka kwiligba ima ukushi ọnọng ni, aki bra.” **28** Ni IBitrus vasa shang iriywi ki tẹri si, “Iyi bẹ ni, iya akwike ya ki yii ngo!” **29** IYesu tẹri si, aipang nga ni sọ tẹri nọ, Aghomani aya ọna nga, kọ Anayuru kina afọọ

nga, kọ Ayuru nga, kọ Ate nga, kọ Anọ nga, kọ irite nga, kọ ayirikwi me kọ ila ididuma, **30** Aki peni ka di asing ri, iki gina kọta ka aji, ni irina, kina Anayuru na afọọ, kina Ate, kina Anọ, kina Iriteh, ni ọki dara kọnọ ọlọ. Asing ki ba ni, aki peni ọkyuọ mani Ushi wu na amra ba. (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Ajiya nagigang ngo shite, aki tee aghọ tumu, na agho tumu kite aghọ shite. **32** A kyeng ghila bọ Urushelima ni, IYesu shi ki ite, atina nga sọ kyeng ni nga, na sa woo ica. Aghọmani ayii nga kọ tumu ni, a huri ẹrẹbata. IYesu vasa yọrọ aghọ ọshọ na pai uho kiva tẹri bọ imumani iki ba ni nga. Atẹri si, **33** “Iyi bẹ ni iki kya yi Urushelima.” Aki ta Anọ Ajiya utumu kidi avo ifirist ighighẹ kina Aghọmẹẹ iMusa. Aki wa nga ashu’a ukpọ, ka ma nga kidi avo aghọmani ashi bọ aYahudawa ba. **34** Aki kali nga, ka ta nga akpe, ka ca nga na aiwirimi, ka pighi nga. Kide awii atai ni, aki sang ka kyo” **35** Ashi kide udu ni, Anọ iZabadi, iYakubu kini IYahaya, aba ukushi iYesu, avasa tẹri si, “Aghọmẹẹ, iyi wang si uma yi, nadidu imumani iyi shọr ngo” **36** Avasa wulu si, Ikembọ nọ wang si ju nu?” **37** Avasa yira si, “Ta ni agha yeng yi cicaa kavọ ila ngo ada ghọ kavọ iprọma ngo ka awii ujọọ ngo.” **38** “Inu ye nu imumani uwulu ba,” IYesu wulu kindọ. “Inu ki bra ọsa ka asong mani iki sa wu? Ta inu ki bra mani, aju nu abaptisma kina iminimini mani aki ju mi kọ?” **39** Avasa yira nga si, “Ibọ ki bra.” IYesu vasa tẹri bọ si, “Inu ki sa kọ ko mani iki sa kọ, aki ju nu iminimini kina abaptisma mani aki jumi kọ. **40** Ni ọci kavọ ila mi, ni iprọma mi, ba ọnga me kọ ba. udu ka ni, inga aghọmani akọ kyer bọ wu.” **41** Ushe atina ọshọ ya kọng kindọ ni,

avasa teghi agho huri anang iYakubu kini iYahaya. **42** IYesu sa yoro bo ki teri bo si “Inu ye si, aghomani aye bo ni eredom kide ajiya ri na ashi bo aYahudawa ba, Aghakakong bo ka nyeni bo eredor. **43** Ni bo mani uki shiwudu kide no ba. Kindo ni, aghomani awang tee agha ghaghe kide no ni, sa tee agira, **44** Aghomani awang tee akyote ni, sa tee agira ako inga. **45** Ka Ano Ajiya ra ba ka ma ju nga irigara ba, si ni ka tee agho ju ajiya utina, ka va ma bo okyuo nga ka fo ajiya wu.” **46** Aya ba aYeriko. Aya sang kunu bo ka aYeriko ni, iYesu kina atina nga, kina ajiya nagigang, ava nu ace afoo aci ka nyu otra aso sholo. Ayoro nga si IBartimawus, ano iTimawus. **47** Aya kong si IYesu agha aNazaret nga ni, avasa shang iriywi nga, na teri si “IYesu Ano iDauda kong ahomi!” **48** Acegho bo vasa ger ki teri si akomu nai kikir. Kindo ni avasa shang erewyue nga nagigang na sha teri si, “Ngo Ano iDauda, kong ahomi!” **49** IYesu vasa titara ki teri si, “Oyor mi nga wu.” Aba yoro afoo ki ju si, “Kpenekwiyi no, sisang kaa ayoro ngo.” **50** Ava naa imu fiya nga ko ka uyeng, ki ka ma! ki sisang ki kya ukushi iYesu. **51** IYesu va wulu nga si, “Ikembonon wang si iju ngo?” Afoo vasa yira si, “Aghomee, ime wang peni ukyo oka.” **52** IYesu va teri nga si, “wolu, uma aipang ngo leni ni ngo.” Ki iripe ukadu ni avasa peni ukyo oka, avasa yii iYesu, avasa wulu.

11 Aya ba ayayo kina Urushelima ni, aba ba aBetafaji kina aBetani, ugbana umani ushi uzaitun shi wu, iYesu ba tuma atina nga apai, **2** aba teri bo si, “Inu kyaa ano ifong na ashite nu, inu ba ghila ni, inu ki ya nu ano izaki na alor, inga umani ba agho ni ako kila wu ba. Inu shii ka inu

ba wu kọ kawẹ. **3** Insi ace agho ghulu nu si, “Ikembo sa ni inu su ju kindi?” Inu tẹri nga si, ‘Agho ọna nga wang wu ni aki vuwa ni kọ kide akyua.’” **4** Aba wor ki ya peni anọ izaki kọ seshi anyu utra alor ka anyu ọna. Asu shii wu ni, **5** ace ajiya na ateng kọ kaa ba tẹri bọ si, “Ikembo ni inu su ju, inu su shii anọ izaki?” **6** Aba yira bọ kono mani iYesu tẹri bọ ni, ajiya nga ba ya na awor ni kọ. **7** Aya ba iYesu ni anọ izaki ni, aba yaa nga ugbang bọ ku tumu izaki, ni aba kila ki cicaa ka ayaa. **8** Ajiya na pam yaa ugbang bọ kọ utra, ace agho bọ ni, ayaa aniraga ashi afa umani akẹr. **9** Aghomani ashi kite nga kina utumu nga taa akpa na ju si, “Hosanna! Anyu adaduma ka aghomani aba kide nọ uca agho ọna!” **10** “Anyu adaduma na ẹregom uki ba inga ate bayo iDauda! Hosanna ka Onong aghoce nọ ughoghe”! **11** IYesu ghila Urushelima ki kya ide ọna Onong. A kra uka nadidu, aya nu ni ughẹ ya ba ni, aba kunu nga kina agho usho na pai ra ki kya bọ aBetani. **12** Uka ya yẹ na aya sang ushee aBetani ni, iYesu ba kọọ idafọ. **13** Anu uce oshẹ uwe ka tatọ ni oshẹ ni ayaa, aba ka ya nu ta ushi shini ikolo ni. Aya fuma ni aba nu ni ayaa yọ shiya, ka akyua ula uwe kọ ba wu ba. **14** Aba tẹri uwe si, “Ace agho taaki ba la nga ikolo ngo ba ka ta kọ sang asing.” Atina nga kọọ imumani atẹri. (aiōn g165) **15** Asu fuma Urushelima ni, iYesu ghila nga kide ọna Onong ki kila aghomani asu gheli na agbira uma kide. A yiri ugoọ uka umani agho ser ufẹ shi wu kina uka ni agho gbara ukhimi shi wu, **16** Ki ba kila na a kpaa ice ima ka awor ni yọ kọ ukaa ọna Onong. **17** Aba mẹẹ bọ si, “Awọọ si, “Aki yoro ọna mi si ọna upii nọ Onong ajiya nadidu ba”? Uwe inu tee ni wu uka solu

ayi akakong.” **18** Afirist akakong kina aghomee umee iMusa ya koo udi upii ni, aba wang utra ni aso pii nga wu, ka aso hwiri erebata nga, ikir baiya ni icuru nadidu woo ica no umee nga. **19** Uka ya ba ughē ni, aba kunu bo kide ifong. **20** Aso wor ni ikyuating ni, aba nu oshē uwe ra no uhwiya wu ku kpaa ka akang. **21** IBitrus ba shuni, aba ju iYesu si, “Aghomee, nu! oshē uwe mani inga ma wu anyu ababi ra ni uhwiya wu!” **22** IYesu ba ju si, “Inu uma aipang ko Onong! **23** “Ime teri nu aipang, insi ace agho ju upang ri si, ‘Wor, ya kpaa kide ereyema,’ insi ama aipang kide ikwyi ni, ki ba yira si ima uteri nga ki ba ni, aki ju konon uteri nga ni. **24** Kindo ni, ime so teri ngo, nadidu imumani inu shoro ki pii no Onong ni, uma aipang si ingo ki yira yo, ni iki shi inga ngo. **25** Insi ingo tara upii no Onong ni ingo ko ace agho ki ikwyi ni, yira olo kpaa nga, ka Ate nu ka ayaya ko cira uvulu nu ko. **26** Insi inu ta yira no ula ukpaa ba ni, Ate nu ka yaya ki kpaa nu nga nu uvulu ko ba.” **27** Aya ba fuma Urushelima, ni iYesu so kyeng kide ona Onong, afirist akakong, aghomee umee iMusa kina agho ite ba ukushi nga. **28** “Ereyuo inga nga wu ni ungo su ju umari ko? Inga ma ngo eregoro ri?” **29** IYesu ba yira si, iki ghulu nu upii uyeng. Inu yira mi, ime ki ko teri nu ta eregoro nga wu ni ime su ju umari ko. **30** Iminimini iYahaya ni, ka ayaya ko ta unga ajiya ko? Inu teri mi!” **31** Apii kina ace bo ka aya na aba ju si, “Insi ayo ju si ‘Ka ayaya’ ni, aki ghulu ayo si, ‘Ikembō sa ni inu ta uma aipang ba?’ **32** Insi ayo ju si unga ‘Ajiya wu’ ni (aso hwiri erebata baiya ka kwinga ye si iYahaya ni agho pii ko oto Onong nga.) **33** Aba yira iYesu si, “Ayo ye yi ba.”

IYesu ba ju bu si, Imẹ ki kọ ẹrẹrẹ nu nga ta ẹrẹrẹ inga wu ni imẹ sọ ju umari kọ ba.

12 IYesu ba pii kini ibọ na ighang upii, Asi, “Ace ajiya pila ija inabi nga. Asa viya uwiya ki ghimi wu, na aba tumu uhwo umẹẹ inabi nga wu ki ba viya ubọ usha. Aba ma ace aghọ uwuu ija uta na asisang ukyeng. **2** Akyua ucuru imila ya ju ni aba tuma ace agira nga ka ija ka aya yira ice ikọlọ inabi ka aba ma nga. **3** Aba kpẹnẹ nga ki ca nga, ki ya nga na vuwa nga na avọ ahwọ. **4** Aba tuma ace agira nga kukushi bọ; aba kyo ajiya nga ka ẹrẹkwẹ ki kọng nga ọlọ ki ju nga ububi. **5** Aba khimi utuma ace aghọ wọ, aba pii nga wu. Aba tuma ace aghọ bọ; aca ace aghọ bọ ni asa pili ace aghọ bọ wu. **6** Ashẹ na aghaye na atuma, anọ nga, aghọmani anga yoo. Aba tuma nga kọ tutumu, si, ‘Aki ma anọ ẹrẹrẹ.’ **7** Aghọtina ija ba ju ace bọ si, ‘Aghọ ki lara ni ija nga we. Ayọ ba pii nga ka ija tee inga yi.’ **8** Aba kpẹnẹ nga ki pii wu, ki fẹni nga kọ seshi ija. **9** Ikẹmbọ ni aghọ ọna ki ju ajiya nga? Aki ba ka aba pili aghọtina ra ka ma ace aghọ bọ ija. **10** Inu kọ pila nọ upii Ọnọng ri ba, ‘Utii ni aghọ uviya tọọ bọ ni, Ọbọ tee unga utina kọ uviya; **11** Aghọ ọna nga ju udii, Ima ididuma yọ ka ica ma ajiya?’” **12** Agha ite aYahudawa wang utira ni aki kpẹnẹ nga kọ ka aye si akwyi bọ yọ ni ighang upii ri shiwu. Ni asọ tẹ ẹrẹbata ikir bajiya; aba ya nga ya na sa wor. **13** Ko tumu ni aba tuma ace aFarisiyawa kina ajiya iHiridus kukushi iYesu ka aya peni nga na vulu ko upii nga. **14** Aba ukushi nga ki ba ju si, “Aghọmẹẹ, ayọ ye si ingọ ni agha aipang nga. Aghọ ka biya nga utee ngọ ba, ka ingọ shi ngọ nu uyoo ẹrẹkwyue ba; ingọ ka mẹẹ

utira Ọnọng na aipang. Ọsọ ọdọma na ayọ ja iKaisar nga agonu ta ushi wu uduma ba? **15** Ayọ ja ta ayọ ba ja ba?” IYesu ye ima ushi kide ikwyi bọ. “Ikembọ sa ni inu wang mra mi?” Aba ju bọ si, “Inu ma mi ufe ka ime kra.” **16** Aba ma nga, na aba wulu bọ si, “Iwuu kini uca inga bọ shiya? Aba yira si, “iKaisar.” **17** IYesu ba ju bọ si, “Ma iKaisar imumani ishi inga iKaisar ni inu ma Ọnọng imumani ishi inga Ọnọng.” Aba woo ica nagigang. **18** Ni aSadukiyawa mani asi ba usang ko kpo ba ukushi iYesu ki ghulu nga si, **19** “Aghomefe, iMusa woo ayọ si, insi anayuru ajiya kpoo ki shee ayiri nga ba anọ ba, iyiya yọ ni ajiya nga ki vo ayiri aghokpo ka apeni anayuru nga anọ. **20** Ka kyuakyuari ni aju ace anayuru atinsara. Aghite vo ayiri ki kpoo ba anọ. **21** Aghi ipai ba vọ ayiri aghokpo, aba kọ kpoo ba anọ. Kindọ wu na aghi itai. **22** Nadidu bọ ka atinsara bọ ni ba agho ni apeni anọ. Kutumu ni, ayiri kpoo. **23** Awii usang agho kpuru ni, aki shi ayiri inga, ka agha atinsara kọ vo nga?” **24** IYesu yira bọ si, “Inu ta vulu nu ba ka inu ta ye nu upii Ọnọng kina erekyuo nga ba? **25** Akyua usang aghokporu ni, aki ju bọ ọbiya ba na ama bọ ọbiya ba. Aki shi kini atuma Ọnọng bọ ni ka ayaya. **26** Kaya awii usang agho kpuru ni, inu ta kọ pila nọ awọ iMusa, ama ila umani ugha la kide aghumu, ni Ọnọng ju nga si, ‘Ime si Ọnọng Ibrahim, kina Ishaku kina iYakubu?’ **27** Ashi Ọnọng aghokpo ba, anga agha akyuo bu. Inu vulu nagigang!” **28** Agha yeng kide aghomefe umefe iMusa ba ki ba kọ ni aso linang. Aya kpefe si iYesu so yira bọ upii na birbọ ni, aba ghulu nga si, “Nadidu uma umani Ọnọng sa uju ni, uligba wu cefe nọ ughoghe?” **29** IYesu ba yira nga

ki ju si, “Ọnga ni uceẹ nọ ughoghẹ ni, ‘Inu kọ, Israila, Ate Ọnong bayo, Ate ni ayeng nga. **30** Yoo Agho ọna Ọnong ngo kini ikwyi nu nadidu kina okyuo nu nadidu, kini ikwyi ngo nadidu kini erkyuo ngo nadidu! **31** Ọnga ipai cee nọ ughoghẹ umani Ọnong sa uju kọ shi, Yoo agha ayayo ngo kini erewe ngo ni.’ Ba ọnga mani uceẹ adii ri ba.” **32** Ajiya nga ba yira si, “Ingo teri aipang, aghomee umee iMusa. Ingo teri aipang nọ umani ingo si Ọnong shi uyeng ba ace agho ba sa anga. **33** Yoo nga kini ikwyi ngo nadidu kini ukpili ngo nadidu kini erkyuo ngo nadidu, kọ ba yoo agha a yayo ngo kini erewe ngo ni uceẹ nọ umani ingo ya ta ugha okpa kunu uwa ifuu.” **34** IYesu ya nu na a yira upii na uye ni, aba ju nga si, Ingo shi ngo atọ kini erenom Ọnong ba.” Kọ kpaa ka akyua ra ni, ba agho mani aso ghulu nga ima ba. **35** IYesu so mee kide ọna Ọnong ni, aba ghulu si, “Ikembọ sa ni, aghomee umee iMusa si, iKristi ni Anọ iDauda nga? **36** IDauda ki kirkwyi nga pii kide aghing Ọnong si, “Ate teri Agho ọna mi si, “Cica ka avo ila mi Sa ime sa asho ngo Ka ifra ngo. **37** IDauda ki kirkwyi nga yoro nga si ‘Ate ọna,’ Na nyi wu ni aki ba yoro nga si anọ nga?” Ikir bajiya na ashi kọ ukaa kọ ikwyifu. **38** Ashi kide umee ni, iYesu ba ju si, “Inu ju na birbo na aghomee umee iMusa agho wang soru uma okokong na aso goru. Awang si a bili bo kọ ka ju ize **39** ka aba ma bo uka uce okokong kọ okọ takwyue aYahudawa konọ uka usra agya. **40** Aka yira ayiri mani aghimi bo kọ kpurubu ọna bu na aka ba upii nọ Ọnong ogbogbang ka anu bo. Aki ju bo ashuwa nagigang.” **41** IYesu cee kide ọna Ọnong kọ uka uta uma na aso kyoo

umani ikir baiya su ma uma bọ. Aghoṇo upeni na pam ma na pam. **42** Ni aghina amir mani aghimi nga kọ kpoo ba ki ba ta anini apai ya anga umani ata fuma yọ ukọbọ ba. **43** IYesu ba yoro atina nga ki ju bọ si, “Ime sọ tẹri nọ aipang, aghina amir mani aghimi nga kọ kpoo ri ma ki cẹ agho bọ nadidu kidẹ uka uta uma. **44** Nadidu bọ ma kidẹ nọ upeni bọ; inga ni, kidẹ na amir nga ni ama nadidu imumani ashi ni yọ kọ cẹ nga.

13 Ashi kọ kunu ka ọna Onong ni, agha yeng kidẹ atina nga taa nga si, “Aghome! Kala, igho apang li kini igho ivra li ododoma!” **2** IYesu yira nga si “Ingo nu ivra ighighe li? Ba utii ko uyeng umani aki ya kaya uce. Aki pulu kwiligba wul! **3** IYesu shi ci kaya ugbana ishi uzaitun mani do kyo ọna Onong, iBitrus, na iYakubu, na iYohana, na Andarawus ada ghulu nga kọ yuyi di taa si. **4** “Taa ayo, awii mani ima li ki ba kọ? “Ikembọ wu ki shi amaa iyi do nu na yọ kpẹlẹ ni ima li ki ba?” **5** IYesu taa bọ, “Inu kala na ki kya nu ma yaya na ace agho dolu nu ma. **6** Ajiya na pam ki ba nọ uca mi, na taa. ‘Ime si Inga,’ adọ dolu ajiya na pam. **7** Inkini nu kọ irishu ikoro kini ila ikoro ni, inu ma duma ma. Iyiya ni uma li ki ba, ni usang ashi kọ ta kọ ba ma. **8** Ajiya ki ju irisho kina ajiya, ẹregom kina ẹregom. Aki peni uzee ẹlẹbọ ka ika na pam, idafodọ shi. Adọ sang kọọ ọlọ wuji. **9** Inu ci nu ye. Aki kyaa na nu ka sice agho ẹlẹshuwa ka aca nọ kọ okọ takwyue aYahudawa. Aki kyaa ni nu kushi agho kakong na agom kaya nọ uca mi, inu kite agho ko ẹlẹbọ na agom ka inu ma ila ididuma. **10** Ni sa inu zono tẹri si ama ila ididuma ka ajiya nadidu. **11** Akyua umani A kpene nu ki ba ni nu

ka ẹlẹshuwa ni, inu ma duma ni imumani inu dọ taa ma. Taa imumani ama nọ ka akyua la, ka inu bọ dọ pii ma, aghing Ọnọng nga. **12** Anayuru dọ gbala anayuru ka aya ta kọ ukpo, ate kina anọ nga. Ananọ ki ju irisho na ate bọ ka aya ta kọ ukpo. **13** Nadidu ajiya ki tọrọ nu kaya uca mi, ni aghọ umani bra tra di fuma amara ni aki ufoo bọ. **14** “Insi inu nu irighe ni ika sa ukpo kọ ọka umani oshiwu dọ ba, (ta ni aghọ pila kpele), ni aghọ shi ka aYahudiya atii bọ ka akya bọ aya apang. **15** Aghọ umani asọ ka ayaya ọna ama shuu ma ko na ghina kide na awang ice ima ma. **16** Aghọ umani asọ kaya ibiya ama vura ni nga wang ya kpa igbang. **17** Ọlọ ka ayiri mani ashi na afo kina aghọ ko anọ ji kide na awii la! **18** Inu pii nọ Ọnọng ka ima li ma ba na ẹlekpele ma. **19** Ka adidu akyua ni adọ ghina ọlọ ububi mani akọ ju wu ma kọ kpaa ka akyua umani Ọnọng kyeli ashi dima ta ka diji akyua. Aki ba ju bu ighọ ma ta ka amaa asing. **20** Kpaa si Ate ọna kyua nga igbang na awii la ma ni, ba aghọmani ada kọ lang ma. Ni kaya aghọmani ahwiya, owo sa na akyua igbang la wi kọ ki ufoo bọ. **21** Ka akyua la ni in kini ace aghọ taa si, “Nu, iKristi wẹ, ko ni awa!” Inu ba ma aipang ba. **22** Ka iYesu atẹri kina aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng atẹri dọ ba da ama ju amaa na uma ọsa wo ica ka dolu nu kina aghọ umani ahwiya insi ọki yini. **23** Ni inu nu do ci na zizal; Imẹ yọ titaa nu kwikẹ kide akyua.” **24** Ni kide la awii la ni, bam ni ọlọ mani aki kọng ni, “Ọnọng uta dọ ba ni iting. Ọpri dọ ma wu uyeri ma, **25** Eyerẹ dọ ka kpala yọ ka ayaya, Adọ zuru uma ọkọkọng umani ọsọ ka yaya.’ **26** Ka didu akyua ni ajiya dọ nu Anọ Ajiya adọ ki ba kide amọ, kina ẹrẹkyuọ na ujọọ. **27** Ni aki

tuma atuma Ọnọng da ama culu agho umani Ahwiya ka ushii ọnari mani uwuu ka sang ko, ko kpaa ka amara ashi kiya ta amara ayaya.” 28 Inu mee ighang upii nu oshẹ uwe Insi aga nga de ko shuu ni, adogo wo ayaa asasa, inu ye si elẹkpẹlẹ ko ya sang ba wudu. 29 Ushi wu du ọnga mani inu nu ima le do ba, inu ye ako ba yayo, ado shi ka anyu bo. 30 Imẹ do taa nu aipang, ajiya akyua li ki wolu bo ma sa ima li ba. 31 Ayaya na erẹbo ki wolu wu ni upii mi ki wolu wu ma.” 32 Ni awii la ni, ko akyua la ni, ba agho ye, ko atuma Ọnọng mani aso ka ayaya, ko Anọ Ọnọng ma sai Ate kayu Nga. 33 Inu kala! Inu ci nu ye! Inu ye nu akyua mani aki ba ma. 34 Usọ lilẹ ajiya umani asang ukyeng di teri agira nga na kala nga ona, kwinga so no utina nga, adi taa agho sha anyu bo sa aci na ye. 35 Inu ci nu ye, ka inu ye nu akyua mani ate ona ki vuwa ma, ta no ughẹ, tanaa biyateng ating ko, ta no uki ta erewyue akoro wu, ta ni ikyuating yo ni. 36 Peni aba ba agho ye ni, ama peni nu ni inu do moo ma. 37 Ima ni imẹ do taa nu ni, mi do ta kwinga wu, uwu ni inu ci nu uye!”

14 Ushẹ awii apai na aju Agya Ubulu na agya imila mani shi yo no uyisti ma, ni ifirist ighighe na aghomee umee iMusa wang utra kpene iYesu ko yuyi, ka apii nga wu. 2 “Bam na akyua agya ma,” Abọ do taa, “Ka ajiya ma kpene okoro ma.” 3 IYesu so ka aBetani ko ona iSaminu aghono ubili. Ado la imila ni, ace ayiri ya ba na ni iwoo anga la anyi uvong ododoma ungo ayaa unardi, ada tsiga anọ iwoo, di shi anyi kaya erẹkwe iYesu. 4 Ace aghomani ashi ko okaa ada koo anang ko. Ada do taa ace bo, “Ikembọ sa ni ado biya anyi uvong wu kini? 5 Ada ko do gbala anyi

uvong ɔdɔdɔma kɔ kaya udinari aji atai, adi ma agho lamiri!” Ada kong anang nga di ger ayiri nagigang. **6** IYesu taa, “Inu ya nga ya. Ikembɔ sa inu do dama nga? Ima ididuma yɔ na aju mi. **7** Ko aligba awii ni inu sɔ na agho lamiri, nu dɔ bra nɔ ju bɔ ima ididuma ma, ime shimi kini nu ko aligba wii ma. **8** Aju imumani aki bra ju. A shii mi na anyi uvong ka ɛrenoma sɔ mani akyua ukpo mi ya ba. **9** Imɛ dɔ taa nu aipang, nadidu oka mani aki tɛri ila ididuma ka asing, adɔ ka taa ima ni ayiri li ju, nɔ mani aka shuni ni nga.” **10** IYahuda Iskariyoti, agha aye kidɛ agho ushɔ na pai la, akyaa kukushi ifirist ighighe inga dɔ gbala iYesu ku shi bɔ. **11** Aya kong nidɔ ni ada kɔ ɔdɔdɔma, ada ta nga anyu si abɔ dɔ ma nga ufe. Inga la kɔ wang utra ubgala bɔ nga. **12** Awii iyeng agya ubulu mani ishi yɔ nu uyisti ma, awii mani aka wa itimi inga Agya Ubulu, atina iYesu ba ghulu nga si, “Abi kɔ nɔ wang si iya ker ngɔ imila Agya Ubulu kɔ?” **13** Ada tuma atina nga agha pai, ataa bɔ, “Inu ghina kidɛ ifong. Kadu nɔ ɔki takwyue na ace agho ako iwoo la amusum, nu kiyi nga. **14** Nadidu ɔna mani aghina, nu taa agho ɔna, “Aghomɛ ghulu, ki ɔbɔɔ mani ime dɔ la Agya Ubulu na atina nga?” **15** Anga ki yeni nu ɔbɔɔ ughoghe kɔ ɔbɔɔ ayaya, akɔ keli yɔ. Kadu wu nu dɔ keli ayɔ imila wu.” **16** Atina sang dɛ ghina bɔ kidɛ ifong aya peni kwikɛ kini mani ataa bɔ ni, ada kyeli Agya Ubulu. **17** Uka ya ba ughɛ ni, ada ba kina agha ushɔ na pai la. **18** Ashi kɔ la imila ni, iYesu da taa, Imɛ dɔ taa nu aipang, ayayi kidɛ nu ado gbala mi, aghomani ayɔ do la ni nga.” **19** Ada kong ikwyi ibibi, ka yayi adɔ taa nga, “Ta imeɛ?” **20** Ada taa bɔ, “Agha

aye kidẹ ushọ na pai li, aghọmani ayọ sọ la kidẹ isọ iye.

21 Anọ Ajiya kpoo kọnọ umani awọọ kaya nga ni. Ọlọ kukushi aghọmani adọ gbala Anọ Ajiya! Ada kọ do jee bọ nga ma.” **22** Ada shi kọ la imila, iYesu kpaa ubiredi, di sa Ọnọng iza, ada wura wu, di ma bọ ada taa, nu yila, diji ẹrẹnoma mi wu.” **23** Ada kpaa isọ, aya kpẹ sa Ọnọng iza ni, ama bọ. Nadidu bọ da sa kidẹ. **24** Ada taa bọ, “Diji ayi mi bọ. Angọ dọmọ mani anawu kaya ajiya na pam. **25** Imẹ do taa nu aipang, imẹ ki va sa mi amusumu ikọlọ na ashi ma, sa awii umani mi ki sa asasa ka ẹrẹgọm Ọnọng.” **26** Aya kpẹ ọta atẹ ni, avasa sang ki kyabọ ka yọ ugbana ishi uzaitun shi wu. **27** IYesu tẹri bọ si, “Naidu nu ki ti nọ kọ yami yaa, “Ka woo kidẹ awọọ ọnọng si, ‘Iki pili aghọ cẹ kọ, Na atẹm ki furu bu.’ **28** Ipeni iya sang ka lor ni, Iki lite nu ki kyami aGalili.” **29** IBitrus vasa tẹri nga si, “Ko na ti bọ naidu bọ, imẹ ki ya ngọ ba.” **30** IYesu vasa tẹri nga, “Aipang, imẹ so tẹri ngo, kaidi ating ri, akọr ta kọ ta iriywi iri pai ni ngo, ki linang uyemi iri tai.” **31** Kindọ ni IBitrus vasa lite nọ vọlọ upii na kyo si, “Ko ni ikpo mi, iki lami inang uyeng ba.” Naidu bu vasa tẹri kindọ. **32** Ada ya fuma upye uka, ni uca si aGetsemani. IYesu do ta, atina nga “Nu cica kokẹ ni imẹ ya pii nọ Ọnọng.” **33** Ada kpa iBitrus ni iYakubu, ni iYahaya, akyọ kọng ọlọ kọnọ bira ikwyi nga wu nagigang. **34** Ada ta bọ si, “Ikwyi mi dogo ko ọlọ nagigang, lẹlẹ mi ukpomi ni. Nu tra ka ji, nu ka sha ka ji.” **35** Aya kya ite naji ni, avasa kpa ki ẹrẹbọng, ki pii nọ Ọnọng ki tẹri si, in pẹni uyira ushọr mi ni, kpa mi udi ọlọ wu. **36** “Ate, kọligba ima ki bra ba, ukọ shi ngo. Kindọ ni, kpa mi asọng ọlọ ri wu. Ni ba uyo mi

ba sa imumani ingo wang.” 37 Avura dima pini bu ado moo, ada ta IBitrus, “IBitrus, ngo dogo moo? Ngo do bra ngo sha elesha ngo akyua ayayi ma? 38 Inu ci sha elesha nu sa va pii no Onong mani nu ma ghina kide umra ma. Ni aghing wang, ni erenoma toro wu.” 39 Ada va vura, di pii no Onong, asa va volo upii aiwu. 40 Ada va vura, dima pini bu adoko moo, omoo ku fuwa bu ica. Ada yebu ima mani aki ta nga ma. 41 Ava vura ngo itai, ata bu, unu do shi ko moo nu wuru? Omaa nedo! akyua ya ba, nu aki ma Ano Ajiya ka vo ma agho vulu. 42 Inu sisang na yo ma ke, agho gbala mi we ata ba!” 43 IYesu so ko pii ni, iYahuda, agha aye ki de aya osho na pai la, kunu. Kini inga ni ikir ma juwa konu ukuma gbugbang na ashi. Agha afirist akakong na aghomee iwoo iMusa na agho ite bo tuma bu. 44 Agho gbala nga ko nyeni amaa si, “Aghomani mi ki keni nga, adu agho nga; nudo kpeni nga nu kya ne nga na ace agho ko nga ni erkyuo.” 45 Nu ba anga iYahuda uko shi iYesu, di ta nga, “Aghomee!” ava keni nga. 46 Ada kpeni iYesu, ki wulu ni nga. 47 Ayi kide aghomani ating, da woo ikoma igbigbang nga, ada kpa ayi kide agira ifirist ighighe, acuwa nga otong. 48 IYesu da wulu bu, “Ukunu no okoma okokong na ashi kunu ma kpeni mi lilai agho yi? 49 Kwaligba wii ni iso ni nu, isha mee kide ona Onong nu, nu da bra nu kpeni mi ma. Aju diji ko upii Onong kaya erewe nga hwura. 50 Ni kwinga ya nga ki tii. 51 Ace ano anaghem, ako nga ice ma ba si ima fuwa alili, ada kiyi iYesu. Aju ta aki kpeni nga, 52 inga da ya bu ima fuwa, ada tii ba ighima. 53 Ada pka iYesu di kya ni nga ukushi afirist akakong, na agho ite na

aghomẹẹ umẹẹ iMusa a culu ka ukushi nga. **54** IBitrus da
 ki yii nga ka tatọọ, ada ya ghila idẹ ọna ifirist ighighe
 la, aya ki ka na agho sha irisha ado kọng ọco ci ugha.
55 Afirist akakong na aghogunu nadidu da wang avulu
 mani aki yeni kaya iYesu, mani apeni na pighi nga ada
 peni bu ma. **56** Ajiya na pam yeni di ta atẹri kaya nga, ni
 anyu bu da ba bọ uka yeng ma. **57** Ace agho kutumu da
 va sang di ma taa ateri ka ya nga, dita si, **58** Iyi kọng atẹri
 si anga ki pulu diji ọna Ọnong mani ajiya avura na avo,
 kide awẹẹ atai mi ki vura uce mani aki vura bu na avo
 ma. **59** Nedu nadidu anyu bọ yeni da ba wo ko yi ma. **60**
 Kadu kọ ni ifirist ighighe da sang di tara ka buga ting bu
 di wulu iYesu dita ni, “Ingo shi ngo na ice ma mani Ingo
 ki tẹri ma? Uma mani ado ta ka ya ngo ni?” **61** Ni iYesu la
 na kikari a ghari nga ma, ifirist ighighe da va wulu nga,
 “Ushi wu du Ingo so iKristi Anọ Ọnong agho shina anyu
 adaduma?” **62** IYesu ta, “Imẹ.” Nudo nu Anọ Ajiya cica
 avo ila aghomani ace na ẹrẹkyuọ ado va suu kide ẹlẹmọ
 ayaya.” **63** Ifirist ighighe da giya igbang nga, ata agba upii
 iyi do va wang? **64** “Nu kọng ado pii agbagbara mani ata!
 Inu nu na nyi?” Nedo bu da wa nga ashuwa mani ama
 ukpo. **65** Ace agho bu ba tanga akpe, ada yuru nga ica ya,
 ada ca nga asa va ta nga si, “Nu tẹri yi imumani iki ba
 kite!” Agho sha irisha da kpa nga di ca nga. **66** IBitrus shi
 ka ta ayaye ọna ọdona, ace agira ayiri angọ ifirist ighighe
 ada ba, **67** Aya no iBitrus do whẹẹ ugha, asa nga ica, dita,
 “ingo doshi na agho agha aNazaret li iYesu!” **68** Ava nẹrẹ
 dita, imẹ da do yemi imumani ingo do pii ma, ada kunu
 ba nga anyu utra, akọr data ẹrẹwyuẹ. **69** Ana agira ayiri

la ya va nu nga ada va ta aghomani ating kadu ajiya so ayi kide bu.” 70 Ada va nere. Ada teri bu ma aghomani ki ting ni nga data iBitrus, “Ingo aipang ingo so ayayi kide bu ni ingo so agho aGalili” 71 Ada vasa ma erewe nga anyu, na vasa suu ado ta bu “Ime dado yemi ajiya li mani nu pii ma,” 72 Kide anakyua ni akor da ta erewyue nga ipai. iBitrus ya shuni no upii mani iYesu teri si, “Anakro da ko ta erewe nga ipai ingo do nere ngo yimi nga ma iri tai.” Ada kpaa kya nga nu uci.

15 Kini ikwyi kwyetin, afirist akakong, kina akwite, kina aghomee ume e iMusa kina agha eregom nadidu ataa anyu si. Alor iYesu, ava kpa nga kiya ma iBilatus. 2 “Ingo shi agom aYahudawa?” iBilatus wulu nga. “Mani uteri ni,” iYesu yira nga. 3 Afirist akakong teri nga uma ikir. 4 iBilatus va kimi uwulu nga si, “Ushi ngo nu ice iri yara ba? Nu idir nu ma mani ajiya ri su cira ngo nu bo? 5 Ni ko ta aikyuari ni iYesu ra teri ice ma ba, ni iBilatus va wo ica. 6 Akuari ni aku gheli nu ka sheri bu agha asara ayeng ka agolu usra agya aghu mani ajiya wang. 7 Ace ajiya ayuru nga si iBarabas ashi ka asara, kina ace aghula igigra na pighi ukyo ka golo igigra bo. 8 Ikir majiya nga va ba ukushi iBilatus sa aju bu kini mani ako gheli ko. 9 iBilatus ghulu si, “Uwang si ime sheri nu agom aYahudawa?” 10 A kpele si uyo ikwyi kini irisho wu ni agha afirist akakong ma nga iYesu. 11 Ni afirist akakong ava ser ajiya si iBilatus sheribo iBarabas. 12 iBilatus va wulu bu si, “Ikembo ni ime ki ju, kina aghu mani inu yuru nga si agom aYahudawa?” 13 Avasa gyo anyu si “Gra nga ko ukumu ushi!” 14 iBilatus wulu bu si, “Kike? Ikembo

na aju?” Ni ava yemi ẹrẹwuyẹ nagigang, “A gara nga ku ukumu ushi!” **15** Uwang ju imumani ajiya wang, iBilatus sheri bu iBarabas. Asa na aca iYesu na awiwuru, ava ma bu na a gara nga. **16** Aghina akpọ kpaa nga ki kya bọ ọna bọ idẹ ugunu ava yọrọ nadidu ikir aghina akpọ. **17** Avasa fuga nga nu ugeẹ ugyauto ọnga amusum ulilẹrẹ ubula, avasa ju nga ifa ẹrẹkwẹ inga akara ki sọmọ nga. **18** Avasa tee aghu yuru nga si, “Pẹmi nga, agọm aYahudawa!” **19** Asa tanga ashi kaya ẹrẹkwẹ na tanga na akpe. Na ata aghong, ki kpoo sa asu bili nga ọnga ujeri amiya. **20** Aya kpẹri usra nga ni, ava wo nga igbang amusum ulilẹrẹ ubula wu, ava sumu nga unga nga, ava wo nga ki kyabọ asing ko kaya gara nga kaya ukumu ushi. **21** Ace aghọ wolu ayuru nga si, iSiman ajiya iSayirin, ate Alekzanda kina iRufas, asọ ki vuwa ka anifong. Avasa sa nga na kpa ukumu ushii. **22** Avasa kya ni iYesu uce uka mani ayọrọ si aGolgota, (uko shi “uka igbahu ẹrẹkwẹ”). **23** Avasa ma nga amusum ikọlọ ashi mani azọgọ kina ọkang, ava tọrọ sa. **24** Na vasa gara nga kaya ukumu ushii. Ava ko ugbang uko nga, ava fẹni itii ka nu ta ume bu ni ko inga ki peni. **25** Kina agọlọ a larọshọ anga ikweting nga na a gara nga kaya ukumu ushi. **26** Avasa woo avulu nga si, AGỌM AYAHUDAWA. **27** Avasa gara nga kina ace agha pai aghu pili ajiya kina inga, agha ayeng ka vo ila na agha ayeng kavọ ipuruma. **28** Udiwu shi utighi upii mani atẹri si “Apila nga kide aghila avulu” **29** Aghu sa wolu sha tẹri nga upii bra ikwyi agbagbara, asa zuru akwyi bu na tẹri si, “Ni! Ingo ki pulu ọna Ọnong ko va vura wu kide awii atai, **30** Shulu kaya ukumu ushi ko ufoo ẹrẹkwẹ ngọ wul!”

31 Kindiwu ni agha afirist akakong kina aghomee umee iMusa a cira nga kide bu. “Afoo ace agho bu,” Ava tere si, “Ni uwe ni ata ki bra nga ufoo erewe nga ba! **32** Tara ni aghofoo, agom Israila, ashulu kaya ukumu ushi, kiyi nu ki ma aipang.” Aghu mani agira bu kini inga ni abu ma acira nga. **33** Kina atinong, iting ba ki ma fuga eribong ya nadidu ki fuma agolo atai atinong. **34** Kina agolo atai atinong iYesu va ta a kpaa, “Eloi, Eloi, lama sabaktana?” Uwu shi si “Onong mi, Onong mi, ikembu sa ni ingo nami wu?”. **35** Aghomani ating kaya yo nga a kong ni, ava tere si, “Ukong, aso yuru Iliya.” **36** Ace agho va titi kiya so asoso kina amusumu ikolo na shi ukpokpam, ki sumu ka ashi, ki ma iYesu si asa. “Aikuari ni uya nga kaya yu nga. Ima nu ta Iliya ki ba ka ma shulu ni nga ni.” **37** Kina uci nagigang, iYesu waga ufeni unga amaa. **38** Ugyauto anyu bu ona Onong va gaa iri ipai ko kpa ka yaya ki ta ka taa. **39** Agho la kpomani ating na kyu iYesu ya nu mani akpoo ni, ava tere si, “Aipang na ajiya ri ni Anomong nga!” **40** Ace ayiri asu kyu ka atatoo. Kide bu ni iMaryamu iMagadaliya, kina iMaryamu ayuru iYakubu aghu utumu kina iYusuf, kina iSalomi, **41** Ka aGalili ayiri ri yii nga na sa ju nga utina. Ayiri nagigang mani akyeng ni nga ka Urushelima shiya ko kaa. **42** Awii ucuru akpara (akoshi, awii lara awii uhuru aYahudawa). Ugha ya kpaa ni, **43** iYusufu agha Arimatiya, aghu aghaghe kide ugunu, aghu mani anga ma su sha erenom Onong, alor ikwyi nga ki kya ukushi iBilatus kiya shom ukong iYesu. **44** IBilatus wo ica nu mani a kong si iYesu ko kpo. Ava yoro agho la kpom eremyu ta iYesu ko kpo ni. **45** Aya kong ka anyu agho la

kpọ ẹrẹkyuọ si ushiwudu ni, ava ma iYusufu ukọng. **46** IYusufu va ghẹ ugyauto ufufugu, ki shulu nu ukọng, ki fuga ni ugyauto, ki ta nga kide alor anga ughe upang. Ava fuga kina ubule otighi ka anyu alor. **47** IMaryamu iMagadaliya kina iMaryamu ayuru iYusuf anu uka mani anaa nga wu.

16 Awii uwuru aYahudawa ya wolu wo ni, iMaryamu iMagadaliya, kina iMaryamu ayuru iYakubu, kina iSalomi, aghẹ uma uvong kaya coo ẹrenoma iYesu wu. **2** Kina iki kywating awii aye kide awii atinsara ni, onong ta, ava kpene utra alor nga **3** ava wulu ace bo, “Inga ki yini utighi wu ka anyu alor?” **4** Na aba sang ica ka yaya ni, ava nu ni utii, mani ushi ughoghe, ako yini bo. **5** Aya ghila alor ni, ava nu ace anọ ajiya ago uma ufufugu acii ka vo ila, ayi vasa kpa bu. **6** “Ayi ma kpano ko ba,” Ateri bo. “Inu so wang iYesu anga agha aNazaret, aghu mani a gra nga kaya ukumu usho. Ako sisang! Ashi koke ba. Nu oka mani aya nga wu. **7** Ukya, uya teri atina nga kina iBitrus, Aki shi ki te nu ka kya aGalili. Uka duwu ni inu ki nu nga ko, kini mani ateri nu.” **8** Aipang ni ava kunu kina uti no titaa ika, ki ya alor iYesu ya. Ara teri bo ace agho ighima ba, ka a kong erabata. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) IYesu ya sisang ko kpo ka awii ayeng ka awii ating sara ni, ava yeni ẹrẹkyue nga ukushi iMaryamu iMagadaliya, aghomani awo nga ushe utinsara wu. **10** Ava kya kiya teri aghu mani ashii ni iYesu na aso ju ikwyi ibibi na sa ci. **11** Aya kong si iYesu sha akoy ayiri si anga nu nga, ara ma bo aipang ba. **12** Kusang kindi ni, iYesu vasa yeni ẹrẹkwẹ nga ukushi atina

nga apai na aghing mani ashi ayeng ba mani a kyeng kide anifong. **13** Kindo agha pai Avughu kiya teri ushe; kindo ni, ara ma bo aipang ba. **14** Ata ricuru ni iYesu va yeni erəkwyue nga ukushi osho na ayeng mani aso la imila. Ava ger bo ko taa aipang bo, kina mani atoro bo uma aipang na aghomani anu nga mani asisang. **15** Ava teri bo, si “Uky a ide asing ko ya teri ila ididuma ko shi ajiya nadidu. **16** Aghomani ama aipang, na aju nga iminimini ni, aki peni foo. Aghomani ata ma aipang ba ni aki wa nga ashuwa. **17** Aki nu uma uwo ica ukushi agho ma aipang, Kide nu uca mi ni oki wuli ushe; aki pii ni irighimi mani ayebuba; **18** aki kpeni iyoo kina ivoo bo; insi asa akang ni, aki juboo icima ba; aki tila ivoo bo kaya adumu, na ki leni.” **19** Utumu mani Ate ona iYesu pii ni bo ni, ava kpa nga ki kyabo ayaya ko, na va cica kavoo ila Onong. **20** Atina nga va kunu kiya teri ila ididuma kwabi, Ate ona sha she bo ko na sha sa imumani ateri unga uwo ica nu shi kindo.

ILuka

1 Kõnõ mani Ajiya nagigang kò sher si ẹbò ki wọọ ila imumani akò ju kide mayò ni, **2** awọọ kònõ mani aghi ite ma ayò umumani ibò nu na aju ungo mani ọba. **3** Imẹ nu ni ọsọ duma, ka imẹ kò kra uma ri nadidu na sisong kò kpaa ka kyua na aju bu kò, ni imẹ wọọ ngọ agha aghaghe iTiyofolos, **4** ka inu ye imumani amẹẹ nọ na aipang nga. **5** Akyua umani agòm iHiridus ko aYahudiya ni, ace ifirist shi kò ayọrọ nga si uZakariya, asi kide ọna mani aka ma bọ aghọ pii kò ọtọ Ọnong ka ọna Abija; ayọrọ ayiri nga si Alisabatu kide ute Aruna. **6** Ka pai bọ na kyai na birbọ kishite Ọnong, aka ju imumani Ọnong sa uju. **7** Ashi bọ na anọ ba ka Alisabatu sa akuu; anyi bọ kò kyaa atọ. **8** Ace awii ni uZakariya sọ ju utina ifirist ka kyua mani akyo si ajiya nga bọ shina utina kide ọna Ọnong. **9** Ahwiya nga kò wuru ituu kònõ mani aghọ ifirist yira si ibò ki ka ju utina ni, anga ki ka ghila ide ọna Ate ayaya, ka ya ta ugha ọvong, **10** ajiya nadidu sọ upii nọ Ọnong kò seshi ka kyua uta ugha ọvong nga. **11** Ba irishu, ace atuma Ate ayaya kunu ki ma tara kò uhwo ila kò ọka ni ata ugha kò. **12** UZakariya ya nu nga ni, ẹrẹbata kpẹnẹ nga kò. **13** Atuma Ọnong ba tẹri nga si, “Ba kọng ẹrẹbata ba uZakariya, Ọnong yira ushọr ngọ, ayiri ngọ Alisabatu ki jee ngọ anọ, ingọ ki ma nga uca si iYahaya. **14** Ingo ki kọọ uhwai kini ikwyifu nagigang, ajiya na pam ki ju ikwyifu nọ ujee nga, **15** anọ ki tee agha aghaghe kukushi Ate Ayaya. Aki sa nga akuma ko ima usa uvra ba. Aki sa nga na aghing Ọnong na aku jee bọ nga ba. **16** Aki vuwa na agha Israila na pam kukushi Ate Ayaya Ọnong bọ. **17**

Aki lite kide aghing uyeri kini erəkyuə nga kini Iliya ni. Aki ba nọ uci okyuə ka aghojee kina anọ bọ, ka ba tee na agho na aka hwiri bọ atong ba ka tee agha aipang, ka wang Ate ayaya ajiya nga, ka peni bọ na so ci sha.”

18 UZakariya ba tẹri atuma Onong si, “Ime ki ju nanyi ki me ye kindo? Ime we ni ito anakpii agho bọ mi ko la awii apai.” **19** Atuma Onong ba yira nga si, “Ime si ijibrilu na ating ki shite Onong. Atuma mi si iba tẹri ngo upii, ki ba tẹri ngo idi ila ididuma. **20** Ingo we ni ingo ki komo, ingo ki biya ngo upii ba, sa awii mani uma ri ki ba ko, ka ingo ta ma ngo aipang ko upii ba, aki ju wu ka akyua nga.” **21** Ajiya so sa ukunu uZakariya, awo ica nọ umani ata kunu nga kaisa kide ona Onong ba. **22** Aya kunu ni, ata biya nga upeni kini bọ ba. Asa kpele si anu amo aghaghe kide ona Onong wo, asa so yeni bọ na ivo ka ata biya nga upii ba. **23** Akyua uju utina ifirist ya kpe wu ni, aba suwa nga aca. **24** Awii ra ya wor bọ ni, ayiri nga Alisabatu kpaa afo. Asa shoro nga ki la ipiri ito, aso tẹri si, **25** “Imumani Agho ona ju mi yidi kide na awii umani a kra mi na ahwo ko, awo mi ighong ko kide baiya.” **26** Kide upiri itin ni, Onong tuma atuma nga ijibrilu ki ice ifong kide erəbo aGalili, aka yoro si aNazaret, **27** kukushi ace anayiri mani ata ye nga agheme ba, na ako cira ace ajiya na aka yoro nga si uYusufu, kide ute uDauda, uca anayiri bọ si uMaryamu. **28** Atuma Onong ba kyaa ukushi nga ki ya ju si “Isu bili ngo, agho na hwiya, Onong si ki ni ngo!” **29** Aba duma nagigang nọ upii, na sa ghulu ikwyi nga si iligba igho ubili yidi ni, **30** atuma Onong ba tẹri nga si, “Ba kong erəbata ba, uMaryamu ka Onong hwiya

ngọ. **31** Ingo wẹ ni ngọ ki kpaa afo, kọ jee anọ anagheme, ingo ki ma nga uca si iYesu. **32** Aki tee agha ghaghe, aki yoro nga si Anọ agho cee nọ ughoghe. Ate aYaya Onong ki ma nga eredom ate nga uDauda. **33** Aki ko ute uYakubu so usang asing. Eredom nga ki shi wu na amara ba.” (aiōn g165) **34** UMaryamu ba tẹri atuma Onong si, “Na nyi kọ ni udi ki ba kọ, ni ime ta ye mi agheme ba?” **35** Atuma Onong yira nga si, “Aghing Onong ki ba ngo, erkeyuo agho cee nọ ughoghe ki yuru ngo ya. Agha Uyeri na aki jee ni, aki yoro nga si Anọ Onong. **36** Uwẹ ni, anayuru ngo Alisabatu, aghomani asi aki jee nga ba, ka kyuaryu ni, ashina afo ipiri itin, kide irihua nga. **37** Ki ba imumani Onong ta ki bira nga uju ba.” **38** UMaryamu ba ju si, “Ime ni agira Onong nga, ta ni obami konọ mani ingo tẹri ni.” Atuma Onong ba sang nga kukushi nga. **39** Awii ra ni uMaryamu sang kaisa, ki wor kyaa ice erabo mani ishi na ako, ka anọ ifong erabo aYahudiya. **40** Aghila ide ona uZakariya ki ya bili Alisabatu. **41** Alisabatu kong ubili uMaryamu ni, anọ ide afo nga tee. Aba ma Alisabatu nga Aghing Onong. **42** Aba gyo anyu nagigang, ki tẹri si, “Ingo shi na ayi afafu kide ba yiri. Anọ ide afo ngo shi na anyu adaduma! **43** Na nyi kọ ni udi uyoo ba mi kọ, na ayuru Ate aYaya mi ki ba ukushi mi? **44** Ka ime kong ereyue ubili ni, anọ tee kide afo mi na ikwyifu. **45** Ama anyu adaduma na aghomani ama aipang na utuma mani Ate aYaya ba nga kọ ki hwura.” **46** UMaryamu ba ju si, “ikwyi mi so bre Ate aYaya. **47** Aghing mi kong ikwyifu na Onong aghofoo mi, **48** ka sa mi ka ikwyi nga na ime kina umani agira ngo nga! Kọ kpaa ka kyuari ni ajiya nadidu ju si ime ni ata

mi anyu adaduma. **49** Ka agho shina akyuo ko jumi uma kookong. Uca nga ni agho uyer nga! **50** Ko kpaa ka ace akyua ki ma ta ace akyua, ahwoo nga si ka aghomani aka kong erabata nga, **51** uma okokong na ju, aghomani aka hwiri bo atong ba, ibo kina amara bo ni, afu bo ko. **52** A wuru agom wu ki ergom bo, asa zee aghomani aka ra sang bo akwyi bo ba, **53** ama agho idafu uma udodoma, na sa shira aghono upeni na avo ahwoo. **54** Ashe agira nga Israila, ka ashuni na ahwoo nga, **55** konu mani ateri anarakpii mayo, kushi Ibrahim kina ute nga ki ta ko sang asing.” (aiōn g165) **56** UMaryamu lara nga kina Alisabatu ki la ipiri tai, na sa to vuwa nga aca. **57** Akyua na Alisabatu ki jee wu ya ju ni, aje ano anaghemu. **58** Agha yayo kina anayuru ya kong umani Onong kong ahwoo nga ni, ashe nga no kong uhwa wu. **59** Awii inanari na asho aghumu na anu ni, awang ma nga uca ate nga uZakariya, **60** ayuru ba ju si, “Kaayi, aki yoro nga si iYahaya.” **61** Aba teri nga si, ay shibo na ace anayuru umani ashi no uca kindo ba. **62** Asa ghulu ate na avo, uca na wang sa ama anu. **63** Aba ju si ama nga ima uworo, aba woro si, “Uca nga bo si iYahaya.” Awo ica nadidu bo. **64** Anyu nga ba bo yemi na erghemu nga ba sheri, na ade ko pii, na bre Onong. **65** Erabata ba kpena agha yayo bo nadidu. Ajiya de ko ma ila imumani iba nadidu erabo na isi na ako ka aYahudiya. **66** Aghomani a kong ni, ako kide ikwyi bo, asu teri si, “Ikembo na ananu ri ke tee ko?” Ka avo Ate aYaya shi kini nga. **67** Aba sa ate nga uZakariya na Aghing Onong, aba nu amo aghaghe, asi, **68** ubre kukushi Ate aYaya, Onong Israila, ka aba ki ba foo ajiya nga. **69** Ashang ay agho

ufoo, agho ẹrẹkyuo, Kide ute agira nga, uDauda. **70** Kono mani ateri ka anyu atina nga agho upipar aiwuu. (aiōn g165)

71 Afoo ayo kide ivọ ayikyo okoro bayo, kina aghomani awang bo nu ayo ba. **72** Kono mani ayeni anarakpii bayo ahwoo, ashuni na odomo upipar na sa ju. **73** Uuu na ju ate mayo Ibrahim ko. **74** Ka kara ayo kide ivọ ayikyo okoro bayo. Ka ayo ju nga utina ba erabata. **75** Sa yo shina uyeri ki shite nga, nadidu awii bayo. **76** Ingo anomi, aki yoro ngo si agho pii ko oto Onong agho ucee no ughoghe. Ingo ki lite Ate na yo ba, ka ingo ya ker nga utra, **77** Ki ngo teri ajiya si agho ufoo bo we kono ucira bo avulu bo wo, **78** ka ahwoo Onong ba ayo, ka yaya ni uyeri abidikyua ki kunu yi wo, ki ba ka yaya kukushi bayo, **79** Ka ta agho kyeng kide iting uyeri, kina agho kyeng ka iwuliwu ukpo, ka kyeng kina ayo ko utra ikwyifu.” **80** Anofonu, ki ba ni ẹrẹkyuo kide aghing. Aghila nga ide aghumu sa awii mani ayeni ẹrẹkwe nga ki Israila.

2 Awii ra ni iKaisar Agustus sa si agyo anyu, si awo uca aghomani asi ki erabo nga. **2** Udi wu si upila ite na aju ka kyua Ukirinias, agho ko erabo Asuriya, **3** kwinga na akyaa ifong bo ka aya wo uca nga. **4** IYusufu ma na aya ifong aNazaret, kide erabo aGalili ki kyaa aBaitalami kide erabo aYahudiya, uuu shi ifong mani ajee agomo uDauda wo. IYusufu kyaa ukadu ka anga ni aghote uDauda nga. **5** Akyaa kono uMaryamu anayiri na cira nga ka aya wo uca bo, aghomani asi na afo. **6** Ashi ka aBaitalami ni, akyua ujee nga ba ju. **7** Aba jee erizeri nga, ki yuru nga na ugyauto uworo, ayaa nga kide utakpo ka ata peni bo ubo koka ushulu akyeng ba. **8** Ki ididu erabo ni, ace aghocee

ka nyẹ kọ sẹsing, na asọ sha atẹm bọ na atii. **9** Ace atuma Ọnọng ba irishu va kunu kite bọ, ujọọ Agha aYaya ta uyeri ki ghẹmẹ bọ, nava kọng ẹrẹbata nagigang, **10** atuma Ọnọng ba tẹri bọ si, “Inu ba kọng ẹrẹbata ba, uwẹ ni ime banọ ni ila ididuma, mani ki sa ikwyifu ka ajiya nadidu. **11** Aidi ni, ajee nọ aghọfoo kide ifọng uDauda, aghọmani anga shi uKristi, Ate. **12** Amaa ni inu ki nu wẹ, inu ki ya nu ẹrẹpalẹ anọ na ayuru na ugyauto uworo, na yẹẹ kide utakpo.” **13** Ba irishu, na ikir atuma Ọnọng ba ka ayaya ki ba ta akwyue kina atuma Ọnọng ra, na brẹ uca Ọnọng, na asu ju si, **14** “Ujọọ kushi Ọnọng ka ayaya! Taani ikwyifu shi kọ ka asing kina ajiya ni Ọnọng kakọng ọdọdọma bọ!” **15** Atuma Ọnọng ya sang bọ kọ ukushi bọ ni, asa vuwa bọ ayaya, aghọcee ba tẹri ace bọ si, “Ayọ bakye ka aBaitalami ka kyuari ka ayọ ya nu ima ra mani iba, inga ni Ọnọng tẹri yi.” **16** Asa wor kaisa, ki ya peni uMaryamu kina IYusufu, kina ẹrẹpali anọ ni yii kide utakpo. **17** Aghọcee ya nu nga ni aba tẹri ajiya ila umani atuma Ọnọng sa tẹri bọ ka ya anọ ri. **18** Nadidu aghọmani a kọng imumani aghọcee ra sa tẹri bọ, na asa wo ica. **19** UMaryamu ba ko imumani atẹri nadidu, nasọsa ghulu ikwyi nga ka aya. **20** Aghọcee vuwa bọ ọka mani atẹm bọ shiwu, na sọ brẹ na jọọ Ọnọng, imumani a kọng ki ba nu kọnọ mani atuma Ọnọng tẹri bọ ni. **21** Awii inanari ya ju, naya sho aghumu ni nga ni, aba ma nga uca si iYesu, uca mani atuma Ọnọng ma na kọ kpaa bọ afo nga ba. **22** Akyua ya ju ni uMaryamu kina uYusufu ki ju imumani umeẹ iMusa tẹri saju ka hwuru irighe ni, avasa kpaa iYesu ki kya bọ Urushelima kaya ma Ọnọng. **23** Kini mani Awọọ kide umeẹ Ate aYaya ni, “Ko

iligba ẹrizeri anagheme umani ajee ni, aki hwuru nga irighe wo.” **24** Ki ba ju wa ifuu kono mani ateri kide ume Ate aYaya si, “Ukhimi upai, kina atatabara ayoro apai na ki wa.” **25** Adakyua ra ni ace ajiya shiwu ko Urushelima. Aghono uca si iSaminu, agho ju aipang nga, agho ju utina Onong, aso sa awii mani aki foo Israila. Aghing Onong shi kini nga. **26** Aghing Onong ko yeni nga si, aki kpoo nga ba sa nu Ate yi uKristi umani Onong teri si aki tuma. **27** Aghing ya ser nga, na ba ghila ide ona Onong ka kyua mani aghojee iYesu ya ba ni nga kide ona Onong ka ju kono mani ume iMusa yeni saju, **28** iSaminu ba yira ano ki ko na avo, ki sa Onong izaa, si, **29** “Ka kyuari, Ate Yaya, Shira agira ngo ni ikwyifu, kono mani uteri, **30** Ki me nu ufoo ngo. **31** Uwo mani ingo ju ki shite ajiya nadidu, **32** Uyeri no so yeni aghomani ashi bo aYahudawa ba itra ngo, Ko ba na ujoo ka ajiya ngo Israila.” **33** Aghojee iYesu wo ica ni umumani ateri kaya erekwe nga, **34** uSaminu sa bo anyu adaduma. Ki teri uMaryamu ayuru iYesu si, “Onong hwiya ano ri ka asa ace agho bo ukpaa, na ace agho bo nagigang ka sisang kide Israila. Aki shi amaa ukushi Onong mani ajiya nagigang ki wang bo ba. **35** Kindiwu ni imumani ishi kide ikwyi na pam ki yeni. Ima ri ki ta ngo ulo kono atuu ikwyi ngo ni ikuma okoro.” **36** Ace anahua agho nu, kide ona Onong ayoro nga si Anatu, ano iFanuwel ki ijiya Asher. Aci obuwa anyi atinsara wu, **37** agheme nga ya kpo ni, anyi, kina uci nga ba agheme ashi anyi Ishonanari na nari. Ata ya nga ona Onong ba, aso ju Onong utina atii kina atono, na aso shoro Onong kina ukpeno anyu. **38** Inga va ba Ka kyua ra, ki sa Onong

nga iza, kiva pii kaya ẹrẹkwẹ anọ kọ shi aghọmani asọ sha ka ama wo Urushelima. **39** UYusufu Kọnọ uMaryamu ya kpẹẹ kwikẹ kọnọ mani umẹẹ Ate aYaya tẹri ni, aba vuwa bọ ẹrẹbọ aGalili ki kyabọ ifong bọ aNazaret. **40** Anọ ya fonu, ki ba ni ẹrẹkyuọ, asi na uye nagigang. Onong ta nga anyu adaduma. **41** Aghojee nga ka kyaa Urushelima kọ aligba anyi ka kyua usra agya ubulu, **42** Aya la anyi ushonapai ni, aba kyaa usra ipara kini nga kọnọ mani akọ ghẹli wu ni. **43** Aya kpẹẹ usra ipara ni, asa kpẹnẹ utra uvuwa bọ, na anọ, iYesu, aba laa nga kọ Urushelima ba si aghojee nga ye ba. **44** Ibọ ni, awiya kọ kyeng, akpaa si ashi ki dẹ bajiya. Asa dẹ kọ uwang nga kide anayuru kina ayikyo bọ, **45** Aya peni bọ nga ba ni, aba vuwa bọ Urushelima, kiya wang nga. **46** Awii itai ni aya peni nga na ci kide ọna Onong kina aghomẹẹ, na asọ hwiri bọ, na sa ghulu bọ uma. **47** Nadidu aghọmani a kọng nga ni, asa wo ica nu ukpẹlẹ nga kọnọ uyira upii nga. **48** Awo ica nu mani anu nga kọ kawẹ, ayuru nga va ju si, “Anọ mi kọng, ikẹmbọ wu nu ju ayọ kindọ? Imẹ kina ate ngọ duma nu mani ayọ ta nu ngọ nga ba.” **49** Aba tẹri bọ si, “Ikẹmbọ sa ni inu so wang mi? Inu ta ye nu si iyiya ni imẹ ki shi kide ọna ate mi ba?” **50** Na ata kpẹlẹ bọ upii na atẹri bọ ba. **51** Aba sisang ki yii bọ ki vuwa bọ aNazaret, na su kọng ima utẹri aghojee nga. Ayuru nga kyo uma kide ikwyi nga. **52** IYesu lite nu ukyimi nu uye, nu fonu, kina uyoo ko ukushi Onong kina ajiya.

3 Kide anyi uso na itọ na ẹrẹgọm ighighe iKaisar iTibariyas ni, iBuntus iBilatus so ko aYahudiya, iHiridus nga so ko ẹrẹgọm aGalili, anayuru nga iFilibus nga ko

ẹrẹgọm Ituriya kina aTarakunitas, aLisaniya ko ẹrẹgọm
 Abiliya, 2 akyua ni Hanana kini iKayafa sa afirist akakong,
 Upii Onong va ba iYahaya anọ uZakariya kide aghumu.
 3 Aba gheme nadidu eshe ẹreyema Urdun, na so teri
 upii Onong si, ajiya lokpaa na ju bo iminimini, ka acira
 bo uvulu bo ko, 4 konọ mani awọo kide awọ agho pii
 ko oto Onong, Ishaya si, “Erewyue uyoro ka aghumu si,
 ‘Inu ker Onong utra, ka inu nawa itra nga. 5 Aki hwura
 kologba uhuo, aki yaa kologba utii no ugbana ughoghe.
 Aki nawa utra umani ugomu wu, ka akeri itra ibibi ki ba
 iduma. 6 Nadidu ajiya ka ya sing ki nu ufoo Onong!’”
 7 IYahaya teri ikir baiya na aba sa aju bu iminimini si,
 “Inu iyoo na kang! Inga waa no ato si inu te anang Onong
 uki ba? 8 Inu ju utina mani uki yeni olokpaa no, konọ
 umani ashe ka ma ikolo ni, inu ba sa ka ikwyi nu si,
 ‘Ibrahim nga sa ate bayo ba.’ Imo so teri nu si Onong
 ki bira ukeri Ibrahim anọ ka atii ri. 9 Ka kyuari ni anyu
 akperi she ki erapiya osho. Kindu ni nadidu ushe mani
 uta ma wu ikolo ididuma ba ni, aki kpa wu ko, ka feni
 kide ugha.” 10 Ajiya ba ghulu nga si, “Ikembọ na ayo ki
 ju? 11 Aba yira bo si, Aghomani ashi ni ugba upai, na
 kau kina aghomani ashi nga ni koba, agho shii ni imila
 ju kindo.” 12 Agho yira agonu ba sa aju bu iminimini,
 “Aghomee, ikembọ na yo ki ju?” 13 Ateri bo si, “Inu ba
 yira ki nu ce imumani asa nu uyira ba.” 14 Ace aghila
 akpo ghulu nga si, “Ayo ni, ikembọ na ayo ki ju?” Aba teri
 bo si, “Inu ba kara ajiya efe basi uyo bo ba, inu ma ta
 ateri kaya akwyi bo ka ataa manọ nga efe ba. Inu sa iza
 ni imumani aka ja nu.” 15 Umani ajiya so sha agho ufo ni,

na didubu kpaa kidẹ ikwyi bọ si iYahaya nga sa aghofoo ra. **16** IYahaya ba ɛri bọ na didubu si, “Imẹ ni, ika ju nu iminimini na amusum, kindọ ni ace agho na aceẹ mi na ẹrẹgoro ki ba, ungani iki biya mi ushii anii akpo nga ba. Anga ki ju nu iminimini na Aghing Onong, kina ugha. **17** Ako ofo nga kavọ nga, aki per ẹrẹwo ka nau, na sa cur alkama ka sa kidẹ afọ nga. Na sa foru ẹrẹwo na ugha mani uka kpo wu nga ba” **18** Kinọ uwaa atong nagigang, iYahaya ma ajiya ila ididuma. **19** IYahaya ger iHiridus na umani avo iHiridiya, ayiri anayuru nga iFilibus, ki ba ju uce nu uma ububi. **20** IHiridus kimi kaya uma ri, aba sa na ta iYahaya kidẹ ubo itii. **21** Asọ ju ajiya iminimini nadidu ni, asa kọ ju iYesu. Asọ pii nọ Onong ni, a yaya ba fẹmẹ, **22** aghing Onong na alile ikhimi ba ka ayaya ki ba shulu kaya ẹrẹkwe nga. Na sa kọ ice ẹrẹwyue ka yaya si, “Ingọ sha anọ mi, angọ mani imẹ yoo. Imẹ ka kọ uhwai ngọ nagigang.” **23** Akyua ni iYesu kyoju utina umẹ nga ni, ashina anyii ishi tai wu ka sing ri. Ajiya kpaa si inga ni anọ uYusufu nga, IYusufu anọ iHeli, **24** iHeli anọ iMattat, iMattat anọ iLawi, iLawi anọ iMalki, iMalki anọ iYanna, iYanna anọ uYusufu, **25** uYusufu anọ iMattatiya, iMattatiya anọ Amos, Amos anọ iNahum, iNahum anọ Azaliya, Azaliya anọ iNajaya, **26** iNajaya anọ iMata, iMata anọ iMattatiya, iMattatiya anọ iShimeya, iShimeya anọ uYusufu, IYusufu anọ iYahuza, **27** iYahuza anọ iYowana, iYowana anọ iRefaya, iRefaya anọ iZerubabel, iZerubabel anọ iSheyaltiyel, iSheyaltiyel anọ iNiri, **28** iNiri anọ iMalki, iMalki anọ Addi, Addi anọ iKosama, iKosama anọ Elmadama, Elmadama anọ Er, **29** Er anọ iYosi, iYosi

anọ Eliyezar, Eliyezar anọ iYorimi, iYorimi anọ iMattat, iMattat anọ iLawi, **30** iLawi anọ iSaminu, iSaminu anọ iYahuza, iYahuza anọ uYusufu, iYusufu anọ iYonana, iYonana Eliyakim, **31** Eliyakim anọ iMalaya, iMalaya anọ iMainana, iMainana anọ iMattata, iMattata anọ iNatan, iNatan anọ uDauda, **32** uDauda anọ iYesse, iYesse anọ Obida, Obida anọ iBowaz, iBowaz anọ iSalmōn, iSalmōn anọ iNashon. **33** iNashon anọ Amminadab, Amminadab anọ Aram, Aram anọ iHesruna, iHesruna anọ iFeresa, iFeresa anọ iYahuza, **34** iYahuza anọ iYakubu, iYakubu anọ Ishaku, Ishaku anọ Ibrahim, Ibrahim anọ iTera, iTera anọ iNahor, **35** iNahor anọ iSerug, iSerug anọ iReyu, iReyu anọ iFeleg, iFeleg anọ Eber, Eber anọ iShela, **36** iShela anọ iKenan, iKenan anọ Arfakshad, Arfakshad anọ iShem, iShem anọ iNuhu, iNuhu anọ iLamek, **37** iLamek anọ iMetusela, iMetusela anọ Anuhu, Anuhu anọ iYared, iYared anọ iMahalalel, iMahalalel anọ iKenan, **38** iKenan anọ Enosh, Enosh anọ iShitu, iShitu anọ Adamu, Adamu ni anọ Ọnọng.

4 iYesu ya vuwa ki ẹrẹyema Urdun kina Aghing Ọnọng, Aghing ba kyeng ni nga ki kyaa aghumu kọ, **2** uka umani Isheẹ mra nga ki la awii isinar. Awii ra ni ata la nga ighima ba. Aya kpẹ ni asa kọng idafo. **3** Isheẹ ba tẹri nga si, “In kini ingo ni Anọ Ọnọng nga ni, sa atii ri ka tee ubiredi.” **4** iYesu ba ger nga si, “Awọọ kide ila Ọnọng si, ‘Ba Imila yọ kiyu yọ na ajiya ki lang kọ ba.’” **5** Aya sang kọ kadu ni, Isheẹ ba kpaa nga ki kya uce uka ka yaya nagigang, ayeni nga ẹrẹgọm asing ri nadidu kide anakyua. **6** Isheẹ ba tẹri nga si, “Imẹ ki ma ngo uma ọdọdọma ri nadidu kinọ ujọọ

bọ, kọ uma ri ni ama mi bọ, ika va ma aghọmani ime yoo.

7 Nadidu uma ri ki tee unga ngọ in kini ingọ ki jọọ mi ni.”

8 IYesu tẹri nga si, “Awọọ si, ‘Ọnọng ngọ nga ni ingọ ki jọọ nga kina utina kayu nga.’” 9 Isheẹ ba kpaa nga ki kyaa Urushelima, aya kyo nga ka amaa yaya ọna Ọnọng, atẹri nga si, “In kini ingọ na anọ Ọnọng nga ni, funu kọ kpaa ki ẹrẹbọ. 10 Ka awọọ kide ila Ọnọng si, ‘Aki sa atuma Ọnọng ka dara ngọ ka ẹgẹgẹm, 11 aki dara ngọ ni ivo bọ kọ ba gyo ifra ngọ kọ utii ba.’” 12 IYesu ba tẹri nga si, “Awọọ si, ‘Ba mra Ọnọng ngọ ba.’” 13 Isheẹ ya kpẹẹ kọ iligba umra nga ni, asa zọnọ ya nga ya unga nagọlọ. 14 IYesu vuwa nga aGalili kide ẹrẹkyuọ Aghing Ọnọng, ila nga kpaa ko abi ki ẹrẹbọ. 15 Alite nọ umẹẹ kide ọkọ takwyuẹ aYahudawa, kwinga so brẹ nga. 16 Ukadu ni iYesu ba aNazaret, ukọ mani afonọ kọ. Aghila nga ọkọ takwyuẹ aYahudawa ka Awii uwuru aYahudawa kono mani aku ghẹli kọ ni. Aba sisang ka pila iwọọ, 17 Aba ma nga awọ aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng Ishaya, aba fẹmẹ ki peni ukọ mani awọọ si, 18 “Aghing Ate aYaya shi kini ime, ka kyo mi ka ime ba aghina amir ni ila ididuma. Atuma mi si ime tẹri nọ si aki shee aghọmani alor bọ, afoo ki peni ukyoo uka, aghọmani ademi bọ ki sisang. 19 Iki ba gyo anyu si akyua ya ju ni Ate aYaya ki foo ajiya nga.” 20 Aya kpẹẹ upila ni, aba wuru awọ ki ma aghọ ju itina ọkọ takwyuẹ aYahudawa ya, na sa cica. Nadidu aghọmani ashi kide ọkọ takwyuẹ aYahudawa sa nga ica. 21 Aba tẹri bọ si, “Imumani awọọ kide ila Ọnọng hwura ka ayatọ nọ kaidii.” 22 Nadidu aghọmani ashiya kọ uka ni, a kọng uhwai na asa wo ica ni ighang upii ididuma ni ikunu ka

anyu nga, asu sa ghulu si, “Ni, ba anọ uYusufu wẹ ri ba?”

23 IYesu tẹri bọ si, “Imi yeni inu ki bami ni idi ighang upii, ‘Aghomẹẹ ikang, ma ẹrẹkwẹ ngo ọkyuo.’ Inu ki ba tẹri mi si, ‘Ju uma umani ayọ kọng ni ingo ju ka aKafarnahum ki ifong nu ni.”

24 Aba tẹri bọ si, “Aipang ni, ime so tẹri nọ si, ba agho pii kọ ọto Onong mani aka yira nga ki ifong nga. **25** Aipang ni ime so tẹri nọ, akyua agho pii kọ ọto Onong Iliya ni, ace ayiri shi kọ aghomani aghemẹ bọ kọ kpurubu na pam ki Israila, akyua mani aviya kpaa wu ba ki la anyi atai ni ipiri itin, idafọ lẹ nagigang nadidu ki ẹrẹbọ. **26** Nadidu kindo ni ata tuma bọ agho pii kọ ọto Onong Iliya nga kukushi agha yayi kide bọ ba, nava tuma kukushi ace ayiri kayu nga ka aZarafat ki ẹrẹbọ aSidon aghomani aghemẹ nga kọ kpoo. **27** Akyua agho pii kọ ọto Onong Ilisha ni, ace aghono ubili shi kọ na pam ki Israila, ba agha yeng mani a hwuru nga ugunu wu ba, iNa’aman nga kayu nga, agha aSuriya.”

28 Ajiya mani ashi kide ya kọ kindo ni asa kọng anaa wu na didu bu. **29** Asa sang ki woo iYesu ki kyabo usutumu ifong kọ, kiya kyo nga ka ya ugbana mani aviya ifong bọ kibọ ya kuma nga ka feni ki ẹrẹbọ, **30** Nava ghila nga ide bọ ki sang nga. **31** Asa wor ki kya aKafarnahum, ice ifong ki ẹrẹbọ aGalili, na so mẹ bọ ka Awii uwuru aYahudawa. **32** Awo ica ni umẹẹ nga, ka upii shina ẹrẹkyuo. **33** Kide okọ shọ Onong ni ace ajiya shiya na ashina ushẹ, aghing ababi. Asa sang anyu ni ẹrẹkyuo ki ju si’

34 “Sang ngo kọkẹ! Ikembọ ni ingo wang kukushi bayo, iYesu anga aNazaret? Ingo wang ba pii ayọ kọ? Imi ye ti ingo ni inga ni, ingo sa agha uyer Onong ra!”

35 “Komo!” IYesu gawa ni nga. “Kunu kide

ẹrenoma nga!” Usheẹ nga ba kuma nga ki feni ki ẹrẹbọ na si kunu nga bu sa nga ugunu. **36** Ajiya nadidu wo ica, nasu tẹri ace bọ si, “Iligba ighọ upii yidi? Ni ẹrẹkyuọ kini ẹrẹgọrọ ajiya ri sa usheẹ ususu so ukunu bu, usa kunu bọ!” **37** Ila nga kpaa ko abi ki ẹrẹbọ. **38** IYesu kunu nga kide ọkọ shọr Ọnọng, ki kyaa ọna iBitrus. Akẹri iBitrus shi akyuọ ba, Ẹrenoma nga furu wu nagigang, aba shọr iYesu sa ama nga ọkyuọ. **39** Aya tara ka yayo icuru nga, asa sa ufuru ẹrenoma si isher nga, aba sisang ki ju bọ utina. **40** Ọnọng ta ya ghila wu ni, ajiya ba iYesu na aghomani asini ko iligba ighọ udumu, atiya bọ avọ ka ya ikwyi, ki ma bọ ọkyuọ. **41** Usheẹ ba kunu kide anoma bajiya na pam, nasu taa akpa na tẹri si, “Ingọ ni anọ Ọnọng nga!” Aba gawa kini bọ, akrabọ upii kọ, ka aye si anga sa aghofoo. **42** Ikyua ya yẹẹ ni aba kunu nga, ki kyaa uce uka mani aghọ shi ya ba. Ajiya na pam sọ wang nga, akyaa ukushi nga. Uwang bọ ni ibọ dara nga, ka aba sang nga kukushi bọ ba, **43** aba tẹri bọ si, “Iyiya yọ ni imi ma ufong ushe ıla ididuma inga ẹrẹgom Ọnọng, ka imumani isa ni atuma mi yidii.” **44** Asa lite nọ utẹri upii Ọnọng kide ọkọ shọr Ọnọng ẹrẹbọ aYahudiya.

5 Ace awii ni iYesu tẹng ki kyọr ighong aJanisarat. Ajiya so yiri kyabọ ayayo nga kibọ kọng ıla Ọnọng. **2** Anu agbọlọ apai ka nyu ighong, aghọ hwiri itagbo kunu bọ kide, na asọ hwuru isha bọ. **3** Aba ghila ọgbọlọ uyeng, unga iBitrus, a shọr nga sa ayini ọgbọlọ ki ẹrẹbọ ka ghila nga ide wu. Aba cica kide ọgbọlọ kọ mẹẹ ajiya mani acur. **4** Aya kpẹẹ upii ni, aba tẹri iBitrus si, “Khimu uyini ọgbọlọ kọ kya ngọ uka ukyukyu wu, inu shee isha nu, kunu waa

itagbo.” 5 IBitrus yira ki ju nga si, “Agho ọna mi, ayo ko ju utina ko kpaa na atii, ayo ta kpenye yi ighima ba, konọ ingo peni ni isu ba shee isha.” 6 Aya ju kindu ni, asa hwiri itagbo na pam, ki ta koman i sha bo deko ker yo. 7 Asa yoro ayikyo bo ko daa ogbolo ka ba sebo ko. Aba ko ba, ki sa itagbo ka agbolo ki tii wu ki wang ghila wu. 8 IBitrus ya nu kindu ni, aba kpaa ki isite iYesu ki ju si. “Sang ngo oko shi mi Ate, ki ime na agho vulu nga.” 9 Ki inga kina aghomani ashi kini nga nadidu bo ni, awo ica ni itagbo na ahwiri, 10 kindo wu ni iYakubu kina iYahaya ano iZabadi, ayikyo utina iBitrus. IYesu ba teri iBitrus si, “Ba koo erabata ba. Ite ni ajiya bo ni ungo ki hwiri.” 11 Aya yini ogbolo bo ki fuma uviya ni, aba sheri kwike ya na si kiyii nga. 12 Ace awii ni iYesu shi ki ice ifong, na ba nu ace ajiya mani ubili ko la erekyuo nga. Aya nu iYesu ni aba kpaa ki shite nga, ki shor nga si, “Ate, inkini ingo yira ni, ingo ki bira sa mi ki ba na pipar.” 13 IYesu ba nawa avo nga, ki piya nga, ki ju si, “Ime yira, ba na pipar.” Kide akyua ni ubili shee nga. 14 IYesu ba waa nga ato si aba teri agho ba, asi, “Oso kya ngo ukushi ifirist kaya nu ngo, ko ya ma ifuu ki ngo ba na pipar ki ibo ye, konọ umani iMusa teri ni.” 15 Ni kindu ni ila lite nu ghimi na ajiya na pam de ko kyeng ukushi nga ki ibo ya koo upii nga, ace agho bo ni ka leni ni idumu ni oso lo bo ko. 16 Ni iYesu ka kyaa uko mani agho shiya ba, ki ya pii no Onong. 17 Ace awii ni, iYesu so mee na ace aFarisiyawa kina aghomee umee iMusa akunu ki kwiligba ifong ki erabo aGalili, kini erabo aYahudiya, ko Urushelima kuma, na aci ya ko kaa. Erekyyuo Onong ingo sa oleni shi ni nga. 18 Ace ajiya ba

na ko aghomani akọ hwiya nga ka ya ishọ, asu sheri ni ẹrẹkyuọ na wang ghila kaya kyo nga ki ishite iYesu. **19** Ara bira bọ ọghila idẹ ba ka ajiya shiya na pam, aba kiya bọ aya ufiya ubọ, kiya yemi ufiya wu ki suu ni nga kini ishọ na ayẹ kọ, asa kyo nga ka biyating bajiya ki shite iYesu. **20** IYesu ya nu uma aipang bọ ni aba ju si, “Ayikyo, a cira uvulu ngọ wọ.” **21** Aghomẹẹ umẹẹ iMusa kina aFarisiyawa va ghulu ace bọ si, “Inga sọ pii upii Ọnong ka agbagbara kindọ ni? Inga ka bira cira uvulu inbasi Ọnong kayu nga ba ni?” **22** IYesu ya kpẹlẹ uma ushi kidẹ ikwyi bọ ni, asa jubọ si, “Ikembọ sa ni inu so ghulu ikwyi nu ka aya ni nu uma ri? **23** Uligba wọ cẹ nọ yuyo, ataa si, ‘A kpaa uvulu ngọ wọ,’ Ko na aju si, ‘Sisang, kọ kyeng?’ **24** Ka ime wang si inu ye si anọ Ajiya sini ẹrẹkyuọ kpaa uvulu ka asing ri.” Ava tẹri adumu nga si “Imẹ tẹri ngọ si, sisang, kpaa ishọ ngọ kọ kyang aca.” **25** Kidẹ akyua ni asang ka ya ica kwinga, ki kpaa ishọ na ayii kọ, ki kya aca, na asọ brẹ Ọnong. **26** Nadidu bọ kpẹnẹ anyu bọ na sa wo ica! Na aba kọng ẹrẹbata, na brẹ Ọnong, na asọ ju si, “Aidi ni ayu nu ima usa uwo ica!” **27** Aya kpẹẹ ni, iYesu kunu nga, anu ace aghọ yira agonu aghonọ uca si, iLawi, aci ko ọka yira agonu, iYesu ba ju nga si, “Yii mi!” **28** ILawi ba shẹẹ kwikeya, asisang ki yii nga. **29** ILawi ba yorọ nga ula imila kọ ọna nga, ace aghọ yira agonu kina ajiya na acur shiya na pam na so la imila kini bọ. **30** AFarisiyawa kina aghomẹẹ umẹẹ iMusa dẹ kọ tẹri ipii ni asọ tẹri aghoyii nga si, “Ikembọ sa ni inu sọ la, ni inu sa kina aghọ yira agonu kina aghọ uvulu?” **31** IYesu yira bọ si, “Aghọ shi akyuọ wang bọ aghomẹẹ ikang ba, sa

adumu. **32** Imẹ bami kaya agho uju na biboro ba, sa agho uvulu, ka a lokpaa.” **33** Aba ju nga si, “Atina iYahaya aka kpenẹ anyu kwaligba kyua, aka ba pii no Onong, kindiwu kina atina aFarisiyawa, uwe ni angọ so la na sa.” **34** IYesu ba ju bo si, “Inu ki bira sa ayikyo agheme asasa ukpenẹ anyu, na agheme asasa shi kini bo?” **35** Akyua ki ba ni aki kpaa agheme asasa ko na sa shee bo ya, to, akyua ra ko ni ibo ki kpenẹ anyu ko. **36** IYesu ba ma bo ighang upii, “Ba agho na aki gaa ugii ugyauto ki gbang isisa ka ya ta igbang ititang ko ba. In kini aju kindo ni, aki gaa igbang isisa wo, ko umani, uta taki ju wo igbang ititang uduma ba. **37** Ba aghomani aki shii amusumu ikolo na shi asasa ki ubom ututang. In kini aju kindu ni, amusumu ikolo na shi asasa ki shiya ubom nga wu, kina ayo, ubom nga kuma ki bira bo. **38** Amusumu ikolo na shi asasa ni, aki sa bo ko ubom ususa. **39** Ba agho na aki wang usa amusumu ikolo na shi asasa, in kini asa atatang ni, aki ju si, ‘Atatang ceẹ no ododoma.’

6 Ace Awii uwuru aYahudawa ni, iYesu kina atina nga yii bo isii ija alkama, atina nga ba kpenẹ ace akwyue alkama na aso wuli na coo na sa la. **2** Ace aFarisiyawa ba ju si, “Ikembọ sa ni inu su ju imumani umeẹ iMusa kila ujuwu ka Awii uwuru aYahudawa ko?” **3** IYesu ba yira si, “Inu ta ko pila no imumani uDauda ju ka kyua umani inga kina ajiya nga kong idafọ wo ba? **4** Umani uDauda ghila ide ona Onong, kiya woo, ubiredi ki la, ki va ma ayikyo ukyeng nga imumani ace agho taki la ba si iFrist kayu nga?” **5** Aba teri bo si, “Anọ Ajiya nga shi Ate Awii uwuru aYahudawa.” **6** Ace Awii uwuru aYahudawa ni, iYesu ghila

idê ọkọ takwyuê aYahudawa na asọ mēē. Ace ajiya shiya ni avọ ıla nga kọ shọmọ wọ. **7** Aghọmēē umēē iMusa kina aFarisiyawa sa ica, ka anu ta iYesu ki lēni ni nga ka Awii uwuru aYahudawa ni, kibọ peni nga na uvulu. **8** Ni iYesu ye imumani ishi ki ikwyi bọ. Aba tēri ajiya ra mani avọ nga shọmọ wọ si, “Sisang kọba titara kọ kawē.” Ajiya nga ba sisang ki ya titara kọ kaa. **9** IYesu ba ju bọ si, “Imē sọ ghulu nu, ikembọ shi iduma na ju ka Awii uwuru aYahudawa ni, aju ima ididuma ta akakiya? Afoo ọkyuọ ta apii wọ ni?” **10** Aba kyoo bọ nadidu bọ, ki ju si, “Nawa avọng.” Asa nawa, avọ nga ba akyuọ. **11** Aba kọng anang nagigang, aba lite nọ upii kina ace bọ imumani ibọ ki ju iYesu. **12** Awii ra ni, iYesu ya kila nga aya ugbana ka ya shọr Ọnọng. Anye na sọ pii nọ Ọnọng. **13** Ikyua ya yēr ni, aba yọrọ aghọyii nga, Ahwiya aghọ ushọ na apai kide bọ, ace aghọ bọ ni ayọrọ bọ si atina nga. **14** Abọ shi iSiman aghọmani iYesu yọrọ si, iBitrus, kina anayuru nga Andrawus, kina iYakubu, kina iYahaya, kina iFilibus, kina iBartalamawas, **15** kina iMatiyu, kina iToma, kina iYakubu anọ iHalfa, kina iSaminu, aghọmani aka yọrọ si iZaloti, **16** kina iYahuza anọ iYakubu, kina iYahuza Iskariyoti, aghọmana agbara nga. **17** IYesu shulu kina bọ, ki titara kọ uce uka ayaye na tēs, kina ajiya na pam aghọmani ashi aghọyii nga. Ukadu wọ ni ajiya na pam ba ko abi ki ẹrẹbọ aYahudiya, kina Urushelima, kina ẹrẹbọ aTaya kina aSidon aghọmani ashi ka anyu ẹrẹyema ighighẹ. **18** Aghọmani aba ka ma kọng upii nga, ka peni ulēni kọ ki idumu bọ nadidu bọ. Aghọ shina aghing ishẹ a lēni ni bọ. **19** Kwinga wang piya nga, kaa ẹrẹkyuọ sọ hwuru

kọ ukushi nga, aba lẹni kini bọ nadidu. **20** IYesu kyoo aghoyii nga ni aba tẹri bọ si, “Inu ni agha anyu adaduma bọ, inu aghila amiri, ẹrẹgọm Ọnọng ni anga nu wọ! **21** Inu ni agha anyu adaduma bọ, inu agha idafo ka akyua ri, aki manọ ushuu! Inu ni agha anyu adaduma bọ, inu agho uci ka akyua ri, inu ki sra! **22** Inu ni agha anyu adaduma bọ peni ajiya tọrọ nọ ni, ki woo nu kọ, na asọ cira nọ, si inu ni agho akakiya bọ, kaya Anọ Ajiya! **23** Inkini udibi uma ba ni, inu ju ikwyifu! Inu sọ ya ni ikwyifu, uka nọ shina pam ka ayaya. Kindu wọ ni anirakpẹẹ bọ ju agho pii kọ ọtọ Ọnọng wọ.” **24** Ni ọlọ nọ, inu aghomani ashi ni upeni ka kyuari, ka inu kọ kọng ọdọdọma nọ! **25** Ọlọ nọ, inu aghomani ashi nu ushuu kakyuari, inu ki kọng idafo! Ọlọ nọ, inu aghomani asọ sra kakyuari, inu ki kọng ubira ikwyi, nu sha ci! **26** “Ọlọ nọ, inu aghomani ajiya nadidu sọ brẹ nọ, kindu wọ ni anirakpẹẹ nọ ta agho pii kọ ọtọ Ọnọng ateri kọ.” **27** “Isọ tẹri nọ, inu aghomani inu hwiri mi, inu yoo asho nu, ka inu ju aghomani atọrọ nu ọdọdọma. **28** Inu sa aghomani asọ cira nọ anyu adaduma, nọ shọr Ọnọng kaya aghomani asọ deri nu. **29** In kini agho gyo ngọ na avọ kudii utuma ni, tee nga udaa. In kini agho yira ngọ igbang kọ ni, woo inga idẹ kọ ma nga. **30** Nadidu aghomani ashọr ngọ ice ima ni, ma nga. Aghomani ayira ngọ umani, ba wang nga ba. **31** Inu ju ajiya imumani inu wang sa aju nu. **32** “In peni inu yoo aghomani aka yoo nu wu ni, ikembọ ni inu ki peni? Ko aghila avulu ni ayoo aghomani ayoo bọ. **33** In peni inu ju ọdọdọma ka aghomani aju nu udọdọma ni, ikembọ ni inu ki peni? Ko aghila avulu ma ka aju kindu. **34** In

peni aghomani aki bira biya nọ bọ ni uka ma bọ ita ni, na ikembọ ni inu ki peni? Ko aghila avulu mani aka mēē ita ka ace bọ na asa biya na ki kya. **35** Inu yoo aghomani atọrọ nọ, ki nu ju bọ ọdọdọma, inu ma bọ uta basi sa atọ biya nu ba, uju kindiwu inu ki peni uka nọ nagigang, inu ki tee anọ Ọnọng aghọ uceē nọ ughoghē. Inga ni aghọ ju uma ọdọdọma nga ka aghomani aka sa bọ iza ba kina agha aikiya. **36** Inu kọng ahwoo, kọnọ umani Ate nu shi aghọ kọng ahwoo ni. **37** “Inu ma ju ace aghọ ashuwa ba, ki inu ma ni, aki ju nu ba. Inu ba bra ace aghọ ba, inu ma ni aki ju nu ba, inu yira ọlọkpaa, ka aki yira ọlọkpaa nu. **38** Inu ma, ki inu mani aki manọ ka tii umumara na titọ, atighi na zezọgọ kọ ninira wu, ka sira nọ kide avọ igbang. Kọnọ mani imumani inu ka mara Ajiya kọ ni, iyọọ na ki mara nu wọ.” **39** IYesu ba ma bọ ice ighang upii si, “Afoo ki biya ugo afoo kashi lee? In kini aju kindu ni, nadidu bọ ki kpaa bọ kide uhwo ba? **40** Ba anọmēē mani a gina aghomēē nga ba. Anọmēē mani akpēē upila iwọọ nga ni, aki ba kini aghomēē nga ni. **41** “Ikembọ sa ni ingọ sọ kra ani anọ ibọng mani ashi kide ica anayuru ngọ, ingọ ta ma ngọ ni ukumu ọshē nọ ushi kide ica ngọ ba? **42** Na nyi wu ni ingọ ki bira utẹri anayuru ngọ si, ‘Anayuru, ta ni ime woo ngọ anọ ibọng mani ashi kide ica ngọ,’ Ni ingọ ta nu ngọ ukumu ọshē nu shi kide ica ngọ ba? Ingọ ishọọ ajiya! Kyọ uwoo ukumu ọshē nu shi kide ica ngọ, nọ ta bra unu naiburu mani uki tọ woo anayuru ngọ anibọng mani ashi kide ica nga. **43** “Ọshē ọdọdọma ka ma wọ ikọlọ ibibi ba, kindi wọ ni ọshē ubibi ka ma wọ ikọlọ ididuma ba. **44** Aka ye kọligba ọshē ki Ighọ ikọlọ nga. Aki kara bọ uweng ki

ẹrenoma ukara ba, ko inabi kọ ọshẹ ukara ba. **45** Ajiya ukikilẹ ka woo uma ọdọdoma kide uma ọdọdoma mani akyo kide ikwyi nga. Ni agha aikiya ka woo uma ububi kide ikwyi nga. Imumani isi kide ikwyi ni, iyu ka kunu ka nyu nga.” **46** “Ikembọ sa ni inu sọ yorọ mi si ‘Ate, Ate,’ ni nu tọrọ nu ju imumani ime sa saju? **47** Ka aghomani aka ba ukushi mi, ki ba kọng mi ni, ki ba ju imumani ime tẹri sa ju ni, ime ki yeni nu mani ajiya nga shi. **48** Inga shi kini ajiya nga ni, aya sang uvra ọna nga ni, asa tumu ẹrẹbọ ikikyughu, ki ta ẹrẹkpa uvra nga kaya utii. Ugya ya ba ni, uta bra bọ ukpaa ọna kọ ba, ka vra uvra nga na bibọrọ. **49** Insi ni aghomani a kọng upii mi na ta ju nga imumani imi tẹri sa aju ba ni, ashi na ki kyaa kina ajiya mani a vra ọna nga bọ uta ẹrẹkpa na bibọrọ. Ugya ya ba ni uba pulu ọna wọ. Ukpaa ọna so ububi!”

7 IYesu ya kpẹẹ utẹri upii nga kite baiya ni asa ghila nga Akafarnahum. **2** Ni ace agira agha aghaghe aghina akpọ, aghomani Ate ọna nga ka kọọ ọdọdoma nga naigang, ashi nga akyuọ ba kina asu kpoo ni. **3** Aghinakpọ ya kọng ila IYesu ni, aba tuma ace agha akakong aYahudawa kọ ukushi nga, ka ya shọr nga sa aba lẹni na agira nga. **4** Aya fuma ukushi IYesu ni, ava shọr nga nagigang ava tẹri si, ‘Ushi umani aju nga kindi, **5** ka ayoo Ajiya yi, anga vra ayọ ọkọ takwyuẹ aYahudawa.” **6** IYesu ba kyaa kini bọ. Aya kya ayayo kono ọna ni, agha aghaghe aghina akpọ ba tuma aghikyo nga kukushi nga ka ya tẹri nga si, “Ate ọna, ba ma ẹrẹkwẹ ngo utina ba. Ita maami ni ingo ba ọna mi ba. **7** Uwu sa ni ita nu mi ni ima ni ba ukushi ngo ba, tọrọ peni ka agira mi ki lẹni. **8** Ki mẹ mani avọ ace agho wọ

ni ishi wu, kina aghinakpọ kide ivọ mi, ime wang tẹri adi aghọ si, ‘Kikyang’, Asọ kyaa, ace aghoni ime tẹri nga si, ‘Ba,’ Asu ba, ime tẹri agira mi si, ‘Aju ima,’ Asọ ju.” **9** IYesu ya kọng kindi ni, aba wo ica ni nga, aba tee ki tẹri Ajiya mani so yii nga si, “Imesọ tẹri nọ si, ime sọnọ kọ nu mi uma aipang na ẹrẹkyuọ kindi ko ki Israila ba.” **10** Ajiya na atuma bọ ya vuwa bọ aca ni, aya peni ni agira nga tọ akyuọ. **11** Aya kpẹẹ ni IYesu ba wor ki kyaa ice Ifọng na aka yọrọ si Anayin, atina nga kina ikir bajiya ba kyaa kini nga. **12** IYesu ya sang fuma anyu uka ughila ifọng ni, aba nu ni a kpaa ọkọng ace anaghẹmẹ na ki kyabọ kọ naa kọ. Anọ ayeng ayiri mani aghẹmẹ nga kọ kpoo. Ikir bajiya ki ifọng kyeng kina inga. **13** Ate ọna ya nu nga ni, aba kọng ahwoo nga. IYesu tẹri nga si aba ci ba. **14** Aba kyaa ki ya piya imumani ago ọkọng kọ. Ajiya na go ọkọng ba titara. IYesu ba ju si, “Anọ, sisang!” **15** Aghọkpọ va sisang ke cica, Ki tee aghọ upii! IYesu ba kpẹnẹ nga ka avọ ki ma ayuru nga. **16** Ẹrẹbata kpẹnẹ bọ kọ nadidu bọ, aba jọọ Ọnọng na tẹri si, “Atina Ọnọng aghaghe ba ukushi bayọ.” Aba ju si “Ọnọng ba ukushi bayọ ka ba she Ajiya nga.” **17** Upii IYesu ghila nadidu aYahudiya kina ufọng shi ka ayayo bọ. **18** Aghoyii iYahaya ba tẹri nga ọmari nadidu, na ba woo agha pai kide bọ, **19** ki tuma bọ kọ kushi Ate ọna ka ya ghulu nga, “Ingọọ shi aghọmani aki ba, ko ta ayọ sha ace aghọ ni?” **20** Aya fuma ukushi iYesu ni, aba ju si, iYahaya aghọ uju iminimini tuma ayọ sa aba ghulu ngọ si, “Ingọọ shi aghọmani aki ba, ko ta ayọ sha ace aghọ ni?” **21** Ka kyua ra ni, iYesu ma ajiya ni asa adumu ọkyuọ, ki ba kiya aghonọ ushẹẹ uduma ajiya wọ. Ki ba sa afoo na kyoo. **22**

Aba yira aghomani iYahaya tuma si, “Inu vuwa nọ kọ ya tẹri iYahaya imumani inu kọng ki ba nu. Afoo so kyoo uka, agunu sọ kyeng, aghono ubili ba na pipar, agbatong hwiri atong, asang aghomani a kpuru bo, asu ma ila ididuma kukushi aghila amir. 23 Anyu adaduma kukushi aghomani ata bulu bo ni umumani isu ju ba.” 24 Agho tuma iYahaya ya sang bo ni, IYesu ba tẹri bo upii iYahaya, asi, “Ikembo ni inu kyaa unu ka ghumu? Inu kyaa ki inu ya nu obong mani uwuu sọ ca? 25 Iba kindi ba ni, ikembo ni inu kyaa unu? Ace aghomani asomo uma ododoma? Kayi, agho osomo ugbang ododoma ni, agho ci kide ugee agom bo. 26 Ni, ikembo ni inu kyaa ukyoo? Atina Onong? Iso tẹri nọ, aceri agho pii kọ oto Onong nagigang. 27 Anga shi aghomani awo pii kaya erewe nga si, ‘Ime ki tuma atuma mi ka ghila ite ni ngo, Aghomani aki kyer utra na sha uba ngo.’ 28 Iso tẹri nọ, ba Ajiya ujee ayiri na aceri IYahaya kini ughoghe. Kindi ni aghomani ashi naji kọ oka ewegom Onong aceri nga.” 29 Ajiya nadidu kina agho yira agonu ya kong kindi ni, aba yira si Onong ni agha aipang nga, IYahaya ba ju bo iminimini. 30 Ni AFarisiyawa kina aghomee umee iMusa ba toro bo imumani Onong wang bo si aju, ka ata yira bo ni IYahaya ju bo iminimini ba. 31 Ikembo ni ki mara Ajiya akuakuari wo? Ashi na nyi? 32 Kini ano bo ni aci ka anyu oko la izẹ, asu yoro ace bo, nasu tẹri si, ‘Iyi peni igbee, inu ta ya nọ ba, ayoro taa ate ukpo, inu ta ci nu ba.’ 33 Uwe ni, IYahaya agho uju iminimini ba ni, aka ra la ubiredi ba, akarasa amusumu ikolo na ashe ba, ni inu se tẹri si, ‘Ashi kina ushe.’ 34 Ano Ajiya we naya ba, asu la na sa, inu sọ tẹri si, ‘Agho bra

ula, agho usa ikolo na ashi, aghikyo agho yira agonu kina agho uvulu'. **35** Kindi ni uye ukyuu, yeni si utra Onong na Aipang nga kukushi anọ nga." **36** Ace aBafarisiye yoro nga ula imila. Aba ghila ona aBafarisiye, ki ya cica koka imila. **37** Ace ayiri ki ifong, aghila vulu, a kong ni iYesu so la imila ko ona aBafarisiye ni, ava ba ni ace anibom na anyi uvong. **38** Aba titara ko tumu ko oka ifra nga, nasu ci. Ayiri nga ba gheli nga ifra ko. Aba cra nga ko ni ufilikwe nga, ki keni nga, ni asa ba shii anyi uvong nga ki coo nga ki ifra. **39** aBafarisiye na ayoro ula imila ya nu kindo ni, aba kpaa kide ikwyi nga si, Ata wasi Ajiya ri ni agho pii ko oto Onong nga ni, ata ko ye aghomani asu cira nga, kina igho ayiri. Si asa aghila avulu." **40** IYesu ba yira si, "ISaminu, iwang yeni ngo upii." Aghomee, ime so hwiri ngo." **41** IYesu ju si, "Ace Ajiya apai na ayii bo uta no ufe. Agha aye ni, ayii nga adinari araji ato, ada aghoni ishito. **42** Aya bira bo obiya ba ni, aba shee bo ya ka apai bo. Kide bo ka apai bo ni, inga ki cee no uyoo nga?" **43** ISaminu ba yira nga si, "Ku nu mi ni, aghomani aya nga ughe." Aba ju si, "Ingo teri na biboro." **44** Aya tee kukushi ayiri ni, aba ghulu iSaminu si, "Unu ayiri ri? Ighila ona ngo, ingo taa ma mi nga amusumu uhuru ifra ba, inga shiri mi na ayiri nga ki ifra ki cira mi na ufilikwe nga. **45** Ingo ta keni mi nga ba, anga ni, ko ghila mi ni ata ya nga keni mi ifra ba. **46** Ingo ta coo mi nga anyi ka erewe ba, inga coo mi anyi uvong ki ifra. **47** Kindi ni, ime so teri ngo, avulu nga nagigang ra ni a kpaa nga ko, ka ayeni uyoo nagigang. Aghomani a kpaa nga ko nazii ni, uyoo naziwu ni ayeni." **48** Aba teri nga si, "a kpaa ngo avulu

ngọ wu.” 49 Aghọ la kini nga ba tẹri ace bọ, “Inga shi nga na asọ kpaa avulu?” 50 IYesu ba tẹri ayiri si, “Uma aipang ngọ foo ngọ. Kyaikyang ni ikwyifu.”

8 Aya Kpẹẹ ni iYesu va ghila idẹ ufong kina anorifong nasu tẹri upii ila ididuma ẹrẹgọm Ọnong. Aghọ ushọ na apai ni ashi kini nga, 2 ace ayiri mani awuli bọ ushẹe usulusu kina idumu. Kide bọ ni, uMaryamu (aghọmani ace aghọ bọ yorọ nga si iMagadaliya), aghọmani awoo nga ushẹe utinsara wọ, 3 IYuwana ayiri iKuza, aghọtina aghaghẹ ọna iHiridus, kina iSuzanatu, kina ace aghọ bọ nagigang mani ashe bọ ni ugo uma bọ. 4 Umani ajiya nagigang adugo curu, aba ka ufonufong ukushi IYesu, avasa ma bọ ighang upii si. 5 “Ace aghọ wuu kya ọka upila ighọ. Ashi kide uta ni, ice ighọ va kpaa kọ utra, ava tina yọ, anurunu ayaya va tara yọ kọ’ 6 Ice va kpaa ka atii. Iya ta ikumu ni iva hwiya yọ, ba ọlọlọ. 7 Ice va kpaa kide akara, iva mighi kukuyeng, akara va mẹni yọ. 8 Ice va kpaa ki ẹrẹbọ ididuma, ava fono, ki sa ikir ajilaji.” Aya tẹri kindi ni, ava sang ẹrẹwyue ki tẹri si, “Aghọmani ashina atong kọng ni, a kọng.” 9 Aghoyii nga va ghulu nga ikembọ ni ighang upii yen. 10 Ava tẹri si, “Inu ni, ama nu si inu ye ẹghẹghẹmẹ ọka ẹrẹgọm Ọnong. Uwe ni aghoshe ni sai ni ighang upii, unu ni anu, na aki kpẹle bọ ba. Ọkọng ni, na ki kọng na ki kpẹle bọ ba. 11 “Ni, ighang upii yọ shi, ighọ yọ shi upii Ọnong. 12 Ighọ mani ikpaa kọ utra iyọ shi aghọmani a kọng upii Ọnong, ni Ishẹ ba ki ma kpaa upii wu ka ikwyi bọ, ka ba ma aipang na peni ufoo bọ ba. 13 Unga ayọ utii ni iyọ shi aghọmani atoro kọng upii Ọnong ni, aka yira ni ikwyifu. Abọ ni,

ashi bọ ni akang ba. Aka ma aipang anirawi naji ni, akyua umra ni, na ka kpaa. **14** Ighọ mani ikpaa ka akara ni iyọ shi aghọmani a kọng upii, ana gọlọ ni, iger asing, kina uyoo ufe, na uyoo ọkọng ọdọdọma asing la ẹrẹkyuọ bọ uwọ sa ni ara ma bọ ikọlọ ba. **15** Ighọ mani apila ka ẹrẹbọ ididuma ni iyọ shi aghọmani a kọng upii, na yira kini ikwyi iye ididuma, amọr ki ma ikọlọ. **16** “Ba aghọmani aki ta agbolimọ ka fọgha ya ni ublikyo, kọ na akyo yọ ka tata icuru. Kayi, sai na tiya kọ ka mani aka tighau, ka aghọ ghila nu uyeri. **17** Ba imumani afuwa ya mani aki fọmọ bọ ba. Ba imumani atẹri kidẹ tii mani aki kọng bọ ba. **18** Kindọ ni inu sa atọng kọ kọng, ka aghọmani ashi ni yọ na aka va kimi ngau. Aghọmani ashi ni yọ ba ni, ko ani mara asu sa ikwyi ni yọ ni, aka va yira wọ.” **19** Ayuru nga kina anayuru nga aba ukushi nga, na ara bira bọ ufuma ukushi nga ba ka Ajiya fo aghe. **20** Ace aghọ va tẹri nga si, “Ayuru ngọ kina anayuru ngọ ting ka sing, awang nu ngọ.” **21** Na va tẹri bọ si, “Aghọ kọng upii Ọnọng, kiva ju, na abọ shi ayuru mi, kina anayuru mi.” **22** Ace awii ni aghila idẹ ọgbọlọ kina atina nga. Ava tẹri bọ si, “Ima bulu Uda ugeẹ ighọng.” Ava sisang ki wọlu. **23** Ashi kidẹ ukyeng ni ọmọọ va kpaa iYesu wọ. Ba irishu ni uwuru va sang ka ighọng, ọgbọlọ va dẹri kọghilawu idẹ na amusum, aghila bọ ubura ikwyi. **24** Avasa ya shang nga, ki tẹri nga si, “Aghọ ọna, Aghọ ọna, ayọ ki kpuru yi.” Ashira, ki gẹr uwuru kina iyagha amusum. Ava nyenyeri, uka va kọmọ na kikir. **25** Ava tẹri bọ si, “Kyu uma aipang nu wu?” A kọng ẹrẹbata ava woo ica, asu tẹri ace bọ, “I nga shi kọ kawẹ ni, uwuru na amusum na so ma bọ upii, nasu yii

ima tɛri nga?" 26 Aya fuma ɛrɛbɔ Agarasinawa ingɔ mani ishi na avɔ igbang kina ifɔng aGalili. 27 Nɔ ufuma iYesu ni, ace aghɔmani ashi ni ushɛɛ kunu kidɛ ifɔng ki sa nga ashɔ. Aka sɔmɔ uma ba, ashi nu ɔna ba, aci kidɛ na alɔr. 28 Aya nu iYesu ni ava gyo a kpa, ava kpaa kite nga ki sang ɛrɛwyuɛ ki tɛri si, "Ikɛmbɔ lɔ ngɔ kini imɛ, iYesu Anɔ Onɔng aghɔ cɛɛ nɔ ughɔghɛ? Imɛ sɔ shɔr ngo, ba ju mi ubibi ba." 29 Aɛri kindi ki iYesu kɔ tɛri ushɛɛ usulusu sa aya ajiya nga yaa. Agɔlɔ nagigang ushɛɛ nga ka gyo nga, na aka dara nga, Alor nga na asara nu uca, na aka kara uloru wɔ, ushɛɛ nga ka kela nga na kyaa aghumu. 30 Ni iYesu va ghulu nga, "Ikɛmbɔ shi uca ngɔ?" Ava tɛri si, "Na pam," kɔ ushɛɛ kɔ ghila nga na pam idɛ ɛrɛnɔma nga. 31 Avasa shɔr nga ka ma sa bɔ ka kpaa kidɛ uhwo ɔkɔng ɔlɔ ba. (Abyssos g12) 32 Ni ɔka ni ace idir alade asɔ cee ka ta noɔ upang, avasa shɔr nga si aya bɔ ka ghila idɛ bɔ. Avasa ya bɔ ya. 33 Ni ushɛɛ nga va sher Ajiya nga, ki ghila bɔ idɛ alade. Idir vasa vula kaya ugbana ki kpaa kidɛ ughɔng, ava kpurubu kidɛ na amusum. 34 Aghɔcee alade nga nu ima ri ɛba ni, ava ti bɔ, ava ya tɛri ima ri ɛbani ki idɛ ifɔng kina anɔrɔfɔng. 35 Ajiya vasa kunu, ki ma nu ima ri ba. Ava ba ɔkɔ shi iYesu, avasa nu aghɔmani ushɛɛ nga ya nga, aci kite iYesu, kina uma ugo, ashi ni ijiya nga. Avasa kɔng ɛrɛbata. 36 Aghɔmani aju ima kaya ica bɔ ni, ava tɛri bɔ mani asa ni aghɔ shi nɔ ushɛɛ nga peni ɔkyuɔ. 37 Ajiya nadidu ki ɛrɛbɔ aGarasinawa vasa shɔr iYesu na sheri bɔ ya, ki ɛrɛbata nagigang kpɛnɛ bɔ wu. Avasa ghila ɔgbɔlɔ ki vuwa nga. 38 Aghɔmani ushɛɛ nga ya nga ni, ava shɔr nga ka kyeng ni nga. Ava shira

nga si, **39** “Vuwa ngo aca, ya t̄eri igho uma okokong mani Onong ju ngo.” Ava ghimi ifong nadidu kiya t̄eri uma okokong mani iYesu ju nga. **40** Ni, iYesu ya vuwa ni, agho bo ma sa nga asho nadidu bo na so sha nga. **41** Na ace Ajiya we na yoro nga si iYayirus, ace aghotina aghaghe oko takwyue aYahudawa, aba ki ma kpaa kite iYesu, ki shor nga ka kyaa ona nga. **42** Ashi na ano anayiri ayeng, ashi kina anyi osho na pai, ashi ka anyu ukpo. Akyeng ni, Ajiya nagigang sha dara nga, **43** Na ace ayiri mani ako la anyi osho na pai na aso nira ayi, ako pii imumani ashi ni yo ko kang, ba aghomani abra ma nga okyuo ba. **44** Aba utumu nga, ki piya ifila igbang nga. Ko kadu unira ayi nga va tara wo. **45** Ni iYesu va ghulu si, “inga piya mi?” Ni kwinga ya la inang wo ni, iBitrus va t̄eri si, “Agho ona, Ajiya bo nagigang yii ngo, aso meni ngo.” **46** Ni iYesu va t̄eri si, “Ace agho piya mi, ki ime kong ni erkyuo kunu kide erenoma mi.” **47** Ayiri nu ni ba oko shor ba ni, avasa yini ki ba kina utagha aka, ava kpaa kite nga, ki yeni kite majiya ima usa mani anga piya nga, ni ma anga leni ki iripe. **48** Avasa t̄eri nga si, “Ano mi, uma aipang ngo wu uleni ni ngo. Kyeng ni ikwyifu.” **49** Ashi kide upii ni, ace agho vasa ba ko ona iJarus agho atina aghaghe oko takwyue aYahudawa, ki t̄eri si, “Anong ko kpoo. Ma so ma aghomee utina oba ona ngo ba.” **50** Ni iYesu ya kong kindi ni, avasa yira ki t̄eri si agho utina aghaghe oka ta akwyi aYahudawa, “Uma kong erabata ba. Kpaa ki ikwyi, aki ba akyuo.” **51** Aya fuma ide ona ni ara ya nga na ace agho ghila ni nga ba, sai iBitrus, kina iYahaya, kina iYakubu, kina ate ano na a yuru, **52** Ajiya nadidu so

ci kọnọ ukpo anọ. Ni iYesu va tẹri si, “Inu ma ciba. Ara kpo ba, asọ mọru wu.” **53** Avasa sra nga ungo jer amra, ka abọ ye sa akokpo. **54** Ava kpẹnẹ avọ nga, ki yorọ nga si, “Anayiri, sisang.” **55** Aghing nga va vuwa, ki iripe ukadu ni ava sisang. Ava tẹri si ama nga imila. **56** Aghojee nga va woo ica. Ava tẹri bọ si ama tẹri ace aghọ ima ri iba ba.

9 Avasa curu ọshọ na pai ra ki ma bọ ẹrẹkyuọ kina uloru abugu kaya ushẹ, asọ va wuli idumu, **2** Ava tuma bọ si aya tẹri upii ẹrẹgom Ọnong, asọ sa aghọ shi bọ akyuọ ba ka leni. **3** Avasa tẹri bọ si, “Ama kpaa icima ka go kọ kyeng bọ ba, ko ashi, ko ipa, ko imila, ko ufe. Ama kpaa uma ugo pai ba. **4** Nadidu ọna mani uya shulu wọ ni, uci kukadu sa agolọ usang nọ ya ju. **5** Nadidu aghomani ara yira nọ ba ni, insi ọki ya ọna ni, ọsi zuru aco ifra nọ kọ yeni amaa uwo ivọ nọ ka ya akwyi bọ,” **6** Ava sisang ki ghila anorofong asọ tẹri ila ididuma, na sa leni na dumu kwabi. **7** Ni, agom iHiridus aghọ go ogye ẹrẹgom a kọng imumani asọ ju nadidu, ava bra ikwyi nga nagigang, ka ace aghọ sọ tẹri si iYahaya aghọ uju iminimini nga na ashang kọ ukpo. **8** Ace aghọ bọ ni ava tẹri si iLiya nga kunu. Ace aghọ bọ ni ava tẹri si ayayeng kidẹ Atina Ọnong adaa akyua nga sisang. **9** Ni iHiridus va tẹri si, “Yahaya ni Imẹ kyua nga ẹrẹkwẹ wọ. Inga shi kọ kaa ni ihwiri uma kaya ẹrẹkwẹ nga?” Ava wang unu nga. **10** Atina iYesu ya vuwa ni, ava tẹri iYesu ima ra abọ ju. Ava kpaa bọ ka yayu bọ ki kyabọ ice ifong si aBetsaida. **11** Ni, aya nu kindi ni ikir baijiya nga va yii nga. Ava sa bọ ashọ nọ uba, ki tẹri bọ upii ẹrẹgom Ọnong, ki wuli idumu aghomani ashi bọ akyuọ ba. **12** Ọnong uta ya kpa wọ

ni, ọshọ na pai va ba ayayo, ki tẹri nga si, “Shira ajiya, ka aghila idẹ ifọng ayayo, ashulu ka wang ọka nyẹ kina imila, ka ọka mani iyi shiwu ni ọshiwu ayayo na ca ba.”

13 Ni ava tẹri bọ si, “Inu ma bọ imila.” Ava tẹri nga si, “Ima ra iyi shi kini yọ ni ira wolu yọ ubiredi ọtong kina itagbo ipai ba, si iyi kyaa ki ya ghẹ ajiya ri imila nadidu bọ.”

14 Aghẹmẹ fọma aji ushọ atong. Ava tẹri atuma nga, “Utẹri bọ si acica kaga gimi kaga gimi, kọgba ugimi aghọ ishitilitong.”

15 Kindi wu na avasa ju, avasa bọ na cica nadidu bọ.

16 Aya kpaa ubiredi ọtong kina itagbo ipai, ava sang ica ka yaya, ki sa Ọnong iza, ava wraa, ki meri atuma nga, na sha meri ajiya.

17 Nadidu bọ la ki shuu, na sa yeri akumu umani ashẹ wu ọkọrọ ọshọ nọ pai.

18 Ace awii na asọ shọr Ọnong kaya yu nga, atina nga va ba ọkọ shi nga. Ava ghulu bọ, si, “Inga na ajiya tẹri si ime shi?”

19 Ava yira si, “IYahaya aghila iminimini, ace aghọ bọ ni, Iliya, ace aghọ bọ ni, ayayeng kide aghọ pii kọ ọtọ Ọnong adaa akyua nga sisang.”

20 Ava tẹri bọ si, “Ni inu ni, inga ni ọka tẹri si ime shi?” Ni iBitrus va yira si, “IKristi anga Ọnong.”

21 Ava gẹr bọ sa ama tẹri ace aghọ upii ba.

22 A tẹri si, “Iyiya yọ Anọ ajiya kọng ọlo atataki, aghọ go ẹrẹgọm kina agha akakọng afirist kina aghomẹẹ umẹẹ iMusa atọrọ bọ nga, ki ta kọ umani aki pii nga wọ, awii itai na va sisang.”

23 Ava tẹri bọ nadidu bọ, “Nadidu aghomani awang yii mi ni, sa a tọrọ ẹrẹkwẹ nga, na akpaa ukumu ọshẹ kwagba awii, ka yii mi.

24 Nadidu aghomani awang ọkyuọ nga ni, aki taa wọ. Nadidu aghomani a taa ọkyuọ nga ka ya ẹrẹkwẹ mi ni, asọ wang wọ ka peni ba maa.

25 Ikẹmbọ shi ọdọdọma ajiya apeni asing na taa

ọkyuọ nga, kọ ka anyu ọkyuọ nga? **26** Nadidu aghọmani
 a kọng ighong uyeni mi kina upii mi, Anọ ajiya ma ki
 kọng ighong uyeni nga insi aya ba kina ujọọ nga, kina
 nga Ate, kina nga aghing uyer atuma nga. **27** Isọ tẹri
 nọ aipang, ace aghọ ting kọ ke na ki kpo bọ ba sa anu
 ẹrẹgom Ọnọng.” **28** Awii ananari ya wolu bọ ni, iYesu
 kpaa iBitrus, kina iYahaya, ni iYakubu, a va kila upang
 kaya shọr Ọnọng. **29** Ashi kide upii nọ Ọnọng ni, ibate
 nga tee, uma ugo nga va ba ufufugu, nọsọ kpaa ica. **30** Ba
 irishu na agha pai sọ pii ni nga, iMusa kina Iliya. **31** Ayeni
 ujọọ nga, na sọ tẹri uki hwura ukyaa ayaya nga, mani aki
 kpoo ka Urushelima kono umani Ọnọng kyo ni. **32** Ni
 iBitrus kina aghọmani ashi kini nga, omọọ tii ki de ica bọ,
 na aya sisang ni ava nu ujọọ nga, kina agha pai na ting ni
 nga. **33** Ajiya ya sang bọ ni, iBitrus va tẹri iYesu, “Aghọ
 ọna, ukpaa nọ umani iyi shi kọ kẹ. Ima ta asọ atai, iye
 inga ngo, iye inga iMusa, iye ni inga iIliya.” Ara tọ ye ima
 ra asọ tẹri ba. **34** Asọ tẹri kindi ni amọ va ba ki ma fuga
 bọ ya. Na ava kọng ẹrẹbata. **35** Ava kọng ice ẹrẹwyue kide
 amọ, ni tẹri si, “Adawọ nga shi Anọ mi anga uhwu hwiya,
 ọkọng nga.” **36** Ẹrẹwyue ya kpẹ upii ni, ava nu iYesu ka
 yayu nga. Ava kọmọ. A wi ra ni ara tẹri bọ ace aghọ ima
 ri anu ba. **37** Ikyua ya yeri ni ava shulu ka aya upang, ikir
 majiya va ma takwyue ni nga. **38** Na ace aghọ kide ajiya
 nga va yoro, ki tẹri si, “Aghọmẹ, isọ shọr ngo nu anọ mi
 kina ica ahwoo, ka anga ka yayu nga. **39** Awẹ ni, ushẹ ka
 kila nga, aka waa akpa ba uye ba. Ushẹ nga ka gyo nga,
 ẹrẹnoma nga ka tagha, anyu nga ka hwuru ọfọ. Akara
 sheri bọ nga ba sa a fila. **40** Imẹ shọr atina ngo ka awoo

nga wọ, na ara bra bọ ba.” 41 Ni iYesu va yira nga si, “Inu ọfọnọ akyua ri ọngọ ta uma aipang, aghọ torọ bọ ọkọng, sa agba awii ni iki ci ni nu, ni ẹkọng ni nu? Ba na anọ ngo kọ kẹ.” 42 Asọ ba ni, ushẹe nga vasa sang nga ki gyo ki ẹrẹbọ na lip, ẹrẹnoma nga sọ tagha. Ni iYesu va gẹr ushẹe usulusu, ki leni na anọ, ava ma ate anọ nga. 43 Nadidu na va wọ ica ni ẹrẹkyuọ Ọnọng. 44 Tara ni upii ri ghila ide atọng nu. Aki ma Anọ Ajiya ka ajiya.” 45 Ni ara kpẹlẹ bọ upii ri ba, ashọ wọ ka ma nu ba. Abọ ni ahwiri ẹrẹbata ughulu nga upii. 46 Inang va sang ki ẹdẹbọ kaya inga shi aghaghe kide bọ. 47 Ni iYesu ya kpẹlẹ ima shi ki ide ikwyi bọ ni, ava kpẹnẹ avọ ace anọ ji ki waga nga ayayo ni nga. 48 Ava tẹri bọ si, “Nadidu aghomani ayira anano ri ko ọcami ni, ime na yira. Aghomani ayira mi ni, ayira aghomani atuma mi wodu. Aghomani ashi na ji kide nu anga shi aghaghe.” 49 iYahaya va yira nga si, “Aghọ ọna, inu ace aghọ na awili ushẹe nọ uca ngo, iyi vasa kla nga, ka ashi ni iyi ba.” 50 Ni iYesu va tẹri bọ si, “Uma kla nga ba. Nadidu aghomani ara torọ nu ba ni, anga nu nga.” 51 Agọlọ ọyira nga ka yaya aya ba ayayo ni, avasa ikwyi nagigang nọ ukyaa Urushelima. 52 Ava tuma aghotina nga na asọ kyeng kite nga, avasa wolu ki ghila ace aghọ aSamariya kaya keru nga ya. 53 Na ASamariyawa va tọrọ bọ uyira nga, ka ọsa ikwyi nga ni nadidu kaya Urushelima wọ nọ shi wọ. 54 Ni atina nga iYakubu kina iYahaya aya nu kindi ni ava tẹri si, “Aghọ ọna, uwang si iyi tẹri ugha kọ ushulu ka ayaya kọ ma gheli bọ kọ? 55 Nava tee, ki wang bọ ọrang. 56 Ava wolọ, ki kyabọ ace anifong. 57 Asọ kyeng kọ utra ni, ace aghọ va tẹri nga si, “Iki yii ngo

nadidu ọka mani ọkikya.” **58** IYesu va tẹri nga si, “Ava aghumu kina afong bọ, unung kina ẹrisogbo bọ, uwe ni Anọ Ajiya ashi nga kina ọkọ sọmọ ẹrẹkwe ba.” **59** Avasa tẹri ace agho si, “yii mi.” Ava tẹri si, “Agho ọna, yami kiya naa ate mi.” **60** Ni IYesu va tẹri nga si, “Ya aghokpuru ka nira anayuru bọ aghokpuru. Ka ingo ni, kya ko ya tẹri ẹrẹgom Onong.” **61** Ace agho va tẹri si, “Agho ọna, iki yii ngo, zono yami kiya shira ajiya mi.” **62** IYesu va tẹri nga si “Aghomani aso wuu kina ihwari uwuu ni, na aso kyoo utumu ni, ara kpaa kina ẹrẹgom Onong ba.”

10 Aya kpe kindi ni Onong va hwiya ace agho bọ agha ishi itinsara na apai, ki tuma bọ aya pilapai, ka lite ukyya ọfonofong kini ika mani anga ma ki kyaa. **2** Ava tẹri bọ si, “Ucuru ija shi nagigang, na agho ju utina shina ji. Kindi ni ushor Onong ucuru ija ka tuma aghotina kide ija, ka ma ju nga ucuru ija. **3** Ni, ọsi wolu! Uwe ni ime tuma nu kini anọ atem ka biyating ava aghumu. **4** Uma kpaa ipa nọ ufe ba, ko ipa, ko akpo. Uma bili kototang na ace agho ko utra ba. **5** Nadidu ọna mani oghila ni, oso tẹri si, ‘Ikwyifu ka ajiya ọna ri.’ **6** Insi agho shi ni ikwyifu shi kide ọna ri ni, ikwyifu ki peni nga. Insi ba agho ba ni, ọki vuwa ukushi nu. **7** Inu cica ko ọna, nọ la nọ sa nadidu igho ima ra ama nọ, ka aghotina kpaa kina ọka nga. Uma ka tili ika ushulu ba. **8** Nadidu ifong mani oghilani, insi ayira nọ ni, ọla nadidu igho ima ra abano. **9** Inu leni na adumu ushi kide ifong, inu sa va tẹri bọ si, ‘Erekom Onong ya ba ayayo nu.’ **10** Nadidu ifong mani inu ghila ni ara yira nọ ba ni, inu so ghila itra bọ nọ tẹri si, **11** ‘Aco ifong nọ umani ashi ki ifra yini,

izara nọ ya. Nadidu kindi ni uye si ẹrẹgọm Ọnọng ya sọ ba.’ 12 Isọ tẹri nọ, awii ra ni, aki cẹẹ nọ ọkọng ahwoo aSodom kini ididu ifọng.” 13 “Ọlọ ngo, aKorasinu! Ọlọ ngo aBetsaida. Kina uma usa uwo ica mani aju kidẹ nọ, ọbọ ni aju ka aTaya kina aSidon, ada kọ la ukpaa aiwu, acii kina uma ikwyi ibibi kina ọtọng. 14 Na awii ashuwa ni, aki cẹri nọ kọng ahwoo aTaya kina aSidon ki cẹẹ nọ. 15 Ingo aKafarnahum, ujọọ ngo ni aki ju kaya ẹrẹmọọ? Kai, ingo na ki fẹni ngo kidẹ ugha. (Hadēs g86) 16 “Nadidu aghọmani ahwiri nọ ni, imẹ na ahwiri. Aghọ tọrọ nọ ni, imẹ na tọrọ. Nadidu aghọmani a tọrọ mi ni, aghọmani atuma mi nga na tọrọ.” 17 Ishi itinsara na apai vuwa ni ikwyifu, na asọ tẹri si, “Aghọ Ọna, ushẹẹ ma sọ kọng yi kaya nọ uca ngo.” 18 Ava tẹri bọ si, “Imẹ nu Isheẹ na akpaa kọ ba ka yaya kini ọsuma ugha ni. 19 Uwe ni, ima nọ ẹrẹkyuọ tina iyọọ kina inang, nọ va shi ni ẹrẹkyuọ ka ẹrẹkwẹ aghọ tọrọ nọ, ni ba imumani iki peni nọ ba. 20 Nadidu kindi ni, uma ju ikwyifu si ushẹẹ sọ kọng nu ba, inu ju ikwyifu si awọọ uca nọ ka ayaya.” 21 Agọlọ ra ni ava ju ikwyifu nagigang kina Aghing Ọnọng, ava tẹri si, “Isa ngo iza a Ate, Ate ayaya na ẹrẹbọ, kọ shọ ọmari ukushi aghina uye kina ọkpeli, ọvasa yeni aghọmani aye bọ ice ima ba. Imẹ sa ngo iza a Ate, ka udi wọshi umani ingo cẹẹ nọ ọkọng ọdọdọma. 22 Ko iligba ima ni Atemi nga ma mi. Ba aghọmani aye si inga shi anọ sa Ate, kọ na aye Ate sa Anọ, kina aghọmani Anọ wang yeni bọ.” 23 Ava tee kukushi atuma nga, ki tẹri bọ kọ yuyi si, “Anyu adaduma shi ki ica mani inu ima ri inu nu. 24 Isọ tẹri nu, aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng kina agọm nagigang wang nu ima ra inu nu, na ara nu bọ ba,

awang va kọng imumani inu kọng, na ra kọng bọ ba.”

25 Ace wii ni aghomẹẹ umẹẹ iMusa va sisang ki titara na asọ mra nga, ki tẹri si, “Aghomẹẹ, ikembọ ni ki ju ki peni okyuo ọnga mani ushi wu na mara ba?” (aiōnios g166)

26 IYesu va tẹri nga si, “Ikembọ shi kide umẹẹ iMusa? Uka pila na nyi?” **27** Ava yira nga si, “Yoo Ọnong ngo kina ikwyi ngo nadidu, kina okyuo ngo, kina ẹrẹkyuo ngo, kina utiling nadidu. Ni va yoo ayikyoo uci ngo kini ẹrẹkwẹ ngo ni.” **28** IYesu va tẹri nga si, “Ingọ yira na bibọrọ. Ka ju kindi, ọki lang.” **29** Ajiya nga, wang hwuru ẹrẹkwẹ nga ni, iva tẹri iYesu si, “Inga shi ayikyoo uci mi?” **30** Ni IYesu va yira nga si, “Ace agho nga sang ka Urushelima na aki ya Ayeriko Na ayi vasa dara nga, ki wuru nga uma wọ, ki tara ma nga uca ububi, ava wolu ki ya nga okyuo ukushi Ọnong. **31** Ukadu wọ ni ice ifirist va yii utra. Ava nu nga ni ava yii udaa ẹshẹẹ ki wolu ila nga. **32** Kindi ni ace aBalawe, ya foma ọka ki nu nga ni, anga ma va yii udaa ushẹẹ, ki wolu ila nga. **33** Ata icuru ni utra va ba na ace agho aSamariya kukushi nga. Aya nu nga ni, ahwoo va kpẹnẹ ngau, **34** ava kya ukushi nga, ava lolu nga irinyuru, na sha coo nga anyẹ kina amusum ikọlọ ashi. A va kpaa nga kaya iZaki nga, ki kya ni nga ọna nga ki ya wang nga okyuo. **35** Ikyua ni ava kpaa adinari apai ki ma agho kang, ki tẹri nga si, ‘Awang nga okyuo wọ, nadidu ima ri upii ni kutumu idi ni, insi iya vuwa ni iso ma nga ya.’ **36** Ni, kide aya tai ri ni, inga ni unu ni atee anayuru aghomani ayi ca?” **37** Ava tẹri si, “Aghomani a yen i nga ahwoo.” Ni IYesu va tẹri nga si, “Ingọ ma, kya kọ ka ju kindọ.” **38** Asọ kyeng ni, ava ghila ace anifong, ace

ayiri agholọ ca iMarta ava yira nga ka ọna nga. **39** Ashi kina anayuru agholọ ca si uMaryamu, aghomani acica ki shite Ate asọ hwiri upii nga. **40** IMarta ni apii Utina kpaa nga ikwyi wu, ava kya ọkọ shi nga, ki tẹri nga si, “Ate, ọra nong ni, anayuru mi yami ni sọ ju utina ka yayu mi ba? Tẹri nga si ashe mi kọ.” **41** Ni Ate va yira nga si, “IMarta, iMarta. Ikwyi ngo tẹ nọ uma nagigang. **42** Ima iyeng yu na wang. UMaryamu hwiya ima ididuma, na ki ba yira bọ yọ kọ ba.”

11 Ace awii ni IYesu sọ shọr Ọnong kọ uce uka. Aya kpẹ ni, ace agho kide aghoyii nga ba tẹri nga si, “Ate, mẹn ayọ upii nọ Ọnong, kono mani iYahaya mẹn aghoyii nga ni.” **2** Aba tẹri bọ si, “Insi inu sọ pii nọ Ọnong ni, inu tẹri si, ‘Ate yi ka yaya, ta ni ajọ uca ngo, ẹrẹgom ngo ba, **3** Ma ayọ imila aidi kina kwagba awii. **4** Kpaa ayọ uvulu kọ, kono umani ayọ ka kọ shee aghomani aju ayọ uvulu. Ba ya ayọ kiyi kpaa kide umara ba.’” **5** IYesu ba tẹri aghoyii nga si, “Aba ju si agha aye nu shina aghikyo, ni aba kyaa ọna nga na abiyatẹ atii kiya ju si, aghikyo, kilikulu ma mi uta Imila, **6** ka ace aghikyo mi shi ka utra ukeng na aba na acii kina ime, ni ime ta shimi na imumani ime ki ma nga ba.’ **7** Ni agho shi kide ba yara si, ‘Ba duma mi kọ ba. Aku ta anyu ubọ ya, na anọ mi shiya kini ime ka ya icuru. Imẹ taki brami usang ka ime manọ ice ima ba.’ **8** Imẹ so tẹri nu, ime ye ni aki bọ sang nga ka ma nga imila si asa ayikyo nga ba, aki sang ka ma ajiya nga ima umani awang ka doro kọ ca anyu bọ. **9** Kindii ni, Imẹ so tẹri nu, shoru, aki ma ngo. Wang, ingo ki peni; hwura, aki fumu ngo anyu ubọ. **10** Aghomani ashọr ni

aka ma nga; aghomani awang ni aka peni; Na aghomani a hwura ni, aki fumu nga anyu ubo. **11** Agba Ate nga kide no, ano nga ki shor nga itagbo na sa ma nga iyoo? **12** Ta aki shor nga A kpa, asu ma nga inang? **13** In kini inu aghomani inu shi agha akakiya ye uma ano nu uma udodoma, inu ye ni na nyi wu ni Ate aYaya ki ma wu, aki ma aghomani ashor nga Aghing Onong.” **14** Ace awii ni, IYesu so woo agbatong no ushee ko ka ace ajiya ni. Ishee nga ya kunu ni, agbatong va peni, ajiya va woo ica. **15** Ace agho bo ba teri si, “Erekyuo uBalzabul agom no ushee wo na asu wuru ushee wo.” **16** Ace agho bo ghulu nga ka amra nga, ava wang mani a yeni bu ace amaa ka ayaya. **17** Anga ni aye ima ushi kide ikwyi bo, aba teri bo si, “Eregom mani ikau oka upai, ita ki tarau wu ba. Kindi ni, insi ona mani okau oka upai, oki kpaa wu. **18** Insi ishee kau oka upai, na nyi wu ni eregom nga ki shi na akyuo ko? Inu si akyuo uBalzabul ko ni ime so wuru ushee ko. **19** Insi akyuo uBalzabul wu ni ime so wuru ushee wu ni, aghoyii ngo ni? Akyuo inga wu ni ibo so wuru wu? Kindi ni, aboo ki wa ashuwa. **20** In kini ime woo ushee ni erekyuo Onong ni, eregom Onong ko ba ukushi nu. **21** Insi ajiya umani ashina erekyuo loru abuu nga nagigang ni, asu sha ona nga, uma onanga ki ci ila bo. **22** Insi agho ceri nga ni erekyuo okoro ni nga, ki va ca nga ni, ajiya nga so yeri uma okoro nga mani asa erekyuo ni boo, ka va kau uma na ayeri, **23** Aghomani ashi anga me ba ni, ashi asho mi. Aghomani aka shemi nga ucuruwu ba ni, ufuruwu nasu ju.” **24** “In kini ushee ususu kunuwu kide erenoma ajiya ni, ika kya wu oka mani amusumu

shibọ ya ba na sọ wang ọka uwuru. In kini a peni nga ba ni, aki ju si, ‘Imẹ ki vuwa mi ọna ni imẹ kunu wu.’ **25** In kini aya ba ni, aki ba peni ọna ni akọ yeri wu ki kyeri wu. **26** Aki vuwa nga ka ya yer uce ushẹẹ utinisara unga umani ucer nga na akakiya, na aki va ba ka ba ci kọ ọkaa. Kindọ ni uci nga ki cẹr akyua ni ububi.” **27** IYesu sọ tẹri uma kindi ni, ace ayiri kidẹ ikir bajiya ba sang ẹrẹwye ki tẹri nga si, “Ọnong ta ayuru mani ajee ngọ ki cee ngọ anyu adaduma.” **28** IYesu ba yara si, “Aghọmani aka kọọ upii Ọnong ki ba yii wu acee nu peni anyu adaduma.” **29** Ikir bajiya ya khẹmẹ ni, iYesu ba ju si, “Akyua akakiya wudi ri. Awang si ayeni bọ amaa, aba yeni bọ ace amaa ba bam ni anga iYunusa. **30** Kọnọ mani iYunusa ni amaa nga ka ajiya aNineba, kindi wu na anọ ajiya ki shiwu ka akyua ri. **31** Awii ashuwa ni, ayiri agom iSheba ki sang kina ajiya akyuakyuari ri ka yeni si ata ju bọ na bibọrọ ba, ka aba ka uce uka atatọ na giga ka aba kọọ umẹẹ uye iSolomon. Ni aghọmani acẹr iSolomon wẹ kọ ukadii. **32** Awii ashuwa ni, ajiya Anineba aki sisang kina ajiya akyua ri, ka yeni bọ si ata ju bọ na birbu ba, ka ibọ sher uvulu ya ni ọdọmọ iYunusa. Aghọmani acẹr iYunusa wẹ kukadii.” **33** “Ba aghọmani aki ta ugha ka agbilimọ na shọ wọ ba, ko na fuga kina ublikyo. Kayi, asọ tiga kaya ima utiga, ka aghọ ghila nu uyeri. **34** Ica yọ shi agbilimọ ẹrẹnoma. Insi ẹca ngọ shi ikyuọ ni, nadidu ẹrẹnoma ngọ ki shi na uyeri. Insi Ica ngọ shi kina udumu ni, ẹrẹnoma ngọ ki shi ni iting. **35** Kindii ni, ingọ so kra ta uyeri ngọ ni iting yọ ni. **36** Insi ẹrẹnoma ngọ nadidu shina uyeri ni, uce uka shiwu na iting ba ni, ọsu ta uyeri nadidu, ọsọ ta uyeri ki ghimi

ngo kono umani agbilimo ka ta uyeri kaya erenoma ngo ni.” 37 IYesu ya kpee upii ni, ace aBafarisiye va yoro nga ula imila. Aba kya uka ula imila ki ya cica ka la. 38 Na aBafarisiye ba wo ica nu mani IYesu kpena ula imila ba uhwuru ivoro nga kono mani abo ko gheli wu ni. 39 Ate ba teri nga si, “Inu aFarisiyawa ni, inu ka hwuru utumu iwoo kina iso, ni kide no ni uder ajiya wu kina akakiya. 40 Inu abo! Inu ye nu si aghomani aju utumu nga ju ide ba? 41 Inu ma aghomani ashi bo ni ima ba ima ni ushi kide, na didu uma ki ba na pipar kukushi nu. 42 “Olo nu, aFarisiyawa! Uwe ni, uka ma Onong ima iye kide usho, okyulo, aya kina uma ere nang. Inu ta dumanoro na uju aipang kina uyoo Onong ba. Omari bo si umani inu so ju, basi ashe uce ya ba. 43 Olo nu, aFarisiyawa! Uwe ni, inu ka yoo na ama nu uka uci ododoma kide oko takwyue aYahudawa, kina ubili ika izo. 44 Olo nu! Inu shi kini alor bo angoro mani ajiya keng ka ya na ata ye bo ba.” 45 Agha aye kide aghomee umee iMusa ba yira nga si, “Aghomee, Insi ingo teri kindi ni, iyi ma ni ingo cira yi.” 46 Ni iYesu va yira si, “Inu aghomee umee iMusa, olo nu! Ka inu kpe ajiya akpara na pam mani aki bira bo uko ba, inu ta taa no bo avo ka inu shebo ko wo ba. 47 Olo nu! Ka inu ka vra alor anga agho pii ko oto Onong mani anirakpee no pili. 48 Ushi ra ni inu ki ba yira umani anirakpee nu ju. A pili agho pii ko oto Onong, inu sa tumu bo alor. 49 Kindii ni, amra Onong si, ‘Iki tuma bo kina agho pii ko oto Onong kina aghotina Ano Onong, ka pili ace agho bo, na ma ace agho bo olo.’ 50 Uwu sa ni aki ma ajiya akyuakyuari olo no umani a pili agho pii ko oto Onong ko kpaa ka

kyua na akeri asing kọ, **51** Kọ kpaa ka ayi Abila kina anga uzakariya, Aghọmani apii ka biyatẹ agoo kina uka upipar kide ọna Ọnọng. Isu tẹri nu, ayii bọ shi kaya akwyi nu. **52** Ọlọ nu, aghọmẹẹ umẹẹ iMusa! Inu kpaa aca ufumu ọna uye, inu ka kyakwyi nu ni, inu ta ghila nu ba, inu ta ba ya nu aghọ wang ughila ka ghila ba.” **53** IYesu ya kunu kọ kadu ni, aghọmẹẹ umẹẹ iMusa kina aFarisiyawa ba dẹ kọ mẹni nga nagigang, asọ pura nga ka peni uma nagigang, **54** asọ sha ka kpẹnẹ nga kide upii nga.

12 Agọlọ ra ni, ikir bajiya nagigang curu na sọ tang ace bọ, iYesu ba kpẹnẹ upii kina aghọyii nga, asi, “Inu ju na bribọ kina uyisti aFarisiyawa, aghọ ju unu ica. **2** Ba imumani afugaya ni iki kunu yọ ba, ko ni imumani ashọ yọ ni aki ye bọ ba. **3** Imumani inu tẹri kọ uyuyi ni sa a kọng yọ ka ayaye. Imumani inu tẹri kide idẹ igunu ni, aki gyoo a kpa wu ka yaya ọbọọ ajiya na pam ki kọọ. **4** “Inu ayikyo mi, imẹ so tẹri nu, inu ba kọọ ẹrẹbata aghọ pii ẹrẹnoma ba, in kini akpẹẹ upii ni, ba imumani aki bra uju ba. **5** Imẹ ki tẹri nu aghọmani inu ki kọọ ẹrẹbata nga. Inu kọọ ẹrẹbata aghọmani insi apii ni, asi ni akyuọ ufeni kide ugha. Imẹ so ba tẹri nu, anga si aghọmani inu ki kọọ ẹrẹbata nga! (Geenna g1067) **6** Ba aka gbara anurudẹri atọ na anei apai ba? Nadidu kindọ ni, Ọnọng ta yuu nga agha ayaye kọ ba. **7** Ingo ni, kina ufilikwẹ ngo nadidu ni aku pila bọ. Inu ba kọọ ẹrẹbata ba, ka inu cẹr Anurudẹri na umani a wang nagigang!” **8** “Imẹ so tẹri nu, nadidu aghọmani ayeni kite ba ajiya si inga yira mi ni, Anọ Ajiya ki kọ yeni si inga yira nga kite atuma Ọnọng. **9** Aghọmani a yeni si inga tọrumi kite ba ajiya ni, imẹ kiku yeni si itọrọ

mi nga kite atuma Ọnọng. **10** Aghọmani kpaa ẹrẹkwyue nga kini Ọnọng nga ni kaya Anọ Ajiya ni, aki yira nga uvulu nga wu, nadidu aghọmani akpaa ẹrẹkwyue nga kini Ọnọng nga ni ka ya Aghing Ọnọng ni, aki yira bọ ọlọkpaa nga ba. **11** In kini aba ni inu kite uka ta akwyi aYahudawa, ko ite agha uteri ashuwa, ko ite agha ite ni, inu ba meni ikwyi nu na imumani inu ki teri ba, ka inu woo akwyi nu kọ ba, **12** ka Aghing Ọnọng ki meę nu imumani inu ki teri ka agọlọ ra.” **13** Ace aghọ kide ikir ba ajiya teri iYesu si, “Aghọmeę, teri anayuru mi si akau uma ungọmani ate bayọ kpoo ki ya ayọ na ama mi ọka mi.” **14** IYesu ba teri nga si, “Ayul! Inga sa mi ni ime ba nu aghọ ashuwa ko ni ime kau nu imumani ate nu kpoo ki ya nu?” **15** Aba teri bọ si, “Inu sa kra, inu ju atatọ kina kọ iligba ahwula, ka ba upeni uma wọ sa upeni ọkyuọ ba.” **16** A va ma bọ ila ki teri si, “Ija ace aghọnọ upeni ju imila nagigang. **17** A va teri kide ikwyi nga si, ‘Ime ki ju na nyi? Ọka mani iki sa uma aghumu mi wọ ki lara.’ **18** A va teri si, ‘Imumani ime ki ju ye, ime ki pulu afọ mi wọ, ki vra ace akakong, ki sa uma aghumu mi kina uma mi kide. **19** Ime ki teri ẹrẹkwẹ mi si, ‘Ime shi kina uma na pam mani ime ki kọ ọdọdọma wu anyi kina anyi. Tara ni iwuru, ni sha la, ni sha sa, ni ju uvra mi.’” **20** Ọnọng ba teri nga si, ‘Ingo abo! Atii ri ni aki yira ọkyuọ ngọ wọ. Uma umani Ingo curu ẹrẹkwẹ ngọ ni ọki tee unga inga?’ **21** Umani, aghọ curu upeni ẹrẹkwẹ nga shi wudu, ashi na upeni kukushi Ọnọng ba.” **22** IYesu ba teri aghoyii nga si, “Uta kindi ni Ime so teri nu, Inu ba bra ikwyi nu ni ọkyuọ nu ba, ima ni inu ki la; ko imumani inu ki sọmọ ki ẹrẹnoma nu.

23 Ka ọkyuọ cẹri imila, ẹrẹnoma ni icẹri umugo. **24** Inu kra uunu! Aka pila bọ ba na acuru bọ ba, ashi bọ na afọ ba, kindi ni Ọnọng ka ma bọ imila. Utina nu cẹr unga uunu nagigang! **25** Inga kide nọ ni ubra ikwyi nga ki bra ukhimi agolọ kọ ọkyuọ nga? **26** Insi inu bra nọ uju ima jii kindọ ba ni, ikembọ sa ni inu sọ bra ikwyi ka aya uma ọkọkọng ushe? **27** Unu kra umani ufuru ka fọnu, aka ju bọ utina ufufugu ba, ko ọnga ususugu, kindi ni, ime so tẹri nu, ko iSulemanu, kina ọla irinofonọ nga ni, asonọ kọ sọmọ nga uma umani ucer unga ayayeng bọ ba. **28** In kini Ọnọng ka fiya ọbọng aghumu kindọ ni, unga umani Ushi wu kaidi ni, ikyua ni aki sa bọ kide ugha, inu bọ ni aki tọ ya nu ya? Inu aghọ ma aipang na jẹ! **29** Inu ba bra ikwyi ni imumani inu ki la ba, kini umumani inu ki sa ba. **30** Ajiya asing aghomani ashi bọ aYahudawa ba so wang ighọ nu uma ri, inu ma ni, Ate nu ye si inu wang bọ. **31** Inu sa ikwyi nu ka umumani ushi unga ẹrẹgọm Ọnọng, asọ kimi nu udibi uma wọ. **32** “Inu ishu ajaji, inu ba kọng ẹrẹbata ba, ka Ate nu hwiri uwhai uma nọ ọka kide ẹrẹgọm nga. **33** Inu gbura umumani inu shini bọ, kọ inu ma aghila amir. Inu wang akwyi nọ ipa nọ ufe umani ika bayọ ititang ba, upeni mani ọka kpẹri bọ nga ba ka yaya, ọka umani ba ayi mani aki ba, ba iriyi mani iki bra wọ ba, **34** Uka umani upeni ngọ shi wu ni, ọka wọ ni ikwyi ngọ shi wọ.” **35** “Inu lolu abuu nu, agbilimọ nọ sọ la ugha. **36** Inu ba kini aghọ ci sha aghọ ọna bọ ka vuwa ka ọna agya ubiya wọ ni, in kini a hwura anyu ubọ ni na asọ fumu. **37** Ọki shi uduma kukushi agira mani aghọ ọna bọ kọ vuwa ka ba peni bọ na ci na zizal. Ime so tẹri nu

aipang, aki loru abuu nga, ka t̄eri b̄o si acica ɔla imila, aki sa ka ama k̄o aligba agra nga imila. **38** Agra ra ki shi agha anyu adaduma insi aba kina abiyat̄e ating, ko kina ikwyating, ka peni b̄o na zizal. **39** Inu ye si, agh̄o ɔna ta ye akua umani ayi ki ghila id̄e ɔna nga ni, ata ki ya nga ya ka ghila ba. **40** Inu ma so ci na zizal, ka aḡoɔl̄o mani inu ta sanu ikwyi w̄o ba ni, An̄o Ajiya ki ba.” **41** IBitrus ghulu si, “Ate, idi igh̄o ighang upii ni, aȳo b̄o ta nadidu ajiya w̄o?” **42** IYesu ba yira si, “Inga shi agira aipang anga uye ukyuu, mani agh̄o ɔna nga ki ma nga uko ɔna nga, aka ma agira ush̄e imila b̄o kid̄e aḡoɔl̄o? **43** Agira anyu adaduma nga agh̄omani agh̄o ɔna nga ba peni nga ni asu ju utina nga. **44** I m̄e so t̄eri nu aipang, aki sa adidu agira ukra uma nga nadidu. **45** Insi agira nga va t̄eri ikwyi nga si, ‘Agh̄o ɔna mi ki tr̄e w̄o n̄o uba,’ na sa d̄eɛ kuca agira ba ghimi kina ayiri, na asa ghila ula kina usa ki vra, **46** Agh̄o ɔna agira ra ki ba, awii ni ata sa nga ikwyi w̄o ba, ko akyua mani ata ye nga ba. Ki vuwa ka awii mani ata sa nga ikwyi wu ba, aki ca nga nagigang. Ka ba sa ulo kina agh̄o umani ashi b̄o na aipang ba. **47** Agira umani aye imuwang agh̄o ɔna nga ni ata ju nga uci na zizal ba na ata ba ju nga ba ni, aki ju nga uca nagigang. **48** Agh̄omani ata ye nga imuwang agh̄o ɔna nga ba ni, insi aju imumani ima uca ni, aki ca b̄o nga nagigang ba. Nadidu agh̄omani ama nga uma na pam ni, aki wang uma na pam kukushi nga, Agh̄omani ama uma upam nagigang ni, aki wang uma upam nagigang kukushi nga. **49** “Ugha wu ni im̄e ba usa ka sing. Uwang mi ni, ata k̄o ta wu! **50** Ka im̄e shi kina iminimini agna ul̄o mani aki ju mi, im̄e kpaa sa aki ju mi nga! **51** Inu kpaa si im̄e ba na

uci ọkyuọ wu ka sing? Kaa yi! Imẹ so tẹri nu, ukau akwyi baijiya wu ni imẹ ba wu. **52** Kọ kpaa ka kyuakyuari ni, ọna ugna agha atong ki kau uka upai, agha apai ki la inang kina agha tai, agha tai ki la inang kina agha apai. **53** Ate ki la inang kina anọ nga, anọ ki la inang kina ate nga. Ayuru kila inang kina anọ nga, anọ kila inang kina ayuru nga. Akẹri li la inang kina abiya nga, abiya ki la inang kina akẹri nga.” **54** IYesu ba tẹri ajiya si, “Insi inu nu uyuu aviya ka iriwura ni, inu ka ju si, aviya ki kpaa, aki ba kpaa. **55** Insi inu ba nu uyuu ka use ila nusang ni, inu ka ba ju si, aki ju ọci. Asu ba ju. **56** Aghọ ju unu ica! Inu bira unu ushii asing, inu ta bira nọ ukpi amra adi akyua ba kukushi nu ba? **57** Ikembọ sa ni inu ta ki ju nu imumani isi iduma ba? **58** Insi ayikyo ọkọrọ ngọ kyaa ashuwa ngọ ni, ju ka inu yira ace kọ tra, ingọ ba tọọ ngọ ni, aki kyaa ni ngọ ki ite agho tẹri ashuwa. Aghọ tẹri ashuwa ki kyaa ni ngọ kukushi agha anirashi. Agha anirashi ki ta ngọ kide ubọ itii. **59** Imẹ so tẹri nu, Ingo taki kunu ngọ kọ ukadu ba si ingọ ja imumani asa ngọ, ba imumani iki sẹ.”

13 Akyua ra ni aghọmani sọ kọ ọka ma iYesu nga ila aghọ aGalili mani iBilatus asa si aya pii, ayii ma zọọ ya na nọ mani awa ifuu wọ. **2** IYesu ba yira bọ dita bọ inu du kpaa si adi aGaliliyawa cẹẹ ushẹ ma aghọ aGalili nu uvulu, nọ umani a ko kọng ọlọ? **3** Imẹ do taa nu, kayi, inkini inu la nọ ukpaa mani nadidu nu nudo kpuru nu kini ibọ ni. **4** Inu kpaa si usho nunanari lẹ agho mani ovra kpa ka ya bọ ka uSiluwam, kọ kyo nu a pyi oshe ma ajiya ngọ Urushelima nu uvulu? Kayi. **5** Imẹ dọ ta nọ ushiwudu ma, inkini inu lanu ukpaa ma ni, inu dọ

kpurunu kini ibo ni. **6** Ama do ma bo ighang upii do taa bo ni, ace aghimi sa no osho uweng mani a pra ka ide owra nga abo kala ikolo ada peni nga ma. **7** Ada do taa agho keri ija, ngo nu aidi anyi atai wuji ime do kyeng wang ikolo osho mi daa peni mi ma. A kpa da naa wo. Ikembob sa ado dala oka ki lilo. **8** Ada yila nga di taa ni atina mi, yawoya mi kyele yo ka anyi ayi, mi sa culu wu elobo, **9** inkini asa nga ikolo ka anyi ki ba ma ni, ado kpa ko. **10** Ace awii ni iYesu so mee ko uce oka otakwyi aYahudawa ka Awii uwuru bo, **11** ace ayiri mani aghing Isho sa nga ugunu anyi usho na ananari, aku gamu nga, aka bra nga tara na kikyama. **12** IYesu ya nu nga ni, ava ayoro nga di taa nga, ayiri akau ngo nu ugunu ngo. **13** A ciya nga avo ka didu akyua asisang ki bre Onong. **14** Agha akakong oko takwyue aYahudawa kong anang, mani iYesu ma ayiri la okyuo ka wii uwuru aYahudawa, ada taa ajiya, avo so na awii mani ala atin mani avo kyeli utina, inu ba ka dalawii la nama manok okyuo, ba awii uwuru li ma. **15** Ate yila nga di taa, "Agho ju unu ica! Kwinga kide nu aka shii nga inaa nga ko izaki nga ko uka mani aka lor bo, na kya niyo naya ma yo amusum ka awii uwuru ma? **16** Ushiwo duma ma ayiri li agho ute Ibrahim mani Isho lor nga anyi usho na ananari, ushi wo umani ashii nga ko dudii olo ka awii uwuru ma? **17** Aya taa nido ni aghomani atoro bo nga kong igho, nadidu ajiya kong ikwyifu no ima ododoma mani ado ju. **18** IYesu taa bo, "Eregom Onong lile ike? Ikembob ado malaa ko? **19** Iso lile ikir Ikpo mani ace agho pila kide uwra nga, a fonu di cii osho, anelinu ma taa asob bo kaya osho." **20** Ava

teri bọ si “Ikembọ mi ki malaa ẹrẹgọm Ọnọng kọ? 21 Iso lileẹ uyisti mani ace ayiri a kpa dize ka iribii alkama imu mara itai, sọ peni uyisti nga nadidu.” 22 A kpene utra kyaa nga ẹfelefon na anelefon, adọ mee Ajiya, na ta kyaa nga Urushelima. 23 Ace aghọ taa nga ni Ate ma ayọ aghọmani adọ peni ufoo ni adọ shi bọ aghọ ma? Ada taa bọ ni. 24 Inu ma ẹrẹkyuọ kọ ghila anyu mumeni, ime dọ taa nu ajiya na pam aki wang mani aghina, adọ bra bọ ma. 25 In kini ate ọna ghina di fowa anyu ubọ, nudo tra kọ sosing nudo hwura anyu ubọ ngọ dọ taa ni Ate ma ayọ, fẹme anyu ubọ, adọ yila bọ na taa ni, “Ime ye mi ọka mani inu ghala ma. 26 Kadu inu dọ taa ni, ayọ la di sa ni ngọ, ingọ mee ki ifon ma ayọ. 27 Adọ taa ni, ime ye mi ọka mani inu ghala ma. Inu sang nọ kọ shi mi nadidu nu, inu aghọ ju akakhiya. 28 Inu dọ ci, nọ ghula ayiri nu, awii umani inu nu iBrahim, kina iShaku, kina iYakubu, na aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng nadidu ka ẹrẹgọm Ọnọng, inu akwyue nọ ni, adọ kra nọ. 29 Ajiya dọ ba ka ushii ẹlepuwa na ushii awura, kina ushii dọ juwa, na khikha ula imila ka ẹrẹgọm Ọnọng. 30 Aghọmani asọ aghọ utumu dọ tee aghọ ite, aghọ ite dọ tee aghọ utumu. 31 Kide akyua ra ace aFarisiyawa ba di taa nga ni, “Sisang kajii kọ kyang ice ifon, ki iHiridus wang pii ngọ wọ” 32 Ateri bọ, “Inu kya ya taa ava ghumu la, ngọ nu midu wulu ushee kaidi, adumu peni okyuọ, ikyua kindii, awii atai ni ime dọ kpe utina mi. 33 Nido ni ime dọ lite nọ kyeng mi aji ne ikyua, na adawii, ushi wọ ọdọma mani apii aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng kọ uce ọka ma sa Urushelima. 34 O! Urushelima, O! Urushelima, aghọmani apii aghọ pii kọ

ọtọ Ọnọng, afeẹ aghọmani atuma bọ kọ shi nu, ẹleme kọ me wang culunu mani ananu ka culu anọ nga kide ashọo nga, nu turo nu. **35** Uwuji aya nu ọna nu kinedo ba aghu ba, ime do ta nu, nu ki va numi ma sai awii mani Inu ma, anyu adaduma kushi awo mani akin kide ẹcuwa Ate.

14 Ace awii wuru aYahudawa ni, aghila ọna ace agha aghaghe aFarisiyawa ka aya la imila, ajiya ba sa nga ica. **2** Ace agho udumu ufoọ ẹrenoma shi ka ite nga. **3** IYesu ghulu aghomeẹ umeẹ iMusa kina aFarisiyawa si, “Ọso ọdoma ni ama okyuo ka awii uwuru aYahudawa ta na nyi?” **4** Ava komo, iYesu va kpenẹ nga ki ma nga okyuo, ki shira nga na sang nga. **5** Aba teri bọ si, “Inga kide nọ, agho shi na anọ ko izaki ni ikpaa kide uhwo ka awii uwuru aYahudawa, na aki woo nga ba?” **6** Abra bọ uyira upii ba. **7** IYesu taa ighang upii aya nu ni aghọmani ayoro bọ usra agya na aso wang oko cica ọdodoma agha kakong, ada taa bọ si. **8** Inkini ace agho yolo ngo ka agya ubuwa ni, ma khikha kọ oka ọdodoma ma, peni agho kọ do yolo ace aghọmani aceẹ ngo nọ oghughe ni, **9** Aghọmani ayoro nu ka pai nu amado ba na ta ni, ngo ma awawo oko khikha, ọdodoma ingo do kong ighong, ado taa ngo ya khikha kọ oka mani ufuma wọ owe na ọdodoma ma. **10** Inkini ayoro ngo agya kya ya khikha kọ oka mani ushi wọ ọdodoma ma, kadu wọ ni inga agho mani ayoro nọ agya ba ni, inga do taa ngo ayikyo, ma khikha kawẹ. Kadu ngo do pini ujoọ ngo ka shite agho mani ngo kyeng ni bọ. **11** Aghọmani ajoọ ẹrẹkwẹ nga ni, aki shuu ni kọ, aghọmani ashuu ni ẹrẹkwẹ nga ni ado joọ nga. **12** Ataa agho yolo nga agya, inkini ngo do yolo ayoro ula imila ta agya ni,

ma ka yọlọ ayikyo ngo ma, ta anayuru ngo, ta awo ute ngo, ta anapai ngo, ta agho shi ni ufe, kpẹẹ ni ibo ma do yọlọ ngo, da do ju ngo. **13** Inkini ngo do yulo agya, yọlọ agho lamiri, agho kyeng ugunu, agho shina oħua eħinema, kana agho shi afoo. **14** Kini do wo Ingo do pini anyu adaduma, ka ushii aghomani ashi bo na utra mani ado ma ngo ko ma. Adu ma ngo ka awii mani agho kpuru kide Onong do sisang. **15** Aya kong nido ni, ayayi kide akikyo ula nga yila di taa iYesu, anyu adaduma kukushi aghomani ado la imila ni ngo kide eregom Onong.” **16** Ataa nga, apya gho yolo agya aghoghe ayoro ajiya na pam. **17** Akyua agya ya ba ni, ada tuma agira nga, ataa aghomani a yolo, ayọ kpẹẹ keli kwike. **18** Nadidu bo de agho wa ifra agho sice tane, “ameghe ebiya me wee ya nu yu. Kilikolu ayamiya. **19** Ada gho taa si ime ghe inaa uwuu itong ime do kyaa mi ya mala bo, mi do sholo ngo ya mi ya. **20** Ada gho taa si, mi ko vo ayiri, ime do bra mi ba ma. **21** Agira da vra di ma taa Ate ona nga ila, Ate ona nga da ko anang, ataa agra nga, kunu kishang ngo kpene itra ifong kina anila apuwa ngo ya yolo aghila amir, agunu, afoo na agho huwa eħenoma. **22** Agira da taa, ‘Ate ona, ima umani ngo taa ni ako kpẹẹ, oka va she wo.’ **23** Ate ona ta agira nga, akunu na kya itra ikikong, kina itra ufong ofisi, aculu ajiya na ma ghina, na tii ona mi. **24** Ime do taa nu, ko agha yayi kide agho umani ime da yolo bo ado ko gheli agya mi ma. **25** Ajiya nagigang do kiyii nga. Aba tee di taa bo. **26** “Aghomani ado ba ushi me ni, sa ayoo mi di pye Ate nga, na ayuru nga, na ayiri nga, na ano nga, na anayuru nga ayiri na agheme, ee, kina okyuo

nga ba ni, adọ bra nga utee atuma mi ma. **27** Aghomani A kpa nga ukumu ọshe nga di kiyii mi ma ni, adọ bra nga utee atuma mi ma. **28** Inkini ace agho nu awii vra ọna ayaya ni, ba adọ khikha da kala ta aso na ufe umani ọdọ ma nga na kpee utina ma? **29** Insi ama ko ta elekpa uvra, inkini ama do kpee nga ma, ajiya do sala nga. **30** Ni adọ taa si ce! Awe sang uvra ama do kpee nga ma. **31** “Agba agom nga wang kyaa okoro kina ace agom, adọ zono khikha na kala ta inga agha ajiya aji usho do bra okoro na agha ajiya aji isho ipai ma? **32** Inkini adọ bra nga ma ni, adọ tuma kukushi bo na ashi atoo da ama akwe bo. **33** Ushi wu du nadidu aghomani ashee nga ima mani aso kini yo ma, adọ bra nga utee aghoyii mi ma. **34** Unyo so odoma inkini odedogo wo kpee wo ni, nanyi wo ni uhwai do vuwa wo? **35** Unyo shina fabo ni ba imumani adọ ju nu boo ma ka ibiya, ta utaki, adọ naa wo, agho umani aso na atong okoo na ko.

15 Nadidu agho yila agonu na agho shi na uvulu a yiri ba ukushi iYesu ka ko nga. **2** AFarisiyawa na aghomee ume iMusa laa ko yeni ubra ikwyi na aso taa, adidi ajiya so yila agho vulu, adogo la imila ni bo. **3** Ni iYesu ba taa bo ighang upii, **4** Inkini ace agho kide no so na analatemi aji, ayi vuu nga, adọ ya isho lara usho na lara usho ko oka mani aka lor bo, nayawang mani uvuyo, saya peneyo ma? **5** Inkini apeni yo, adọ kpa ayo ka ya uvunga, ni ikwyifu. **6** Inkini avuwa ba do ọna, aki culu ayikyo nga na agho cice nga okoyeng natabu, nushime nu ikwyifu, migu pene anatem me mani uvu yo. **7** Ime dugotanu, Ushi wu du, aki peni ikwyifu ka yaya, kaya agho uvulu yayi mani alokpa,

kọ cee aya usho na ulara usho mani ashi yer na awang la ukpaa ma. **8** Ta agba ayiri nga, amashi ne efe azurfa usho, ama naa uzee, aki tanga ugha ka ogblimo nayeli onaa ma, aki ma ikwyi ko wang yo, nama peni yo ma? **9** Inkini ama peni yo, aki culu ayikyo nga na agho cice nga okayeng ka do taa bo si, “nu shemi nu ikwyifu, efe mani minaa la migu peni yo. **10** “Ushiwudu mido ta nu, ima ikwyifu kukushi Atuma Onong ka yaya inkini agho uvulu yayi lokpa.” **11** Amado tabu, apya agho mani aso na ano analaghemepai. **12** Anaji ta ate bo, ate mi, ma mi mame oka mani aka kau inkini aghokpo ni, atee da kau bo imumani aso neyo. **13** Aya ala nalawe najii anaji da culu omanga, A kpeno otra atakya nga ifong mani usoto, kadu aya volu ima nga kashi kuju wuru. **14** Aya kpe volu imumani aso neyo nedidu edefu ma kpaa ka ifong, amiri da kpeno nga. **15** Akyi kiya ma erekwe nga kukushi ace agho ifong kuju tina, adu agho dado ma nga ocee Alede. **16** Awang mani atii afunga ne imila mani adogu ocee alede neyo, apeni bo agho ma nga imila ma. **17** Ijiya nga ya vuwa adadota, aghami bo kide agira ate mi mani aso nu imila na pam na aka la di nirawo, ime we ni dafo wang pii mi. **18** Ime do sisang, ka ime ya peni ate mi, ki ta nga, ate mi, ime vulu kukushi agho ayaya kina ingo. **19** Ime da ma mi mani ayoro mi ano ngo ma, kpami lile ace agira ngo. **20** Asisang, dikyaa ushi ate nga. Ashi atoto ni, ate nga nu nga na aba kong ahoo nga, ati ki kyaa ukushi ano, ate nga sang ki ya kpeno nga, alako keni nga. **21** Ano tanga, ate mi, mivu agho shi ka yaya, ime vuu ngo, ime ma mi ayolomi anongu ma. **22** Ate nga taa agira nga, ‘Kaisha, ya

kpaa ugba mani uceę nọ ọdọdọma, nama sọmọ nga, nu sọmọ nga animaa kina akpọ **23** Aba na ẹna mani aceę no omala nama wa, nayọla, na ayo ju ikwyifu. **24** Ka anọ mi ri ni aku kpo nga awii na ya vuwa, aku vuu nga diya vra,' aba ju ikwyifu nagigang. **25** Anọ akong nga shi kaya ibiya. Aya ba ayayo nidona ni, aba kọng na asu sra agya na aya. **26** Ada yulo ace agira aca, aghulu nga ikembọ doguba? **27** Ata nga anayuru ngo sa, "Ọwọ ni ate ngo wa ẹna mani aceę nomala mani atakwyi ni nga na asakyo. **28** Aghakọ kọng ana, atoro nga ughila, ate nga kunu dila kọ bobale nga. **29** Ayira ate nga ditani, "Kala, ọghẹ anyẹ mani mi kyili ngo otina, mikodu torumu ima uta nguma, dunedo, ngo kọ maminga annanima ma, miya sra agya na ayikyo mi. **30** Anongu we ya ba, aghomani aya la ẹfengu nedu ngo mani asọ niyo kaya ayiri ijirija avuwa, ngo wanga ẹna mani opyi nomala. **31** Ate nga tanga, anomi kwagbawe ngo sọni ni mẹ, nedu ima mani misoneyo ọnga ngo wu. **32** "Ọso duma mani ayo sa agya ni mani ayo peni ikwyifu, mani anayu ngo adakupko, ka kyua ri ni akọ vuwa, adako vulunga kyuaryuari ni apeni nga."

16 IYesu vasa tẹri aghoyii nga si, "Akọ ju ace aghọlọ ufe ngo mani ama aghọ utina aghaghẹ nga uma si akyogho nga ya. Kọ utumu na vasa ba nga kini ila mani aghọ utina aghaghẹ nga sọ furu uma aghọ ọna kọ. **2** Aghọ ọna vasa yoro aghotina aghaghẹ nga ki tẹri nga si, 'Ikembọ ni sọ kọng kindii kaya ẹrẹkwẹ ngo? Kọ ngo kiso shin aghotina aghaghẹ mi ba.' **3** "Aghotina aghaghẹ vasa tẹri ki ikwyi nga, 'aghọ ọna mi ki kla mi kutina, ẹkebọ ni ime ki ju? Imẹ wẹ ni ishimi kina akyoghọ uwuu ba, ni mẹ hwiri

ighong kishoḷo. **4** Yauwa! Imẹ ye imumani imẹ ki ju, peni
 a klami kọ otina mi ni, ajiya sọ yira mi ki irina bọ.’ **5**
 “Avasa yorọ Ajiya mani ate ọna nga yii bọ ita, ava ghulu
 aghi ite si, ‘Imẹ kọ na agho ọna yii ngo?, **6** Avasa tẹri
 si, ‘Agarwa na anye aji. Aghotina aghaghe vasa tẹri si
 awooke, kai shang igho ishọ itong.’ **7** Avasa tẹri acegho,
 ‘Ngo ni, Imẹ kọ na yighi ngo?’ Inga vasa ter si, ‘A buhu
 nga alkama aji yọ. Aghotina aghaghe vasa tẹri si, ‘Yira
 awo, koghọ ishọ nanari.’ **8** “Agho ọna vasa joọ aghotina
 aghaghe agho taa aipang ka aju amira. Ka agha asing
 kọ bra ukeng na ajiya bọ ka asing ri kina amira ki gina
 ajiya uyeri kọ.” (aiōn g165) **9** IYesu vasa lite nọ tẹri si, “Imẹ
 sọ tẹri nọ, inu ju utina nu peni nu kono peni akwyino
 aghikyo kọ. Kin dinipeni upeni kpẹ bọ ni, aki yira nọ ki
 irina ingo taa amaa. (aiōnios g166) **10** Agho mani amaa na
 ama ni nga (aminci) ki ima shi naji ni, aki boro mani nga
 ki ma ighighe. Agho taa aipang ba ki ma shi naji, aki boro
 shi agho ta aipang ki ma ighighe. **11** In peni nu taa aipang
 kọ upeni asing ri ni, inga ki ma nọ okyọ upeni aipang
 ni? **12** In peni nu ra ju naipang kina akpara acegho ba
 ni, inga ki manọ imumani shi nga nu ni? **13** Baa agira
 mani aki bra ju irigira akyote apai, ko a toro nga ayeng,
 na ayoo ayeng, ko na ju ayeng aipang, na toro ayeng.
 Uki branọ sa ikwyi nu kọ yii onong nọ sa va sa kọ wang
 ka kyua ayeng ra ba.” **14** Ushi kindo aFarisiyawa agho
 uyoo efe bọ ni kọkọng imumani IYesu tẹri ni, avasa ta
 ishomo. **15** Ama ni IYesu vasa tẹri bọ si, “Inu bọ shi agho
 ki yeni ki ite majiya si, inu na aghaipang bọ. Amma ni
 Onong’ye ikwyi nọ, omamani Ajiya yoo na ma bọ agirma

ni, ɔbɔ ni ɔnɔŋ ka wang nu ba. **16** “Umɛɛ iMusa kinɔ unga aghɔ pii kɔ ɔtɔ ɔnɔŋ kɔni ajiya sha yii ki ma ta kɔ nga kyua iYohana aghina Abaptisman. Amma ni ata kɔ mani ateri ila ididuma inga ɛrɛŋɔm ɔnɔŋ, kwinga sɔsher naigang ka peni ughilau. **17** “Kindɔ ni uki gina nɔ yuyo nɔ umani ayaya kini ɛrɛbɔ pulu wu, mani ateri si iwoo iye vulu yɔ.” **18** Du Awo mani ashira ayiri nga kiva avɔ ace ni, aju zina awo mani avo awo mani ashira nga inga mani aju azina. **19** Aju Ace aghɔlɔ ufe, aka tsomo ugbang shino ufe, ngɔ shina amusumu aseseng ghɛŋ, aka la imila diduma kɔligba awii. **20** Ka nyu ɔna nga ni ace aghina amir shiwu na yɔrɔ nga si Ilazarus, awo mani nididu ɛrɛnɔma nga sonu igunu. Aka ba ni nga kwaligba wɛ ki ma yii nga. **21** Anga ni aka wang la imila ko na wa si ngɔ mani ekpaakaye tebura yɔlɔ ufe yɔ. Anirava ma ka kyaa kiya ghɛli irinyuru nga. **22** “ɛshi dɔ ci na aghina Amir ra vasa kpoo nga, atuma ɔnɔŋ vasa kpaa nga ki kyaa bɔ kukushi Ibrahim kɔ. Aghɔlɔ ufe vasa kpo nga, avasa na nga. **23** Akya ɔna ugha adokong ɔlo, avasa shang ɛrɛkwyuɛ nga ka yaya ki nu Ibrahim ka too, kina Ilazarus. (Hadēs g86) **24** Avasa yɔrɔ ki tɛri si, ‘Ate Ibrahim, ko ohomi, ngɔ tɔma Ilazarus ka ata anevo nga kidɛ amusum ka ta mi ka irɛghɛmɛ ki imɛ kɔŋ oghɛŋ, ki imɛ sɔ kɔŋ ɛrɛnɔma kidɛ ɔghari’. **25** “Ibrahim vasa ter nga si, shuni fa anɔ mi, Akyua mani ngɔ shika ayasing ri ni, ɔshi kina uma ɔdɔdɔma, Ilazarus ko ɔlo, awuji asɔ kɔŋ ododuma, ɔngo sɔkɔŋ ɔlo. **26** Odiduwuma ni, ka biyateng mayo kini inu ni, uho ɔghoghe ɔkyɔkuyo nagigang, na kyer mani acayɔ ki bira bɔ gina ki kyaa ɔkɔushiya ba, acawɔ kɔnɔ ma gina

kọta ọkọshiyi ka ba ọkọdu.’ Unu ma nudo buranu gana diba ushimayoma. **27** “Awo shine efe ba tẹri si, ‘Ngọ ate, ime so shorong, tọma nga ka akya ọna ate mi. **28** Imẹ so na anayu atong aniragheme, akya kaya pighi ni bọ, abu ma kono ma ba okokong olo ogigang riba. **29** Ibrahim ba tẹri si, Ai na anayur shi kono umẹ iMusa kina awọ anga agho pii ko oto Onong, akong uma umani atẹri bọ.’ **30** “Aghono upeni vasa yira si, kayi ate Ibrahim, insi ace agho sisang ka lor ki kyaa ukushi bọ ni, aki lokpaa.’ **31** “Ibrahim vasa tẹri si, ‘Inkini a kong bọ umẹ iMusa kina nga mani agho pii ko oto Onong so tẹri ba ni, ko ni awasi ace agho sang kide aghopko ni, aki kong bọ nga ba.

17 IYesu tẹri aghoyii nga si, “Ima usa uvulu ni iyi ya ni iki ba, nedo ni, olo, aghomani anga sa ukpaa! **2** Numana ace agho nu sa ayayi kide abe anano uvulu, oki पे nga ni agira nga utii uhwo wu ko omoo nga, na feni nga ka eremya ighighe. **3** Inu kala erewe nu, inkini anayu vuu ni, yeni nga ubira ikwyi ngo, inkini ala ukpaa ni ya nga ya. **4** Inkini avuu iri tinsara ka awii yayi ni, aba vuwa iri tinsara dimata si, ‘Imẹ lokpaa,’ Osọ mani ingo ya nga ya.” **5** Atina iYesu tẹri Ate si, “Kimi ayọ uma aipang ko!” **6** Ate ọna yira si, “Insi inu sina uma aipang na ji kini ikir ikpo ni, inu so tẹri udii oshẹ, ‘Ya ukadi ko kya ngo eremya ighighe,’ Aki ju ima utẹri ngo. **7** Insi ace agho kide nu ni asi na agira uwuu ko uce atẹm ni, a toro ko vuwa ka aghumu ni, aki ju nga si, ba ko ba cica ko la imila?’ **8** Aki tẹri nga si, ker mi imila oghẹ ka ime la mẹ sa, somani ingo ya dola onango ma?’ **9** Adodu sa agira la iza nọ mani aju imumani atẹri nga? **10** Ushi wu du, inkini inu ju

nɛdu imumani atɛri nu, inu ju si, 'Ayo ni agira bo, ayo ta
 mayi ba, ayo ju imumani ayo bra uju.' **11** Ace awii ni iYesu
 la ite nu ukeng kyaa Urushelima ni, aba ghila ka amaa
 aSamariya kina aGalili. **12** Aya sang ughila ace anifong
 ni, aghimi usho aghono ubili vasa ba peni nga, ateng ka
 atatso. **13** Asa shang iliwye ki tɛri si, "Ate Ona iYesu, ko
 aho mayo," **14** IYesu ya nu bo ni, aba tɛri bo si, "Inu kya
 ukushi afirist ka anu nu, adogo keng ada ba na pupar. **15**
 Ayaye kide bo ya nu na apeni okyuo ni, aba vuwa nga
 na so bre Onong na iliwye ighighe, **16** Aba kpaa ka afra
 iYesu, adogu sa nga elenau. Inga ni agho aSamariya nga.
17 IYesu yila nga dita, "Ba agho usho bo mi ma bo okyo
 ma? Ki alara usho ushe wu? **18** Apeni bo agho mani aki
 vuwa da ama bre Onong ma, agho biba ri nga ka ayayu
 nga? **19** IYesu ta nga, "Sisang ka ingo ki kyeng ngo, uma
 aipang ngo ma ngo okyuo. **20** Ace akyua ni, aFarisiyawa
 sa ghulu iYesu nga akyua mani ergom Onong ki ba wu,
 ayila bo si, Ergom Onong ni, aki nu bo wu ne ica ma.
21 Aki tɛri nga bo si, 'Awuji ma,' Ta awudu ma, ergom
 Onong shi kide nu wu." **22** Aba tɛri aghoyii nga si, "Akyua
 ki ba angso mani inu du wang unu awii yayi kide awii Anso
 Ajiya, inu du nunu ma. **23** Aki tɛri nu si, 'awuji,' ko ni,
 'awudu!' Inu ma kyaa ma, inu ma kiyi bo ma. **24** Kono
 umani inyigha ka tsuma ki ma uyeri, kusang ka udi uka
 ki kya wu uda uka, umani uki shi wudu awii mani Anso
 Ajiya ki ba wu. **25** Uma ri ta ko ba ni, sa azono mor awiya,
 ka ajiya akyua ri ba toso bo nga. **26** Kono umani uba ka
 akyua iNuhu ni, umani udoshi wudu ka kyua uba Anso
 Ajiya. **27** Ajiya so la, na sa, na ju obuwa, aki ma obuwa,

ka ama fuma awii umani iNuhu ghila nga օgbօlօ wu, anitsum nօ ugya sa ba ki ma pili bօ nadidu bօ. **28** Umani aju wudu ka akyua iLutu, ajiya ki shi kօ la, na sa, gheli, na gbara, na pila, na օvura. **29** Awii mani iLutu kunu nga ka aSodom ni, ada shi ugha na օteghօ ugha ka yaya, uma pili bօ nadidu bօ. **30** Umani uki shi wudu ka awii uba Anօ Ajiya. **31** Awii ra ni aghօmani asօ ka ya ubօ na, uma nga sօ kide ubօ ni, ama shulu ka aya kpaa mօ ma. Kindօ na aghօmani ashi ka aya ibiya, ama vra ma. **32** Inu Shuni na Ayiri iLutu. **33** Nadidu aghօmani awang kyo օkyuօ nga ni, aki peni bօ wu ma. Aghօmani ama օkyuօ nga ni, aki kyo wu ya. **34** Imօ so tօri nu, aya pai do shi kaya iculo iyi, aki kpaa agha yayi naya agha yayi ya. **35** Ayiri apai ki shi ko uhօ kօ ukuyi, aki kpaa ayi naya ayi ya. **36** Aki nu ajiya apai kaya ibiya, aki kpaa ayayi na ya ayayi ya. **37** Aghulu nga si, “Kabi wu, Ate?” Ayira bօ si, “Uka mani օkօng sօ ni, ukadu wu ni օghavu ka culu wu.”

18 IYesu ma bօ ice ighang upii di ta si, usօ udu mani aka pii nօ օnօng, ama kla ma. **2** Asi, “Ace aghօ tօri ashuwa sօ aghօmani aye nga օnօng ma ka ice ifօng, aka duma nga na ajiya ma. **3** Ka ifօng ni, ace ayiri aghօ ukpo la ko keng ushi nga, na shօrօ nga si, ‘Ghila abiyating mayօ kina ashomi.’ **4** Azօnօ tօrօ nga, amada vra di ta ka ikwyi nga si, ‘Kօnօ umani imօ ka tօ mi օrօbata օnօng ma, imi ka ba damami na ajiya ma, **5** Umani ayiri ri kօ dama mi wu ni, imօ do ghila abiyatng bօ, ama la ko damami ma nula kukeng ma.” **6** Ate ba tօri si, “Inu kօ ima umani aghօ utօri ashuwa atօr ri tօri! **7** օnօng du ma nga ajiya nga mani anga huwa na aka ci atii kina atօnօ imumani

awẹ ma? Ado va ki laa nga kọ shẹbọ kọ? **8** Imẹ do ta nu, aki wọmọ ughila abiyating bọ. Ni, Anọ Ajiya yọ ba ni, aki ma peni uma aipang ka sing ri?” **9** IYesu va ma idi ighang upii ka aghọmani A kpa akwyi bọ si ibọ ni aghọ ju aipang bọ, na aka jer ajiya ushẹ, asi, **10** “Ace ajiya apai ghila ọna Ọnọng ka aya pii nọ Ọnọng aghaye kide bọ ni ubafarisiye bọ, ada aghaye ni aghọ yira agonu nga. **11** Ubafarisiye ba sisang ki pii nọ Ọnọng ka ẹrẹkwẹ nga na asu ju si, ‘Ọnọng, imẹ sa ngo ẹlẹnau, nọ mani imẹ shimi lile ọshẹ ma ajiya ma, aghọ dara itra, aghọ ju uma ububi, aghọ wang ayiri, mi shimi lile aghọ yira agonu ri ma. **12** Imẹ ka kpẹnẹ anyu mi ẹlẹpai kide awii atinsara, imi ka ma ima iye kide ushọ nadidu imumani imẹ peni.’ **13** Ni, aghọ yira agonu ra tara ka atatọ, ashang nga ẹbice nga ka ayaya ma, ashi kọ kha ẹkọ nga, ado ta si, ‘Ọnọng, ko ohomi, ka imẹ ni aghọ uvulu nga!’ **14** Imẹ do ta nu, ajiya ri avuwa nga aca nọ utomu ikwyi ka ibate Ọnọng. ka nadidu aghọmani ashang lekwyi nga ni, aki shulu ni nga, aghọmani aka shulu ni lekwyi nga ni, aki shang nga.” **15** Ace aghọ bọ ba nga na anọ ajaji bọ ka ama piya bọ, aya nu nedi ni aghoyii nga yeni bọ ọbira ikwyi. **16** IYesu ba yọlọ anọ ajaji kushi nga, ki ju si, “Inu ya anọ ajaji ka ba ushimi, inu ma kara bọ ma, ẹrẹgọm Ọnọng ni Inga ighọ bọ kọ. **17** Apapang ni imẹ do ta nu, aghọmani ayila nga ẹrẹgọm Ọnọng lile ọmani anọ ajaji ka aju ma ni, aki ghila nga ẹrẹgọm ma.” **18** Ace aghọ ite ma ajiya ghulu nga si, “Aghọmẹ adaduma, ikẹmbọ ni imẹ duju ki imẹ ki imẹ peni ọkyọ ni Ushi wu na amara ba?” (aiōnios g166) **19** “IYesu ba ta nga si, ikẹmbọ sa ni ingọ du yolomi agha adaduma?

Ba ace agha adaduma, Ọnọng nga ka yayu nga. **20** Ingo ye imumani Ọnọng ta, ma wang ayiri agho ma. Ma pii agho ma. Mayi ma. Ma ta ater kaya agho ma. Ma ate ngo kina ayuru ngo elehuako bo.” **21** Ada tasi, “Ime kuju umali ni ime doshi anano.” **22** IYesu ya ko nedi ni, ata nga si, “Ima iyiye she ngo, gbala imumani ngo so neyo nadidu, ka ingo kau agho shi namiri, ingo du peni upeni ka yaya. Ingo dado ba ngo ma kiyi mi.” **23** Aya ko nedi ni, ikwyi nga bira yo, ashi aghono upeni nagigang. **24** IYesu ya nu nedu ni, ata si, “Uki shi nu ulo mani agho upeni ghina eredom Onong! **25** Uki piye ni uyuyo mani urakumi ghina ofong alura, mani aghono upeni ghina eredom Onong.” **26** Ajiya ya ko nedi ni ada ta si, “Inkini ushiwudu ni, inga ki peni ule wudu? **27** IYesu yira bo dita si, “Uma umani ula lekyo ajiya ni, ula bo elekoyo Onong ma.” **28** IBitrus ta si, “Ayo ko ya uma umani ayo shini bo ya, ayo ki yii ngo.” **29** IYesu ta bo, “Aipang, mi do ta nu, aki peni bo aghomani ado ya ona, ta ayiri nga, ta anayuru nga, ta agho biye nga, ta ano nga, kaya eredom Onong, **30** Na alar upeni imumani ipiye ididu ka kyuali, ka yaya aki peni okyuo no shiwu na amara ma.” (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Ada kpaa usho na apai li ki kya uhvou, dita bo si, “Uwuji, ayo ki kya bo Urushelima, nadidu uma umani awo kaya Ano Ajiya, ka avo ma agho pii ko oto Onong ni iki hura. **32** Aki gbala nga kukushi aghomani ashi bo aYahudawa ba, na sila nga, aki ju nga ububi, aki taa nga akpe. Aki ker nga na aiwili, ka apii nga wu. **33** Awii itai ni, aki sang.” **34** Aghoyii nga ta kpele bo ima iyiye kide no uma ri ma. Asho wu no ima, ni ata kpele bo imumani aso taa ma. **35**

Aya ba ayayo na aYeriko ni, ace afo ci ka uhwo utra ado shor. **36** Aya kọọ na ajiya na pam so wolu ni, ada ghulu si ikembọ ki ba. **37** Ataa nga si iYesu anga aNazaret nga sọ wolu.” **38** Ada shang ẹlẹwyi di taa si, “iYesu Anọ uDauda, kọọ ahomi!” **39** Aghomani ashi kite nga yeni ọbira ikwyi, ni aba ta A kpa ki kimi wu, “Anọ uDauda, kọọ ahomi!” **40** iYesu da tara di taa si “Aba ni nga kushi nga, aya ba ayayo ni, aghulu nga si, **41** “Ikembọ ni ingọ wang si ime ju ngo? Afoo da yira nga di taa si, “Ate, ime wang mani mi peni ukyoo uka.” **42** iYesu taa nga, “Yila ukyoo uka! Uma aipang ngo ma ngo okyuo.” **43** Ka akyua ra ni, apeni ukyoo uka, akiiyi iYesu, adogo bre Onong. Ajiya nadidu ya nu nido ni, a bre Onong!”

19 iYesu ghila ide ifong Ajeriko na aso woru ya. **2** Ace ajiya shiya aghono uca si iZakka agha aghaghe uyira agonu, ashina upeni. **3** A wang mani inga ta nu iYesu, ni ata bra nga ba ka agna ni ashi agbabgbulu, ka ajiya shiya na pam. **4** Aba lite ki ya kiya nga aya oshẹ uwe ka anu nga ka udu utra ko ni iYesu ki ba wu. **5** iYesu ya fuma uka ni, aba sang ẹrẹkwẹ ka yaya ki tẹri si, “iZakka, shulu kaishang ka iyiya ni onang ko niki shulu wo kaidi.” **6** iZakka ba shulu kaishang ki yira nga ni ikwyifu. **7** Ajiya nadidu ya nu kindi ni, aba der ko tẹri uma, aba tẹri si ona aghina avulu ko ni ashulu ko. **8** iZakka sisang ki titara, ki tẹri Ate si, “Nu, Ate! Ukadii ka kyuari, iki kau upeni mi ka biyating ki ma aghina amir, aghomani ikula akpara nga ni, iki biya nga sori nari ka ya imumani isala.” **9** iYesu ba tẹri nga si, “Aidi ni, ufoo ba ona ri, ka anga ni anọ Ibrahim nga. **10** Ka Anọ Ajiya ba ka aba wang imumani ivulu yo,

ka afoo yọ.” **11** Asi kidẹ uhuri uma ri ni, iYesu ba lite
 nọtẹri bọ ice ighang upii, ka aya sang ufuma Urushelima,
 Ajiya huri kini ẹrẹgọm Ọnọng ya sọ ba yayọ ni. **12** Avasa
 tẹri bọ si, “Akuju ace Ajiya na ajee nga ka ọna ẹrẹgọm na
 ki kyaa ice ifọng ititọghọ kaya ma nga ẹrẹgọm, na avuwa.
13 Aba yọrọ aghọ ushọ kidẹ agira nga, ki ma bọ apam
 ushọ, aba tẹri bọ si, ‘Inu tiliwu sa ime ya vuwa.’ **14** Ni
 Ajiya ifọng wang bọ nga ba, na aba tuma atina kọ utumu
 nga si, ‘Ayọ ta wang yi si ama ajiya ri ẹrẹgọm bayọ ba.’
15 “Aya lo nga ẹrẹgọm ni, aba vuwa nga aca. Asa tuma
 na agira na ama bọ ufẹ ra, ka nu ta atiliwu ki peni ima
 kaya. **16** Aghi ite ba ki ba ju si, ‘Ate, upam uye ngọ ma
 apam ushọ.’ **17** Aba ju si, ‘Agira adaduma! Insi ingọ ju
 aipang kaya ima uji ni, ime sọ ma ngọ ẹrẹgọrọ ufọng
 ushọ.’ **18** Agha ipai ya ba ni, aba ju si, ‘Ate, upam uye
 ngọ ma apam atọng.’ **19** Ate ọna ba yira si, ‘Ingọ mani,
 iki ma ngọ ufọng utọng.’ **20** “Ace agira va ba ki ba tẹri
 si, ‘Ate, upam ngọ wel! Imẹ kyo wu kidẹ ugeẹ ugyauto
 ki shọ. **21** Ki huri ẹrẹbata, ka ingọ ni ice ighọ ajiya yọ,
 utili ni ngọ lọ. I ngọ ka ba wang uma ijirija, ingọ ka curu
 ọka umani ura pila ngọ ba.’ **22** Avasa tẹri nga si, ‘Ingọ ni
 agira ababi ngaa! Imẹ ki ju ngọ ashuwa ka ya imumani
 ingọ tẹri kina anyu ngọ. Ingọ ye si ime ni ajiya nga nu
 utili kini ime lọ, aghọ wang uma ijirija, ime ka va curu
 ku uka umani ira pila mi kọ ba? **23** Insi ingọ ye kindi ni,
 ikembọ wu sa ni ura sa mi nga ufe kọ uka ukyuru ufe wu
 ba, insi ime vuwa ni ime peni ice ima ka ya nu ufe ba?’ **24**
 Avasa tẹri ajiya mani ating kọka si, ‘Uyira aghọ upam
 uyeng ka ama aghọ apam ushọ ra.’ **25** Avasa yira ki tẹri

nga si, Ate, ashina apam ushò!’ 26 Aba yira si, ‘Imẹ sọ tẹri nu, nadidu ajiya mani ashi kini ima ni, aki kyimi nga wu. Aghomani ashi ni ice ima ba ni, animu mani ashi ni yọ ni, aki yira kọ kuku shinga. 27 Aghomani atọrọ mi kina agho mani awang bọ si iju ẹrẹgọm ka ayakwyi bọ ba ni, inu ba ni bọ kọkẹ ka pili bọ kọ ki temi.” 28 IYesu ya tẹri kindi ni, avasa lite ki kyaa Urushelima. 29 Asọ fuma aBetafaji kini aBetani ka ikyor ugbana Uzaitun ni, avasa tuma atina nga agha apai, 30 Ateri bọ si, “Uya ghila ẹfong ite nu ra, insi inu fuma ni, inu ki ya nu ace anọ izaki ni agho kọ kila nga ba na alor. Ni usa shii kọ bau kọkẹ. 31 Insi ace agho ju si, ‘Ikembọ sa nusọ shii anọ izaki ni, tẹri nga si Ate nga wang.” 32 Aghomani atuma ba woru kiya nu kono mani iYesu ateri bọ ni. 33 Asọ shii izaki ni agho anọ izaki ba ghulu bọ si “Ikembọ sa na asọ shii izaki?” 34 Aba tẹri si, “Ate wang kọ.” 35 Aba kyaa ni nga kukushi iYesu, a feni ugbang bọ kaya anọ izaki ki tiya iYesu ya. 36 Asọ kyeng ni, ajiya ba ta ugbang bọ kọ utira. 37 Aya sang fuma Urushelima ni, ukọ mani utira shishiri uka ugbana Uzaitun, ni ikir aghoyii ba ni ikwyifu na sọ brẹ Onong ni ẹrẹwyuẹ ighighe ni uma usa uwo ica na anu, 38 “Anyu adaduma ka agom na aki ba kidẹ nọ uca Ate! Ikwyifu shi ka yaya, ujọọ kukushi Onong!” 39 Na ace afarisiyawa ashi kidẹ ikir bajiya vasa tẹri nga si, “Aghomeẹ, ger aghoyii ngo!” 40 Ava yira si, “Imẹ sọ tẹri nu, insi ajiya mi komo na kikiri ni, atighi ki ca kpaa.” 41 Aya fuma ayayo ki nu ifong Urushilima ni, aba ci ni ifong. 42 Imẹ kọ tẹri si, “Insi inu ye imumani iwang sa nu peni utomu ikwyi, ni ashọ wọ ki ica nọ. 43 Akyua ki ba nọ

mani asho nu vra irivii ka ghiminọ, ka adara nu kọ iligba
 ikyor. **44** Aki ta nọ ki ẹrẹbọ, inu kina anọ nu nadidu, aki
 ya bọ uce utighi kaya uce ba, ka inu ta yira nu si Ọnong ki
 ba ọka ushi nọ ba.” **45** IYesu vasa ghila ọna Ọnong na asọ
 kla aghọ gbra uma. **46** “Akọ woo,” atẹri bọ si, “Ọna mi ki
 shi ọna upii nọ Ọnong, ni inu kọ sawọ nọ tee ọka aghọ
 dara itra.” **47** Ko agbawii aka mẹẹ bọ kide ọna Ọnong.
 Ni Afirist akakong kina aghomẹẹ iMusa, kina aghite ma
 Ajiya awang utira mani apii ngau. **48** Ni ara peni bọ ba, kọ
 upii ghila ikwyi akwinga mani shi kọ kadu.

20 Ace awii ni asọ mẹẹ ajiya kọ ọna Ọnong na tẹri bọ ila
 ididuma, afirist akakong kina aghomẹẹ iMusa, kina, agho
 akakong ọna Ọnong, ba ukushi nga. **2** Atẹri nga si, “Ter
 ayọ ebga ẹrẹkyuọ ngọ du ju diji ima go,” inga ma ngọ diji
 ẹrẹkyuọ?” **3** IYesu yira bọ si, “Inga ma wang ghulu bọ
 upii. Nutami, **4** Ubaftisma mani iYahaya ju ngọ ayaya
 go, ta ngọ ajiya ko?” **5** Asa pughe na ace bọ, ki tersi,
 “Inkini ayọ tersi, ‘Oghala ka yaya’, aki tersi, ‘Ikẹmbọ sa nu
 manọ aipang nenga ma?’ **6** Inkini ayọ tersi, ‘Okoshi Ajiya,’
 “Nedu Ajiya ki tayo kina ọtighi, ka Ajiya yira si iYahaya
 so aghọ pii kọ ọtọ Ọnong.” **7** Kin nu a tersi, “Abọ yebu
 ọka mani akunuu ma.” **8** IYesu tersi, “Ngama ki terbọ ma
 ta egba ẹrẹkyuọ nga sọ ju uma ri ma.” **9** Asa ter Ajiya diji
 ighang upii, Ajiya pra ebiya ada ma a piya awo wu uta yo
 asa kunu uking diya tere naghe gang. **10** Oghe curu imila
 ya ba ni, ada tuma agira nga kushe awo mani ado kyeli
 abiya, mani ni ama nga anele ekolo ngọ ebiya. Awo keli
 ebiya da kaa nga di kara nga avura a vura avo ijirija. **11**
 Asa tuma ace agira, amma ni aya va kpeni nga di kaa nga,

ki ju nga ububi avura avo kijirija. **12** Asa va tuma ngo atai, asa sa nga ugunu ada feni nga nau. **13** Agha ija ba teri si, ikembọ ni ime su ju? Ime ki tuma na anọ mi, aghomani mi yoo ta aki nu ọkpọtọrọ nga ni. **14** Aghọ yira uta ija ya nu nga ni, avasa teri ace bọ si, “Aghomani aki lara ni ija we, tara ni pii ngau, ka ija tee aghamayo!” **15** Avasa feni nga kọ tumu ija, ki pii ngau. “Ikembọ ni aghọ ija ki ju bọ? **16** Aki ma pughe awo keli abiya na ma ace aghọ bọ abiya.” Ajiya ya kọng kin dini avasa tersi, “Ọnọng maya ama lele kindi ba ma!” **17** Amma ni iYesu sa bu ekah di wulu bu, ekyamu na teri ki mamana awo la, “Ọteghe mani awo vra tọọ bọ owo cẹẹ nọ ọdọdọma?” **18** “Nadidu aghomani A kpa kaya utii la aki wula nga awawu, awo mani ni ọtee la kpaa ka ya nga aki honga.” **19** Aghomẹẹ upii iMusa kini ifirist adogo wang utra A kpẹnẹ nga, aye ataa diji ighang upii kaya bọ wọ amma ni akung ẹrẹbata Ajiya. **20** Ala ko kyu nga, ada tuma awo sa eca ada ju lalei agho apapang. Asa ikwyi mani a pkani iYesu kaya peye mani ataa mani a ta nga kayelivo agho ite. **21** Agho mani atuma aghulu nga, “Aghomẹẹ, ayọ yisi ngo do pughi kini ọmer imumani sọ aipang ngo shi ngo no wang elekyee ma ngo do mẹẹ ọtra Ọnọng na aipang. **22** Ọsọ дума ayọ ma ukaisar efee ẹrẹbọ ta ayọ ma ma ba?” **23** Amma ni aya pkre amarabu asa terbu, **24** “Yeni mi udinari. Ibice inga wo so ka ya? Ateri si ukaisar. **25** Ada terbu si nu ma ukaisar ima ni so ngo ukaisar nudi ma Ọnọng ima ni ọso ngo Onong.” **26** Abra bu pkane nga nu uvu kaya ọpughi nga ma kide ma Ajiya. Ada vasa ko wica ọgere ọpughe nga, asa bọrọ kọmọ. **27** Ace aSadukiyawa, awo mani ateri ba usang ka

olọr ba, asa ba kukushi iYesu nu uwulu. **28** “Aghọmẹẹ,” iMusa wọsi, insi ajiya kpo kiya ayiri nga na ashi nga kina anọ ma, anayuru nga sọ vọ nga ka apeni anọ.’ **29** Na, akọ ju aca Ajiya atinsara. Ẹrẹkwyue kọng kovo ayiri amma na akọkpo, a jer anọ ba. **30** Agha ipai vasa vo ayiri kuma, avasa kpo ba anọ ba. **31** Agha itai ma kindi. Ava ju si nai dubọ ka ti ni sara avoo ayiri ra, ava kpurubu ba anọ ba. **32** Aya kpẹẹ ni, na ayiri vasa kpo. **33** Ka kyuari ni, kọ sang alọr, ayiri ki shi ngọ nga? Ka akọ voru nga ka tinsara bọ.”

34 IYesu vasa teribu si, “Ajiya asing reni ka voru ayiri, aka va ma ayiri ubọwa. (aiōn g165) **35** Amma ni aca aghọ bọ aki wang usang alọr, ka va ci sang alọr uki ba aki voru bọ ayiri ba, aki va ma bọ ubọwa ni bọ ba. (aiōn g165) **36** Aki va kpuru bọ ba; asọ kina atuma Ọnọng bọ ni. Asọ Anọ Ọnọng, donma asọ anọ sisang ka alọr. **37** Ki, iMusa nye ni ka yaye si, agho mani akpobu na ki sisang. Ila ushi uzuzi mani ula ogha, apii ka yirkwi Ate si, ‘Anga shi Ọnọng Ibrahim, Ọnọng Ishaku, kini Ọnọng iYakubu.’ **38** Inga shi nga Ọnọng agho kpuru wu ba, Amma ni Ọnọng agha kyo, kọ shi nga kwinga sa awo kyo.” **39** Ace aghọmẹẹ iMusa ava peni ki tẹri si, aghọmẹẹ uter na ki kya!” **40** Kin dini apeni bu awo wulu uce upii ba. **41** IYesu terbu, “Ikẹmbọ sa ni aki tẹri si ukristi anọ udauda nga? **42** Udauda ki kirekwyue nga ter ka awọ uZabura si, “Ate ayaya tẹri Ate ọna mi si, “Cica ka avọ lami, **43** Si ime sa agho tọrọ ngọ ka ata efrang.” **44** “Udauda vasa yulo nga ‘Ọnọng.’ Aki ju na nyi ka yurọ nga si anọ udauda?” **45** IYesu tẹri aghoyii nga ki tema Ajiya si, **46** Uju na brẹbọ kina aghọmẹẹ iMusa, agho wang sọru ugbang kọkọng na ki goru, awang si

abili bọ ka ika ula ize, awang si ama bọ ikọci ẹdiduma ki ka takwyue aYahudawa, kini ekọci ẹdiduma ka ọka agya. **47** Abọ shi agho la akpara ayiri mani aghimibọ kọ kpurubu, naka pii nọ Ọnọng ki gbigbang ka nu bu. Aki ju bọ aleshuwa ababi.”

21 IYesu sang rikwyẹ ki nu ace aghonọ upeni na sọ ma uma kide upeni bọ kọka ukyuru uma ọna Ọnọng. **2** Avasa nu ace ayiri mani ashina amiri na aghimi nga kọ kpoo aba ọsa anini apai na ra fuma ọkobo ba. **3** IYesu vasa tẹri si, “Imẹ sọ tẹri nu aipang si, imumani aghilamiri aghomani aghimi nga kọ kpoo ra asa ni, ucer unga aghoshe na didu. **4** Ka inu ma naidu nu kide nọ upeni bọ kọ, ni anga kide namir nga ni ama imumani ashi ni yọ ya nadidu kọ uci nga.” **5** Ace aghoyii iYesu vasa tee agho upii kaya ọna Ọnọng, nọ ukyer mani aju na atii adaduma, kina ighonọ uma mani ama. IYesu vasa tẹri si, **6** “Kono mani inu sọ kyoo kakyakyua ri ni, akyua ki ba nọ mani ba uce atii mani aki ya ka ya uce ba, kogba ni aki yiniwu kaya uce.” **7** Avasa ghulu nga si, “Aghomee agba awii ko nudi ki ba wu? Agba amaa nga niki nu ka kyua mani udibi uma sobawu?” **8** Avasa tẹri bọ si, “Inu ju naibor, ace agho ba ghimi nu ba. Ka Ajiya nagigang ki ba ki dinọ uca mi, aki tẹri si, ‘Imẹ shi inga!’ Akyua ya sang uju. Inu ba yii bọ ba. **9** Inu ba kono ẹrebata ba ipeni inu kono ila okoro kini obira ikwyi ni. Iyi ya ni ummari ki kyọ uba, ni amara sonọ kọ sa nga uba ba.” **10** Avasa lite nu tẹri si, “Erebong ki koro kini erebong, eredom kini ice. **11** Aki ju zur erẹbọ ububi, kini idafọ kina idumu ibibi. Aki nu uma lo ẹrebata kina uma sira uwo ica ni ọsọ ba ka yaya. **12** Uma ri tawu

ba ni, aki kpene nu, kaya lolu ka aju nu ububi. Aki kyaa ni inu kite ukọ shor Onong ka asa nu kọ bọ itii. Aki kyaa ni inu kukushi agom kina agho ite kide no uca mi. **13** Udiwu ki manog agolo uteri ice ima ka ya erewe mi. **14** Kin dini, ucinuye ki ikwyi nu nakwya soshiwu si aki peni nu ubira ikwyi kọ mani usọ darakwyinu ba. **15** Iki manog ighang kini uye ukyuu mani ba ajiya ayeng kide agho shi kọ ju irisho kini nu ba, aki bira bọ te te upii ko na linang kini ima uteri no ba. **16** Ate nu, kina anọ nu, kina ute nu, kina ayikyo nu aki ta nu tumu, ka vasa ka pili ace agho nu. **17** Kwinga ki toro nu ko uca mi. **18** Kindu ni ba ajiya ayeng kide nu mani ufilikwyi nga ki vulu ba. **19** Peni ubira umor ni, uki lang. **20** Du akyua mani inu nu aghomani akpo na ghimi Urushelima ni, uki kpele si akyua saba mani aki puluwu. **21** Kin dini aghomani ashi kide aYahudiya ni, ati bọ ka kyabo ayanokong kong. Aghomani ashi kide efung na kunubo, aghomani ashi ka ufung fisi ni aba aghila idefong ba. **22** Ka akyua anang Onong ya ju ka ahura imumani akọ woo. **23** Ima erabata yo na ayiri shina afo kina ayiri go anọ kaidu akyua ra! Ka olo ububi ki ghila erabong, anang Onong ki shulu kaya akwyi bajiya. **24** Aki pili ace agho bọ na anyu ikuma, ka va kpene ace agho bọ, ka kyabo iri gira kucenu ufong. Aghomani ashi bọ aYahudawa ba ni aki ju Ajiya Urushelima aikiya, sa akyua ya fuma. **25** “Aki nu umumani umee erabata kaya eremo, kini upere kini eyere. Ajiya aya sing ki ba zo bọ ni erabata konu uvila ogya kide avong ni. **26** Ajiya ki peni ayi ukpaa ni erabata, aki kong erabata konu kyoo umumani oso ba kini yi ka sing ri. Ka aki zuru aya eremo. **27** Akyua ra wu

ni aki nu Anọ Ajiya na sọ ba kide amọ kini ẹrẹkyuọ nọ
 ujọọ ughoghẹ. **28** Insi uma ri dẹkọ ba ni, titara kọ shang
 akwyẹ nu, ka ufo nu ya ba ayayo.” **29** IYesu vasa ma bọ
 ice ighang upii si, “Inu kra ushi uweng kina ashi nadidu.
30 Insi aya sọ ju afa asasa ni, inu ka kyakwyinọ ka kpẹlẹ
 si ẹrẹkpẹrẹ yasọ ba. **31** Kin diwuni, insi inu nu ighọ nu
 uma ri nọ ọsọ ba ni, inu ye si ẹrẹgom Ọnong yasọ ba. **32**
 “Aipang ni sọ tẹri nu Ajiya aikuari ni, aki kpuru bu ba sa
 uma ri naidu ba kaya ica bọ **33** Ayẹrimọọ kina asing aki
 puluwu, ni upii mi ki puluwu ba. **34** “Uci nu ye, Inu ba
 ya ula kina vura kuma, kina ubira ikwyi asing ukpaa nu
 ikwyi kọ ba, Kọ umani awii ra ki ba ba uye ka ma kpaa nọ
 kini ayi nga ni. **35** Ka ki ba kaya ẹrẹkwẹ kwinga mani
 aci ka sing ri naidu. **36** Ci nu ye, nu sa pii nọ Ọnong ko
 gbakyua kọ peni akyuọ langkọ kọ umumani ukibani, kọva
 tetara kite Anọ Ajiya.” **37** ko gbawii ni, iYesu ka mẹẹ kide
 ọna Ọnong, ni ipeni uka ba ugheni, aka kunu ki kyaa ayi
 tili na uzaitun kiya nyeri kukọdu. **38** Na ajiya nadidu ba
 kataating ka ba kọng nga kide ọna Ọnong.

22 Akyua usra agya ubiredi umani uka sang wu ba na
 aka yọrọ si agya ubulu ya sọ ba, **2** afirist akakọng kina
 aghomẹẹ iMusa sọ wang umani asọ pii iYesu wu, na
 huri ẹrẹbata baijiya. **3** Isheẹ vasa ghila idẹ ikwyi iYahuda
 aghomani ayọrọ nga si Iskariyoti, agha yeng kide atina
 ushonapai ra. **4** Avasa kyaa kiya peni kina agha kakọng
 afirist bọ kina agha kakọng usha ọna Ọnong bọ umani
 aki ma iYesu kukushi bọ. **5** Avasa kọọ ikwyifu nagigang,
 avasa yira si aki ma nga ufe. **6** IYahuda vasa yira imumani
 ateri, avasa lite kọnọ wang utira mani aki ma iYesu na

agho ba shiya ba. **7** Awii usra agya ubiredi ni uka sang wu
 ba ya ju ni, aki wa itimi agna usra agya ubulu, **8** iYesu
 vasa tuma iBitrus kini iYohana ki teri bo si, "Ukya ko ya
 kyer imila agya ubulu ki ma la." **9** Avasa ghulu si, "Kabi
 wu nuwang siya kyer imila wu?" **10** Avasa teri bo si "Insi
 ingo ghila idefong ni, uki nu ace ajiya na go iwoo na
 musumu. Inu sa yii nga ko kyaa ona mani aki ghila. **11**
 Uteri agho shinon ona si, aghomee nga tuma nu si ayo ba
 ghulu ngo si, "Ki ubo mani ime kina atina mi kila imila
 agya ubulu wu?" **12** Aki yeni nu uce ubo ayaya naku ker.
 Ukodu ni aki ju akywikeu." **13** Avasa kya kyanu akywike
 konon mani iYesu teri bo ni, avasa ker imila agya ubulu.
14 Akyua ya ju ni, iYesu vasa cica kina agho utina nga
 ka la imila. **15** IYesu vasa teri bo si, "Ime ko sa ikwyi no
 ukila adi agya ubulu kini nu ni sa ukong olo! **16** Ime so
 teri nu, ime ta ki so lami ice imila ba sa ahwura wo ka
 erenom Onong." **17** Avasa kpaa igbohu ki sa Onong iza, a,
 ki teri si, "Inu yira, ko kau kide nu. **18** Ime so teri no si,
 ku kpaa kakyaukyau ri ni ikiso sa mi adibi akuma ikolo na
 ashe ba sa erenom Onong ya ba." **19** Ava kpaa ubiredi ki
 sa Onong iza, ki wirau, ki ma bo, ki teri bo si, "Udiko
 shi erenoma mi mani aki ma kaya nu. Uka ju kindi ko
 ushuni kini me." **20** Kindi wu ni aya kper ujibi ni ava kpaa
 igbahu, ki teri si, "Idi igbahu ni utaa anyu ososau kini ayi
 mi na nau kaya nu. **21** Ni aghomani aki gbara mi wu so la
 kini ime! **22** Ano Ajiya ki kpoo konon umani akyoni, ni olo
 aghomani agbara nga wu!" **23** Atina nga vasa ghulu ace
 bo ta inga kide bo ki ju kindi ni. **24** Inang vasa ghila ide bo
 komani inga ki cer ni ughoghe. **25** IYesu teri bo si, "Agom

Ajiya mani aghomani ashi bo aYahudawa ba ni, aka yeni Ajiya bo eregoro, kumani akyote bo ka yoro akwyi bo si agho fo ajiya.’ 26 Ni inu shinu kindo ba. Si ni, tara na aghakong kide nu tee anano, akyote ni, atee agira. 27 Inga cer kini eregoro kide nu, aghomani acica na aso la, ta aghomani aka ya ma bo imila? Ba aghomani acicaa na aso la nga ba? Ni ime we kini agho kau imila nga ni. 28 “Inu bo tara kini ime ka kyua na aso mara mi ko. 29 Konon mani Ate mi ma mi akyuo uju eregom ni, kindiwu ni ime so ko ma nu, 30 ko inu la no sa kini ime, kuka eregom mi, ka inu ju ashuwa kaya ite ushoni ipai Israila. 31 “iBitrus, iBitrus! Kong mi! Ishee wang si aya nga ka aper ngo kini alkama ni. 32 Ni iso ushor Onong iBitrus, ka umaipang ukushi Onong konon ma laraba. Ipeni ba vuwa ni, no kpeno Anayuru ngo ikwyi.” 33 iBitrus vasa teri si, “Ate yi naidu, iki yighing koni ubo iting ko nikikya ni ngo. ipeni ukpo wu ni, iki kpo mi ni ngo 34 IYesu vasa teri iBitrus si, Iso teri ngo, iBitrus, akor ta ko tari wyi kina ating aidi ni, ukite si uyemi nga ba so iri tai!” 35 IYesu vasa ghulu atina nga si, “Akyua mani ituma nu ba ufeni, ba imila, ba akpo, inu wang ice ima ni inu peni nu ba?” Avasa yira si, “Kaayi!” 36 Avasa teri bo si, “Ni naikyuari ni, nadidu aghomani ashi ni ufe, ko imila ni, aso kpaa ka ago, kini aghomani ashi ni ikuma okoro ba ni, agbira igbang nga ka agho. 37 Ime so teri nu si, upii Onong mani ako woo teri si, ‘Azoo nga kide aghina avulu, iyi ya yo ni ahura kaya erewe mi.” 38 Atina vasa teri nga si, “Ate, ukuma okoro upai mi be kokee.” IYesu vasa teri si, “Uma ya.” 39 IYesu ya ifong ighighe, ki kila ekung na shi

zaitun kono mani ako gheli wu ni. Atina nga vasa yighi
 nga. **40** Afuma okani, avasa teri bo si, "Unu shor Onong,
 ukono ma kpa kide oghemi Isheshe ba" **41** Avasa lite ki ju
 atoto kini bo, kini ikang ufeni otighi, avasa kpikpo ki shor
 Onong. **42** Avasa teri si Ate, peni oyira shor mi ni ukpami
 asong riwu. Amma ni ba uwang miwuba, si unga ngo niki
 yighi." **43** Kindi ni avasa nu atuma Onong avasa kunu ka
 yayankikipini nga ikwyi. **44** Ashi kide kong ubini nagigang
 ni, avasa lite kono shor Onong, ki ta kumani udung so
 shulu nga kini ayii bo ni. **45** IYesu ya sang kuka shor
 Onong ni, avasa vugu kumani atina shiwu, aya penibo na
 aso mor ni ikwyi ibibi. **46** Avasa teri bo si, "Ikembob ba
 na aso moo? Inu sisang, ko inu pii no Onong ka inu ma
 kpaa kono ghimi isheshe ba." **47** Ara to yuru anyu ba ni,
 ikir ma ajiya ye avasa ba. IYahuda, agheyeng kide ugho
 shona apai, nga ba ni bo. Avasa yini ayayo kini iYesu
 ki keni nga. **48** Ni iYesu vasa teri si, "IYahuda, ughoni
 ukeni ko nu ki ma ano ajiya ko le?" **49** Atina mani ashi ni
 nga ya nu kindi ni avasa ghulu iYesu si, akyote iju kini
 umo kor?" **50** Aghaye bo ba wa agira ifirist ighighe ki
 kpaa nga otong ila wu. **51** Amma ni iYesu vasa teri bo si,
 "Ayaya." Avasa piya utung ajiya mani A kpa, ki deriya. **52**
 IYesu vasa teri afirist akakong kina ajiya shii ona Onong,
 aba ka ma kpeneg nga, "Unu kunu umakor, kina ashi kina
 agho pili ajiya nga ni? **53** Kwagbakyua nishi kini nu kide
 ona Onong, ura kpeneg mi ba. Amma ni adikyua shi nga
 nu, erkyuo iting." **54** Avasa kpeneg IYesu ki wolu kini nga,
 ki kyaa ni nga ona ifirist ighighe. IBitrus sha yighibo ka
 tatugho. **55** Ayako ta ugha ka aican ona, ki cicani, iBitrus

vasa cica kide bọ. **56** agha yeng kide anirayiri dunaa mani
 ju utinaya ni anu nga na cicaa ka ayayo ugha ni, asa nga
 ica ava tẹri nga si, “Ai, Ajiya ri ni, ashi kini iYesu!” **57**
 Amma ni iBitrus linang ki tẹri si, “Ayiri! Imẹ yemi nga
 ba!” **58** Anakyua najini, ace ajiya kpẹlẹ iBitrus, ava tẹri si
 awẹ mani agheyeng nga kide ajiya ri!” Amma ni iBitrus
 adọr nu tẹri si, ita yemi nga ba. **59** Aju awa ayeng ni ace
 ajiya vasa tẹri si, “Aipang na ajiya ri ashi kini nga, ka shi
 aghọ aGalili nga.” **60** Amma ni iBitrus vasa tẹri si, “Ajiya!
 Ita yemi imumani sọ tẹri ba!” Asonotọ yuru anyu nga ba
 ni Akọr vasa tariwyi. **61** Aghọ ọna vasa teghi ki nu iBitrus.
 Akyuarawu ava shuni imumani akyote tẹri nga ni, “Na tọ
 mani akọr tariwyi kina ating aidi, ukiteri si uyemi ba sari
 tei.” **62** Avasa kunu asing, kiya ci nagigang. **63** Ajiya mani
 asọ sha iYesu vasa kali nga kiva ca nga. **64** Avasa lor nga
 ica ya na asọ wulu nga si, “Ju amọ aghaghẹ, inga cang
 ni!” **65** Avasa lite kọnọ kpaa ẹrẹkwyuẹ nga kini Ọnọng
 nga ni. **66** Ikyua yayer ni, akyote ajiya kina aghakakọng
 afirist kina aghomẹẹ iMusa acur, na ava kyaa ni iYesu
 kukushi bọ. **67** Ava tẹri si, “Tẹri yi insi ingọ shi uKristi”
 avasa terbọ si “Insi tẹri ni, inu taki yira nọ imumani atẹri
 mi ba, **68** Ipeni ighulu nu ni ukigerimi ba. **69** Amma ni
 kọ sang kakyuari ni, Anọ ajiya ki cica kavọ ila Ọnọng
 aghushina ẹrẹkyuọ.” **70** Naidubu vasa tẹri si, “Ashe ko
 ingọ na Anọ Ọnọng nga?” Ava yira si, kọnọ mani utẹrini
 “Utẹri si imeẹ.” **71** Avasa tẹri si, “Ikembọ ni inu wang si
 akọng? Ai, iyi kakwyakwyi yi kọng imumani a tẹri kina
 anyu nga!”

23 Ikir ajiya vasa sisang ki kyaa ni iYesu kite iBilatus. **2** Avasa teghi agho jugna asili ki teri nga si, “Ipeni nga na aso zogho ajiya yi ko, aso teri bo si ama biya Ikaisar agonu ba. Avasa terbo si anga shi Ukristi, Agom.” **3** IBilatus vasa ghulu si, “Ungo shi Agom Ayahudawa?” IYesu vasa teri nga si, “Uteri ngo wudu.” **4** IBilatus vasa teri afirist akakong kina ajiya si, “Ime ni ira penimi ajiya ri kina avulu ba.” **5** Avasa teghi agho meni nga si, “Umee nga wu ni aso shang ikwyi majiya wu ki ifong Ayahudiya. A kpaa ka erobo aGalili, ki ma ta koke.” **6** IBilatus ya kong kindi ni avasa ghulu nga si, “Anga ni agho aGalili nga le?” **7** Aya kong si iYesu kunu ki isii mani iHiridus shi ni eregoro ko ni, avasa tuma ni iYesu kukushi iHiridus, ka akyua ni iHiridus shi uko Urushelima. **8** IHiridus ju ikwyifu no unu iYesu, ka aiwuu ni ako sa ikwyi unu nga, kaa kong ila iYesu kumani awang nu uma uwo ica mani iYesu ki ju. **9** IHiridus vasa ghulu nga ipii nai gang, ni iYesu raa teri icima ba. **10** Afirist akakong kina Aghomee iMusa vasa bite ki ma teri asili kaya erewe iYesu. **11** IHiridus kina aghina akpo nga awang jer nga amira, ki sila nga, ki kla nga, ki vasa somo nga igbang, ki vu ni nga ukushi IBilatus. **12** Awii rau ni iHiridus kini iBilatus teghi Aghikyo ace ko, akyua ni ashi asho. **13** IBilatus curu aghakakong afirist, kina agom ajiya kina ajiya naidu, **14** ki ter bo si, “Inu bami na ajiya ra si aso zogho ajiya wu. Aikyuari ni, ime ghulu nga kite nu, ira peni mi nga kina avulu ice ima ba. **15** IHiridus kindo. Uwọ sa ni aba ni nga kukushi yi. Bi mumani ajiya ri ju, ni ifuma mani apii nga wu ba. **16** kin dini ime ki ju nga aiworo na aso shernga.”

17 Kogba agya bulu ni iBilatus akasheri ajiya ayeng kọ
 bọọ iting, agho mani ajiya ka shorni. **18** Ni avasa shang
 ẹrẹwuyẹ nadidu bọ ki tẹri si, “Alite ni nga, na asọ sher
 Ibarabas!” **19** (Ka akyua ni asa sọmọ iBarabas kọ ubọọ
 iting ka avulu nọ umani ashang ajiya ikwyi, mani ba Igho
 ki ifọng ba, ki ta kọ mani apii ajiya.) **20** IBilatus vasa kimi
 upeni kini bọ, ka nga awang sheri iYesu. **21** Amma ni alite
 nọ shang awyue bọ na sọju, na tẹri si, “Agara nga Kaya
 ukumu ushi! Agra nga kaya ukumu ọshẹ!” **22** IBilatus vasa
 vọlọ utẹri bọ unga itai, “Ikembọ ba ni aligba avulu nga
 ajiya ri ju? Imẹ ni ira peni mi nga kina avulu mani, amọ
 mani apii nga kọ ba. Ikisa ka aju nga aiwọrọ, na asọ sheri
 nga.” **23** Amma ni avasa titara naigbong, na asọ meni
 nga si, sa agra nga kọ ukumu ọshẹ. Aya taka kọ tutumu
 ni avasa bra nga. **24** IBilatus vasa wa ashuwa mani ibọ
 wang. **25** Asher ajiya mani awang si asher, aghomani
 afeni kidi ubọọ iting kaya avulu mani ashang ikwyi kọnọ
 upii ajiya. Amma ni IBilatus ma iYesu kukushi bọ ka aju
 nga imumani awang. **26** Ayila akpọ sọkeng ni iYesu, avasa
 takwyue naca agho mani a yur si iSiman, ajiya aSayirin,
 asọ ki ba ka anifọng. Avasa kpininga, ki sa nga ukpa
 ukumushi ka yighi iYesu kọ tumu. **27** Ajiya nagigang asha
 yighi nga, kide bọ na ayiri shiya na asọ ci nga wu. **28** Ni
 iYesu teghi ki tẹri si unu ayiri Urushelima ma ci ni mẹ
 ba, uci na akwyi nu, kina anọnọ. **29** Akyua ki ba mani
 ajiya ki ter si, ima ikwyifu, aghumani asọnọ ujee bọ ba,
 na sọnọ sabu iriyere bọ ba, asọnọ worbu anọ ba.’ **30** Aidu
 akyau, “Ajiya ki tersi, atighi “Kpaa kaya akwii yi!’ Aki
 tersi itili si, yuru yi yaa.” **31** “Ipeni asọ ju kini kukushi

ushi lalor ni, Aki ju na nyi kọ ushi mani ọkọ hugha wu?”

32 Avasa kya kina ajiya apai mani avulu ni sa ki pighibo kini iYesu. **33** Aya fuma ọkọ mani ayọrọ “Igbo ẹrẹkwẹ,” Avasa gra nga kaya ukumushi ku akadụ, kina ajiya pai mani avulu ra, agha yeng ka avọ la nga agha yeng ka avọ iprọ ma nga. **34** IYesu vasa tersi, “Ate mi, ẹsọ shọr ngọ kpaa bọ uvulu kọ, ka aye bu imumani asọ ju ba.” Avasa kọ ace bọ ugbang nga kọ hugha ace bọ. **35** Ajiya vasa titara na asọ kọghọ. Akwyite kuma ni asọ keli nga, asọ tẹri si, “Afọr ace aghọ, afọr arikwyi ni, ipeni nga shi Ukristi anga Ọnọng Mani Ahughal!” **36** Kina aghina akpọ ni asọ kali nga, kọnọ ukeng kushi nga nọ mẹẹ nga amusumu kpikpam anga ikolọ na shi inabi. **37** Avasa tẹri nga si, “Ipeni ungọ shi Agọm Ayahudawa ni, nọsọ fo ẹrẹkwẹ ni!” **38** Ka aya ni nga ni awọọ ice iwọọ si, ANGA SHI AGOM AYAHUDAWA. **39** Agha yeng kide aghina vulu mani agra kọ ukumu shi ni, atẹri nga upighi jer amira, atẹri si “Ungọ shi aghọfoo ra ba? Nọsọ fo ẹrẹkwẹ kini yini!” **40** Amma ni agha yeng gẹr adagho ki tẹri si, “Ushin ni ẹrẹbata Ọnọng ba lẹ? Ungọ mani awang ashuwa iki kya kini imumani uju ni? **41** Iyi ni, aju yi iki kya kini imumani iyi ju. Amma ni inga ni avulu ike nga na ju?” **42** Avasa tẹri si, “Ingọ iYesu, shuni kini ime akyua mani ọghila ẹrẹgọm ngọ wul!” **43** IYesu vasa tẹri si, “Iyiya ni sọ tẹri ngọ si, aidi ri ni uki cicaa kini ime kọ ọka uwuru ka ayaya. **44** Kina bughating atinọng, iting vasa yuru ẹrẹbọ ya, ki ta ka akyua itai ngọ ọghẹ. **45** Ọnọng sọ ta wu ba. Ugyauto mani asunu ka anyu ubọ ọna Ọnọng barawu ika ipai. **46** IYesu vasa shang ẹrẹwyuẹ kina akyọghọ ki tersi, “Ate!

Idẹ ivọ yọ ni ẹsọ ma aghing mi kọ.” Ateri kindi ni avasa wagha ufeni nga unga amaa na ki kpoo. **47** agha aghaghe aghina akpo Aroma mani ashi ku akadu anu imumani ebani, avasa joọ Onong ki teri si, “Iyiya, ajiya ri ashina avulu ba!, **48** Ajiya mani acurni ka ma kyoo anu imumani ebani, naidubu vasa vugubo acani aso ca ikọ ki ididu bira ikwyi. **49** Nadidu ajiya mani aye iYesu ni, kina ayiri mani ayighi nga koma ka aGalili, Aitara ka tatugbo na aso kyoo. **50** Ace ajiya shiwu na ayoro si iYusufu, anga ni ashi ki ifong Arimatiya kisighi aYahuda. Inga ni ajiya adaduma nga, aka ju aipang. Aso sha uba eregom Onong. Inga ni agha yeng nga kide aghakakung Ayahudawa, amma ni ara kong ododoma imumani akyosa aki ju kuma najuba. **52** Avasa kya kushi iBilatus ki ya shor sa ma nga okong iYesu. **53** Avasa shulu konọ okong, ki lor ugyauto alilin, ki sumo ka ace alor mani atumu ki irihu utighi, oko mani asono sa bo ace aghu ya kide ba. **54** Awii ra ni angọ ju uma kọ, ka Awii uwuru aYahudawa ya so ba. **55** Ayiri mani akyeng ni nga kusang ka aGalili awolu kini uyusufu ka aya nu ukọ mani alor nga shiwu konọ mani asomo okong iYesu kide. **56** Avasa vuu bo aca, kiya wang ima uvong kina anye ucoo, Awii uwuru aYahudawa ya ju ni, avasa wuru kinọ mani umee iMusa teri bo ni.

24 Kini ikwyating awii ayeng kide awii atinsara ni, ayiri kya uka alor kina uma uvong mani aba ni bo. **2** Aya ba ni aba peni na ako yini utii wu ka nyu alor nga. **3** Avasa ghila ide, ni ara nu bu ukong iYesu Ate ba. **4** Ashi kide ubira ikwyi bo kọ ni, avasa nu ajiya apai na ating ka yayo ni bo, no gbang ufufuu nu oso ma uyeri kini osoma aviya

ni. **5** Kide ɛɛɛbata ni ayiri vasa shulu na akwyi bɔ ki ɛɛɛbɔ. Ajiya nga vasa tɛri bɔ si, “Ikɛmbɔ sa nusɔ wang agha akyuɔ kide aghɔkpur? **6** Ashiya kɔ ukawɛ ba, akɔ sisang. Ushuni ni imumani atɛri nɔ ka kyua mani ashi ka aGalili. **7** Atɛri si, ‘Iyi ya yɔ ni ama anɔ Ajiya kavɔ ajiya aghina avulu, ka gara nga kaya ukumu ushi, awii itai na aki sisang.’” **8** Ayiri vasa shuni nɔ upii nga. **9** Aya vuu ka alɔr nga ni, Avasa tɛri aghɔ shona ayeng kina ushɛ ajiya nadidu uma ri. **10** Ayiri mani atɛri atina iYesu uma ri ni, UMaryamu iMagadaliya nga, kina iYowana, kina umaryamu ayur iYakubu, kina ace ayiri mani ashi kini bɔ. **11** Amma ni atina iYesu kpaa upighi ayiri ra kini upighi ejirjauni, kin dini ara ma bɔ kinɔ wu ba. **12** Ni iBitrus vasa sisang kaishang Ki kyaa uka alɔr nga nɔ uti. Kiya kpikpo, ki tɛni idɛ, ki nu ughauto alilin na kyo kɔ uhɔ uyeng. Avasa vuu aca asɔ dira imumani iba. **13** Kaidu awii ni ajiya apai kide aghɔyii iYesu ni asɔ kyeng aki kyabɔ ace anifɔng mani ayɔrɔ si Imawus, kuma ni ɔtɔɔ efɔng kini Urushelima fuma ukilomita ushɔ na iye. **14** Asɔ tɛri ila kina ace bɔ nɔ uma umani ɔkɔ ba. **15** Asɔ tɛri ila na asɔ pii na ace bɔ ni, iYesu ki kirkwyi nga vasa yini ayayo kini bɔ na asɔ keng ni bɔ. **16** Ni avasa yuru bɔ ica bɔ ya, ba aghɔmani anu nga ba. **17** Avasa tɛri bɔ si, “Igba ila yɔ ni inu sɔ tɛri kina ace nu?” Avasa titara nai ki, ki shighi ubɛtɛ bɔ wu. **18** Agha yeng kide bɔ, ayɔrɔ nga si iKiliyobas, avasa yira nga si, “Ashe, kɔ ungɔ ka yayung nga shi akyeng kɔ Urushelima ni ingɔ ta ye ngɔ umumani uba ba ki idɛ na awii ri ba?” **19** Avasa tɛri bɔ si, “Uligba uma?” Avasa tɛri nga si, “Umunani uba kini

IYesu agha aNazaret. Anga ni agho pii ko oto Onong nga, uma uju nga konon upii nga shina akyuo naigang kukushi Onong kina ajiya na didu. **20** Afirist akakong kina agho ite yi gbira nga ko ki wa nga ashuwa ukpo, ki ba gara nga kaya ukumu ushi. **21** Iyi sa go ikwyi ka kyua si Onong ki fo Israila! Uwe ni, aidi wu shi awii itai no mani uma ri ba. **22** Bang kin dini ace ayiri kide yi ju uma umani usa erabata. Ka akyaa alor kini kikyuating, **23** na ara nu bu erenoma nga ba, avasa vughu ki ba teri yi si aju bu amo aghaghe, abo nu atuma Onong mani ateri bo si asha akyuo. **24** Ace agho kide bayo kyaa alor nga kiya peni konon mani ayiri teri ni, na anga ni ara nu bu nga ba.” **25** IYesu vasa teri bo si, “Inu abo, ikwyi no ka kpele yo upii agho pii ko oto Onong ba kaisa ba! **26** Ba iyi ya yo ni ano ukristi sa awiya uma ri ba, ka va ghila nga ujoo nga ba?” **27** Avasa yeni bo nadidu imumani awoo upii Onong ka ya erekwe nga, ko sang ko mee iMusa ki ma ta koshe atina nadidu. **28** Aso fuma anifong mani aki kya bo wu ni, IYesu vasa ju kina aki walu ni, **29** Na avasa meni nga ki teri nga si, “Cica kini yi, ugho ko ju, onong we nu ko kpau.” Avasa keng ni bo kiya shulu ko ona bo. **30** Acica na aso la imila, avasa kpaa ubiredi ki sa Onong iza, ki wurau ki ma bo. **31** Ka kyua ra ni ica bo vasa yemi, avasa kpele nga. Na aba asheo nga. **32** Avasa teri ace bo si, Ikwyi ta fo yu ka kyua mani aso pii kini yi ko utira, aso yeni yi upii Onong mani awoo ba?” **33** Avasa sisang kaishang ki vuu bo Urushelima. Kiya peni agho usho nayeng na aku curu ko uka uye kina ace ajiya, **34** aso teri bo si, “Kaipang, Ate sisang! Ayeni erokwe nga ukushi iBitrus!” **35** Agha pai ba

ma ila imumani iba kọ utira, kọnọ mani akpili nga ka akyua na asọ wura Ubiredi. **36** Ashi kọ pii kaya uma ri ni, iYesu ki kirkwyi nga vasa titara ka bighating bọ, ki tẹri bọ si, “Utọmọ ikwyi ba kukushi nul!” **37** Erebata ba kpẹnẹ bọ wu ba tee aghọ taa ẹrẹnoma, ahuri kọnọ ahwo nga ni ibọ kyoo ni. **38** Asa tẹri bọ si, “Ikẹmbọ sani inu sọ ju ikwyi ibibi kindi, urava manọ aipang kide ikwyi nu ba? **39** Inu nu ivọ mi kini ifra mi, imeẹ ki kirekwyue mi. Inu piya mi, ki kọng, ka ahwu shi ni inoma kọnọ ugboho ba, kọnọ mani inu nu ni ime shini yọ.” **40** Aya tẹri kindi ni, avasa yeni bọ ivọ nga kini ifra nga. **41** Na asọ shi na akọ ma bọ aipang ba kini ikwyifu kina uwo ica, avasa tẹri bọ si, “Ọshini imila kọkẹ ri” **42** Aba ma nga iciri itagbo ufifor. **43** Ayira ki la, abọ ni asọ kyoo nga. **44** Aba tẹri bọ si, “Udibi bọ shi umumani ime pii kaya ka kyua umani ishi kini inu, si iyiya ni ahwura uma umani awọọ kaya ẹrẹkwyue mi kide umeẹ iMusa kina awọ aghọ utina Ọnọng kina Awọ Ate.” **45** Aba yemi ikwyi bọ na ba kpele kini upii Ọnọng mani awọọ, **46** Aba tẹri bọ si, “Kindi wu na woo si iyi ya yọ ni Ukristi sọ kọng ububi, ka awii itai na asọ sisang ka alọr. **47** Kindi wu ni aki ma ajiya ayasing ila Ọnọng ọlọkpaa kina yira ọlọkpaa nọ uma ububi mani akọ ju wu. Aki kyọ ju kọ Urushelima. **48** Inu bọ shi aghọ ki tẹri udubi uma. **49** Uwe ni, ime ki tuma nu kọnọ imumani Ate mi ta anyu ni. Ni inu zọnọ sha kide ifọng, sa ama nọ ẹrẹkyuọ uju ka yaya.” **50** Aba kunu kini bọ ki kyaa ayayo na Abetani. Ukọdu ni asa sang ivọ nga ki ma bọ anyu adaduma. **51** Ashi kide uma bọ anyu adaduma ni, asa ya bọ, na asa kpaa nga ki kyabọ ayaya wu. **52** Abọ ni ajọọ

nga, na asa vuubọ Urushelima kini ikwyifu nagigang. **53**

Ko agbawii ni, ashi kidẹ ọna Ọnọng na brẹ Ọnọng.

IYahaya

1 Kọ kpaa ka akyua ni ighang shi kọ, ighang ni ishi kina Ọnọng, ighang ni, Ọnọng nga. **2** Anga shi kina Ọnọng kọ kpaa ka akyua. **3** Nadidu uma ba kukushi nga, ni ba imumani aker nadidu ingo mani aker bọ yọ kini nga ba. **4** Ighang yọ shi ẹrẹpiya ọkyuọ, ọkyuọ wọ shi uyeri ka ajiya nadidu. **5** Uyeri sọ taa kide itii, ni itii ta bra yọ la akyuọ nga ba. **6** Ace ajiya shi kọ, aghonọ uca si iYahaya aghomani Ọnọng tuma nga. **7** Ka aba tẹri ajiya aipang kaya uyeri, ka ajiya nadidu ma aipang ni nga. **8** Anga shi uyeri ba, aba ka aba yeni uyeri. **9** Uyeri aipang umani uka ma uyeri ka ajiya nadidu ki ba ide ashi ri. **10** Akyua ni, ighang shi kọ ka ashi, kina umani kini inga wọ ni aker ashi wọ ni, ashi ta ye wọ ngaa ba. **11** Aba upra umumani ishi inga nga, ni ajiya nga ta yira bọ nga ba. **12** Nadidu aghomani ayira nga, ki ba va ma aipang nọ uca nga ni, ama bọ ẹrẹgorọ na atee anọ Ọnọng, **13** aghomani ajee bọ, basi na ayi ba, ko uwang ẹrenoma ko uwang ajiya, unga Ọnọng kọ. **14** Ighang ba tee ajiya ki ci kide bayọ. Ayọ nu ujọọ nga, ujọọ unga Anọ aye anga Ate, ashi ni ikyua kina aipang. **15** IYahaya tẹri aipang kaya nga, ki ba sang ẹrẹwyue ki tẹri si, “Adii agho ri nga shi aghomani ime sọ pii kaya nga ka akyua ni ime si, ‘Aghomani aki ba kọ utumu mi cẹ mi, ka ashi ite mi.’” **16** Inu ikyua nga wọ sa ni ama ayọ ọka yi nadidu yi kwaligba akyua. **17** Ọnọng ma umẹẹ ka avọ iMusa ni asi ma unu ikyua kina aipang ka avọ iYesu Aghofoo. **18** Ba ajiya na akọ nu Ọnọng ba. Anọ aye nga aghomani Ọnọng ngaa, aba shi kina Ate ayaya nga yeni ayọ nga ni. **19** Upii aipang ni

iYahaya yeni wẹ ka akyua umani aYahudawa tuma afirist kina aLawiyawa ka Urushelima ka aya ghulu nga si, “Ingọ si inga?” **20** IYahaya ta la nga inang kọ ba, ateri ka ayaye si, “Imẹ shi Aghọfoo ba.” **21** Aba ghulu nga si, “Ingọ shi inga? Ingọ shi Iliya?” Aba yira bọ si, “Kayi, Imẹ ba.” Ingọ shi aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng ra?” Aba yira si “Kayi.” **22** Aba teri nga si, “Ingọ shi inga? Yira ayọ upii umani ayọ ki ya teri aghọmani atuma ayọ. Ikembọ nọ ingọ sọ teri ni ẹrẹkwyue ngo?” **23** Asi, “Imẹ ni ẹrẹyue yoro wọ ka aghumu, ‘Inu ker Ate ayaya nga itra kono umani aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng Ishaya teri ni.” **24** Ni ace aFarisiyawa umani atuma **25** ba ghulu nga si, “Insi ingọ shi Aghọfoo ko Iliya ko aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng ra ba ni, ikembọ sa ni ingọ sọ ju iminimini?” **26** IYahaya ba yira bọ si, “Imẹ ni, ika ju iminimini na amusum, ace aghọ shi kide nu ni inu ta ye nu ngaa ba. **27** Anga ki ba kọ utumu mi, aghọmani ita maa mi ni ishii ani na akpọ nga ba.” **28** Nadidu uma ri ba ka aBetani wọ, ka ubuu ẹrẹyema aYodan. **29** Ikyua ya yẹ ni, aba nu na aki ba nga ukushi nga. Aba ju si, “Itimi Ọnọng wẹ aghọ kpaa uvulu ashi nadidu! **30** Aghọmani imẹ teri si, ‘Ace aghọ ki ba kọ utumu mi na ace mi, ka ashi kọ na akọ jee mi nga ba.’ **31** Akyua ni imẹ kọ ye mi nga ba, ni imẹ ba ni imẹ sọ ju iminimini na amusum ka ayeni ngaa ka ajiya Israila.” **32** IYahaya ba yeni nga si, “Imẹ nu Aghing kini ikhimi kọ ni isọ shulu ka yaya ki ba cica ka aya nga. **33** Akyua ni imẹ ye mi ngaa ba, Ọnọng na atuma mi uju iminimini na amusum nga teri mi si, ‘Aghọmani ingọ nu na Aghing Ọnọng shulu ki cica ka aya nga ni, anga shi aghọ uju iminimini na Aghing Ọnọng.’ **34** Imẹ

ẹrẹkwyue mi nu kindo ki ma aipang shi ajiya ri ni Anọ
 Onong ngaa.” 35 Ikyua ya yee ni, iYahaya ting ko kadu
 kina agha apai kide aghoyii ngaa. 36 Aba nu iYesu na aso
 wor, na aba ju si, “Nu, itimi Onong wudu!” 37 Aghoyii
 ngaa agha apai ra ya koo upii nga ni, aba yii iYesu. 38
 IYesu ya tee ki nu na aso yii ngaa ni, aba ghulu bo si,
 “Ikembo ni inu so wang?” Aba teri nga si, “Aghomee,
 abi wo ni ingo ci ko?” 39 IYesu ba yira bo si, inu ba ka
 inu ba nu.” Ava ba ki ba nu uka uci nga, ni ava ci ila bo
 kini inga ka awii ra, aci ko ukadu kini nga ki wiya ya. 40
 Andrawus, anayuru iSiman iBitrus shi aghaye kide agha
 apai na ayii iYesu no umani akoo upii iYahaya kaya iYesu.
 41 Andrawus zono wang anayuru nga iSiman, asi, “Ayo ko
 peni Aghofoo, iKristi.” 42 Aba kyaa na iSiman kukushi
 iYesu. IYesu nu nga na asi, “Ingo shi iSiman ano iYahaya.
 Aki yoro ngo si iKefas ko iBitrus, angoo yeni si utii.” 43
 Ikyua ya yee ni iYesu wang kyaa aGalili ni, aba ya peni
 iFilibus ki ju nga, “Yii mi.” 44 IFilibus ni agha aBetsaida
 ngaa, ifong Andrawus bo kina iBitrus. 45 IFilibus ya peni
 iNataniyel ki teri ngaa si, “Ayo peni ajiya umani awoo
 ila nga kide umee iMusa, kina erowo agho pii ko oto
 Onong, iYesu agha aNazaret, ano iYusufu.” 46 INataniyel
 ba ghulu si, “Iligba ima ididuma yo ki kunu ka aNazaret?”
 IFilibus ba ju nga si, “Ba ko ingo ba nu.” 47 IYesu ya nu
 iNataniyel na aki ba ukushi nga ni, aba ju si, “Nu agha
 Israila aipang, aghomani ashi na ateri kide nga ba.” 48
 INataniyel ba ghulu iYesu si, “Abi wo ni ingo yemi ko?”
 IYesu ba yira nga si, “Ime nu ngo ki erepiya osho uwe na
 iFilibus ko yoro ngo ngaa ba.” 49 INataniyel ba yira iYesu

si, “Aghomee, ingo shi Anọ Onong! Ingo shi agom Israila!”
50 IYesu ba yira nga si, “Ingo ma aipang kọ nọ umani ime
 teri ngo si, ime nu ngo ki erēpiya oshē uwe? Ingo ki nu
 uma umani uceē kindo.” **51** IYesu va khimi uteri nga kọ
 si, “Aipang ni ime sọ teri nu, inu ki nu ayaya na ashi aye,
 atuma Onong ki shi kọ kila na ashulu kaya Anọ Ajiya.”

2 Awii itai ni, asa sra agya ubiya ka aKana anga aGalili.
 Ayuru iYesu shiya kọ ukaa. **2** Akọ yoro iYesu kina aghoyii
 nga agya ubiya. **3** Amusum ikolo na ashe ya kpee bọ ni,
 ayuru iYesu ba teri ngaa si, “Amusum ikolo na ashe bọ
 kpee bọ.” **4** IYesu ba yira ngaa si, “Ayiri, ikembọ sa ni ingo
 ba ukushi mi? Akyua mi ta kọ ba wọ ba.” **5** Ayuru nga ba
 teri agira nga si, “Inu ju imumani asa nọ uju.” **6** Akyua
 ra ni, ukyo na amusum utin ugna umani aker na atii ni
 aYahudawa ka hwuru irighe wọ shiya kọ ukaa. Kologba
 ka la ima umra amusum araji. **7** IYesu ba teri bọ si, “Sa
 amusum kọ ukyo na lilai. Aba sa ya ki tili wọ na lilai. **8**
 Aba teri bọ si, “Ka akyakyua ri ni, inu vo ace ka inu ya ma
 agha aghaghe na agya.” Aba vo amusum ki ya ma ngaa. **9**
 Agha aghaghe na agya ya piya amusum ki kọ ni akọ
 tee anga ikolo na ashe ni ata ye ngaa uka umani aba ni
 bọ kọ ba, (agira ye uka umani avo amusum wọ), agha
 aghaghe agya ba yoro agheme asasa ki kyaa ugeē uye kọ,
10 ni asi, “Kwinga ka zono uma amusum ikolo na ashe
 adaduma, na atọ ba na angọ umani ata fuma bọ adidu ba
 insi akyeng kọ sa ki shuu ni. Ingo ni ingo sọ amusum
 ikolo na ashe adaduma, akyua ri kọ ni ingo woo kọ!” **11**
 Udii wọ shi ima usa uwo ica iye ni iYesu ju ka aKana anga
 aGalili, ki yeni ujọo nga; ni aghoyii nga ma aipang ni

ngaa. **12** Aya kpẹẹ ni, aba wor kyaa aKafarnahum kina ayuru nga, kina anayuru nga, kina aghoyii nga; aya ci kọ ukadu ki la anirawii wọ. **13** Akyua usra agya ubulu aYahudawa ya ba ayayo ni, iYesu ba kyaa Urushelima. **14** Kide Ọna Ọnong ni, aya peni ni ajiya sọ gbara inaa kina atẹm kina ukhimi, ni agho user ufe shi ka atebur bọ. **15** IYesu va keri aiwili na anii, ava kla bọ nadidu bọ kina atẹm kina inaa kide Ọna Ọnong. Ava naa ufe umani agho user sọ ju ki vila atebur nga kọ. **16** Aba tẹri agho gbra ukhimi si, “Inu kpaa uma nu wọ kọ ukadii! Inu ba tee nọ Ọna Ate mi uka la ize ba!” **17** Aghoyii nga wa shuni sa awọ si, “Usa ikwyi uyoo ọna ngo sọ la kono ugha wọ ni.” **18** AYahudawa va ghulu ngaa si, “Aligba amaa uwo ica ngaa ni ingo ki yeni ayọ ungo umani uyeni ẹrekyuo ni ingo ju uma ri kọ?” **19** IYesu ba yira bọ si, “Inu pulu Ọna Ọnong ri kọ, ime ki shang wọ kide na awii atai.” **20** AYahudawa ba ju si, “Akpaa anyi ishinari na atin na asọ vra ọna Ọnong ri! Ingo si ingo ki shang wọ kide na awii atai?” **21** Ni, Ọna Ọnong umani iYesu sọ pii kaya wọ shi ẹrenoma nga. **22** Kọ utumu umani asang kọ ukpo ni, aghoyii ngaa shuni si asa tẹri kindii; ni ava ma aipang nọ upii Ọnong kina imumani iYesu sa tẹri. **23** Akyua umani ashi ka Urushelima ka usra agya ubulu ni, ajiya na pam ma aipang nọ uca nga nọ umani anu uma usa uwo ica na asọ ju. **24** Ni iYesu ta yira nga bọ ba ka aye bọ nadidu bọ nagigang. **25** Ata wang ngaa agho umani aki tẹri ngaa ima kaya ajiya ba ka aye imumani ishi kide ikwyi kwinga.

3 Ace ajiya aghono uca si iNikodimus shi kọ, aghaye kide aFarisiyawa, agha aghaghe aYahudawa. **2** Ajiya nga ba

ukushi iYesu na atii, ateri nga si, “Aghomee, ayọ ye si ingo ni aghomee umani aba kukushi Onong ngaa; ki ba aghomani aki bra uju uma usa uwo ica ri ba sa aghomani Onong shi kini ngaa.” **3** IYesu ba yira ki teri si, “Aipang, ime sọ teri ngo, ba aghomani aki bra unu eregom Onong, sa azonọ khimi ujee ngaa kọ.” **4** INikodimus ba yira ngaa si, “Aki jee ajiya nagyi ni ashi kọ la awii apai? Aki va ghila ngaa ide afo ayuru nga ka aba jee ngaa unga ipai?” **5** IYesu ba yira nga si, “Aipang, ime sọ teri ngo, ba aghomani aki bra ughila ide eregom Onong ba, sa ajee nga na amusum kina aghing. **6** Imumani ajiya jee ni, ajiya ngaa, imumani aghing jee ni, aghing ngaa. **7** Ba woo ica nọ umani ime si, ‘Iyiya ni, sa ajee nọ ka ayaya ba.’ **8** Uwuru ka te ki kya wọ ọka nọ uhwiya, ni inu ka kọọ ishimi nga, ni inu ta ye uka umani ukunu wọ kono ọka ni ọki kya wọ kọ ba. Kindii wọ ni aghomani ajee ngaa na aghing shi kọ.” **9** INikodimus ba ghulu iYesu si, “Nagyi wọ ni udii ki ba kọ?” **10** IYesu ba yira nga si, “Ingo ni aghomee aghaghe nga ki Israila, ni ingo ta kpele ngo uma ri ba? **11** Aipang ni ime sọ teri nọ, ayọ ka pii kaya imumani ayọ ye wọ, ni ayọ sọ ba yeni nu imumani ayọ nu, kindọ ni inu toọ nọ okọọ imumani ayọ teri nu. **12** Ime teri nu kaya uma ashi ri ni inu ta ma nu aipang kọ ba, nagyi wọ ni inu ki to ma aipang kọ nọ uma ni ushi unga ayaya? **13** Ba agho umani akọ kyaa ayaya ba, Anọ Ajiya kayu nga umani asuu ka ayaya ngaa kọ akyaa. **14** “Kono umani iMusa zee iyọọ utii uyeri ka aghumu ni, kindii wọ ni iyiya na aze Anọ Ajiya kọ, **15** ka nadidu aghomani ama aipang ni ngaa ni, aki peni okyuo ni ushi wọ na amaa ba. (aiōnios g166) **16** “Ka Onong yoo ashi

nagigang ki ma Anọ nga ka aye, ka aghọmani ama aipang ni ngaa ni, aba kpoo ba, na asa peni ọkyuọ ni ushi wọ na amaa ba. (aiōnios g166) 17 Ọnọng ta tuma ngaa na Anọ nga ka aba wa ashi ashuwa ba, ashi ni, apeni ufoo kukushi nga. 18 Nadidu aghọmani ama aipang na Anọ Ọnọng ni, aki wa bọ ngaa ashuwa ba. Nadidu aghọmani ata ma bọ aipang ni ngaa ba ni, akọ wa nga ashuwa wudu ka ata ma nga aipang nọ uca Anọ aye Ọnọng ba. 19 Umani ashuwa shi wẹ, uyeri ghila ashi, ni ajiya cẹẹ nọ uyoo itii kina uyeri, ka uma uju bọ ni unga akakiya bọ. 20 Ka aghọmani aka ju akakiya ni atọọ ngo uyeri, aka va ba nga ọka uyeri ba ka aba nu uma uju nga ba. 21 Aghọ ju aipang ka ba ọka uyeri, ka anu ka ayaye si uma uju nga ni, Ọnọng ta nga avọ wọ.” 22 Aya kpẹẹ kindọ ni, iYesu kina aghọyii nga ba sang ki kyabọ isheẹ ẹrẹbọ aYahudiya. Akpaa akyua na ci kọ ukadu, na asọ ju ajiya iminimini. 23 IYahaya sọ kọ ju iminimini ka Ainon ka ayayo aSalim, ka amusum shi ya na pam kọ ukadu. Ajiya kyeng na aju bọ iminimini. 24 Aju umari na akọ ta bọ iYahaya kide ubọọ itii ba. 25 Ni aghọyii iYahaya tee aghọ la ilang kina ace aBayahude kaya itali uhwuru ka ahwuru irighe kono umani umẹẹ iMusa yeni ni. 26 Aghọyii ba kyaa ukushi iYahaya aghọ uju iminimini kiya tẹri nga si, “Aghomẹẹ, ajiya umani inu shi kini ngaa ka udaa ugẹẹ ighọ Urdun, aghọmani ingo ki kirekwuyẹ ngo tẹri upii kaya nga ra, awudu na asọ ju iminimini, ni kwinga sọ kyaa ukushi nga.” 27 IYahaya ba yira nga si, “Ba aghọmani aki bra uyira ima ba sa ama nga ka ayaya. 28 Inu ka kyakwyuẹ nu ni inu shiya kọ uka ka asi, ‘Imẹ shi aghofoo ba, atuma mi

ki ime la nga ite wo.’ 29 Agho shi na ayiri asasa nga shi agheme asasa. Ayikyo agheme ka tara ka ako ewe nye nga, aka ko ikwyifu nagigang no oko ewe nye agheme. Kindo wo ni ikwyifu mi hwura wo. 30 Iyiya yo ni ajiya nga so khimi ni ime sa vuu mi utumu. 31 “Aghomani aba ka ayaya ce kwinga. Aghomani aba ka asing ni, agha asing ngaa, na aka pii kaya uma asing wo. Aghomani aba ka ayaya ni, ace kwinga. 32 Aka te imumani anu ki ko wo, nadidu kindo ni, ba aghomani ayira ima uteri nga. 33 Ni aghomani ayira uyeni amaa nga ni, a yira wudu si, iyiya ni Onong na agha aipang nga. 34 Ka aghomani Onong tuma ni, upii Onong wo na aso te, ka Onong ma nga aghing nga ang o umani ashi na amaa. 35 Ate yoo Ano, ama kwike ki iv o nga. 36 Nadidu aghomani aso ma aipang ka ano ni, ashi na okyuo no ushi wo na amaa ba. Nadidu aghomani ata yira nga Ano ba ni, aki peni nga okyuo no ushi wo na amaa ba, anang Onong ki shi kaya ewe nye nga.” (aiōnios g166)

4 AFarisiyawa ya kong si iYesu so pee Aghoyii nga, na asha ju bo iminimini ki gina iYahaya ko. 2 Ni ba iYesu nga ki ewe nye nye nga so ju iminimini ba, aghoyii nga bo. 3 IYesu ya kong Ila imumani iba ni, ava ya aYahudiya ki vuu nga aGalili. 4 Iyiya yo ni iYesu kyeng ide aSamariya. 5 Ava ba ide ice ifong ka aSamariya ayoro si aSaikar. Ifong shi ayayo kina ewe bo umani iYakubu ma Ano nga iYusufu ka akyua ra. 6 Akadu wu ni irijiya iYakubu shi ko. IYesu ya kiya no kyeng ni, ava cicaa ka anyu irijiya. Udi ba kina abiyate atinong ko. 7 Ace ayiri agha aSamariya va ba uvo amusumu. IYesu va te nga si, “Ma mi amusumu ki

ime sa.” **8** Aghoyii nga kọ ghila bọ idẹ ifong ka ya ghe imila. **9** Ayiri ra agha aSamariya va tẹri iYesu si, “Nanyi wu ni ungo ni aBayahude nga ni ingo ki shor mi amusum usa, ime aghomani ime shi ayiri agho aSamariya?” Ka aYahudawa ka kyoo bọ agho aSamariya ba. **10** IYesu va yira nga si, “Ingo ta ye uma Onong, kina aghomani atẹri ngo si, ‘Ma mi amusum usa ni,’ ingo ta kọ shor nga ni ata kọ ma ngo amusum uma okyuo.” **11** Ayiri va tẹri IYesu si, “Agha aghaghe, Ingo shi ngo ni ima uvo amusumu ba, irijiya shi ikyuu. Ni abi kọ nọ peni adibi amusumu uma okyuo kọ? **12** Ta ingo gina ate yi iYakubu le, aghomani aya yi irijiya ni, anga ki kirekwyue nga, kina anọ nga, kina ikina nga, asa amusumu nga le?” **13** IYesu va yira si, “Aghomani asa amusumu ri ki va kong idafọ na amusumu. **14** Ki nadidu aghomani asa amusumu mani iki ma nga ni, aki sọ kong idafọ na amusumu ba ka aya ta kọ sang asing. Amusumu mani iki ma nga ni aki tee nga angọ uma okyuo umani ushi wọ na amaa ba. (aiōn g165, aiōnios g166) **15** Ayiri va tẹri nga si, “Aghaghe, ma mi adidu amusumu, ki ima sọ kong idafọ na amusumu ba, ki ime ma sọ ba ukadi uvo amusumu ba. **16** IYesu va tẹri nga si, “Ya yoro agheme ngo kọ ba uke.” **17** Ava yira ki tẹri si, “Ita shi mi na agheme ba.” IYesu va tẹri nga si, “Ingo tẹri aipang nọ mani ingo tẹri si ushi ngo na agheme ba. **18** Ka aipang nga shi si, ingo kọ biya agheme atong, aghomani ingo shi kini nga ka aikyua ri ni ba agheme ngo nga ba.” **19** Ayiri va tẹri iYesu si, “Aghaghe, ime kyoo ni ongo na agho pii kọ oto Onong nga. **20** Anirakpee nọ shor Onong ki itili ri. Ni inu aYahudawa tẹri si Urushelima bọ kpaa nọ mani

jọọ Ọnọng kọ.” 21 IYesu va yira nga si, “Ayiri, ma aipang ki imumani isọ tẹri, akyua ki ba mani ajiya ki jọọ bọ Ate ki itili ra ba, ko Urushelima ba. 22 Inu ajiya aSamariya inu sọ ta agho ki imumani inu ye nu ba. Ki iyi aYahudawa ye imumani iyi sọ ju, ka ufoo kunu kidẹ aYahudawa kọ. 23 Ni akyua ki ba, kaa akọ ba, na agho ujọọ aipang aki jọọ Ate kidẹ aghing, kina aipang, ka Ate wang idi igho ajiya ka ajọọ nga. 24 Ọnọng ni aghing ngaa, agho ujọọ nga ni, asọ jọọ nga kidẹ aghing, kini idẹ aipang.” 25 Ayiri va tẹri iYesu si, “Imẹ ye si aghofoo mani ayoro nga si iKristi ki ba. Insi aba ni aki yeni yi kwikẹ.” 26 IYesu tẹri nga si, “Imẹ agho pii ni ngo, imẹ shi inga.” 27 Asọ kpẹẹ upii wudu ni aghoyii nga va vuu, ava wo ica kono mani anu ni asọ pii na ayiri. Ni ba aghomani atẹri nga si, “Ikembọ nọ wang?” ko na awulu nga si, “Ikembọ sa ni osọ pii ni nga?” 28 Ayiri ra vasa ya ikyo nga ya kọ ukadu ki kyaa idẹ ifong ki ya tẹri ajiya, 29 “Inu ba, ku ma nu ajiya mani atẹri mi kwikẹ mani ikọ ju! Ta anga shi aghofoo ra?” 30 Ajiya va hwuu kidẹ ifong ki ba ukushi iYesu. 31 Ashi kidẹ udu wudu ni, aghoyii iYesu va shoro nga ki tẹri si, “Aghomẹẹ, la imila.” 32 Ni iYesu va tẹri bọ si, “Imẹ shi ni ice imila mani inu ye nu ice ima kaya ba.” 33 Aghoyii nga va wulu ace bọ si, “Ta ace agho ma nga imila le?” 34 IYesu va yira si, “Imila mi yọ shi mani iju uwang aghomani atuma mi, ki imẹ va kpẹẹ utina nga. 35 Ba inu ka tẹri si, ‘Ipiri inari yọ shẹ nọ curu imila ba’? Kindo ni imẹ sọ tẹri nu, inu irite na biboro, iyesi si, itọ ucuru. 36 Agho curu imila sọ peni oka nga, aka va curu ima upeni nga ki kya okyuo utaa amaa kọ, ka agho pila na curu ka ju ikwyifu. (aiōnios g166)

37 Akyua ra kọ ni, ighang upii ra ni aipang nga, si, ‘Ace aghọ pila, ace ghọ curu imila.’ **38** Ituma nọ curu imumani uta kọng nu ọlọ kaya ba. Ace aghọ bọ kọng ọlọ, inu ni inu la udong usher bọ.” **39** Aghọ aSamariya napam kide ifong ma aipang ni iYesu kọ upii ayiri ra mani atẹri si, “Ater mi nadidu uma mani ikọ ju.” **40** Aghọ aSamariya ya ba ukushi iYesu ni, ava shọr nga sa aci kini bọ, ava ci ni bọ awii apai. **41** Ajiya napam vasa ma aipang ni iYesu kaya upii nga. **42** Akyua ra kọ ni aghọ aSamariya tẹri ayiri si, “Aikyua ri ni iyi ma aipang kọ, ba si imumani ọsọ tẹri yọ ba, kiya ka kyakwyue yi kọng, kiva ma aipang si ajiya ri nga shi aghọfoo asing.” **43** Aya la awii apai ni iYesu va sang ki isii aSamariya ki kyaa aGalili. **44** Ki iYesu ki ẹkẹkywue nga kọ tẹri si, “Atina Ọnong ka ata shi nọ ujoọ ki ẹrẹbong nga ba”. **45** Aya foma aGalili ni, agha aGalili va yira nga kini ivọ ipai, ki ibọ ma kya agya ubulu kọ Urushelima, anu imumani iYesu ju. **46** IYesu va vuu nga ifong aKana ka aGalili, ọka mani atee amusumu ikọlọ nashi. Ọka ni ace atina utẹri ashuwa aghomani anọ nga shi akyuọ ba ka aKafarnahum. **47** Ajiya ra ya kọng si iYesu wẹ na vuu nga aGalili kọ sang ka aYahudiya ni, ava kyaa ọkọ shi nga kiya shọr nga kaya leni na anọ nga aghomani ashi ki anyu ukpo. **48** IYesu va tẹri nga si “Insi inu ta nu nọ amaa kini uma ọsa uwo ica ba ni, inu ki ma nọ aipang ba ko nazii.” **49** Atina ọka utẹri ashuwa va tẹri iYesu si, “Aghaghaghe, ba ki ma kẹẹ ka anọ mi kina ma kpoo ba.” **50** IYesu va tẹri nga si, “Wor ka anọ ngọ ki ba akyuọ.” Ajiya nga ma aipang ki imumani iYesu tẹri nga, ava walu. **51** Ashi kọ utira ukyaa ọna nga ni, agira vasa takwyue ni

nga ava tɛri nga si, “Anɔ ngo kɔ ba akyuɔ.” **52** Ava wulu nga agɔlɔ mani aba akyuɔ kɔ. Ava tɛri nga si “Amushɛ ki na awa ayeng anga atinɔng ni ufuru ɛrɛnɔma sher nga kɔ.” **53** Ate Anɔ va kpɛlɛ si akyua umani iYesu tɛri nga si “Wolu, ka anɔ ngo ki ba akyuɔ kɔ.” Ajiya kina aghɔ ɔna nga va ma aipang ni iYesu. **54** Udiwu shi utina uwo ica unga ipai mani iYesu ju kɔ sang nga ka aYahudiya ki kyaa aGalili.

5 Aya kpɛɛ ni, iYesu va wulu ki kyaa Urushelima kɔ uce usra agya aYahudawa. **2** Kɔ Urushelima ni ice ighɔ na amusum shiya angɔ mani aghimi nɔ ageɛ ɔtɔng. Kina ijiya aYahudawa ni ayɔrɔ si ABetasda. Udidu ighɔ ushi ayayo kina anyu ubɔɔ na Atɛm. **3** Ageɛ ra yɔ na adumu, kina afoo kina agunu na aghɔ shɔmɔ ivɔ napam kɔ ghɛli na molu kɔ. **4** Asɔ sha ka zɔɔ amusumu nga ni. Ki ace agɔlɔ ni Atina ɔnɔng ka shulu ki zɔɔ amusumu nga, Avasa lɛni ki ighɔ idumu mani ashi kini yɔ. **5** Ukadu ni ace ajiya shiya akɔ la anyi ishitali na ananari kini udumu nga. **6** IYesu ya nu nga na yɛɛ ni, aye si ajiya nga kɔ tiri wɔ nɔ udumu nga, iYesu va tɛri ajiya si, “Ingɔ wang Lɛni?” **7** Adumu nga va yira nga si, “Aghaghaghɛ, ishimi na aghɔ mani aki shɛ mi kɔ ki ghila ighɔ ka kyua mani asɔ zɔɔ amusumu nga kɔ ba. Insi imɛ sher si imɛ sɔ ghila ni ace aghɔ sa la mi ite kɔ.” **8** IYesu vasa tɛri nga si, “Sisang, kɔ kpaa ishɔr ngo, kɔ kyeng ila ngo!” **9** Kaidu agɔlɔ ni aghɔ vasa lɛni, ava kpaa ishɔr nga ki wolu. Idi ima ba ka awii uwuru aYahudawa. **10** Kindɔ ni AYahudawa vasa tɛri ajiya mani a lɛni ni ngaa si, “aidi ni awii wuru kɔ, kɔnɔ umɛɛ IMusa ni ikikya yɔ na akpaa ishɔr ba.” **11**

Ajiya nga vasa yira bọ si, “Aghọmani a lẹni ni mẹ, a ngaa tẹri si ime kpaa ishọr mi ki wolu.” **12** Avasa ghulu nga si, “Inga shi aidi ajiya mani ateri ngo si kpaa ishọr ngo ku wolu?” **13** Aghọmani a lẹni ni ngaa ni, ata ye ti inga lẹni ni ngaa ba, ka ajiya shiya napam kọ ukaa, iYesu vasa wolu kidẹ majiya. **14** Ana kyua nazii ni, iYesu vasa peni nga kidẹ Ọna Ọnọng, ki tẹri nga si, “Nu ni, ingo lẹni! Ni, ma sọ ju avulu ba, ki imumani iceẹ idi nọ ububi ma ba ngo ba.” **15** Ajiya nga vasa wolu kiya tẹri aghakakong aYahudawa si, iYesu nga lẹni ni nga. **16** Kindọ ni avasa tee agho ma iYesu ọlọ, ka asọ ju udibi uma ka awii uwuru aYahudawa. **17** IYesu vasa tẹri bọ si, “Ate mi sọ ju utina kọ ta kai kyua ri, ime ma ka ju.” **18** Udi upii sa ni aYahudawa khimi uwang iYesu sa apii nga kọ. Avasa tẹri si, “Ba si aceẹ imumani ateri ka awii uwuru aYahudawa ba, ka ateri si ate nga Ọnọng ngaa, ka ama si anga shi Ọnọng wudu.” **19** IYesu vasa yira bọ si, “Iyiya, isọ tẹri nu, Anọ ka ata ju ice ima, ka yayu nga ba, si imumani anu na Ate ka ju. Ki ididu imumani Ate ka ju, iyọ ni Anọ ka ju. **20** Ka Ate yoo Anọ, aka va yeni nga uma mani inga ki ẹkẹkywue nga ka ju, aki va yeni nga itina mani iceẹ idibi, ka inu wo ica. **21** Kono umani Ate ka sang agho ukpuru ka apeni ikyuo ni, kindọ ni Anọ shi na akyuo ka agho umani ayoo. **22** Ate ra ju ace agho ashuwa ba, Na va ma Anọ ẹrẹgoro uju kwinga ashuwa, **23** Ka ajiya naidu joo Anọ, kono mani aka joo Ate ni. Naidu aghomani ata joo Anọ ba ni, aka ta joo ate mani atuma nga wudu ba. **24** “Iyiya, isọ tẹri nọ, Naidu aghomani aka kong upii mi, kiva ma aipang ka aghomani atuma mi ni, ashi nọ okyuo utaa amaa. Aki ju nga ashuwa

ba, akọ bulu ukpọ ki peni ọkyuọ. (aiōnios g166) 25 Iyiya ni sọ tẹri nọ, akyua ki ba, akọ ba ma, na aghọ kpuru bọ ki kọng ẹrẹwyuẹ Anọ Ọnong, aghọmani akong ki lang. 26 Kọnọ mani Ate ki ẹkẹrẹkywuẹ nga ni ẹrẹpiya ọkyuọ kọ ni, kindọ ni asa si Anọ nga tee ẹrẹpiya ọkyuọ kọ. 27 Ava ma nga ẹrẹgọrọ uju ashuwa ki nga ni Anọ ajiya nga. 28 Inu ma woo ica na udi upii ba, ka akyua ki ba mani aghọmani ashi kide na alọr ki kọng ẹrẹwyuẹ nga, 29 Ka akunu. Aghọmani aju uma ọdọdọma ki sisang, ka apeni ọkyuọ, ni aghọmani aju utaa aipang ni, aki sisang ka va ju bọ ashuwa. 30 Imẹ ka bra mi uju ima ka ayayu mi ba. Imẹ sọ ju ashuwa kọnọ umani Ọnong tẹri yi si iyi ju ni. Kindọ ni ashuwa anga aipang kọ, ki ba ima ushi kide ikwyi mi yọ ni isọ ju ba, ki ima ukunu kukushi aghọ utuma mi yọ. 31 “Ipeni imẹ tara ẹrẹkwyuẹ mi ni, ni ima tẹri mi shi yọ aipang ba. 32 Ka ace ghọ shi wu ni aki tara mi, ni iye si imumani aki tẹri kaya ẹrẹkwyuẹ mi ni aipang nga. 33 Inu tuma ajiya kukushi iYahaya, inga vasa tẹri nọ aipang. 34 Kindọ ni ira tọrọ mi na utara ajiya ba. Imẹ tẹri kindọ ka inu peni ufoo. 35 IYahaya ni ọgbẹlẹmọ ula ugha kọ, ọngọ uyeri kọ, ọva ma aipang kọ ju ikwyifu naigang kọnọ uyeri nga ka ana gọlọ nazii. 36 Ni imẹ shi ni anga mẹ aghọ tara mi angọ mani agina aghọ tara iYahaya ya kaya ẹrẹkwyuẹ mi. Uma mani isọ ju, ọngọ mani Ate mi ma mi si ju, ọbọ shi uma umani uyeni amaa, ate mi ngaa tuma nga. 37 Ate mani anga tuma mi anga ki ẹkẹrẹkywuẹ nga yeni aghọmani atara mi. Inu sọnọ kọ kọng nu ẹrẹwyuẹ nga ba, inu sọnọ kọ nu nọ umani ashi ba. 38 Ighang nga ci yọ ki ikwyi nu ba, ki nu ta ma nu aipang kukushi aghọmani

Ate tuma ba. **39** Inu sọ shuwa upii Ọnọng, kọ ukyoo nu ki ikwyi ki peni ọkyuọ utaa amaa kide bọ. Idibi ipii Ọnọng iyọ ki tara mi. (aiōnios g166) **40** Kindọ ni inu tọrọ nọ ba ọkọ shi mi kọ peni ọkyuọ. **41** “Imẹ ka ta yira mi ujọọ kukushi shi bajiya ba” **42** Ki imẹ ye nu, iva sa ye si inu shi nu nọ uyoo Ọnọng kide ikwyi nu ba. **43** Imẹ ba kide nọ uca Ate mi, inu ta yira mi ba, ipeni ace aghọ ba kide nọ uca ẹrẹkwyue nga ni, inu ki yira nga. **44** Nanyi kọ ni inu ki ma aipang ka akyua umani inu wang peni ujọọ kushi ace nu, ni inu ta wang nọ peni ujọọ mani ukunu kukushi Ọnọng umani anga shi ka ayayu nga ba? **45** Inu ma tẹri si iki kyaa ashuwa nu kukushi Ate yi ba. Aghọ ki kyaa ashuwa nga shi iMusa, umani inu sa ikwyi si anga ki foo nu. **46** Tẹri si inu ma aipang ni iMusa ni, inu ta kọ ma aipang ni imẹ, ki iMusa wọ kaya ẹrẹkwyue mi. **47** Ipeni inu ra ma nu aipang kini imumani awọọ ba ni, nanyi kọ ni inu ki ma aipang kọ?”

6 Awii ra ya woru bọ ni, iYesu va bulu ki kyaa udaa ugẹẹ ẹrẹyema aGalili, aka ba yọrọ wọ si ẹrẹyema aTibariya. **2** Ikir bajiya lite nọ uyii nga, ka anu amaa nọ uma umani asọ ju na adumu. **3** IYesu va kila nga izize ki cica kina atina nga. **4** Ka akyakyua ri ni, agya ubulu ya sọ ba ayayo. **5** IYesu ya sang ẹrẹkwyue ki nu ikir bajiya ni, aba tẹri iFilibus si, “Abi wọ ni ayọ ki ghẹ imila umani iki maa ajiya ri kọ?” **6** IYesu ghulu iFilibus kindọ ka amara nga wọ ka aye imumani aki ju. **7** IFilibus ba yira nga ki tẹri si, “Ufẹ ipii itin aghọtina ki maa yọ na aghe imila umani kwinga ki peni na zẹ ba.” **8** Aghaye kide atina nga aghonọ uca si Andrawus, anayuru iSiman iYahaya va tẹri iYesu si, **9**

“Ace ananọ wẹ na asi ni agbọ ubiredi itọ kina itagbo ipai.
 Ikembọ wọ yi idi ima ki ju na ajiya ri kindii?” **10** IYesu
 ba tẹri bọ si, “Inu sa ajiya ka acica.” Uka ni ọbọng shiya
 nagigang. Aghẹmẹ va cica, afuma agha araji ushọ atọ. **11**
 IYesu ba kpaa agbọ ubiredi, aya kpẹẹ usa Ọnọng iza ni,
 aba kau aghọmani aci, aba bọ nadidu imumani iki maa bọ
 kọ. Kindii wọ na aju ni itagbo. **12** Aya la ki suu ni, aba
 tẹri atina nga si, “Inu curu awo na ashe ka aba bra yọ
 ba.” **13** Atina va curu awo ubiredi ki tii ka ọkọọ ushọ nọ
 upai, awo umani ashe kide agbọ ubiredi utọ kọ umani
 ajiya kpẹẹ ula. **14** Ajiya ya nu amaa imu wo ica ni iYesu ju
 ni, aba tẹri si, “Aipang, anga shi aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng
 umani asi aki ba asing.” **15** IYesu ya kpẹlẹ si, ajiya wang
 kpaa nga ni ẹrẹkyuọ ka ama nga ẹrẹgọm ni, aba vuu nga
 aya izizẹ kayu nga. **16** Ughe ya kpaa ni, atina iYesu ka
 sang ki kyabọ ẹrẹyema. **17** Akyua ra ni uka ya sang uba ni
 itii, iYesu sa kọ sang nga uba ukushi bọ ba. Atina va ghila
 bọ ide ọgbọlọ ki kpẹnẹ ubulu kyabọ aKafarnahum. **18**
 Ẹrẹyema kpẹnẹ utiyagha ka uce uwuru ẹrẹkyuọ sọ tẹ.
19 Aya tẹ ki fuma amel atai ko anari ni, aba nu iYesu na
 akyeng kaya na amusum, asọ ba nga ayayo kina ọgbọlọ.
 Atina va kọọ ẹrẹbata. **20** IYesu va tẹri bọ si, “Imẹẹ, ba
 kọọ ẹrẹbata ba.” **21** Aba tọ yira nga kide ọgbọlọ. Kide
 anakyua ni ọgbọlọ nga fuma uka umani aki kyabọ kọ. **22**
 Ikyua ya yẹẹ na ushe bajiya na aci ka uhwo udaa ugeẹ
 ẹrẹyema ba kpẹlẹ si ọgbọlọ uye wọ ba ukaa, akpẹlẹ si
 iYesu ta ghila nga ọgbọlọ kina atina ba, atina nga bọ kyaa
 kayu bọ. **23** Ace agbọlọ umani aba ka aTibariya tara kọ
 ka ayayo kina uka umani ajiya la ubiredi wọ kọ utumu

umani akpẹẹ usa Ọnọng iza. **24** Ajiya ya nu ni iYesu kina atina nga shi bọ ya kọ ukaa ba ni, aba ghila bọ ọgbọlọ ki kyabọ aKafarnahum na asọ wang iYesu. **25** Aya nu nga ka udaa ugeẹ ẹrẹyema ni, aba ghulu nga si, “Aghọmẹẹ, agba awii wọ ni ingo ki ba wọ?” **26** IYesu va yira bọ si, “Aipang, ime sọ tẹri nu, inu sọ wang ka inu la ubiredi ki suu, ba si inu kpẹlẹ si amaa uma usa uwo ica ni ime ju ba. **27** Inu ba duma na uwang imila ni ika bra yọ ba, inu ju utina kaya imila umani ishi yọ na amara ba inga uma ọkyuọ utaa amaa. Imila umani Anọ Ajiya ki ma nu yidii. Ka aya Anọ Ajiya wọ ni Ate Ọnọng kọ sa amaa uyen i nga uyira nu.” (aiōnios g166) **28** Ajiya ba ghulu iYesu si, “Ikembọ na ayọ ki ju ka ayọ hwura uma umani Ọnọng wang?” **29** IYesu ba yira bọ si, “Imumani Ọnọng wang si inu ju yẹ, inu ma aipang ka aghọmani atuma.” **30** Ajiya va ghulu iYesu si, “Aligba amaa uwo ica nga ni inu ki ju ka ayọ nu ni ayọ ma aipang ni ingo. Ikembọ ni ingo ki ju? **31** Ananirakpẹẹ bayọ la umanna ka aghumu, kono umani awọ upii Ọnọng si, “Ama bọ imila ka ayaya ka ala.” **32** IYesu ba yira bọ si, “Aipang, ime sọ tẹri nu, iMusa nga ma nu imila ra ka ayaya ba, Ate mi nga ka ma nu imila aipang ka yaya. **33** Imila Ọnọng yọ ka shulu ka ayaya na asing ọkyuọ.” **34** Aba tẹri nga si, “Agho aghaghe, ka ma ayọ igho imila ri kwaligba awii!” **35** IYesu yira ki tẹri bọ si, “Ime shi imila uma ọkyuọ, aghọmani aba ukushi mi ni, aki sọ kọọ nga idafo ba, aghọmani ama aipang ni ime ni, aki sọ kọọ nga idafo na amusum ba. **36** Kono umani ime tẹri nu ni, inu nu mi, inu ta ma nu aipang ba. **37** Nadidu aghọmani Ate ma mi ni, aki ba ukushi mi, aghọmani aba

ukushi mi ni, iki kla mi nga ba. **38** Ka ime shulu mi ka ayaya ki ime ba ju uyoo mi ba, uyoo aghomani a tuma mi wọ. **39** Uyoo aghomani a tuma ni, ime ba vulu agha ayaye kọ kidẹ aghomani a ma mi ba, ime sang bọ ka awii usang asing. **40** Ka uyoo Ate mi wọ si, nadidu aghomani asọ kra Anọ ni, ki va ma aipang ni nga ni, ashi na ọkyuọ utaa amaa, ime ki va sang nga awii usang asing.” (aiōnios g166)

41 AYahudawa va duma kidẹ ikwyi bọ ni iYesu ka atẹri si, “Ime shi imila ni ishulu ka ayaya.” **42** AYahudawa si, “Ba iYesu wẹ ri ba, anọ iYusufu aghomani ayọ ye ate nga kina ayuru nga nadidu ba? Ikembọ sa ka akyakyua ri na asi, ‘Ime shulu ka ayaya?’” **43** IYesu ba yira bọ si, “Inu shee uduma ki ikwyi nu kina ace nu. **44** Ba aghomani aki bra uba ukushi mi, in ba si Ate umani a tuma mi nga waa nga ba, ime ki va sang adidu ajiya ka awii usang asing. **45** Awọọ kidẹ ẹrẹwọ agho pii kọ ọtọ Ọnọng si, ‘Nadidu bọ ni Ọnọng nga ki mẹẹ bọ.’ Nadidu aghomani akọọ, ki va mẹẹ kukushi Ate ni, aka ba ukushi mi. **46** Ba aghomani akọ nu Ate in ba si aghomani a kunu kukushi Ọnọng ba, agna kọ nu Ate. **47** Aipang ni isọ tẹri nu, nadidu aghomani ama aipang ni ashi nọ ọkyuọ utaa amaa. (aiōnios g166) **48** Ime shi imila uma ọkyuọ. **49** Ananirakpẹẹ nu la umanna ka aghumu, nadidu kindọ ni akpuru bọ. **50** Ni imila umani ika shulu ka ayaya ka nadidu aghomani ala ni, aki kpoo nga ba. **51** Ime shi imila umani ika shulu ka ayaya. Nadidu aghomani ala imila ri ni, aki peni ọkyuọ ki ta kọ sang asing. Imila ri ni inoma ẹrẹnoma mi yọ, ingo umani ime ki ma ka asing peni ọkyuọ.” (aiōn g165) **52** AYahudawa ba tee agho linang kina ace bọ, asọ ju si, “Nagyi wọ ni ajiya

ri ki ma ayọ inọma ẹrẹnọma nga ka ayọ la?” 53 IYesu ba ẹri bọ si, “Aipang, imẹ sọ ẹri nu inkini inu ta la nu inọma ẹrẹnọma Anọ Ajiya ki sa ayi nga ba ni, inu shi nu nọ ọkyuọ kide nu ba wudu. 54 Nadidu aghọmani asọ la inọma ẹrẹnọma mi, na asọ va sa ayi ẹrẹnọma mi ni, ashi na ọkyuọ utaa amaa, imẹ ki sang nga kọ sang asing. (aiōnios g166) 55 Ka inọma ẹrẹnọma mi ni, imila aipang yọ, ayi mi ni, uma usa aipang yọ. 56 Nadidu aghọmani asọ inọma ẹrẹnọma mi, na asọ va sa ayi mi ni, ashi kide mi, imẹ kọ shi kide nga. 57 Kọnọ umani Ate akyuọ tuma mi ni, kaya nga wọ ni imẹ sọ cẹ wọ, kindii wọ ni aghọmani akpaa mi kina imila nga yọ ni, aki peni ọkyuọ kaya mi. 58 Imẹ shi imila umani ishulu ka ayaya. Ananirakpẹẹ nu la umanna, nadidu kindọ ni, akpuru bọ, nadidu aghọmani ala imila ri ni, aki peni ọkyuọ ki ta kọ sang asing.” (aiōn g165) 59 IYesu ẹri uma ri nadidu ka akyua umani asọ mẹẹ kide ọkọ takwyuẹ aYahudawa ka aKafarnahum. 60 Ace aghọ bọ na pam kide aghọyii nga ya kọ kindọ ni, aba ju si, “Udii upii ri ni, ọlọ shiya, inga ki bra uyira wọ?” 61 IYesu ye si aghọyii nga sọ pii na ace bọ kaya umẹẹ nga ni, aba ẹri bọ si, “Udii umẹẹ bra nu ikwyi wọ? 62 Nagyi wọ ni inu kọ wọ ki ikwyi nu insi inu nu Anọ Ajiya na asọ kila nga ọka umani aba wọ? 63 Aghing nga ka ma ọkyuọ. Ẹrẹnọma shi wọ na akyuọ uju ima ba. Upii ni imẹ ẹri nu ni, aghing nga kina ọkyuọ. 64 Ace aghọ bọ shi wọ kide nu na ata ma bọ aipang ba.” Ko kpaa ka akyua ni, iYesu ye aghọmani ata ma bọ aipang ba, kina aghọmani aki gbura na wọ. 65 IYesu ba khimi utẹri si, “Uwu sa ni imẹ ẹri nu si, ‘Ba aghọmani aki bra uba ukushi mi, sa Ate ma nga

akyuo.”” 66 IYesu ya kpɛɛ upii nga ni, ajiya na pam kide aghoyii ya nga, aso yii bo nga ba. 67 IYesu ba ghulu usho na apai si, “Inu wang ko sang nu?” 68 ISiman iBitrus ba yira si, “Ate, ukushi inga wo na ayo ki kyaa? Ingo shina upii no uka ma okyuo umani ushi wo na amara ba. (aiōnios g166) 69 Ayo ma aipang, ayo va ye si ingo shi agha upipar Onong ra.” 70 IYesu ba yira bo si, “Ime hwiya agho usho na apai, aghaye nu ni ishee wo.” 71 Aso yeni si iYahuda, ano iSiman Iskariyoti, ka anga ki gbura nga ko, ka anga ni aghaye nga kide usho na apai.

7 Aya sang ni iYesu ba kigor kide aGalili, ni ata wang nga ukyeng kide aYahudiya ba, ka aYahudawa na shiya ko akadu wang pii nga ko. 2 Awii usra agya no uzoo aYahudawa ya sang ju, 3 ni anayuru iYesu ba teri nga si, “Ushi odoma ni ingo vuu kyang aYahudiya ka aghoyii ngo ya nu uma uwo ica no oso ju. 4 Nadidu aghomani awang na aye nga nagigang ni, aki sho nga ni uma na aso ju ba. Insi ingo su ju uma ri ni, yeni erəkwyue ngo ka ajiya ye ngo.” 5 Ka ibo anayuru iYesu ta ma bo aipang ni nga ba. 6 Ni iYesu ba teri bo si, “Akyua mi ko sang wo ju ba, ukushi nu ni kwaligba akyua shi na kike. 7 Inu ni ashi ki bra wo to no nga ba, ime ni ashi ta wang mi nga ba ka ime ka teri utina akakiya ni aka ju. 8 Inu wor kya nu uka usra agya. ime ta ki kya mi ba, ka akyua mi ko sang wo ju ba.” 9 IYesu ya kpɛɛ uteri bo udibi uma ri ni, ava zono laa nga ka aGalili. 10 Anayuru nga ya kpɛɛ uworu kya bo uka usra agya ni, iYesu va woru ko uyuyi, ata woru nga ka ayaye ba. 11 AYahudawa su wang nga ko oko usra agya, aso ghulu si, “Abi ko ni ajiya ri shi ko?” 12 Kide ikir bajiya

ni ajiya sọ pii na ace bọ kaya iYesu kọ uyuyi. Ace aghọ bọ sọ tẹri si, “Ajiya adaduma nga.” Ace aghọ bọ si, “Kayi, asọ dor ajiya wọ.” **13** Ni ba aghọmani abra utẹri ila iYesu kide bajiya ba, ka asọ hwiri ẹrẹbata aYahudawa. **14** Aya fuma abiyatẹ usra agya ni, iYesu va ghila nga idẹ ọna Ọnọng ki kpẹnẹ umẹẹ. **15** Agha akakọng aYahudawa va woo ica ki ghulu si, “Ikẹmbọ sa na ajiya ri ye uma nagigang ba si akọ kya ọkọ upila iwọọ ba?” **16** IYesu va yira bọ si, uma umani imẹ sọ mẹẹ ni, unga mẹ bọ ba, unga aghọmani atuma mi bọọ. **17** Nadidu aghọmani hwiya uju ima ni Ọnọng wang ni, aki ye si umẹẹ mi ba kọ ukushi Ọnọng, ba ukushi mi ba. **18** Aghọmani amẹẹ uma ẹrẹkwyuẹ nga ni, awang jọọ ẹrẹkwyuẹ nga kọ. Ni aghọmani asọ jọọ aghọmani atuma mi ni, anga shi agha aipang, ni ashi nga ni utaa aipang ba. **19** iMusa nga mẹẹ nu ba? Ni ba ace aghọmani asọ yii umẹẹ ba?” **20** ajiya va yira si, “Ingo shi nọ ushẹẹ kide ngo. Inga bu bọ wang pii ngo kọ?” **21** IYesu va yira bọ si, “Imẹ ju ima uwoo ica iye, ni inu woo ica nadidu nu. **22** iMusa ma nu upii si inu sho aghumu, anga kyọ uju ba, ananirakpẹẹ bọ. Kindọ ni unu ka sho ananọ aghumu ka awii uwuru aYahudawa. **23** In kini aki bra usho aghumu na anọ ka awii uwuru aYahudawa ni ka aju imumani umẹẹ iMusa tẹri ni, ikẹmbọ sa ni inu kọọ anaa wọ nọ umani imẹ ma ẹrẹnoma ọkyuọ ka awii uwuru? **24** inu ba tẹri ajiya ashuwa ni ima ni inu nu ni ica ba, inu tẹri ajiya ashuwa ni ima ushi na birbọ.” **25** Na ace ajiya Urushelima tẹri si, “Ajiya ri nga na su wang na wang pii nga kọ ri ba” **26** Awẹ ni, asọ pii ka ayaye, ata tẹri bọ nga ice ima ba. Ta agha ite kọ yira si anga shi

aghōfoo ni? **27** Uwẹ ni, ayọ ye uka ni ajiya ri kunu kọ, akyua ni aghōfoo aipang ki ba kọ ni, ba aghọ ki ye uka ni a kunu kọ ba.” **28** IYesu sọ mẹẹ kide ọna Ọnọng ni, ava sang ẹrẹyue si, “Inu ye mi, inu va ye uka ni ikunu kọ. Ita bami ni ẹrẹkyuọ ẹrẹkwyue mi ba. Aghọ utuma mi ni agha aipang nga, anga ni inu ta ye nu nga ba. **29** Imẹ ni iye nga, ka ukushi nga kọ ni imẹ kunu kọ, anga tuma mi.” **30** IYesu ya tẹri udibi uma ri ni, ajiya nga va wang utra ukpenẹ nga. Ni ba aghọ piya nga ba, ka akyua nga ta kọ ju wọ ba. **31** Kindọ ni ajiya na pam va ma aipang ni iYesu, na asọ ju si, “Ni, akyua ni aghōfoo ki ba ni, aki ju uma uwo ica ka aceẹ uma ni ajiya ri ju ni?” **32** AFarisiyawa kọọ uma ni ajiya sọ tẹri kaya iYesu, ni afirist akakong kina aFirisiyawa va tuma aghọ sha ọna Ọnọng sa ya kpini nga. **33** IYesu yira bọ si, “Akyua ni iki ci kini nu si na zẹẹ, akpẹẹ ni iki vuu mi ukushi aghọ utuma mi. **34** Inu ki wang mi, ni inu ta ki nu mi nga ba. Uka ni shiya ni uta ki bra nọ uba ba.” **35** AYahudawa va pii na ace bọ ki ju si, “Abi wọ na ki kyaa kọ na ayu ta ki peni yi nga ba? Ta aki kyaa ukushi aYahudawa na ku furu bọ na shi kina aghomani ashi bọ aYahudawa ba ni, ka aya mẹẹ aghomani ashi bọ aYahudawa ba ku kadu ni? **36** Ikembọ na asọ yeni na si, ‘Inu ki wang mi, ni uta ki peni mi nga ba’? Ikembọ na asọ yeni si “Uka ni imẹ shiya ni uta ki bra nọ uba ba’?” **37** Awii upra usra agya, angọ shi awii aghaghe usra agya ni, iYesu tara ki sang ẹrẹyue ki ju si, “Nadidu aghọ kọọ usa amusum na ba ukushi mi ka aba sa. **38** Nadidu aghọ ma aipang ni me ni, ‘Avọ mẹẹ amusum umẹẹ ọkyuọ ki kunu kide ikwyi nga,’ Kono umani upii Ọnọng tẹri ni.” **39** IYesu

sọ pii kaya aghing Ọnọng, anga ni aghọ ma aipang ni nga ki yira, ka agha akyua ri ni a ta kọ ma bọ aghing Ọnọng ba, ka ata ku joọ bọ iYesu ba. **40** Ajiya ya kọọ udi upii ni iYesu tẹri ni, ava ju si, “Aipang, adi aghọ ri nga si aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng ra.” **41** Ace aghọ bọ va ju si, “Adi aghọ ri nga si aghọfoo.” Ki ta ka kyua ri, aghọfoo ri ni aGalili nga na kunu wọ? **42** Ba upii Ọnọng tẹri si aghọfoo ki kunu kide ute uDauda ba?” Aki va kunu ka aBaitalami, anifong umani uDauda kunu kọ ba?” **43** Anyu bajiya va kau kaya iYesu. **44** Ace aghọ bọ wang kpene nga, ba aghomani abra piya nga ba. **45** Aghọ sha ya vuu bọ ni, afirist akakong kina aghite aFarisiyawa va ghulu bọ si, “Ikembọ sa ni uta ba nu ni nga ba?” **46** Aghọ sha nga va yira si, “Ba ajiya na akọ pii kina ajiya ri ni ba.” **47** AFarisiyawa va tẹri aghọ sha si, “Inu ni akọ dor nu wudii? **48** Ta ace aghọ shi wọ kide aghọ ite ko aFarisiyawa ni ama aipang ni nga? **49** Ni ikir bajiya ri ni ata ye bọ ice ima kọ umẹẹ iMusa ba, ibọ ni agha anyu ababi bọ.” **50** INikodimus aghomani akya ukushi iYesu ka akyua, agha aye kide bọ, tẹri bọ si, **51** Kọ umẹẹ iMusa ni ayọ taki bra bọ uwa ajiya ashuwa ba, sa akọọ ka anyu nga, ka ye ima ni asọ ju.” **52** Ava yira nga si, “Ingọ ni agha aGalili nga na? Kra idẹ upii Ọnọng kọ nu, ba ace aghọ pii kọ ọtọ Ọnọng na ki ba ka aGalili ba.” **53** Kwinga va kyaa aca.

8 Ni iYesu va wor kya izize na ashe uzaitun. **2** Ni kikyuating ni iYesu va ghila nga idẹ ọna Ọnọng. Ajiya nadidu va ba bọ ukushi nga, ava kọ cica na asọ mẹẹ bọ. **3** Na aghomẹẹ iMusa kina aFarisiyawa va ba na yiri na akpene nga na anye kina agheme. Ava sa nga na tara ka

fate bọ. **4** Na ava ju iYesu nga si, “Aghomee, ayiri ri ni akpene nga na nye kina agheme. **5** Ni, umee iMusa teri si ataa igho ri na atii sa akpuru bọ. Ni ingo ni ingo teri si ike?” **6** Aghulu nga kindi ri ka mra nga, ka peni uvulu na ki kya ni ashuwa nga. Ni iYesu va kpikpo, ki wọọ iwọọ ki erẹbọ na anivọ nga. **7** Aya deẹ kọ ghulu iYesu nga ni, ava sisang ki tara ki ju bọ si, “Nadidu agho na ashi nọ uvulu ba ni akyo uta ayiri ri nọ utii.” **8** Ni iYesu va kpikpo ki deẹ kọ wọọ ki erẹbọ. **9** Aya kọọ kindo ni, ava deẹ kọ sang bọ kọ ukadu ka yila ye, kọ kpaa ka agho ite bọ ki ta agha azazi bọ, ki she iYesu nga ka yu nga, kina ayiri na tai kite nga. **10** Ni iYesu va sang ki tara, ki ghulu nga si, “Ayiri, abi na ashi kọ? Ba agho na awa ngo ashuwa ba ni?” **11** Ava yira si, “Ba agho ba.” ni iYesu ju nga si, ime ma ta wa ngo nga ashuwa ba. wor, ni ba khimi uvulu kọ ba.” **12** IYesu va khimi upeni na ajiya si, “Ime shi uyeri ashi. Agho yii mi ta ki kyeng nga kide itii ba, aki peni uyeri okyuo.” **13** Na afarisiyawa va ju iYesu nga si, “Ingo so yeni erẹkwyue ngo shi aipang nga ni ingo yira kọ ba.” **14** IYesu va yira bọ si, “Ko ni ime yeni erẹkwyue mi ni, uyira mi ni aipang nga, ki ime ye uka ni ukunu kọ, kini uka ni iki kya mi kọ. Inu ta ye nu uka ni ikunu kọ ba kini uka ni ikya mi kọ ba. **15** Unu ka kyua ashuwa kọ kyoo ajiya. Ime ni ika ju mi ace agho ashuwa ba. **16** Ko ni ime ki ju ashuwa ni, ashuwa mi ni aipang nga, ki imee kayu mi ba, ka Ate mi na atuma mi shi kini me. **17** Kide umee nu ni awọọ si, inkini agha pai teri ima iyeng ra ni, iyiya yọ na yira upii bọ ka aipang nga. **18** Ime ni ika yeni erẹkwyue mi, Ate agho tuma mi ni anga shi agha ipai.” **19** Ava ghulu nga si,

“Abi wọ ni Ate ngọ ra shi kọ?” iYesu va yira bọ si, “Inu ta ye mi nga ba, inu ta va ye nu Ate mi ba. Inu ta ye mi ni, Inu ta ye Ate mi.” **20** IYesu tẹri upii ri ka akyua na asọ mẹẹ ka ayayo kọnọ uka ni aka kyo ufẹ na aka ma kide ọna Ọnọng. Kindọ ni ba aghọ ukpẹnẹ nga ba, ka akyua nga ta kọ ju wọ ba. **21** Ni iYesu va khimi utẹri ajiya nga si, “Imẹ ki wor, inu ki wang mi, inu ki va kpuru nu kide uvulu nu. Uka ni iki kya mi ni, inu ta ki bra nu kyaa ba.” **22** Udi sa ni agha ite aYahudawa va ju si, “Ushi ni, Aki pii ẹrẹkwyue nga wọ nu nga ni a ju si, ‘Uka ni iki kya mi ni, inu taki bra nu kyaa ba’?” **23** Ni iYesu va lite nọ tẹri bọ si, “Inu shi ka ẹrẹbọ, imẹ ni ikunu ka ayaya kọ. Inu ni anga ashi ri bọ, imẹ ni anga ashi ri nga ba. **24** Ọwọ sa ni imẹ tẹri nu si inu ki kpuru nu kide uvulu nu. Ka insi inu ta ma nu aipang si aghọ ni imẹ tẹri nu si imẹ shi ba ni, inu ki kpuru nu kide uvulu nu.” **25** Ibọ va ghulu iYesu nga si, “Ingọ ni inga”? IYesu va yira bọ si, “Imẹ shi aghọ ni imẹ tẹri nu kọ kpaa ka akyua. **26** Uma shi wo na pam ni imẹ ki bra utẹri kaya nu, ki imẹ ju nu ashuwa. Ni imẹ su tẹri ashi uma ni imẹ kọng kukushi aghọ na tuma mi kayu wọ, na asọ tẹri aipang kọ.” **27** Ajiya nga ta kpẹlẹ bọ si asu pii ni bọ kaya Ate ba. **28** Ọwọ sa ni iYesu ju bọ si, “Akyua ni inu ki zẹẹ Anọ Ajiya ni, akyua ra kọ ni inu ki kpẹlẹ si imẹ shi nga. Inu ki kpẹlẹ si ita shi mi kọ uju kwikẹ nọ ubra ẹrẹkwyue mi ba, ka imẹ sọ tẹri ima ni Ate tuma mi kọ. **29** Aghọ tuma mi shi kini imẹ, ata shee mi nga kayu mi ba, ka imẹ sọ ju imumani awang kọ agba akyua.” **30** Akyua ni iYesu sọ tẹri udibi uma ri na ajiya napam va ma aipang ni nga. **31** IYesu va tẹri aYahudawa na ma aipang ni nga si, “In

kini inu ko umeɛ mi ni, inu ni aghoyii mi bɔ anga aipang. 32 Ni inu ki ye aipang, aipang ki ma nu ulang.” 33 Ava yira nga si, “Ayɔ ni anɔ Ibrahim bɔ, ayɔ ta kɔ shi yi agira ace aghɔ ba. Ni ikɛmbɔ sa ni ingɔ sa ju si ayɔ ki peni ulang ni?” 34 IYesu va yira bɔ si, “Aipang, isɔ tɛri nu si, nadidu aghɔ na asɔ ju uvulu ni agira uvulu nga. 35 Agira ka ci nga ka aca ki ta kɔ sang asing ba, ka anɔ ni anga ɔna nga ki ta kɔ sang asing. (aiɔn g165) 36 Kindii ni insi anɔ ma nu ulang ni, inu ki peni ulang unga aipang. 37 Imɛ ye ni inu ni anɔ Ibrahim bɔ, ni inu wang pii mi kɔ, ka inu ta yira nɔ umeɛ mi ba. 38 Imɛ sɔ tɛri nu imumani imɛ nu kukushi Ate mi, ni inu sɔ ju imumani inu kɔng kukushi ate nu.” 39 Ava yira nga si, “Ibrahim nga shi ate ba yɔ.” Ni iYesu va yira bɔ si, “Awasi inu na anɔ Ibrahim bɔ ni, inu ta kɔ ju uma umani Ibrahim ju. 40 Imɛ ni ajiya nga aghɔ utɛri aipang anga ni imɛ kɔng kukushi ɔnɔng, ni inu wang pii mi kɔ. Ibrahim ta ju idi ima ba. 41 Kindii ni inu sɔ ju imumani ate nu ka ju wɔ.” Ni aYahudawa va ju si, “Ayɔ ni anɔ useshi bɔ ba. ɔnɔng nga shi Ate ba yɔ, anga ashi kayu nga Ate na ayɔ shi ni nga.” 42 IYesu ju bɔ si, “Ata ju si ɔnɔng nga shi Ate nu ni inu ta kɔ yoo mi, ka ukushi ɔnɔng kɔ ni imɛ kunu kɔ, agha akyua ri ni imɛ wɛ kɔ kɛɛ. Ita ba mi nɔ ubra ɛrɛkwyue mi ba, ɔnɔng nga tuma mi. 43 Ikɛmbɔ sa ni inu ta kpɛlɛ nu upii mi ba? Ka inu ta bra nu ɔkɔng umeɛ mi ba. 44 Inu ni anga ate nu Isheɛ bɔ, ni inu wang ju imumani awang. Inga ni aghɔ pili nga kɔ kpaa ka akyua awang nga aipang ba, ba aipang kidɛ nga ba. Akyua na asɔ tɛri atɛr ni asɔ yeni ighɔ nga kɔ, ka inga ni agha atɛr nga, ate atɛr nga. 45 Ni imɛ sɔ tɛri aipang,

inu ta yira mi nga ba. 46 Inga kide nu ki bra uyen uvalu nga? In kini aipang nga ni ime so teri ni, ikembö sa ni inu ta ma nu aipang ni ime ba? 47 Agho na ashi angö Onong ni aka hwiri imumani Onong teri. Ni inu ta hwiri imumani Onong teri ba, ka inu ni angö Onong bö ba.” 48 AYahudawa va yira nga ki ju si, “Aipang nga nö umani, ayö teri si ingö ni agho aSamariya nga agho shi nu ushe ba?” 49 IYesu va yira bö si, “Ime ni agho shi nö ushe nga ba. Ime so ma Ate mi ughoghe wö, ni inu su vuu nö ughoghe mi kö. 50 Ime so wang ujö erekwyue mi ba. Ace agho shi kö na nga so wang mi wö, anga shi agho teri ashuwa. 51 Aipang, ime so teri nu, agho na so yii umee mi ni ata ki kpoo nga ba.” (aiön g165) 52 Na aYahudawa va ju nga si, “Ka akyua ri ni, ayö ma aipang si ingö shi nö ushe. Ibrahim kina Atina Onong kö kpuru bö, ni ingö si, ‘Nadidu agho na asö yii umee mi ni ata ki kpoo nga ba.’ (aiön g165) 53 Ingö kpaa konö ucee ate bayö Ibrahim ni? Inga ku kpoo, kindö wö ni agho pii kö öto Onong kö kpuru bö. Ingö kpaa kini ingö ni ingaa ni?” 54 IYesu yira bö si, “Inkini ime jö erekwyue mi ni, udu ujö ra ni uma wö ice ima ba. Agho na asö jö mi ni anga shi Ate mi, aghomani inu so teri si anga shi Onong nu. 55 Inu ta ye nu nga ba, ni ime ye nga. Awasi ime teri nu si ime ta ye mi nga ba ni, ime ta kö tee agha ateri kini inu ni. Ni ime ye nga, ime ka va ju imumani wang si ime ju. 56 Ate nu Ibrahim wö ni akö ikwyifu nagigang ka apeni unu ufö mi, anu wö, ki kö ikwyifu.” 57 AYahudawa va teri iYesu si, “Igho wö ni uta kö fuma ngö anyi ishi itong ba, nö so ju si ingö ye Ibrahim.” 58 IYesu teri bö si, “Aipang, ime so

tẹri nu, ata kọ jee Ibrahim nga ni, ime shi kọ. **59** IYesu ya tẹri udii upii ri ni ava kpaa atii na wang taa nga kọ. Ni iYesu va sọ ẹrẹkwyue nga, ki kunu nga kide ọna Ọnọng.

9 IYesu sọ wor wudu ni, ava nu ace ajiya ni kọ kpaa kọ ujee nga ni afoo nga. **2** Na aghoyii nga va ghulu nga si, “Aghomee, uvulu inga wọ sa ni ajee ajiya ri na shi afoo ri? Uvulu nga kọ, ta uvulu aghojee nga kọ?” **3** Ni iYesu va yira bọ si, “Basi ajiya ri kọ aghojee nga vulu ba, ni ajee nga afoo ka yeni ubra Ọnọng kọ. **4** Iyiya yọ ni ayọ lite nọ uju utina aghomani atuma mi ni ọnọng shi kọ. Atii ki ba, ni ba agho ki bra uju utina ba. **5** Insi ime shi ka ashi ni, ime shi uyeri ashi.” **6** Aya tẹri kindii ni ava ta akpe ki ẹrẹbong, ki zọọ ni ẹrẹbong, nava vo ẹrẹbong na azọọ ki coo ki ica ajiya nga. **7** Aju ajiya nga si, “Wor, ya hwuru ica ngo ka amusum igho aSiluwam.” Idi ighang ri yọ shi “Utuma.” Na ajiya nga va wor kiya hwuru ica nga, ki vuu ni ica sọ kyoo uka. **8** Agha ayayo nga kina agho ka kyoo nga kọ shor ka akyua, aju si, “Ba ajiya ri nga ka shor ra ba?” **9** Ace agho bọ va ju si, “Anga.” Ace agho bọ si, “Kayi, alile ace wọ.” Ni, ajiya nga va yira ki kirekwyue nga si, “Aini, ime shi ajiya nga.” **10** Ibọ va ghulu nga si, “Aju nagyi wọ ni ica ngo fomo?” **11** Ava yira bọ si “Ajiya na aka yoro si iYesu ra nga zọọ ẹrẹbong ki coo mi ki ica. Ateri mi si ime ya hwuru ka ighong aSiluwam. Ime va kyaa ki ya hwuru ni ime tee agho ukyoo uka.” **12** Ibọ va ghulu nga si, “Abi kọ na ajiya shi kọ?” Ava ju si, “Ita yemi ba.” **13** Na ajiya nga va kyaa na aghojee nga na shi afoo ka kyua ukushi aFarisiyawa. **14** Awii uwuru aYahudawa kọ ni iYesu zọọ ẹrẹbong ki fomo ajiya ri ica wọ. **15** Kindo

wọ ni aFarisiyawa va ghulu nga si, nagyi wọ na apeni ukyoo wọ. Ni ajiya nga va ju si, “Azọọ ẹrẹbọ ki coo ki ica mi, ni ime hwuru, ka akyakyua ri ni ime ka kyoo uka.”

16 Ace aFarisiyawa va ju si, “Ajiya ri ni ọkọ ushi Ọnọng wọ na akunu wọ ba, ka aka yii nga ọnọng awii uwuru aYahudawa ba.” Ni ace aghọ bọ ghulu ki ju si, “Nagyi wọ na ajiya ushi nọ uvulu ki ju uma uwo ica kindii wọ?” Ni aghọ bọ va kau. **17** Ni ava khimi ughulu ajiya nga si, “Ikembọ nọ ingọ ki tẹri kaya ẹrẹkwyue ajiya ri, ka ingọ na afọmọ ngọ ica?” Ajiya nga va yira bọ si, “Atina Ọnọng nga.” **18** Aghakakọng aYahudawa ni, ata ma bọ aipang si ajiya ri shi afoo kọ kpaa ka akyua ba, ni akyakyua ri ni aka kyoo uka ba. Kindọ ni, ava tuma na aghojee nga. **19** Ava ghulu bọ si, “Adi aghọ ni anọ nọ ngaa? Inu si ajee nga ni ashi afoo? Ni, aju nanyi na asọ bra ukyoo kakyakyua ri?” **20** Ni aghojee nga va yira si, “Ayọ ye si anọ bayọ wẹ ri, ni ajee nga na ashi afoo. **21** Ayọ ni, ayọ ta ye yi unga ni aju na asọ kyoo uka kakyakyua ri ba, ayọ ta ye yi aghọ ni afọmọ nga ica ba. Inu ghulu nga, ashi nga ananọ ba, aki tẹri na anyu nga.” **22** Aghojee nga tẹri kindii ka atẹ ẹrẹbata aghakakọng aYahudawa, ka kọ kpaa ka akyua ni aYahudawa ku ju si nadidu aghọ ni aju si iYesu nga si aghọfoo ni, aki kla nu ka ọkọ takwyue aYahudawa. **23** Ọwọ sa ni aghojee nga ju si, “Ashi nga ananọ ba, inu ghulu nga.” **24** Ni aFarisiyawa va khimi uyọrọ ajiya ni ajee nga na ashi afoo kọ kpaa ka akyua, ki ju nga si, “Tẹri aipang kọ ujoọ Ọnọng. Ka ayọ ni ayọ ye si ajiya ni ama ngọ ukyoo uka ri ni aghọ uvulu nga.” **25** Ni ava yira ki ju bọ si, “Ko ni aghọ uvulu nga, ni ime ta ye mi ba. Ima iye

yọ ni ime ye, akyua nishi afoo, kindi ni ime kyoo uka.” 26

Ava khimi ughulu nga si, “Ikembọ na ju ngo? Afomọ ngo ica nagyi?” 27

Ava yira bọ si, “Ime kọ teri nu, inu ta kọ nu ba. Ikembọ sa ni inu wang va khimi okọ kọ? Ta inu wang kọ tee aghoyii nga ni?” 28

Ava ciya ajiya nga si, “Ingọ tee shi aghoyii nga, ka ayọ ni, aghoyii iMusa bọ. 29

Ayọ tee ye si Onong pii kini iMusa, ni, ajiya ri ni ayọ ta ye yi uka ni akunu wọ ba.” 30

Ni, ajiya nga va yira bọ si, “Aidi ni ima uwo ica ye! Inu ta ye nu uka ni akunu wọ ba, awẹ ni afomọ mi ica! 31

Ayọ ye si Onong ka kọ nga aghọ uvulu ba, ni aka kọ aghọ shọr nga, ki ka va yii upii nga. 32

Kọ ukpaa ka akyua ni aker ashi ni ata kọ kọ bọ si ace aghọ fomọ ica aghọ ni ajee nga na ashi afoo ba. (aiōn g165) 33

Ajiya ri ni, awasi ukushi Onong wọ ni akunu wọ ba ni, ata kọ bra nga uju ice ima ba.” 34

Ava yira nga si, “Ungọ aghoni ajee ngo kidẹ uvulu, uwang mẹ yi ta?” Ni, ava kla nga. 35

IYesu kọ ila si akla ajiya nga, Aya peni nga ni, ava ghulu nga si, “Ingọ ma aipang na Anọ Ajiya ni?” 36

Ajiya nga va yira si, “Ate, inga shi aghọ? Teri mi ki ma aipang ni nga.” 37

IYesu teri nga si, “Ingọ nu nga, anga shi aghọ upii ni ngo.” 38

Ni ajiya nga va ju si, “Ate, ime ma aipang.” Ava jọ nga. 39

IYesu va ju si, Ime ghila ashi ri wọ ki ime teri ashuwa, ka aghoni aka kyoo bọ ba ni apeni ukyoo, aghọ ukyoo ni asa tee afoo.” 40

Ni aFarisiyawa ushi kọ ukadu ya kọ kindọ ni, ava ju nga si, “Ungọ sọ ju si ayọ ni afoo bọ wudu?” 41

IYesu va teri bọ si, “Awasi inu ni afoo bọ ni, inu ta shinu na alaki uvulu ba. Ni, inu si inu kyoo ni, alaki uvulu nu ni ashiya.

10 Aipang nga ni isọ tẹri nu, aghomani aghila nga ishu na atẹm ka anyu ghila ba ni, aghila ka ace anyu ni, anga na ayi ngaa. **2** Aghomani aghila ka anyu ni, anga shi agho shi na atẹm. **3** Agho sha atẹm ka fomo nga oka, atẹm ka kong erewyue nga, aka yoro bo no uca bo. **4** In kini awoo bo ka asing ni, aka woru kite bo, atẹm ka yii nga ka aye erewyue nga. **5** Aki yii bo akyeng ba, aki tebo ka ata ye bo erewyue nga ba. **6** IYesu tẹri bo idi ighang upii ri, ibo ni ata kpele bo imu tẹri nga ba. **7** IYesu va khimi uteri bo si, “Aipang nga ni isọ tẹri nu, ime sa anyu ughila atẹm. **8** Aghomani aba ku kite mi ni ayi bo, atẹm ka va koo bo bu ba. **9** Ime sa anyu, aghomani aghila ukushi mi ime ki foo nga, aki ghila ka kunu ngaa, aki peni imu wang nga. **10** Ayi ka ba ki va yi, ki pili, ki bra wo. Ime ba ki ebo peni okyuo, ki ebo peni wo na giga. **11** Ime sa aghocee adaduma. Aghocee adaduma ka ma okyuo nadidu ka atẹm. **12** Agho ju utina umani na abiba ni ngaa sa cee atẹm ne, inga na agho cee ngaa ba, atẹm na ngaa ba. Inkini ava aghumu ba ukushi bo ne, a ki shiri atẹm ka te ngaa. Ava aghumu ki kpeni atẹm ka kiya bo nadidu. **13** Agho utina umani abiba ni ngaa ki te ngaa ko ufe bo na aja ngaa, ba ima ni iduma ngaa na atẹm ba. **14** “Ime sa aghucee adaduma. Iye amee atẹm, amee atẹm ye mi, **15** Kini umani ni ime ye ate mi, ate me ma na ye mi. Ika ma okyuo mi ka atẹm. **16** Ime si na atẹm nga mani ashi bo udi ishu ri ba. Ime ki vu ne bo. Ka aki kong erewyue mi, aki ba ishu iye, agho cee agha ye. **17** Ima ni sa ni ate mi ka Yoo mi idi, ika ma okyuo mi ki va kpaa wo ko. **18** Ba agho mani aki kpaa mi okyuo wo, ime ma wo ki kirikwyi mi,

imẹ shina ẹrẹgọrọ ni ki ma wo ko, imẹ shi ni ẹrẹgọrọ ni ki kpaa wo kọ. Ima ni ate mi tẹri mi si iju idi.” **19** kindu ne aYahudawa va de ku ola inang kina acee bọ. **20** Na pam ki idẹ bọ va tẹri si asa ni ushẹẹ aghọ tiyagha ngaa. Ikembọ sa ni inu so kọng nga? **21** Acee aghọ va tẹri si, “upii ri ni nga aghọ shi no ushẹẹ wo ba. To ni ushẹẹ ki bara ufumu ica afoo?” **22** Akyua ya ju nga usra agya uma ọna Ọnọng ka Urushelima, akyua ra ni iriwe shi wo. **23** IYesu kyeng ke da izọgọ ọna ọnọng na iSulemanu vra. **24** AYahudawa ba ghẹmẹ nga, ki tẹri nga si “Ayọ ki sha ki ita ka agbawii nọ ingọ shee yi kọ ughulu ikwyi yi? Insi ngọ shi iKristi ni, tẹri ayọ ka ayaye.”. **25** IYesu va yira ki tẹri bọ si “Imẹ kọ tẹri nu, inu taa ma nu aipang ki yira ba. Utina ni imẹ sọ ju nọ uca Ate mi ni, inu ki ye ta kọ imẹ ni ingaa. **26** Inu taa ma nu aipang ba, ki inu shi nọ atẹm mi ba. **27** Atẹm mi ka kọng ẹrẹwyuẹ mi, imẹ ye bọ, ibọ kọ ye mi. **28** Imẹ ka ma bọ ọkyuọ umani ushi wo na amaa ba. Aki kpuru bọ nga ba, ba aghọ umani aki yira bọ kọ ki ivọ mi. (aiōn g165, aiōnios g166) **29** Ate mi na ama mi atẹm ni, acee kwinga nọ ughoghẹ. Ba aghọ umani aki yira bọ kọ ki ivọ Ate mi. **30** Imẹ kina Ate mi shi aghaye ra.” **31** AYahudawa va khimi uyẹri atii na wang taa nga kọ. **32** IYesu va yira ki tẹri bọ si “Kidẹ nọ upam ni imẹ ju nu kukushi Ate, kaya uligba wọ kidẹ ni inu wang taa mi na atii?” **33** AYahudawa va tẹri nga si “Ba si iyi wang taa ngọ na atii kidẹ utina ọdọdọma ni ingọ ju wọ ba, ingọ sọ tẹri upii ububi Ọnọng wọ sa.” Ingọ aghọ mani ingọ sa ajiya ni ingọ wang yeni ẹrẹkwyuẹ ngọ si ingọ sa aghaye ra kina Ọnọng.” **34** IYesu va tẹri bọ si “Awọọ kidẹ umẹẹ iMusa si,

Ọnọng tẹri si, inu ni inọng yọ”. **35** Ayu ye si nadidu upii Ọnọng na awọọ ni ushi wọ atẹr ba. Insi ate tẹri aghọmani asọ hwiri upii nga si ‘inọng’ yọ ni, **36** Imẹ, aghọmani ate hwiya ki tuma mi ka ashi ri ni, inu wang tẹri si utina ujer amara ni isọ ju, nọ umani imẹ tẹri si, ‘Imẹ ni Anọ Ọnọng nga’? **37** Insi uma umani Ate mi sọ ju bọ ni imẹ sọ ju ba ni, inu ba ma aipang ni imẹ ba. **38** Insi uma bọ ni imẹ sọ ju ni, inu ta ma nu aipang ba ni, inu sa ma aipang ni uma ni inu kyoo ni imẹ sọ ju, Ate shi kide mi, imẹ kọ shi kide nga.’ **39** Ava ma ẹrẹkyuọ na wang kpẹnẹ nga, ava sang nga kide bọ. **40** IYesu va sang nga ki kyaa anyu ẹrẹyema Urdun uka ni iYahaya ju iminimini kọ ukpaa ka akyua, ni aci ya kọ ukaa. **41** Ajiya na pam va ba ukushi nga, ni asọ tẹri nga si “iYahaya ka ju nga uma uwo ica kindi ba, imumani a tẹri ka ajiya ri ne aipang nga.” **42** Kọ ukadu ra ni ajiya na pam va ma aipang ni iYesu.

11 Ace Ajiya shi wọ na ayọrọ nga si iLazaru aghọmani a sa shi akyuọ ba ka aBetani. Ki ifọng iMaryamu kina anayuru nga iMatta. **2** ILazaru aghọmani ashi akyuọ ba ni anayuru iMaryamu nga, anga shi aghọmani asa coo Ate iYesu nga anyẹ uvọng ki ifra na va cira wọ ni ufarikwyi nga ra. **3** Anayuru va tuma kukushi iYesu, ki tẹri si “Ate, aghọmani ngo yoo ra ni, ashi akyuọ ba”. **4** IYesu ya kọng kindọ ni, ava tẹri si “Udumu ri ta ki sa wọ nga ukpo ba, ọki ba nọ ujọọ kukushi Ọnọng ka brẹ Anọ nga.” **5** IYesu yoo iMatta kina anayuru nga, kina iLazaru. **6** Kindọ ni aya kọọ si iLazaru shi akyuọ ba ni, ava khimi awii apai kọ ọka umani ashi wọ. **7** Aya kpẹẹ ni ava tẹri aghọyii nga si, “Ayọ vuu yi aYahudiya”. **8** Aghọyii nga va tẹri nga si,

Aghomēē, awii ri ni aYahudawa wang taa ngo na atii, ni ingo wang va kya ngo ukadu?” 9 IYesu va yira bo si, “Ba si awa usho na apai yo shi awii aye ba? aghomani a wang kyeng kide uyeri ni aki kpa nga afra nga ba, ka akyoo uyeri ashi ri. 10 Aghomani aso kyeng kide itii ni, aka ker ifra nga ka uyeri shi wu ya ba”. 11 Aya kpee uteri bo udu umara ni, ava khimi uteri bo si “Aghikyo yi iLazaru so mor wu, ime ki kyami ki ime ya sang ngaa ko mor”. 12 Kindo ni aghoyii nga va teri nga si, “Ate, inkini umor wo ni, aki leni”. 13 IYesu yeni si iLazaru ku kpoo wu, ebo aghoyii nga kpaa si aso umor wulu wu ni. 14 IYesu va teri bo ka ayaye si, “iLazaru ko kpoo. 15 Inu bo sa ni ime shi ni ikwyifu no umani ime shimi ya ko ka ba, ki inu ma aipang. Ayob wolu ka ayob kya yi ukushi nga”. 16 IToma aghomani ayoro si iDidimos va teri anayuru nga, aghoyii si, “Iyi ma ko kee, ki iyi ya kpuru yi kina nga”. 17 IYesu ya foma ukadu ni, ava kong si, iLazaru ko la awii anari kide alor no umani anaa wo. 18 ABetani shi ka yayo kina Urushelima, otob bo cee wo ikang itai ba. 19 AYahudawa na pam so ba na abili iMatta kina iMaryamu no kpoo anayuru bu. 20 Ni iMarta ya kong si iYesu wo di ni, ava kunu ki ya sa ngaa asho nu ba. Ni iMaryamu va ghila ngaa ka aca. 21 Kindu ni iMata ba teri iyesu ngaa si, “Ate, da sa aku shi wo ni anayuru nga ta ko kpoo ngaa ba. 22 ko ka akyuakyuari ni iye ni onong ta ma ngo imumani ngo sorog nga”. 23 IYesu va teri ngaa si, “Anayuru ngo ki sisang”. 24 Ni iMarta va teri nga si, “Iye ni aki sisang ka awii utaa amara”. 25 IYesu va teri nga si, “Ime sa aghomani iki sang agho kpuru, aghomani a ma aipang ni

mẹ ni, kọ na akpọọ ni aki ọkyuọ. **26** Aghọmani a sa akyuu ni, aka ma aipang ni mẹ ni, aki ci ka fuma sang asing aki kpọọ ngaa ba. Ngọ ma aipang ni mẹ?” (aiōn g165) **27**

IMata ba tẹri nga si, “ima aipang ate, “Eẹ, Ate, ima aipang ngọ sa aghọfoo ra, anọ Ọnọng aghọmani aki ba asing ri”.

28 A ya tẹri kindọ ni, a va wor ki ya yọrọ anayuru nga uMaryamu, ki tẹri si, “aghumeẹ a ba, asi ngọ ba.” **29** A kọng kindọ ni, ava ju kaisa ki sisang ki kyaa ukushi iyesu.

30 IYesu kọ sang nga ọghila ngaa idi ifọng ba. A shi kọ ka ni iMarta sa ngaa ashọ ko. **31** Amara ni aYahudawa na si kini imaryamu na abili ngaa va nu na kunu ngaa asing ni, a va ki yi ngaa akpaa si aki kyaa ọka alo ngaa ni, ka ya ci kọ kadu ni. **32** Ni uMaryamu ya fuma ọka ni iYesu shi wọ ni, anu ngaa ni, a va kpaa ki tẹ nga, ki tẹri si, “Atẹ, da si ngọ shi wọ ni, anayuru mi ta ku kpọọ ngaa ba.” **33** IYesu ya nu na asu ci ni, aYahudawa na keng kini ngaa ẹbọ ma na su ci ni, ima va lo ngaa ke ikwyi na giga. **34** A va tẹri si, “Abi wu inu naa nga ko”? A va tẹri ngaa si, “Atẹ ba kọ ba nu.” **35** Amaa ra ni iYesu va ci. **36** Kindu ni aYahudawa va tẹri si, “kara mani a yoo ngaa!” **37** Acee aghọ bọ ki de bọ va tẹri si, “A fumu ica afọọ ra ni, ikembọ sa ni ata ju nga umani ajiya ra ki kpọọ ngaa ba?”. **38** IYesu ghẹmi duma wọ ki ikwyi nga na giga, a va kyaa ọka alo nga. Alo nga ni utii ughoghẹ bọ na a dara ayu kọ. **39** IYesu va tẹri bọ si, “Inu yini utii wọ.” Amaa ra ni iMarta anayuru aghọmani akpọọ va tẹri iYesu si, “Atẹ, aki shi kọ yuu kindi, asa awii anari ku mani akpọọ.” **40** IYesu va tẹri nga si, “Imẹ tẹri ngọ si inkini ngọ ma aipang ni ngọ ki nu ujọọ Ọnọng ba?”

41 A va yini utii wọ. IYesu va sang irikwyi nga ka ayaya ki

42 tɛri si, “Atɛ, isa ngo izaɗa ni ngo kɔng mi. 42 Iye si ngo ka
 kɔng mi kɔ agba akyua, i tɛri kindɔ ka ajiya na shi kɔ
 kawɛ ri ni ama aipang si ngo tuma mi. 43 A tɛri kindɔ ni
 a va sang ɛrɛyue ka yaya ki tɛri si, “ILi’azaru kunu!” 44
 Aghɔmani akpɔɔ va kunu, ifra nga kini ifɔng nga na loru
 na ageɛ nɔ uma ko, ibate nga ni ayuru na uma ni anaa
 nga kɔ. IYesu va tɛri bɔ si, “inu shiri nga, ka wor.” 45
 Amara ni aYahudawa na ba ubili uMaryamu ngaa ba nu
 ima ni iYesu ju ni, ava ma aipang kukushi nga. 46 Ace
 aghɔ bɔ va wor ki kyaa bɔ kukushi aFarisiyawa, ki ya
 tɛri bɔ ima ni iYesu ju. 47 Kindɔ ni Afirist akakɔng kina
 aFarisiyawa va curu agha akakɔng ɔkɔ ɔka. A va ghulu bɔ
 si, “Ikɛmbɔ nɔ inu su ju? Ajiya ri we ni asu ju uma uwo
 ica na gigang! 48 insi iyii shɛri nga na aju uma ri ni, naidu
 ajiya ki ma aipang ku kushi nga, kindɔ ni aRomawa ki ba
 ka va kpaa ifɔng yi wɔ kina ɔna ɔnɔng yii kɔ!” 49 Kidɛ bɔ
 ni acee ajiya shi wɔ ni ayuru nga si ikayafa aghumani
 ashi kidɛ afirist akakɔng ka ayii ra, a va tɛri bɔ si, “Inu ta
 ye nu ice ima ba ko na ji! 50 Inu ta kra nu ba, ushi uduma
 na ajiya ayeng kpɔɔ ka ya ajiya na pam, nɔ mani a tɛri si
 ajiya na didu bɔ na kpuru bɔ.” 51 Udii upii ni iKayafa tɛri
 ni, unga yɔɔ irikwyi nga wɔ ba, ka nga si aya aghaghe
 nga aFirist ayii ra, ayeni nga kidɛ aghing si iYesu ki kpɔɔ
 ka aya ajiya na didu. 52 Ba si aYahudawa ka yu ba, ka curu
 anɔ ɔnɔng aghɔmani ashi kɔ uceɛ nɔ ka na pam ka ba
 ajiya aye ra. 53 Imu kpɛni ka awii ni, aba taa ayuu aghu
 mani aki pii iYesu nga wɔ. 54 Kindu ni iYesu ta su keng
 nga ka ayaye kidɛ aYahudawa ba, aba shɛ uka, ki kyaa
 ifɔng ni sa yayɔ kina aghumu, ki ghila ngaa ifɔng na yuru

si iFrayim. ọka du wu ni a va cẹ wo kina aghoyii nga. **55** Awii sra agya ubulu nga aYahudawa ya sang ba ni, Ajiya na pam va ba ifong Urushelima ka ba huru akwyi bọ na ki sa awii usra agya. **56** Adẹ ku wang iyesu ngaa, ati tara kọ ka ushọr Ọnọng na aghulu acee bọ, asu tẹri si, “ikẹmbọ ni inu nu? Aki ba usra agha ri?” **57** Kindọ ni aFirist akakong kina aFarisiyawa kọ lor ayuu si, aghomani ayẹ ọkọ mani iYesu shi wọ ni, aghọ ba tẹri bọ ki ẹbọ ya kpẹni nga.

12 Usra agya ubulu ya sẹ awii atin ni, iYesu va kyaa aBetani, ọka ni iLazaru aghomani iYesu sang ngaa a shi wọ **2** kọ ka du wu ni a keri nga imila atii kọ, iMarta ngaa ka wu imila, iLazaru shi agha ayeng ki dẹ aghumani ni ala imila kini iYesu. **3** uMaryamu va kpaa ayi uvong kide abiya ate abọ unardi nga ni a shini ọfe na giga, ki coo iYesu ngaa ki ifra ki cira wọ ni fuu irikwyi nga. ọka na didu ọna va ba ni avong. **4** Amara ni iYahuda Iskariyoti, agha ayeng ki dẹ aghoyii ngaa, aghomani aki gbara iYesu nga wọ, va tẹri si, **5** “Ikẹmbọ sa ni ata gbara bọ ayi uvong ri wọ ka aya na ọfe aji usho atai ka va ma aghọ shi na amiri ba?” **6** iYahuda tẹri udi upii ba si a duma na aghọ shi na amiri ba, ki nga ni ayi ngaa. Nga ka kọ ipa nọ ọfe, ki dẹ wọ ni aka sa yi wo. **7** Iyesu va tẹri nga si, “shẹri nga ya, ka akyọ ayi ri sa awii ni aki naa mi wọ ngaa tọ wo bọ. **8** Kọ a gba awii ni aghọ wang ka shi kini inu, inu ma ni ba kọ agba wii ni inu shi kini ime ba. **9** Ikir ma ajiya aYahudawa ya kong si iYesu shi kọ ka wẹ ni, a va ba, ba si iYesu ngaa ni aba ukushi nga ka yu nga ba, ama ni ibọ nu iLazaru aghomani asang nga kọ kpọ. **10** Kindọ ni aya akakong aFirist a va taa ayuu si asu pii iLazaru

ngaa wọ. **11** Ki iLazaru ngaa sa ni aYahudawa na pam su sheri aFirist bọ na ma aipang ni iYesu. **12** Ni ikyua ni ikir baiya na ba usra agya ubulu ni, a va kọng si iYesu ashii kọ utiya uba Urushelima. **13** A va yeri ayaa udabinu ki kunu bọ asing, ki ya sa nga ashọ, na sang ayuu na tẹri si, “Ujọọ! Ayuu adaduma ka aghọmani aki ba kọ uca ate! Ayuu adaduma ka agọm nga Israila!” **14** IYesu pẹni acee anọ Izaki ni a va kila nga, kini imuma ni awoo si, **15** “Inu ba kọng ẹrẹbata ba, inu ajiya Urushelima. Agọm nọ udii ka ya anọ Izaki!” **16** Kọ kpaa ka amara ni aghọyii nga ta kpai bọ imumani a ju ra ba, a ya kpẹẹ ubrẹ iYesu nga ni, a va kpai si iwoo na awulu ra ni ka ya irikwyi ngaa iYesu, umaa keng na brẹbọ kọ nọ ma ni awulu. **17** Aghọmani a shi kini nga ka kyua na yọrọ iLi’azaru ngaa na kunu ki da alo ni, ki sang ngaa kọ kpọọ, a dẹ kọ tẹri ajiya imumani iYesu ju. **18** Ajiya na giga kyaa ki ya sa nga asho, ka kọng ima uwo ica na aju. **19** Amaa ra ni, aFarisiyawa va pii kina anayuru bọ si, “Inu kra, inu ta biya nu ula ẹrẹkyuọ nga ba, ashi ri na didu su yii nga!” **20** Kide aghọmani aba shọr ka wii usra agya ubulu ki ẹbọ ba jọọ ni, Helenawa shiya. **21** A va ba ukushi IFilibus, agha aBetsaida ka AGalili, ki tẹri nga si, “Aya aghaghe, iyi wang pii kini iYesu.” **22** IFilibus va wor ki ya tẹri Andarawus ngaa, ni ka pai bọ va kya ki ya tẹri iYesu ngaa. **23** IYesu va yara bọ si, “Akyua ku ju na brẹ anọ ajiya. **24** Aipang ngaa ni ime sọ tẹri ngo, in ba si ikir alkama ki ẹrẹbọ ni kpọọ yu ba ni, iki cẹ ki yu bọ. Inkini i kpọọ yu ni, iki ma anọ na pam. **25** Naidu aghọmani yoo ọkyuọ nga aki shiri wo. Aghọmani a toro nga ọkyuọ nga ka ashi ri ni, asu sheri wo ya ka ki pẹni

ọkyuọ ka awii taa amaa. (aiōnios g166) 26 Aghōmani awang
 ju mi utina ni, aki yii mi. ọka ni ime shi wo ni aki yii mi
 ka ju mi utina. Ate mi ki jọọ aghōmani asu ju utina mi.”
 27 “Akyuakyuari ni ime huri ikwyi mi ni isọ lo. Ikembọ ni
 ime su tẹri? ‘Ate, foo mi ka adidi akyua’? Akau, ime ba
 don adidi ri akyua kọ. 28 Ate, brẹ uca ngo.” Upii va kunu
 ka yaya si, “Ikọ brẹ ngaa, iki va ghẹmi ubrẹ ngaa kọ.” 29
 Ikir bajiya ni shiya, ko pii ni, a va tẹri si, “Aini iriviya kọ,”
 Ace ghọ bọ si, “Atuma Ọnọng ngaa pẹni.” 30 IYesu va tẹri
 bọ si, “Upii ri ba ka ya inu kọ, ba si ka ya ime wọ ba. 31
 Akyua ri kọ ni aki tẹri ashi ri ashuwa kọ, Akyua ri kọ ni
 aki tumu aghọ ẹrẹgọm ashi kọ. 32 Inkini aya sang mẹ
 kọ ka ashi ri kọ ni, iki curu ajiya ka ba ukushi mi.” 33
 IYesu tẹri kindọ ki ngaa yeni bọ ighọ kpọ ni ngaa ki kpọọ
 34 Ikir bajiya va tẹri iYesu si, “Aini, umẹẹ ba yọ tẹri iyii
 si, aghọfoo ki cẹ kini awii sang ashi. Iya ya wo ni ngo
 su tẹri si aki sang Anọ Ajiya ka yaya? Ngaa si adidu anọ
 ajiya?” (aiōn g165) 35 IYesu va tẹri bọ si, “Uyeri shi wo kini
 inu ka akyua na a zẹẹ kọ. Inu keng akyua ni uyeri shi
 ki ni inu, ka itii ki ba. Aghọ keng ki itii ta ye ngaa uka
 na ki kyaa kọ ba. 36 Inu ma aipang ni uyeri, ka akyua
 ni ushi kini inu, ki inu tee anọ yeri.” Iyesu ya kpẹẹ tẹri
 udii upii ri ni, a va sang ngaa ki ya sho irikwyi nga ki
 dẹ bọ. 37 Kọ nu mani iYesu ka ju uma uwo ica ki ite bọ
 ni, ama ni ataa ma bọ aipang kọ ukushi nga ba. 38 Udii
 umari hwura ka ya imumani atuma Ọnọng Ishaya tẹri si,
 “Ate, ingaa ma aipang ni utuma ba yo, Ngaa na ayini nga
 ni Imumani avọ Ate ju?” 39 Imumani sa ni ataa ma bọ
 aipang ba, kọ nọ mani Ishaya tẹri kọ cee ọka si, 40 “A tee

ni bọ afoo, A sa ufoo irikwyi ki ikwyi bọ, Ka ba bra ukyyoo ni ica bọ ba, kōni akpili ki dẹ ikwyi bọ, Ka vuu ukushi mi, ime ki leni bọ.” **41** Ishaya ju kindu ki ngaa nu ujọọ iYesu, ki ngaa ma ni ama ila nga. **42** Kindu ra ni Ajiya na pam ma aipang ni iYesu, kina acee akwyite bọ ma aipang kọ ukushi nga. Kindu ra ni ahuri ẹrẹbata na yini ka aFarisiyawa ye, ka wang bọ ka kla bọ ka ọkọ takwyue aYahudawa ba. **43** Ibọ ka wang jọọ ka ayuu ba Ajiya ki te na ujọọ mani Ọnọng ki ju bọ. **44** IYesu sang ẹreyue ki tẹri bọ si, “Aghọmani ama aipang ukushi mẹ ni, ukushi mi kọ yu wu na ma aipang kọ ba, ama ni ukushi aghọmani a tuma mẹ wọ. **45** Naidu aghọmani asọ kyoo mi ni, aghọ kyoo aghọmani a tuma mẹ. **46** Imẹ ba kana anọ uyeri ngaa ka ashi naidu aghọmani na ma aipang ni mẹ ni aki cẹ bọ kide itii ba. **47** Naidu aghọmani ahuri umẹẹ mi ni, ata ma bọ aipang ba ni, ime ki ma bu ẹrẹkiya utina bu ba. Imẹ ta ba mẹ tẹri ashi ashuwa ba, ime ba ki mẹ ba foo ashi kọ. **48** Aghọmani a toro mi ngaa, ata yara nga upii mi ba, ashi ki na aghọmani aki tara ashuwa, upii ni mẹ tẹri, uwu ki tẹri nga ashuwa ka awii utaa amaa. **49** Uma ni mẹ su mẹẹ nu ba ukushi mi wo ni ọka ba wo ba, Ate mi na atuma mi ngaa su tẹri uma ni mẹ su tẹri nu kono upii ni ime ki tẹri. **50** Imẹ ye si ọkyuo utaa amara ni aka pẹni wo kọ upii na Ate ma. Kindu ni naidu ima ni ime tẹri ni, ime tẹri yo kini imumani Ate tẹri si ime tẹri.” (aiōnios g166)

13 Na akyua usra agya ubulu aYahudawa ya sọ ba ni, iYesu ye si akyua ngaa ba, inga ki sher asing ka vuu, ọka ushi Ate ayaya. IYesu yoo agha asing nadidu, ayoo bọ ki ta ka amaa. **2** Akyua mani iYesu kina aghoyii nga sọ

la imila ni, Isheę va ghila ikwyi iYahuda Iskariyoti, anọ iSiman, ava gbra iYesu. **3** IYesu ye ni Ate ma kwike ki ivọ nga, ava ye si inga ba kukushi Ọnọng kọ, ni ukushi Ọnọng kọ ni inga ki vuu kọ. **4** Akyua mani asọ la imila ni, iYesu va sisang ki woo igbang nga, inga ayaya, ava loru ugyauto ka buu nga. **5** Ava sa amusum kide awuu, ki hwuru atina nga ifra, na sha na bra bọ ifra kina ugyauto mani a loru ka buu nga. **6** IYesu va ukushi iBitrus. IBitrus va wulu nga si, “Ate, ingo ki hwuru mi ifra?” **7** IYesu va tẹri nga si, “Ingo ki ye ngo ima ushi kọ ju mi kakyakyua ri ba ni, ingo ki kpele kọ tutumu.” **8** IBitrus va tẹri nga si, “Kayil ingo ki hwuru mi ifra ba.” IYesu va tẹri nga si, “Insi ita hwuru ngo nga ifra ba ni, ingo shi ngo nọ oka kukushi mi ba”. (aiōn g165) **9** IBitrus va tẹri nga si, “Agho ọna, basi ifra yọ ni ingo ki hwuru ba, hwuru nadidu ivọ mi kina ẹrẹkwyue mi” **10** IYesu va tẹri nga si, “Aghomani akọ sọmọ ni, atọ na pipar, ifra nga yọ wang hwuru, ba ọsọmọ ba ko ma. Inu shi na pipar, ba nadidu nu wọ ba.” **11** Ka iYesu ye agho mani aki gbra nga. Ọwọ sa ni atẹri si, “Ba nadidu nu bọ shi na pipar ba.” **12** Na aya kpele uhuru bọ ifra ni, ava sọmọ igbang nga, na va vuu oka uci nga, kiya cicaa. Ava wulu bọ si, “Inu kpele imumani ime ju nu? **13** Inu yoro mi si Aghomeę kina Ate, aipang nga, kọ umani ushi wudu. **14** Insi ime Ate nu kina Aghomeę nu, hwuru nu ifra ni, iyiya yọ ni inu hwuru ifra ace nu. **15** Ime yeni nu amaa kọ, inu sọ kọ ju kono umani ime yeni nu. **16** Ime tẹri nu aipang, agira kara ẹri ate nga ba, aghomani atuma kara gina agho mani atuma nga ba. **17** Akyakyua ri ni inu kpele omari ni, Ọnọng ki ma nu anyu adaduma peni inu

ju bọ ni. **18** Ba nadidu nu kọ ni ime sọ pii kọ ba, ime ye aghọmani ime hwiya. Ka ahwura uma mani, awọọ kide upii ọnọng, ọngo mani ingo tẹri si ‘Aghọmani ala imila mi, a ta mi utumu’ **19** “Ime sọ tẹri ngo uma ri nọ ọkọ ba bọ ba, peni uya ba ni ingo sọ ma aipang si ime shi inga. **20** Ime sọ tẹri ngo aipang, aghọmani ayira, aghọmani ime tuma ni, ayira mi wudu. Aghọmani ayira mi ni ikwyi iye ni, ayira aghọmani atuma mi wudu.” **21** IYesu ya kpẹẹ utẹri uma ri ni, ikwyi nga va bra yọ nagigang, ava tẹri si “Aipang nga ni ime tẹri nu, agha yeng ki gbra mi kọ.” **22** Ni atina iYesu va tee agho ukyoo ace nọ umani ara ye bọ atina umani asọ tẹri kaya nga ba. **23** Ace atina iYesu mani ayoo nagigang, cicaa ka ayayo nga. **24** ISiman iBitrus va wulu nga na avo si awulu iYesu ta inga na asọ pii kaya nga. **25** Ni atina iYesu va ba ayayo kini nga, ki wulu nga si, Ate ingaa? **26** IYesu va tẹri si, “Ime ki sọmọ awo ubiredi ri kide isọ. Aghọmani ime ma nga ni, anga.” IYesu ya kpaa awo ubiredi ki sọmọ kide isọ ni, aba ma iYahuda anọ iSiman Iskariyoti. **27** Ni iYahuda ya yira ubiredi nga ni, ishẹẹ va ghila nga. IYesu va tẹri nga si “Aju ima mani awang ju kaishang.” **28** Kọ umani, ba aghọmani akpẹlẹ imumani iYesu sọ yeni. **29** Ace agho bọ kpaa si, iYahuda nga shi agho kyuru ipa nọ ufẹ bọ ni, IYesu sọ tẹri nga si aya ghẹ ima uwang bọ kọ usra agya wọ, ko na ama aghina amir ice ima. **30** Ni iYahuda ya kpẹẹ ula ubiredi nga ni, ava kyaa asing. Akyua ni, ating kọ ju. **31** IYahuda ya kunu kide ubọọ ni, iYesu va tẹri si “Akyakyua ri kọ ni ajọọ Anọ Ajiya kọ, ava jọọ Ọnọng ni nga. **32** Insi Ọnọng yira ujọọ ni nga ni, Ọnọng ki ma Anọ ujọọ ni ẹrẹkwyue nga, ka akyua

ra ni aki peni ujọọ. **33** Inu anọ mi ọfisi, ime shi kini inu, ka anakyua nazii. Kọnọ umani ime tẹri aYahudawa si, Inu ki wang mi, ni inu ki bra nu ba ọkọ shi mi ba. **34** Ime ma nu imumani Ọnọng sa uju ọsọsa, inu yoo ace nu. Inu yoo ace nu kọnọ umani ime yoo nu ni. **35** Kindi wọ ni kwinga ki ye si inu ni aghoyii mi bọ, insi inu yoo ace nu.” **36** ISiman iBitrus va wulu si “Ate, abi wu ni ingọ ki kyang kọ?” IYesu va tẹri nga si, “Ingọ ki bra ngọ ukyya kini ime ka akyakyua ri ba, ingọ ki ba kọ tutumu. **37** IBitrus va wulu nga si “Ate, ikembọ sa ni ime ki bra mi uyii ngọ ka akyakyua ri ba? Ime ki ma ọkyuọ mi kaya ngọ” **38** IYesu va tẹri nga si, “Ingọ ki ma ọkyuọ ngọ kaya mi? Ime sọ tẹri ngọ aipang, akọr ta kọ ta ẹrẹwyuẹ ni, ingọ ki tẹri si ingọ ta ye mi ba iritai.”

14 “Inu ma dama ikwyi nu ba. Inu ma aipang kọ Ọnọng kina ka inu va ma aipang ki ime. **2** Ọna ate mi ni, abọọ shiya napam. Ba kindọ ba ni ita kọ tẹri nu si ime ki kya mi ki ime ya ker nu ọkaa? **3** Peni iya kpẹẹ uker nu ọka ni, iki ba ki ma kpaa nu, ka inu ma peni mi. **4** Ọka umani ime ki kya mi ni, inu ye utra.” **5** Ni iToma va tẹri iYesu si, “Ate, iyi ye yi ọka mani ọki kyang ba, nanyi wọ ni iyi ki kpẹlẹ utra kọ?” **6** IYesu va tẹri nga si, “Ime shi utra, ime shi aipang, ime va shi ọkyuọ. Ba aghọ mani aki kyaa ukushi ate ayaya, na ata yii nga ukushi mi ba. **7** Awasi inu ye mi ni, inu ta kọ ye ate mi. Ni kọ kpaa akyua ri ni inu ye nga, kiva nu nga!” **8** IFilibus va tẹri nga si, “Ate, yeni yi Ate ayaya, kọ uwang yi wudu.” **9** IYesu va tẹri nga si “Ime kọ kpaa akyua ni nu kindi nagigang, ni ki ta ka akyua ri ni, inu ta ye mi nga ba iFilibus? Aghọmani anu

mi ni, anu Ate ayaya! Ikembọ sa ni ingo tẹri si, ‘Imẹ yeni nu Ate? **10** Ingo ta ma ngo aipang si, imẹ shi kidẹ Ate, ni Ate kọ shi kidẹ mi ba? Upii umani imẹ so tẹri nu ni, ọnga mẹ bọ ba, ọnga Ate umani ashi kidẹ mi, anga sọ ju utina nga. **11** Inu ma aipang si imẹ shi kidẹ Ate, Ate kọ shi kidẹ mi, ko ni inu ma aipang kina utina mani imẹ ju. **12** Aipang nga ni isọ tẹri nu, aghọmani ama aipang kini imẹ ni, aki ju itina mani imẹ ju. Aghọ ki ju itina mani igina inga mẹ, ka imẹ ki vuu mi ukushi Ate. **13** Inu shọr kwikẹ kidẹ nọ uca mi, imẹ ki ju, ka Anọ ma Ate ujọọ. **14** Nadidu imumani inu shọr kidẹ nọ uca mi ni, imẹ ki ju. **15** “Peni inu yoo mi ni, inu ki ju imumani imẹ sa uju. **16** Imẹ ki shọr Ate, ka ama nu ace aghọ ki shẹ nu kọ, aghọmani aki ci kini nu ka aya ta kọ sang asing. (aiōn g165) **17** Aghọ nga shi aghing aipang, agha ayasing ta yira bọ nga ba, ka ata nu bọ nga ba, ko ni ata ye bọ nga ba. Ni inu ye nga, ashi kini inu, aki va shi kidẹ nu. **18** Imẹ ki sher nga ya kina akyọr ni ba, imẹ ki vuu mi ukushi nu. **19** Akyua shi najii, agha aya asing ki sọ nu mi ba, ni inu ki nu mi, ka imẹ shi akyuọ, inu ki kọ shi akyuọ. **20** Awii ra ni inu ki kpele si, imẹ shi kidẹ Ate mi, inu kidẹ mi, imẹ kidẹ nu. **21** Aghọmani ayira imumani imẹ sa uju ki ju ni, abọ shi aghọ uyoo mi. Aghọmani ayoo mi ni, Ate mi ki yoo bọ. Imẹ ki kọ yoo bọ, ki imẹ va yeni bọ ẹrẹkwyue mi. **22** Ni iYahuda, ba Iskariyoti ba, va tẹri nga si, “Ate, ikembọ sa ni ingo yeni yi ẹrẹkwyue ngo ni ingo ta yeni ngo agha aya asing ba?” **23** IYesu va tẹri nga si “Nadidu aghọmani ayoo mi ni, aki ju imumani imẹ tẹri bọ ni, Ate mi ki yoo bọ, iyi ki ba ukushi bọ ki ima ci kini inga. **24** Nadidu aghọmani ata

yoo mi nga ba ni, aki ju uma uteri mi ba. Nadidu ighang upii mi ni, ba imee yo ba. Nadidu ighang upii mi ni, inga Ate mi yo, aghomani atuma mi. **25** Ime so teri nu uma ri ka akyua ni ime shi kini nu. **26** Agho ki she nu ko, aghing Onong, aghomani Ate ayaya ki tuma kide no uca mi, anga ki mee nu uma nadidu, aki va shuni nu uma umani ime teri nu. **27** “Ime sher nu no uci okyuo, uci okyuo mi ko ni ime ma nu. Ime ta ma nu nga kina agha aya asing ri ka ma ba. Inu ma dama ikwyi nu ba, inu ma va kong erabata ba. **28** Inu kong ni ime teri si ime ki wor, ni ime kiva vuu ukushi nu. Awasi inu yoo mi ni, inu ta ko ju ikwyifu ka ime ki kya mi ukushi Ate, ka Ate cee mi. **29** Ime so teri nu uma ri ka akyakyua ri, no to ba. Peni uya ba ni, inu so ma aipang. **30** Ime ki so kpaa mi akyua ko pii ni inu nagigang ba, ka agho go ergom asing ri so ba. Ashi na akyuo kaya erekwyue mi ba. **31** Ime ju nabiboro imumani Ate sa mi uju, ka agha aya asing ye si ime yoo Ate. Inu sisang ki iyi sher ukee”

15 “Ime shi osho inabi onga aipang, Ate mi nga shi agho uwuu ikolo na ashi. **2** Aki kpa kwaligba aga umani ita ma wo ikolo ba. Aki khimi uker kwaligba aga umani ama ikolo, ka ukhimi ujee wo. **3** Inu shina pipar no upii mani ime teri nu. **4** Inu ci kide mi, ime ko ci kide nu. Kono umani ba aga osho ikolo iki mu ikolo ni erekwyue wo ba, sa ushi kina osho ikolo. Inu ki ko bra nu ba, sa inu shi kini ime. **5** “Ee, ime shi osho ikolo, inu ni, aga nga. Aghomani ashi kide mi ni, ime ki ko shi kide bo, aki mu ikolo nagigang. Inbasi kini ime ba ni, inu ki bra nu ju ice ima ba. **6** Aghomani ashi kini ime ba ni, ashi kini aga

umani anaa kọ ni iva hwiya wọ. Ighọ aga ra ni aka yeri bọ ki sa kide ugha. 7 Peni inu shi kide mi ni, upii mi ki kọ shi kide nu, nadidu imumani inu shọ ni, aki ma nu. 8 Peni inu ma ikolọ nagigang ni, inu ni aghoyii mi anga aipang bọ. Ọki nyeni ujoọ Ate mi. 9 “Kono umani Ate yoo nu ni, kindi wọ ni ime kọ yoo nu wọ. Inu ci ya kide uyoo mi. 10 Peni inu ju imumani ime sa uju ni, inu ki shi kide uyoo mi, kono umani ime ju ima uteri Ate mi ki ci kide uyoo nga ni. 11 Ime teri nu uma ri, ka inu peni ikwyifu. Eẹ, ikwyifu nu tii. 12 Uteri mi wọ si, inu yoo ace kono umani ime yoo nu ni. 13 Ba uyoo umani ucee udii, uma okyuo ngo kaya na aghikyo ngo. 14 Inu ni aghikyo mi bọ, peni inu ju ima uteri mi ni. 15 Ime so yoro nu si agira ba, ka agira ye imumani agho ona nga so ju ba. Akyua ri, inu ni aghikyo mi bọ, ka ime teri nu kwike mani Ate mi teri mi. 16 Ba inu bọ hwiya mi ba, ime hwiya nu. Utina nu wọ shi, inu ya ma ikolọ ingo ki ci nagigang, ka Ate ma nu imumani inu shọ nga kide no uca mi. 17 Uteri mi wọ nga shi si, inu yoo ace nu. 18 “Insi asing toro nu ni, inu ye si ime ni a toro wọ na atọ toro nu. 19 Asing ki yoo nu, peni inu ni anga nga bọ ni, inu ni ba anga asing bọ ba. Ime hwiya nu kaya asing ri, owọ sani asing toro nu. 20 Inu shuni ni imumani isa teri nu? ‘Agira kara gina agho ona nga ba.’ Peni asa ju mi ububi ni, inu mani aki to ju nu ububi. Peni ayira umee mi ni, aki yira unga nu. 21 Aki ju nu umari nadidu kaya no uca mi, ka aye bọ aghomani atuma mi ba. 22 Basi umani iba ki ma pii kini bọ ba ni, ada shi bọ kina ivulu ba, ni ana akyua ri ni ashi bọ na ice ima uteri anga ivulu bọ ba. 23 Aghomani atoro mi ni, a

tɔrɔ Ate mi. **24** Adawasi ime da ju mi bɔ uma umani ba aghɔmani aki bra uju ba ni, ada shi bɔ ni ivulu ba. Ni anu uma ju mi, nadidu kindii ni atɔrɔ mi kina ate mi. **25** Uma ri ba ka na ahwura umɛɛ iMusa mani utɛri si, ‘A tɔrɔ mi ba ice ima.’ **26** Imɛ ki tuma aghɔmani aki ma shɛ nu kɔ, aki ba kukushi Ate mi. Anga shi aghing aipang, aghɔmani akunu kukushi Ate, anga ki tɛri aipang kaya ɛrɛkwyuɛ mi. **27** Inu ni amaa na ayeni nga, ka inu shi kini nga kɔ kpaa ka akyua.

16 “Imɛ tɛri nu uma ri ka inu ba waa utumu nɔ uma aipang nɔ ba. **2** Aki kla nu ka ɔkɔ takwyuɛ aYahudawa. Iyiya ni akyua ya sang uba umani nadidu aghɔmani apii nu kɔ ni, aki hwiri kini inga sɔ ju utina ɔnɔng wɔ ni. **3** Asɔ ju kindii ka ata kɔ sang bɔ uye Ate kina Anɔ. **4** Imɛ tɛri nu uma ri ka akyua ni uba kɔ ni, inu shuni si ime kɔ tɛri nu. “Imɛ ta tɛri nu nga uma ri kɔ kpaa ka akyua ba ka ime shi kini inu. **5** Ka akyakyua ri ni ime ki kyami ukushi aghɔmani atuma mi. Nadidu kindɔ ni, ba aghɔmani aghulu mi si, ‘Abi wɔ nɔ ingɔ ki kya ngɔ kɔ ba?’ **6** Ikwyi nu sɔ kɔɔ ububi nɔ umani ime tɛri nu uma ri. **7** Kindii ni, ime sɔ tɛri nu aipang, ukyeng mi cɛɛ nɔ ɔɔɔɔɔma kukushi nu, ka aghɔ ushɛ nu kɔ ra kɔ ba nga ba. Insi ime woru ni, ime ki tuma nu ni nga. **8** Akyua umani aghɔ shɛ nu ki, aki yeni asing si iyiya ni ughulu ikwyi bɔ shi na kikya ba kaya uvulu, kina aya uju aipang, kina uwa ashuwa. **9** Ughulu ikwyi bɔ kaya uvulu shi wɔ na kikya ba ka atɔɔ bɔ uta ɛrɛpiya uma aipang bɔ ba. **10** Ughulu ikwyi bɔ kaya uju aipang shi wɔ na kikya ba, ka ime ki kya mi ukushi Ate mi, inu va sɔ nu mi nga ba. **11** Ughulu

ikwyi bọ kaya uwa ashuwa shi wọ na kikya ba, ka akọ wa aghọ uko ẹrẹgọm asing ri ashuwa. **12** Imẹ shẹ nọ uma na pam umani imẹ ki tọ tẹri nu, ni inu ta ki bra nọ ukpaa bọ kakyakya ri ba. **13** Insi aghing aipang ya ba ni, aki kyeng ni nu kide aipang nadidu, ka ba upii nga wọ na aki tẹri ba, aji tẹri uma umani aka hwiri wọ, aki ba tẹri nu uma umani ọki ba. **14** Aki jọọ mi, ka aki kpaa imumani imẹ tẹri wọ ka atẹri nu. **15** Nadidu imumani Ate shi ni yọ ni imẹ yọ, imẹ ni inga yọ. Ọwọ sa ni imẹ si Aghing ki kpaa imumani imẹ tẹri wọ ka atẹri nu.” **16** “Kọ utumu anakyua ni, inu ta ki nu mi nga ba, kọ utumu anakyua ni, inu ki nu mi.” **17** Ace aghoyii nga ba tẹri ace bọ si, “Ikembọ na asọ yeni nọ umani atẹri yi si, ‘Kọ utumu anakyua ni, inu ta ki nu mi nga ba, kọ utumu anakyua ni, inu ki nu mi’? Ikembọ na asọ ba yeni nọ umani asi, ‘Imẹ ki kya mi ukushi Ate’?” **18** Aba lite nọ utẹri si, ‘Kọ utumu anakyua na zẹ?’ Ayọ ta ye bọ imumani asọ yeni ba.” **19** IYesu ye si aghoyii nga wang ghulu nga kaya upii ri, aba tẹri bọ si, “Inu sọ ghulu ace nu kaya imumani imẹ sọ yeni nọ umani imẹ si, ‘Kọ utumu anakyua ni, inu ta ki nu mi nga ba, kọ utumu anakyua ni, inu ki nu mi’? **20** Aipang, imẹ sọ tẹri nu, inu ki ni ikwyi ibibi, asing ki kọọ ikwyifu. Inu ki kọọ ikwyi ibibi, ni ikwyi ibibi nu ki tee ikwyifu. **21** Insi ayiri ki jee ni, aka kọọ ọlọ nagigang, ka akyua ujee nga kọ ju. Insi akpẹẹ ujee anọ ni, aka yuu ọlọ na asa kọọ wọ ka ashi ni ikwyifu nọ umani ajee anọ ka asing. **22** Umani ushi wudu kukushi nu. Inu sọ ju ikwyi ibibi ka akyakya ri, imẹ ki khimi unu nu kọ, akyua ra wọ ni inu ki ju ikwyifu wọ, ba aghọmani aki yira nu ikwyifu kọ ba. **23** Awii ra ni inu ta

ki shõr mi nga ice ima ba. Aipang ni imẽ sọ tẽri nu, Ate ki ma nu nadidu imumani inu shõr kidẽ nõ uca mi. **24** Ki ba ta ka akyua ri ni, inu ta kọ shõr nu ima kidẽ nõ uca mi ba. Inu shõr, inu ki peni, ka ikwyifu nu hwura.” **25** Imẽ ju utina na ighang upii ki yeni nu uma ri kọ. Akyua ki ba ni iki pii ni inu ka ayayẽ kaya Ate, iki sọ ju mi utina ni ighang upii ba. **26** Awii ra ni inu shõr kidẽ nõ uca mi. Inu ki shõr Ate ka akyakwyi nu, imẽ ki shõr nu ya ba, **27** ka Ate yoo nu ka akyakwyi nu, ka inu yoo nga, inu ba ma aipang si aba kukushi Ọnọng wọ. **28** Ukushi Ate wọ ni imẽ ba wọ, imẽ shila asing, akyakyua ri ni iki ya asing ki vuu mi ukushi Ate.” **29** Aghoyii nga ba yira si, “Ẹẹ!, akyakyua ri wọ ni ingọ sọ pii wọ ka ayayẽ, ba ni ighang upii ba! **30** Akyakyua ri ni ayọ ye si ingọ ye kwikẹ. Ingọ ka bra uyira upii na akọ ghulu ngọ nga ba. Udii sa ni ayọ ma aipang si ingọ ba kukushi Ọnọng kọ.” **31** IYesu yira si, “Inu ma aipang ka akyakyua ri? **32** Akyua ki ba, akọ ba, agna umani kwinga ki te kyaa aca nga ka inu ya mi kayu mi. Kindọ ni, imẽ shi kayu mi ba, Ate shi kini imẽ. **33** “Imẽ tẽri nu umari ka inu peni uci ọkyuọ kidẽ mi. Kidẽ asing ri ni inu sọ kọọ ọlọ, inu kpẹnẹ ikwyi nu ka imẽ la ẹrẹkyuọ asing.”

17 IYesu ya kpẹẹ utẹri udubi uma ni avasa shang ẹrẹkwyuẹ nga ka ayaya ki pii nõ Ọnọng si, “Ate mi, akyua ya ju. Nọ ujoọ Anọ ngọ ka ingaa ni akọ joọ ngọ. **2** Kọ uma Anọ ẹrẹgọrọ kaya ajiya, ka ama ọkyuọ utaa amaa kukushi aghọmani ingọ ma nga. (aiōnios g166) **3** Ọkyuọ utaa amaa shi si, ajiya ye ngọ, ọngọ aghọmani ọngọ shi Ọnọng kayu ngọ aghọ uma aipang. (aiōnios g166) **4** Imẽ joọ ngọ ka asing

ri kọ hwura utina mani ingọ ma mi si imẹ ju. **5** Ka aikyua ri ni, Ate, jọọ mi kini ujọọ mani imẹ shi ni wọ kite ngọ nọ ta kọ ker asing ba.” **6** “Imẹ kọ yeni umani ushi ka ajiya mani ingọ ma mi ka asing ri. Kọ kpaa ka akyua ni abọ na anga ngọ bọ, ni ingọ ma mi bọ, ava yii upii ngọ. **7** Aikyua ri na aye si nadidu imumani ingọ ma mi ni ukushi ngọ kọ. **8** Ki ighang mani ingọ tẹri mi ni Imẹ tẹri bọ, avasa yira. Aye si aipang nga ni ukushi ngọ kọ ni imẹ kunu kọ, ama aipang si ingọ tuma mi. **9** Imẹ sọ shọr kaya akwyue bọ. Ba ajiya asing ri ni sọ shọr kọ ba, ki kaya ajiya mani ingọ ma mi bọ, abọ ni imẹ sọ shọr kọ. **10** Nadidu imumani imẹ shi ni yọ ni inga ngọ yọ, ni imumani ingọ shi ni yọ ni inga mẹ yọ. Ava yeni ujọọ kukushi bọ. **11** Imẹ kyeng ba ọkọ ushi ngọ. Imẹ ki sọ cica mi ka asing ri ba, ki ibọ sọ shi kidẹ asing. Ate aghọ upipar, kyuru bọ kidẹ nọ uca ngọ, uca umani ingọ ma mi, ka tee agha ayeng, kọnọ umani imẹ shi kini ingọ ni. **12** Akyua umani imẹ shi kini ibọ ni, isha bọ kidẹ nọ uca ngọ, uca umani ingọ ma mi, isha bọ, ba aghọ umani avulu si agha yeng mani ashi aghọ idẹ ugha, ka ahwura imumani upii Ọnọng tẹri. **13** Akyua ri ni imẹ kyeng ba ọkọ shi ngọ. Ni isọ shọr udubi uma ni imẹ sọ shi ka aya asing ka aghọyii mi peni uhwura ikwyifu kidẹ ikwyi bọ. **14** Imẹ tẹri bọ ighang ngọ. Asing vasa tọrọ bọ, ka abọ ni ba anga asing ri bọ ba, kọnọ umani imẹ ni ba anga asing ri nga ba ni. **15** Imẹ shi mi kọ shọr ngọ sọ ukpaa bọ kaya asing ri ba, Ni isọ shọr ngọ sọ udara bọ ka agha ababi ri. **16** Abọ ni ba anga asing ri bọ ba, kọnọ mani imẹ ni ba anga asing ri nga ba. **17** Hwuru bọ aipang, ki ighang ngọ ni, ọnga aipang kọ. **18** Imẹ tuma bọ kidẹ asing,

kono mani ongo tuma mi ni. **19** Ki ibo bo ni ime so hwuru erewyue mi ki ibo ko hwuru akwyi bo na aipang.” **20** “Ba adi be agho kayu bo ni ime shor ba, ni ime so shor kaya ajiya mani aki ma aipang kono upii bo. **21** Ate, ime so shor nadidu bo ka teghi agha yeng ra. Kono mani ingo shi kide mi ni, ime ni ishi kide ngo, iso shor ta ni ashi kide yi, ka Ajiya asing ri ma aipang si ingo tuma mi. **22** Ime ma Ajiya ri ujoo mani ingo ma mi, ka teghi agha yeng kono mani ishi agha ayeng ni. **23** Ime ki cica kide bo, ingo kide mi, ka teghi agha yeng ra, ka Ajiya ye si ingo tuma mi, ka aye si uyoo mi. **24** “Ate, ime wang si adibi ajiya mani ingo ma mi ka aci ni ime oko mani ime shi wu. Ime wang si anu ujoo ngo, ongo mani ingo ma mi no uyoo mi na ako keri bo asing ba. **25** Ate, agha aipang, agha asing yeng ba, ime ni ime yeng, ajiya ri ni, aye si ongo tuma mi. **26** Ime teri bo mani ongo ushi, iki lite no uyeni bo, ko yoo mani ingo yoo mi, ni, ulara kide bo, ime ni ishi kide bo.”

18 IYesu ya kperi upii no Onong ni, a va bulu na atina nga ki kyabo oda uho avong aKidron. Ko oda uho avong nga ni ice ija shi ya, ni iYesu kina atina nga va ghila ide. **2** IYahuda, agho mani a gbura iYesu wu, a ye ukadu, ki iYesu ko gheli no kyeng ukadu na atina nga. **3** Ni iYahuda va kpa aghola okpo ikir, kina agho sha, agho mani agha kakong afirist kina aFarisiyawa a tuma. A kya ija nga na ko agbilimo uyer, na ashi ugha, kina uma okoro. **4** IYesu mani aye nadidu ima ki ba nga ni, ava kunu, ki wulu bo si, “Inga no wang?” **5** Ava yira si, “IYesu aBanazaret.” IYesu va yira bo si, “Ime” IYahuda agho mani a gbura nga wu ting kina ibo **6** IYesu ya yira si, “Ime shi nga ni”, ajigha

nga vasa waa nọ tumu ki kpaa ki ẹrẹbọng. **7** IYesu vasa kimi uwulu bọ si, “Inga nọ wang?” Ava yira si, “IYesu aBanazaret.” **8** IYesu vasa yira bọ si, “I mẹ ẹri nọ si, ime shi nga, Insi ime inu wang ni, na ajigha ri na akikyabọ.” **9** Udi ba ka upii iYesu mani akọ ẹri hura. Ka akọ ẹri akyua ra si, “Aghọ mani ingọ mani ko agha ayeng ra vulu ba.” **10** Ni iSiman iBitrus aghọ mani ashi kina ikuma, ava wo ki kpa agira ifirist ighighe, ni ọtong avọ ila nga kua wu. uca agira nga bọ shi iMalkus. **11** Ni iYesu vasa ẹri iBitrus si, “Vuu kina ikuma ngọ kide ọfong. Iki sa mi kide asong mani Ate mẹ ma mi si isa ba?” **12** Na aghọla ọkpọọ kina aghaghe bọ kina aghọ sha ọna Ọnong ba ki ma kpeni nga, ki va loru nga **13** ava kyu ba ni nga ukushi iHannana, inga shi ate ayiri iKayafa. IKayafa ni anga shi ifirist ighighe ka anyi ri. **14** IKayafa nga ma aYahudawa upii si uceri ni ọduduma agha yeng kpoo kaya agha pai. **15** Ni iSiman iBitrus kina ace atina iYesu yii nga kọ utumu. Atina iYesu ri ni ifirist ighighe nga ye nga, anga va sa ghila ide ọna ifirist ighighe nga kini iYesu. **16** Ni iBitrus va sa lara ta ka anyu bọọ ka sing. ada atina iYesu mani ifirist ighighe nga ye nga ni va kunu ki peni kina anayiri shi kọ sha anyu bọọ, avasa ghila kina iBitrus. **17** Anayiri mani asha anyu bọọ va ẹri iBitrus, “Ingọ shi ngọ ka ide agha atina ajiya ri ba?” iBitrus va yira nga si, “Kayi, ime shi mi ka ide ba.” **18** Asọ ju iriwe, aghọ sha ya kyeri ugha na akyiri, na ati-ting, na ahuri ucoci ugha. iBitrus ni ati-ting ya kina bọ na whuru ucoci ugha. **19** Ni ifirist ighighe va wulu iYesu ipii kaya atina nga kina umẹẹ nga. **20** IYesu va yira nga ki ẹri si, “Ai, ime ẹri upii ka ayaye ki ite akwinga, ime

va mēē ki ọna Ọnọng kina ika ọta akwyi aYahudawa na acuru nadidu. Imē sono kọ tẹri mi ice ma kuyuyi ba. **21** Ya ni ingo sọ wulu mi? Wulu agho mani akong mi. Ka aye imumani imē tẹri.” **22** IYesu ya tẹri kindo ni, ace agho kide agho sha na ting va hala iYesu na avo, na va wulu nga si, “Kindo wu ni ingo ki yira ifirist ighighe wu?” **23** IYesu va yira si, “Insi imē tẹri uvulu ni,” “Ni aso nyeni mani ushi. Insi imē tẹri aipang ni, ikembọ sa ni ingo gyo mi?” **24** Ni iHannana va sa na kpa iYesu kaya loru, ukushi iKayafa ifirist ighighe. **25** Ni iBitrus shi kọ kong ọcoci ugha ni, ace agho va wulu nga si, “Ka ingo shi agha yeng kide atina iYesu?” Ni iBitrus vasa nẹrẹ, ki tẹri si, “Ba imē ba.” **26** Ace agho ka ide agira ifirist ighighe ashi ya. Agira nga ni ashi ko ute agho mani iBitrus kwya nga otong ko, ava sa tẹri iBitrus si, “I ta nu ngo kina inga ka ija ba?” **27** Ni iBitrus vasa ba nẹrẹ. Ba obura akyua akor va sa ta iriwi. **28** Ni ikwyating ava kpa iYesu ka ọna iKayafa ki kya ugunu igwamna aRoma. ni avasa toro bo oghila ide ugunu, ka ma kpeni irighe ki ite Onong ka va bora bo ola imila ubulu ba. **29** Ukadu wu ni iBilatus va kunu asing ki ma wulu, “Avulu ike nga ni upeni ajiya ri ni nga?” **30** Avasa yira nga si, “Ada wa si ashi ayi ba ni,” “iyi da kọ ba yi ni inga ukushi ngo ba.” **31** iBilatus va tẹri bo si, “Uwulu ni nga ka kyakwyi nu kọ ya ju nga ashuwa kini mani umēē nu tẹri ni.” Ni aYahudawa vasa tẹri si, “Ai, ara mayi irigoro ukpa okyo ajiya ba.” **32** Udi ba ka hura upii mani iYesu tẹri igho ukpo mani inga ki ju. **33** iBilatus va vuu ide oboro tẹri ashuwa, avasa yuru iYesu ki wulu nga si, “Ingo shi agom aYahudawa?” **34** IYesu va yira si, “Udi

upii ngo ta ace agho tɛri ngo upii kaya irikwyi mi?” **35** IBilatus va yira nga si, “Ai, ni ime shi mi aBayahude, ajiya ngo bo kina agha kakong afirist abo ba ni ngo ukushi mi. Ikembɔ ni uju?” **36** IYesu va tɛri nga si, “Ereɔm mi ni ba inga asing ri ko ba. Ada wa si iko ni, agira mi da ko koro ki kla mani aYahudawa a kpeni mi wu.” **37** Ni iBilatus va tɛri si, “Ingo na aɔm nga, ni!” IYesu va yira nga si, “Ingo tɛri na kikyɔ ni mani utɛri si Ime ni aɔm nga. imumani isa na ajee mi wudu, imumani isa ni me ba asing ri do, ki me tara ka aipang. Nadidu agho mani ashi ka uho aipang na akong mi.” **38** IBilatus va wulu nga si, “Ikembɔ shi aipang?” Kini udi ni akunu kikyɔ ukushi aYahudawa ki tɛri bo si, “Ime ni ita peni nga kina ace avulu ba. **39** Ni uwɛ ni itali nu yu ni isher nu agha yeng kide agho shi ko bo iting ka agya ubulu. Inu wang mi si ‘isher aɔm aYahudawa?’” **40** Avasa tɛri bo ni ɛrewyue ighighe, “Kai, ba anga ba! Ma yi iBarabbas!” IBarabbas ni ace ayi upili ajiya nga.

19 Ukadu ni iBilatus va sa ni ata iYesu aiwirimi. **2** Agho okpo nga vasa ju itagya inga akara ki sumu ki irikwyi iYesu. Ava sumu nga uma veng **3** ava kya ukushi nga ki va kya, na sha ca nga na tɛri si, “Okyo ngo tiri wu, aɔm aYahudawa!” **4** Ni iBilatus va kimi ukunu ko, ki tɛri aYahudawa, “Uwɛ ni ki woo nu iYesu, ki ira peni mi nga na vulu ba.” **5** Uka udu ni iYesu va kunu ni itagya ereɔm inga akara kina igbang veng. Ni iBilatus va tɛri bo si, “Ajiya nu we.” **6** Agha kakong afirist kina agho sha ona Onong, ava ta shang ɛrewyue na tɛri si, “Agara nga! Agara nga!” **7** AYahudawa va tɛri nga si, “Ai, iyi shi kini

umẹẹ, kọnọ mani umẹẹ tẹri ni ọshi na pii ngo kọ, ka a tee ni irikwyi Ọnọng.” 8 IBilatus ya kọnọ udi upii ni ava kimi ọkọnọ ẹrẹbata kọ. 9 Ava kimi ghila idẹ ugunu. Ki ya wulu iYesu “Ingo kunu ka abi?” Ni iYesu ra yira nga ba. 10 Ọkọ sani iBilatus va tẹri nga si, “Ingo tọrọ ngo upii ni mẹ? Ingo ta yeng si imẹ shi kina akyọ mani ishering ngo ba, kọ ni igara ngo ba?” 11 IYesu va yira nga si, “Ingo ki shi ngo ni akyọ kaya mi ba in da si ara ma ngo ka yaya ba. Aghọ mani a ma mi kide ivọ ngo aceri ngo kina vulu.” 12 Ka aya upii ra ni, iBilatus a wang mani asher iYesu, ni aYahudawa la ite nọ tẹri si, “Insi ingo sher ajiya ri ni, ingo shi ngo aghikyọọ iKaisar ba. Nadidu aghọ mani akpa irikwyi nga sa ashi agom ni asọ wang la utumu iKaisar wudu.” 13 IBilatus ya kọnọ mani atẹri ni, ava wọ iYesu ki cica ki ice igọ ashuwa ọka mani ayuru si ọdemi atighi. kini irighimi Aramaya ni aka yuru si aGabbata. 14 Awii ucuru akpara usra agya ubulu kọ ọnga awii atinsara, kina atinọng. “Agom nu wẹ,” IBilatus va tẹri aYahudawa. 15 AYahudawa va shang ẹrẹwyue na tẹri si, “A pighi nga! A pighi nga! Agara nga!” IBilatus va wulu bọ si, “Inu wang si igara agom nu?” Ni aghakakong afirist va tẹri si, “Iyi shi yi kina ace agom ba in ba si iKaisar ba.” 16 Ọka udu ni iBilatus va kpa iYesu ki ma aYahudawa ka gara nga. Aghọla ọkpọ va wulu ni iYesu. 17 A go gara ushi nga, ki kya uce ọka mani ayọrọ si ọka igbahu irikwyi. Kina irighimi Aramaya ni ayọrọ si aGolgota. 18 Ọka dọ kọ ni agara nga kọ, kina ace agha pai, ace aghọ ka avọ ila, ace aghọ ka avọ ipuruma iYesu ka bọgating. 19 IBilatus wọ ice iwọ kiya deri kaya gara. A wọ si, “IYESU ABANAZARET,

AGOM AYAHUDAWA.” 20 AYahudawa nagigang pila iwọ ka ọka mani agara iYesu kọ ni ushi ayayo ni ifọng, iwọ ni awọ ni irighimi Aramaya, ni iRomanci, ni iHelenanci. 21 Ni agha kakọng afirist aYahudawa va tẹri iBilatus, “Ma wọ si, ‘Agom aYahudawa’, ọsọ wọ si, ‘Ajiya ri tẹri si anga shi agom aYahudawa’.” 22 IBilatus va yira bọ si, “Ima mani ime kọ wọ ni, ime kọ wọ wudu.” 23 Aghola ọkpọ nga ya kperi gara nga ni, ava yeri uma ugo nga, ki ko ika inari, kwagba ọkpọ kpa ọka yeng, ava kpa igbang igbigbang mani ara huri bọ ba. a huri kọ kpa ka ya ki ta ka ta. 24 Ava tẹri ace bọ si, “Iyi ma giya kọ ba, iyi ma wuru itọ kaya ki nu agho mani aki la.” Udi ba ka imumani awọ kidẹ upii Ọnọng hura, “Akọ ogbang mi kidẹ bọ kiva wuru itọ kaya umami.” Imumani aghola ọkpọ nga ju wudu. 25 Ni, ucice gara ni ayuru iYesu, anayuru ayuru nga, iMaryamu ayiri ikilobas, kina iMaryamu iMagadala. 26 IYesu ya nu ayuru nga kina atina nga mani ayọ nagigang na ating ka yayọ, ava tẹri ayuru nga si, “Ayiri, anọ ngọ wẹ,” 27 ni atina nga ni, “Ayuru ngọ wẹ.” Kọ kpa ka kua ra ni, atina va kpa nga kikya ọna nga. 28 IYesu ye si a kperi akwikẹ ni, ka va hura imumani awọ kidẹ awọ Ọnọng na ava tẹri si, “Imẹ wang sa amusum.” 29 Ace abom shi kina amusum ikọlọ na ashi shi kọ ka dọ. Ava sọ imusumu kidẹ, ki sọmọ ka ashi ki sang ki ta ka anyu iYesu. 30 IYesu ya yira amusum ikọlọ na ashi ni ava tẹri si, “Akperi!” Ọkadọ ava suu ni irikwyi nga ki shẹri ọkyọ nga. 31 Awii ucuru akpara, ikua na awii ọkọkọng kọ. Ka aYahudawa wang bọ mani ọkọng shi kaya gara ka awii uwuru ba, ava sọrọ iBilatus ka ma bọ anyu wura ifra bọ ka va shulu ni ikọng. 32 Aghola akpọ ba ki

wura ifra agha yeng mani agara ki na iYesu, ava kya ki ya wura ifra aghing ipai kọ. **33** Ni aya ba aya iYesu ni, ara wura bọ ifra nga kọ ba, ka akọ kpọ. **34** Ni, agha yeng va waa nga ni ikuma kọ uho, ki isha nga, ayii kina amusum va kunu. **35** Aghọ mani anu nga tẹri, ni aipang nga na atẹri. Ayẹ si atẹri aipang, ni atẹri ki inu ma ma aipang. **36** Uma ri ba ka upii Ọnọng hura, “Ba ọgbahọ yeng nga mani ọki wura wu ba,” **37** ni, uce upii Ọnọng tẹri si, “A ki wang aghọ mani atulu.” **38** Ata iricuru ni, iYusuf ajiya Arimatiya, aghọ mani ashi atina iYesu kọ uyuyi ka ahuri ẹrẹbata aYahudawa, a sọrọ ọkọng iYesu ka kpa. IBilatus ma nga, ava ya kpa ọkọng iYesu. **39** INikodimus aghọ mani asa kya ọkushi iYesu na ating, akyeng ni iYusuf, akọ uma ọvọng, azọọ amur kina alos, ọfọma ọmọọ ishi tai. **40** Ajiya nga ka pai bọ kpa ọkọng ki lẹmọ ki na ugyauto ki na uma ọvọng kini mani aYahudawa ka ju kọ naa ajiya. **41** Ọka mani agara iYesu ice ija shiya, kide ija nga ni ace alọr shiya angọ mani asọnọ ta bọ ace aghọ yaba. **42** Ushi si awii ucuru akpara aYahudawa ni alọr shi ka yayọ, ava ta iYesu ya kọ ka dọ.

20 Kina ikwyating inga awii ayeng ọsati, nọ ka sọnọ kọ yẹr wu ba, iMaryamu iMagadaliya, akya ọka alọr iYesu, anu na kọ yini ọtighi anyu alọr kọ. **2** Ava tii kiya peni iBitrus kina da aghọ yii iYesu mani ayọ ra. Ava tẹri bọ si “Akọ woo Ate kọ kide alọr, ọwẹ ni ita yẹ yi ọka mani asọmọ nga kọ ba.” **3** IBitrus kina da aghọ yii iYesu, va wor ki kya bọ ọka alọr. **4** Ibọ ka pai bọ asọ tii, ni ada ghọ tii ki kyu fuma ọka alọr kiya iBitrus. **5** Ava ta aghong ki tẹni, ava nu ugyauto mani afuwa nga kọ yii, ni ada ghila ide

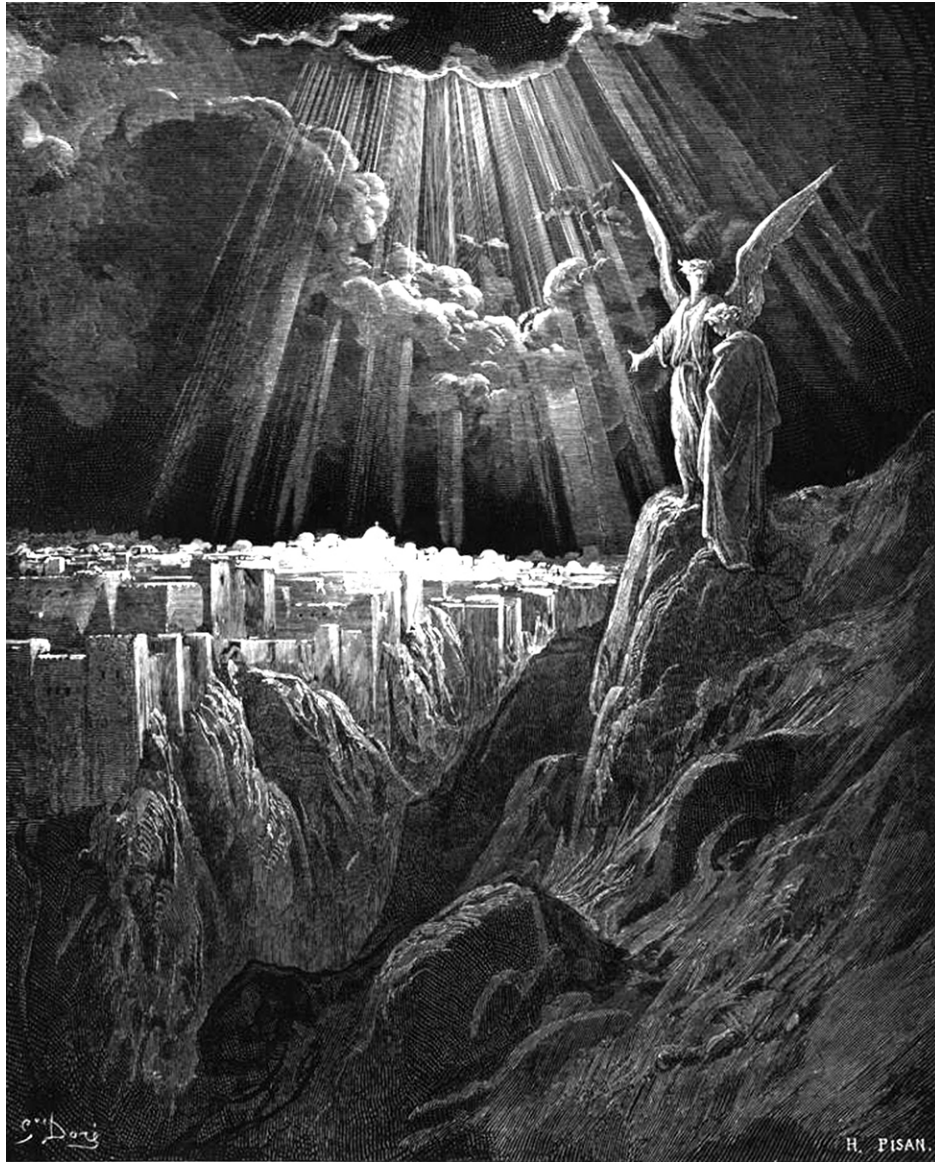
alor ba. **6** Ni si go õba iBitrus k̃o utumu nga, ava ma ghila id̃e alor, ki nu ugyauto mani afuwa anga ni õyii. **7** Ava nu imu ok̃ong mani afuwa anga irikwyi k̃o, k̃o da uho, ada z̃oq̃ b̃o ya kina õda ugyauto ba. **8** Ni agh̃o yii iYesu mani afuma alor kish̃eri iBitrus, va ghila. Aya nu ni ava ma aipang. **9** Ni ki ta ka aikyuari ni ada kpili b̃o ima mani aw̃oq̃ kid̃e upii Oñong si, iyiya yu ni iYesu ki sisang k̃o kpo. **10** Ni agh̃o yii nga va vuu b̃o aca. **11** IMaryamu ting ka sing k̃oka alor, na sha na ci. Na as̃o ci ni, ava ta aghong ki t̃eri id̃e alor. **12** Na va nu atuma Oñong apai ago uma ufufugu, na acica k̃oka mani ok̃ong iYesu õsa shi k̃o, agha ỹeng cica k̃oka irikwyi nga, ada gh̃o ni ka ta ifra nga. **13** Ava wulu nga si, “Ayir, ik̃emb̃o sani ing̃o s̃o ci?” Ava yira b̃o si, “Ak̃o kpaa Ate mi k̃o,” Ater̃i si, “Im̃e ta ỹemi õka mani as̃om̃o nga k̃o ba.” **14** Aya kper̃ oter̃i omari ni, ava tee ki nu iYesu nating, ni ada kpili nga ba. **15** IYesu va ter̃i nga si, “Ayir, ik̃emb̃o ni ing̃o su ci? inga ni ing̃o s̃o wang?” IMaryamu kpasi agh̃o ju tina kid̃e ija nga, ok̃o sani ater̃i nga si “Agh̃o õna, p̃eni ing̃o kpaa nga ni, ño ter̃i mi õka mani os̃om̃o nga k̃o, kiya wo nga.” **16** IYesu va ter̃i nga si, “IMaryamu!” Ava tee kikya õka shi iYesu, ki ter̃i nga kina iYahudanci si, “Rabboni” ok̃o shi agh̃om̃e. **17** IYesu va ter̃i nga si, “Ma kpini mi ba, ki s̃oño kyami õka shi atemi ba. Ni kya k̃o ya ter̃i anayurumi si, iki vuu mi õka shi ate mi kina ate nu, Oñong mi kina Oñong nu.” **18** Ni iMaryamu iMagadala va kya õka shi agh̃o yii iYesu, ki ter̃i b̃o si “inga nu iYesu!” ava ter̃i b̃o uma mani a ter̃i nga. **19** Kina og̃he õnga awii ayeng atinsara, na agh̃o yii iYesu afuwa akwyi b̃o kid̃e õb̃oq̃, ka ahuri ̃er̃ebata aghakak̃ong

aYahudawa. Ni iYesu va ba, ki ma titara ga bughating bọ, ki tẹri bọ si, “Inu peni ikwyifu!” **20** A kpẹr tẹri bọ upii ni, ava nyeni bọ ivọ nga kina ẹsha nga. Na aghọ yii nga va peni ikwyifu nagigang kini unu iYesu. **21** IYesu va kimi ọtẹri bọ si “Inu peni ikwyifu! umani Ate mi tọma mi ọkọ ni ime ma tọma nu.” **22** Ava sho bọ fẹni nga, ki tẹri bọ si, “Inu yira aghing Ọnọng. **23** Insi inu yira ọlọkpaa ivulu aghọ ni, ayira; insi ọda yira nu ọlọkpaa ivulu nga ba ni, aki yira bọ ba. **24** Agha yeng kide aghọ yii iYesu, aghọ mani ayọrọ si iToma (ko iciri), asara shiya kakua mani iYesu sa ba kọ ba. **25** Ushe aghọ yii iYesu va tẹri nga si “Ibọ nu Ate!” Ava tẹri bọ si, “Inga ki ma aipang ba, si inga nu irinyuru ẹka akusa, ki nga va piya kina ani vọ nga, ki nga ta avọ ka irinyuru ọnga ẹsha nga.” **26** Utumu awii ananari ni, aghọ yii iYesu ashi kide ọna, iToma shiya ni bọ. Anyu abọọ shibọ aye ba, iYesu va ghila ki titara ka bughating bọ, ki tẹri bọ si, “Inu peni ikwyi ifuu.” **27** Ava tẹri iToma si, “Ta ani vọng kọ kawẹ, kẹri ivọ mi. Nawa avọng kọ piya irinyuru ẹsha mi. Sheri uju ọta uma aipang ya nọ tee aghọ ma aipang.” **28** iToma va tẹri nga si, “Atemi kina Ọnọng mi!” **29** IYesu va tẹri nga si, “Ingo ma aipang ki ingo nu mi. Agha anyu adaduma bọ aghọ mani ama aipang ba a numi ba.” **30** IYesu ju uce nọ uma uwo ica nagigang kọka shi atina nga, ọngọ mani ada wọ bọ kide awọ riba. **31** Awọ udibi ri ki inu ma aipang si, iYesu nga shi Ikristi, anọ Ọnọng. Kọ ma aipang ni nga ni, iki peni ọkyo kide uca nga.

21 Utumu udi ni iYesu kunu ọkushi atina, ka anyu avọng aTibariya. Mani ọba wẹ, **2** ISiman iBitrus, kina iToma

agho mani ayuru nga si uciri, kina iNataniyel ka aKana
 anga aGalili, kina anọ iZabadi, kina ace atina apai ashiya
 kini bọ. **3** iBitrus va tẹri si, “Imẹ kikyā mi ahuri itagbo.”
 Agho sha va tẹri si, “Iyi maa kikyā ni ngo.” Ava kono ki
 ghila ogbolo ki wulu. Ka ting ni ata kpẹni bọ ice ma ba. **4**
 Oka so yeri ni, iYesu ting ki bele avong, ni atina nga ta
 kpili bọ si iYesu nga ting ba. **5** iYesu va yuru bọ ki tẹri si,
 “Agho ikyo, inu shi ki na itagbo?” Ayira si, “Kai” **6** iYesu
 va tẹri bọ si, “Feni ima huri itagbo nu ka avo ila ogbolo
 nu ki inu ki peni.” A ya ju kindo ni avasa kpini itagbo
 nagigang na ara bora bọ owaga ka ata kide ogbolo nga ba.
7 Atina ra mani iYesu yo ra va tẹri iBitrus si, “Ate nga!”
 iSiman iBitrus ya kong na atẹri si, “Ate nga,” ava kpa
 igbang nga ki somo ka ago igbang ba ava funu ki ghila ide
 amusum. **8** Ushẹ atina ayii kide ogbolo, awaa imu huri
 itagbo ki huri itagbo natito, ka ato bọ atoto na uho avong
 ba, kina omara aji ko ni. **9** Aya shulu ni, ava nu ujakri
 ugha so yara ko kadu kina itagbo kaya, kina ubiredi. **10**
 iYesu tẹri bọ si, “Ba ki na ice itagbo mani inu kpini ka
 aikuari.” **11** iSiman iBitrus ghila ogbolo ide na amusum
 nga ki ya waa imu huri itagbo ki ba uho avong. Itagbo tii
 ni ikikong, 153, ki ni oghẹ ni ima huri itagbo ta gaa yu ba.
12 iYesu va tẹri bọ si, (Inu ba ko ma la imila ikwyating.)
 Ba agho kide bọ mani abura wulu nga, “ta anga ni inga?”
 Ka aye si Ate nga. **13** iYesu ba, ki kpa ubiredi ki ma bọ, ki
 va ju kindo kini itagbo. **14** Onga itai mani iYesu nyeni
 irikwyi nga ka kushi atina nga utumu mani ashang nga
 ka kpo. **15** Aya kpẹri la imila ni, iYesu va tẹri iSiman
 iBitrus si, “iSiman anọ iYohanna, ingo yo mi kina aipang

ki cee aduba agho?" 16 IYesu va kimi teri si, "ISiman ano iYohanna, ingo yo mi ka aipang?" Ava yira si, "A, Ate, ingo ye si ime yo ngo." IYesu va teri, "Sa ica kina atem mi." 17 Onga itai mani awulu nga, "iSiman ano iYohanna ingo yo mi?" IBitrus kong anang ka iYesu wulu nga so iritai, "Ingo yo mi?" Ava teri si, "Ate, ingo ye umari nadidu; ingo ye si ime yo ngo." IYesu va teri si, "Ma atem mi imila. 18 Ime teri nu aipang, ushi ananog ni usa ka somo uma ka irinuma nu ka kyakwyi nu no kya no oka mani inu wang; insi inu ya ba anorapyi ni oki nawa ivog no, ace agho nga ki somo no uma na nyeni nu oka mani inu wang kya." 19 IYesu teri kindo ka nyeni igho ukpo mani iBitrus ki ju ka joog Onong. Ni ava teri nga si, "Yii mi!" 20 IBitrus va tee ki nu agho yii iYesu mani ayoo so yii bo. Anga shi agho yii iYesu ra mani atorog ki ikog iYesu ka akua la imila ubulu. Anga wulu iyesu si, "Ate, inga ki gbra ngo kog?" 21 IBitrus ya nu nga ni, ava wulu nga si, "Ate, ajiya ri ni?" 22 IYesu va yira si, "Insi ime wang si aci akyog si iya vuu, ikembog shi emene ngo? Ingo no yii mi." 23 Kaya udi ni ila nga kpa kwabi oka shi anayuru si agho yii iYesu ri ki kpo ba. Ni iYesu ra teri si aki kpo nga ba; ateru si, "Insi ime wang si aci akyog si me ya vuu ni, ikembog shi emene ngo?" 24 Anga shi agho yii iYesu ra mani atara kog tumu uma ri ki va wog bo. Iyi ye si oteri nga ni aipang nga. 25 IYesu va ju uce no uma ikir. Ada wa si aki wog akwike ni, nadidu asing ki shi wu na obog mani aki ta awog mani awog kog ba.

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Ajiya at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Ajiya at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēse g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Ajiya---Ajiya-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

ILuka 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

aīdios

Romans 1:20
Jude 1:6

aīōn

IMatta 12:32
IMatta 13:22
IMatta 13:39
IMatta 13:40
IMatta 13:49
IMatta 21:19
IMatta 24:3
IMatta 28:20
IMarkus 3:29
IMarkus 4:19
IMarkus 10:30
IMarkus 11:14
ILuka 1:33
ILuka 1:55
ILuka 1:70
ILuka 16:8
ILuka 18:30
ILuka 20:34
ILuka 20:35
IYahaya 4:14
IYahaya 6:51
IYahaya 6:58
IYahaya 8:35
IYahaya 8:51
IYahaya 8:52
IYahaya 9:32
IYahaya 10:28
IYahaya 11:26
IYahaya 12:34
IYahaya 13:8
IYahaya 14:16

Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aīōnios

IMatta 18:8
IMatta 19:16
IMatta 19:29
IMatta 25:41
IMatta 25:46
IMarkus 3:29
IMarkus 10:17
IMarkus 10:30
ILuka 10:25
ILuka 16:9
ILuka 18:18
ILuka 18:30
IYahaya 3:15
IYahaya 3:16
IYahaya 3:36
IYahaya 4:14
IYahaya 4:36
IYahaya 5:24
IYahaya 5:39
IYahaya 6:27
IYahaya 6:40
IYahaya 6:47
IYahaya 6:54
IYahaya 6:68

IYahaya 10:28
IYahaya 12:25
IYahaya 12:50
IYahaya 17:2
IYahaya 17:3
Acts 13:46
Acts 13:48
Romans 2:7
Romans 5:21
Romans 6:22
Romans 6:23
Romans 16:25
Romans 16:26
2 Corinthians 4:17
2 Corinthians 4:18
2 Corinthians 5:1
Galatians 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 John 1:2
1 John 2:25
1 John 3:15
1 John 5:11
1 John 5:13
1 John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

eleēsē

Romans 11:32

Geenna

IMatta 5:22
IMatta 5:29
IMatta 5:30
IMatta 10:28
IMatta 18:9
IMatta 23:15
IMatta 23:33
IMarkus 9:43

IMarkus 9:45
IMarkus 9:47
ILuka 12:5
James 3:6
Hadēs
IMatta 11:23
IMatta 16:18
ILuka 10:15
ILuka 16:23
Acts 2:27
Acts 2:31
1 Corinthians 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

Limnē Pyr

Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

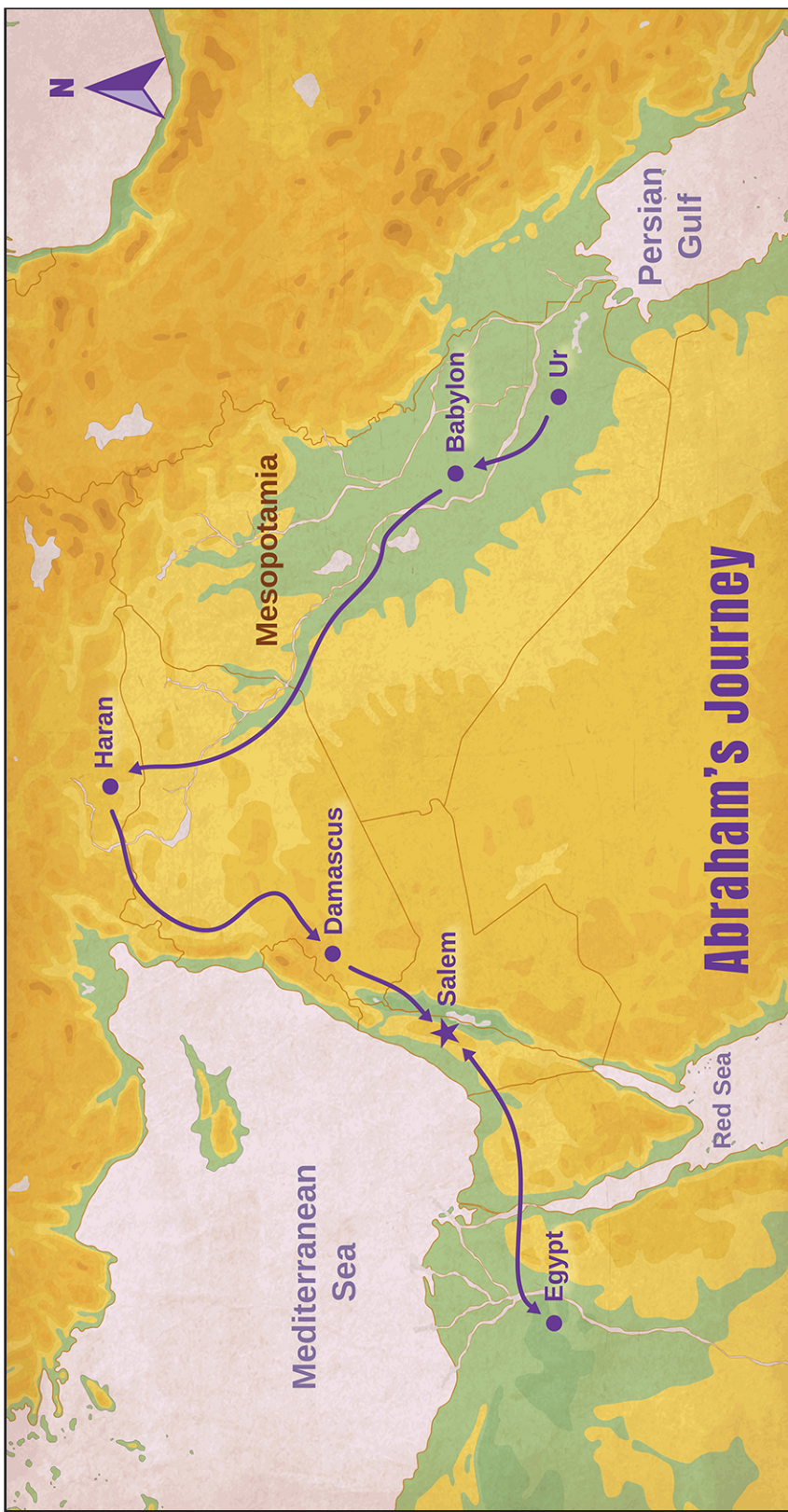
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Peter 2:4

Questioned

None yet noted

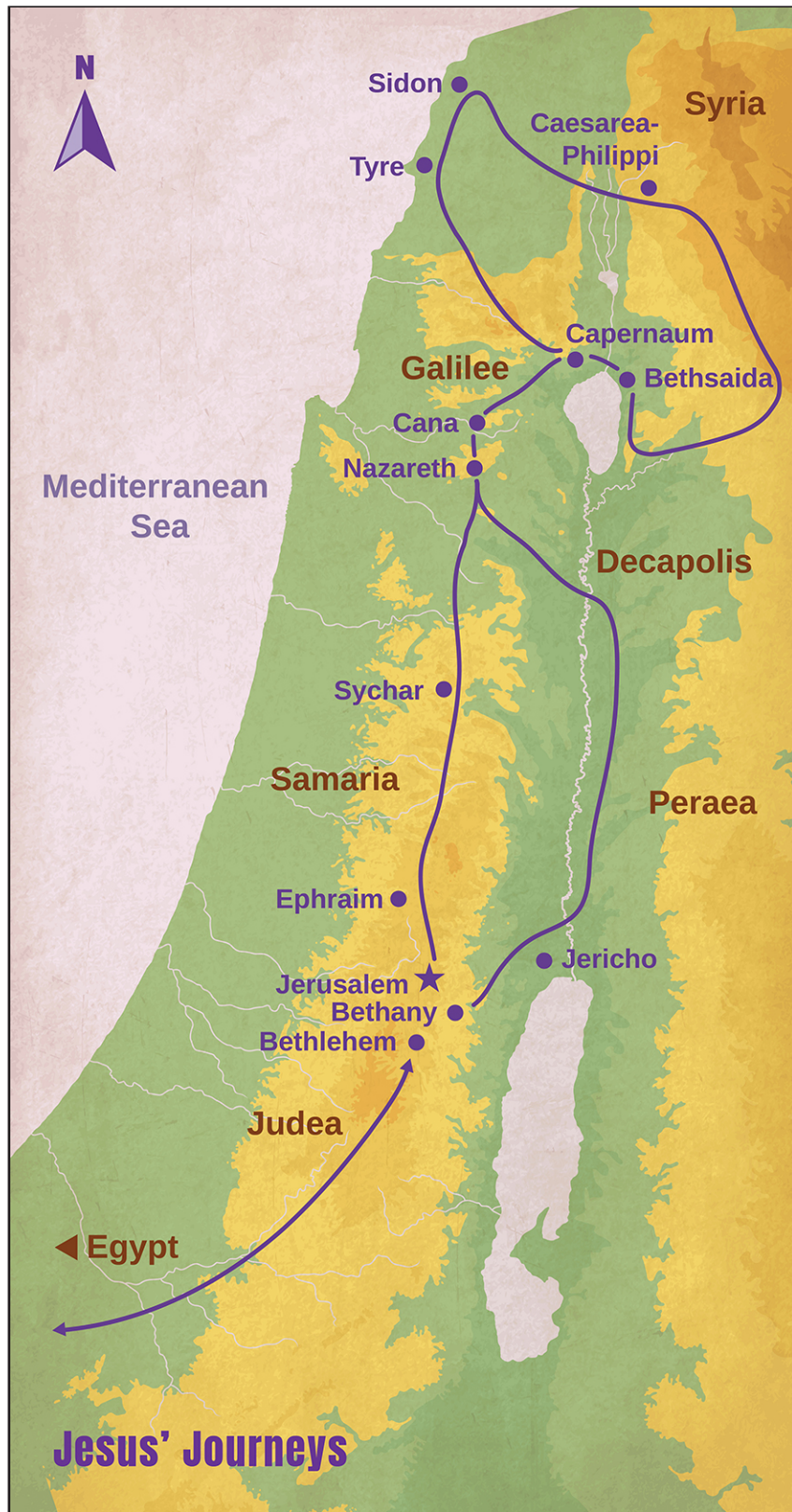

"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"

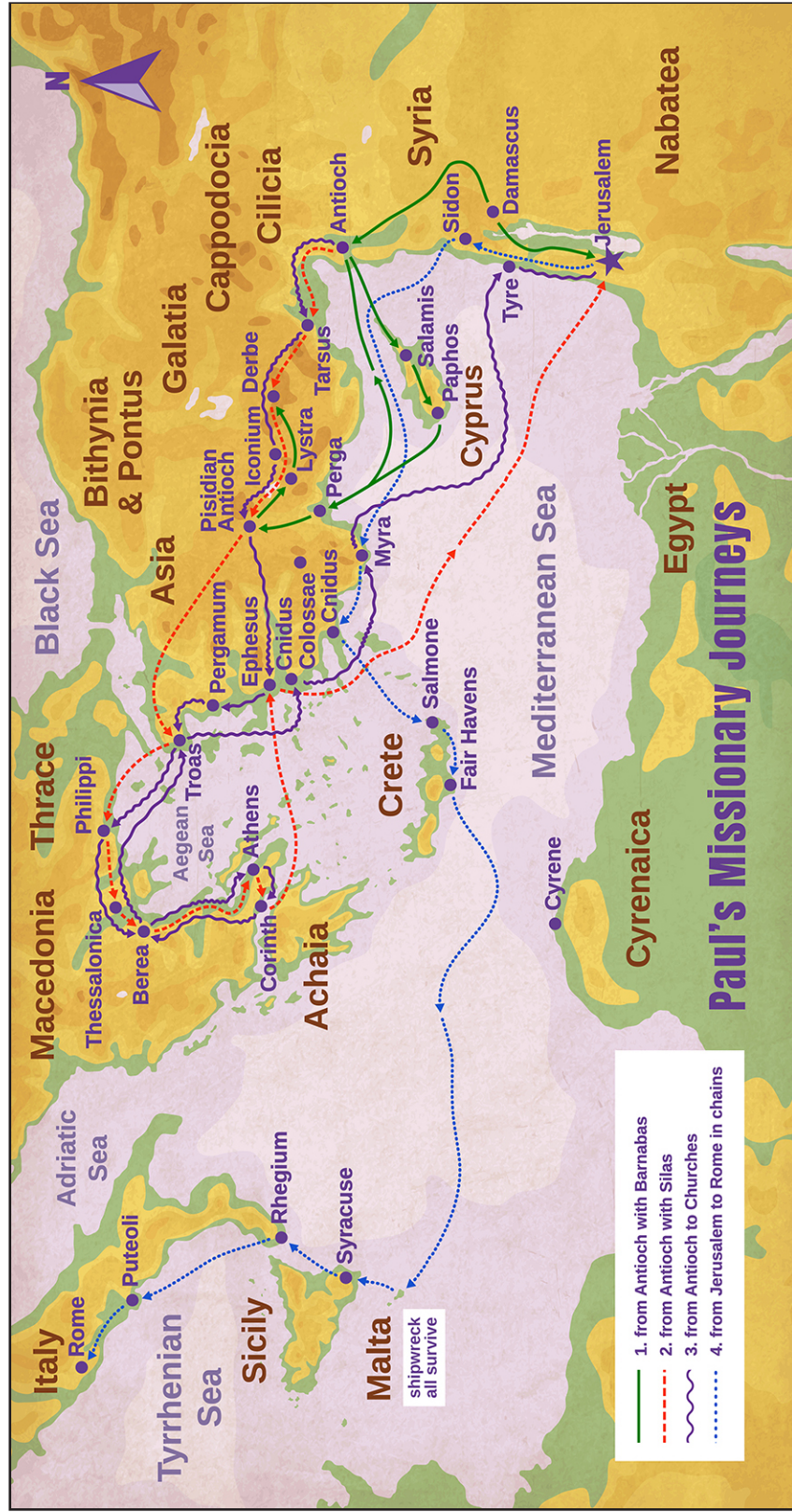
Hebrews 11:8

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near;
for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Ka Anọ Ajiya ra ba ka ma ju nga irigara ba, si ni ka tee agho ju ajiya utina, ka va ma bo okyuo nga ka fo ajiya wu. - IMarkus 10:45

"Paul, a servant of Jesus Christ, called to be an apostle, set apart for the Good News of God"

Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis preaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?

When?									
Innocence			Fallen			Glory			
Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth		
God	God's Perfect Fellowship John 10:30	God's Perfect Fellowship with Adam in the Garden of Eden	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16	Pre-Incarnate, John 8:58	Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43	God's Perfectly Restored Fellowship with All Mankind in the Holy City	All Restored Acts 3:21	
		Everywhere, Psalm 139:7	Indwelling Believers, John 14:17						
		Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5							
		Blessed in Paradise, Luke 16:22							
		Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13							
	No Creation	Gen 1:31	Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14						
Angels	No people	No Fall	Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6			Lake of Fire Prepared for the Devil and his Angels	Fallen Angels Forgiven?		
	Gen 1:1	No Unholy Angels	Rebelling Against Christ	Thalaasa, Rev 20:13			Col 1:20 Yes?		
		Accusing Mankind	Lake of Fire Revelation 19:20				Heb 2:16 No?		
		1 Peter 5:8 and Revelation 12:10	Abyss Revelation 20:2						

Who?

Destiny

Ajiya at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. *"If the first fruit is holy, so is the lump,"* Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Kindo ni inu kya ko uya teri ajiya ashi ka ayii mi, usa bo ka aba aghoyii mi, nu ju bo iminimini kide no uca Ate kini ugna Ano kini unga Aghing Onong. - IMatta 28:19